

leiderdorp

JAARSTUKKEN 2023

INHOUDSOPGAVE

1. Voorwoord	5
2. Leeswijzer	11
3. Jaarverslag	13
<hr/>	
3.1 Programmaverantwoording	14
Programma 1: Meedoen in Leiderdorp	14
1A Actieve en gezonde inwoners	14
1B Zelfredzame inwoners	18
1C Ondersteunde inwoners	23
Waar staat je gemeente?	26
Wat heeft het gekost?	28
Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp	30
2A Werken en ondernemen in het dorp	30
2B Wonen en recreëren in het dorp	38
2C Ruimte in het dorp	41
2D Dienstverlening aan het dorp	50
2E Grondexploitaties	52
Waar staat je gemeente?	53
Wat heeft het gekost?	54
Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp	59
3A Bestuur	59
3B Bedrijfsvoering	61
3C Regiozaken	66
Waar staat je gemeente?	68
Wat heeft het gekost?	70
Algemene dekkingsmiddelen	72
Algemeen	72
Waar staat je gemeente?	73
Wat heeft het gekost?	74
Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	77
Algemeen	77
Waar staat je gemeente?	78
Wat heeft het gekost?	79
3.2 Paragrafen	81
Paragraaf 1: Lokale heffingen	81
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	87
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	93
Paragraaf 4: Financiering	104

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	108
Paragraaf 6: Verbonden partijen	110
Paragraaf 7: Grondbeleid	118
Paragraaf 8: Uitvoering Wet open overheid (Woo)	123
4. Jaarrekening	125
<hr/>	
4.1 Algemene toelichting jaarrekening	127
4.2 Balans per 31 december	132
4.3 Toelichting op de balans	134
4.3.1 Toelichting op de activa (alle bedragen x € 1.000)	134
4.3.2 Toelichting op de passiva (alle bedragen x € 1.000)	140
4.3.3 Gewaarborgde geldleningen	144
4.3.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen	146
4.3.5 Vaste activa staat	147
4.3.6 Staat investeringskredieten incl. af te sluiten	149
4.3.7 Staat van reserves	163
4.3.8 Staat van voorzieningen	171
4.4 Het overzicht van baten en lasten en de toelichting	180
4.4.1 Financiële analyse per programma	180
4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves	186
4.4.3 Gerealiseerde dekkingsmiddelen	189
4.4.4 Incidentele baten en lasten	191
4.4.5 EMU saldo	194
4.4.6 Aanwending onvoorzien	195
4.4.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector (=WNT)	196
4.5 Single Information Single Audit (SISA)	199
4.6 Overzicht per taakveld	205
4.7 Gebeurtenissen na balansdatum	208
4.8 Rechtmatigheidsverantwoording	208
5. Overige	209
<hr/>	
5.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	210
6. Bijlagen	219
<hr/>	
6.2 Bijlage 1: Bestuur en organisatie	220

6.3 Bijlage 2: Kerngegevens Leiderdorp	223
6.4 Bijlage 3: Afkortingenlijst	224
6.5 Bijlage 4: Begrippenlijst	227
6.6 Bijlage 5: Voortgang aanbevelingen rekenkamer	231

1. VOORWOORD

Voor u liggen het jaarverslag en de jaarrekening van 2023. Met deze jaarstukken leggen wij verantwoording af over de behaalde resultaten van het gevoerde beleid in 2023 en de besteding van de middelen. We geven daarmee inzicht hoe het geld vorig jaar is besteed.

Terugblik

In 2023 namen we afscheid van burgemeester Laila Driessen. Met hart en ziel zette zij zich 12 jaar in voor de Leiderdorpse gemeenschap. Laila Driessen was een bevoegen en betrokken burgemeester die voor verbinding zorgde. Op 7 november ging zij met welverdiend pensioen. We verwelkomden Tjarda Struik. Als nieuwe burgemeester wil zij zich inzetten voor een inclusieve samenleving, waarin mensen elkaar weer horen en vertrouwen.

Een andere bestuurswisseling deed zich voor in juni. GroenLinks-PvdA wethouder Bob Vastenhoud vertrok wegens persoonlijke omstandigheden. Gebke van Gaal nam in september zijn portefeuille bouwen, wonen, mobiliteit, openbare ruimte, duurzaamheid, energietransitie en omgevingswet over.

De oorlog in Oekraïne duurde voort. We konden vluchtelingen een veilige en stabiele omgeving bieden in de Statenhof. Ook de crisisnoodopvang van asielzoekers in Power City Church verliep voorspoedig. Door de oorlog stegen de prijzen voor energie en boodschappen. Steeds meer inwoners kwamen in de problemen. Met de campagne *Je hoeft het niet alleen te doen* gaven we bekendheid aan de hulp die de gemeente kan bieden. Deze ondersteuning verlichtte de last van Leiderdorpers die moeilijk konden rondkomen.

In maart werden wij geconfronteerd met een vreselijk verkeersongeval met dodelijke afloop op de Rietschans. Het ongeluk leidde tot een roep in de samenleving om de locatie versneld (fiets)veiliger te maken. Daaraan gaven we gehoor. We troffen maatregelen. Ook deden we onderzoek en begonnen we met de voorbereiding van een voorstel om de verkeersafwikkeling en ontsluiting van de Baanderij structureel te verbeteren. Niet alleen voor fietsers maar voor alle verkeer. Daarmee maakten wij eerder dan gepland, werk van de toekomstplannen voor de Baanderij.

Op 1 januari 2023 sloot de brandweerkazerne aan de Simon Smitweg voorgoed zijn deuren. De hulpverleners rukken voortaan uit vanaf de nieuwe kazerne in Leiden Noord om Leiderdorp veilig te houden.

Vanaf 2026 dreigt een structureel tekort op onze meerjarenbegroting. Dit wordt veroorzaakt door hogere kosten voor de jeugdzorg en stijgende prijzen en loonkosten. Ook moeten wij rekening houden met het kabinetsplan om gemeenten anders te financieren. Dit plan kan nadelig voor Leiderdorp uitpakken, omdat wij dan structureel minder geld van het Rijk ontvangen. Het is nog niet bekend of het kabinet zijn plan doorzet. Om voorbereid te zijn op de toekomst zijn wij eind 2023 begonnen met het opstellen van scenario's voor bezuinigingen vanaf 2026.

Voordat we ingaan op het financieel resultaat van 2023 vertellen we in het kort wat we binnen de programma's hebben gedaan.

Meedoen in Leiderdorp

Samen met inwoners en partners vernieuwden wij onze sociale agenda. Dit plan bundelt alle inspanningen voor een levendig dorp met vitale inwoners. Een Leiderdorp waarin iedereen kan meedoen. En waar hulp en ondersteuning is voor degene die dit zelfstandig niet lukt. Onderdeel van de sociale agenda zijn activiteiten om een lichamelijke en mentale gezonde leefstijl bij de inwoners te bevorderen. Zo maakten we met de samenwerkingspartners een eerste opzet voor een leefstijlakkkoord. Ook gaven we een lokale invulling aan het landelijke Gezond en Actief Leven Akkoord, dat 'een gezonde generatie in 2040' wil bereiken.

De Algemene Subsidieverordening Leiderdorp werd vernieuwd en trad op 1 januari 2024 in werking. In overleg met diverse organisaties vereenvoudigden we het proces om subsidies aan te vragen. In 2023 stelden we ook het vernieuwde Sportakkoord Leiderdorp vast voor de periode 2023-2026. Samen met culturele instellingen werkten we aan een toekomstbestendige en weerbare cultuursector.

Aantrekkelijk Leiderdorp

Economie

In 2023 verlengden we het convenant met Economie071. Dit samenwerkingsverband van gemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemersverenigingen zet de schouders onder projecten die de regionale economie versterken. Bijvoorbeeld over onderwijs en arbeid, winkelgebieden en bedrijventerreinen. Belangrijke samenwerkingspartner voor de gemeente is ook de Leiderdorpse Ondernemersvereniging (LOV). Onderwerp van gesprek was onder meer hoe we de organisatiegraad van ondernemers op de bedrijventerreinen en in de winkelgebieden kunnen vergroten.

Met Werkgeversservicepunt van Holland Rijnland en Wereldhave, de eigenaar van Winkelhof, organiseerden we een banenmarkt in het winkelcentrum om werkgevers en werkzoekenden bijeen te brengen.

Woningbouw

Bedrijventerrein de Baanderij wordt een woon- en werkgebied. In 2023 stelde de gemeenteraad het Ontwikkelkader Baanderij vast. Dat beschrijft de toekomstige hoofdstructuur van wegen, groen en water en het globale woon- en werkprogramma. De raad maakte ook een keuze over de wijze waarop de Baanderij zich kan ontwikkelen. De bedrijfsruimte die verdwijnt door woningbouw compenseren we op het 'IKEA-terrein' in Bospoort. Daarover bereikten we in 2023 overeenstemming met de regiogemeenten.

Op de LOI-locatie in de Baanderij verrijzen al over enkele jaren woningen en kleinschalige bedrijfsruimtes. De onderwijsinstelling vertrekt uit Leiderdorp. Vorig jaar kwamen de eigenaar en de gemeente overeen de haalbaarheid van herontwikkeling van de locatie te onderzoeken. Ook werd een Nota van Uitgangspunten gemaakt. Nieuwe woningen komen er ook aan de Pinksterbloem. Rijnhart Wonen sloopte in 2023 haar flats en bouwt er nu drie nieuwe woongebouwen met 92 sociale huurappartementen. Een groene en klimaatbestendige openbare ruimte zorgt straks voor een prettig verblijf. Eind december maakten we prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersbelangenverenigingen in Leiderdorp.

Omgevingswet

Met oog op de invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2024 werkten we aan aanpassing van onze werkprocessen. Tevens formuleerden we de bouwstenen voor de omgevingsvisie die we gaan maken. In de omgevingsvisie leggen we de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn vast.

Verkeer

Het verkeersongeval op de Rietschans legde de focus op verbetering van de (fiets)veiligheid in de Baanderij. Lopende mobiliteitsprojecten kwamen daardoor op een lager pitje te staan, zoals herinrichting van Voorhoflaan en Heinsiuslaan. Wel rondden we het project Laan van Berendrecht af. Fietsers en voetgangers hebben nu een eigen plek op de weg. De herinrichting van de Acacialaan vertraagde vanwege beroep tegen de kapvergunning.

Ook het parkeren in Leiderdorp hield de gemoederen bezig. Als laatste onderdeel van ons mobiliteitsbeleid actualiseerden we in 2023 het parkeerbeleid. We presenteerden een nieuwe parkeervisie. Ook zochten we voor twee wijken met bewoners en een adviesbureau naar oplossingen voor de ervaren parkeeroverlast. Samen met de gemeente Leiden werkten we aan het project Fietspoort Spanjaardsbrug. De brug wordt in de toekomst afgesloten voor autoverkeer zodat fietsers de ruimte krijgen en het kruispunt veiliger wordt. In samenspraak met bewoners werd een eerste schetsontwerp gemaakt. We onderzoeken of de brug al vóór uitvoering van de Leidse Ring Noord autovrij kan worden. In 2023 startte de aanbestedingsprocedure voor het werk aan de ringweg. Dit proces loopt nog.

Duurzaamheidsagenda

In 2023 begonnen we met uitwerking van de thema's klimaatadaptatie en energie uit onze duurzaamheidsagenda. Binnen het samenwerkingsverband Warmte Leidse Regio (WLR) werd studie verricht naar de mogelijkheden in Leiderdorp voor andere warmtebronnen als alternatief voor gas. We vergrootten de diversiteit van het openbaar groen door meer en andere soorten planten en bomen te planten. Ons Milieu Educatief Centrum organiseerde tal van activiteiten om jong en oud bewust te maken van de waarde van natuur en water in onze leefomgeving. Ook troffen we voorbereidingen voor het maken van een biodiversiteitsplan. Onder de vlag GOED Leiderdorp hielpen de energiecoaches inwoners bij het maken van duurzame keuzes, bijvoorbeeld op gebied van energie en natuur. We vervingen weer een deel van de openbare verlichting door energiebesparende ledverlichting.

Bestuur en organisatie

We zijn begonnen met actualisering van ons participatiebeleid. Doel is onze inwoners, bedrijven en instellingen nog beter te betrekken bij de opgaven waar de gemeente voor staat. In 2023 hielden wij ook weer de tweejaarlijkse inwonersenquête. We kregen gemiddeld een 7,2 voor onze totale dienstverlening. De verbeterpunten pakken wij in 2024 op.

Onze organisatie is in verandering. We werkten en werken aan de doorontwikkeling naar een lerende organisatie die zich flexibel kan aanpassen aan veranderende omstandigheden en opgaven. Bijzondere aandacht was er in 2023 voor verduidelijking van de rollen, verantwoordelijkheden, sturing en processen binnen de organisatie. Ook toetsten wij het integriteitsbeleid aan de praktijk en pasten wij werkprocessen aan. Vanaf 1 januari 2023 nam de gemeente Leiden de bedrijfsvoeringstaken over van Servicepunt71, dat werd opgeheven. Deze overgang verliep soepel. De kwaliteit van de dienstverlening ervaarden wij over het algemeen als goed. Om een veilige informatievoorziening te waarborgen,

werden in 2023 vitale processen en systemen onder loep genomen en medewerkers getraind op het gebied van informatiebeveiliging en privacy.

Door krapte op de arbeidsmarkt bleef het ook in 2023 moeilijk om vacatures in te vullen. Waar nodig huurden wij tijdelijk personeel in.

Samenvatting financieel resultaat 2023

In de programmarekening leggen we verantwoording af over de plannen en voornemens uit de programmabegroting 2023. Het rekeningresultaat 2023 is **€ 3.021.821** voordelig. Hieronder staan per programma de belangrijkste posten die samen het resultaat vormen. Een uitgebreide toelichting op deze posten en op de mutaties in de reserves staat in de programma's onder 'Wat heeft het gekost?'.

Programma bedragen x € 1.000,-	Saldo begroting 2023	Saldo werkelijk 2023	Vershil 2023	Voordeel/Nadeel
1 Meedoen in Leiderdorp	26.743	22.991	3.753	V
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	3.153	1.722	1.431	V
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	14.388	14.117	271	V
Algemene Dekkingsmiddelen	-56.779	-57.461	683	V
Overhead, VPB en onvoorzien	10.703	10.491	212	V
Resultaat	0	0	0	V
Saldo van de programma's	-1.790	-8.140	6.350	V
Mutaties in reserves	1.790	5.118	3.328	N
Resultaat	0	-3.022	3.022	V

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

Het resultaat op programma 1 is hoog uitgevallen met een voordeel van € 3.753.000. In dit resultaat zit een meevaller voor de opvang van Oekraïners van € 955.000. Door de hoge vergoedingen per beschikbare opvangplek pakt deze regeling voor de gemeente gunstig uit. Zonder deze meevaller blijft er nog altijd een voordeel over van € 2.800.000, waarvan we overigens een groot deel nl. € 1.865.000 toevoegen aan de reserve sociaal domein. Hierna benoemen we de grootste afwijkingen.

Sport laat een positief saldo zien doordat o.a. de incidentele energie bijdrage van € 200.000 praktisch niet gebruikt is. Daarnaast is het exploitatieresultaat over 2021 en 2022 van Sportfondsen Leiderdorp ten gunste van 2023 afgerekend voor een bedrag van € 786.000. Het voordeel op educatie is € 241.000 waarvan € 107.000 door het niet berekenen van de omslagrente op investeringen. Substantiële voordelen zijn ook gerealiseerd op de onderdelen bijzondere bijstand € 453.000, op participatie & reïntegratie € 309.000 en op welzijn € 348.000. Op de budgetten voor de Wmo en PGB's blijft een saldo over van totaal € 550.000 en bij crisishulpverlening (CNO) resteert een positief saldo van € 165.000. Het tekort op jeugd is € 401.000 maar kinderopvang valt weer mee met € 179.000.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

De kosten in de openbare ruimte voor bruggen, wegen, openbare verlichting en waterwerken zijn met € 168.000 binnen budget gebleven. Daarvan is de ruim de helft, nl. € 86.000 veroorzaakt door dat geen omslagrente op de investeringen is berekend. Voor de verlegging van kabels en leidingen ontvangen we een degeneratievergoeding waaruit onder ander extra toezichthouders worden betaald. De netto opbrengst is € 129.000 voordelig.

De bestedingen voor duurzaamheid lopen iets achter bij de raming. Het resterende bedrag € 98.000 voegen we toe aan de reserve Duurzaamheid. De rijksbijdrage voor klimaat en energiebeleid van € 529.542 is volledig verantwoord met de apparaatskosten, die echter elders in de begroting zijn geboekt. Daardoor wordt een voordeel gepresenteerd van € 503.000.

De exploitatie van de begraafplaats valt € 25.000 voordelig uit door hogere opbrengsten voor het onderhoud en de aankoop van graven. De kosten voor implementatie van de Omgevingswet zijn ruim lager uitgevallen dan de raming. Het resterende bedrag van ruim € 104.000 storten we terug in de reserve Implementatie Omgevingswet. Op omgevingsvergunningen zelf is een voordeel gerealiseerd van € 111.000 waarvan € 86.000 door hogere leges-opbrengsten. De leges voor burgerzaken (reisdocumenten en huwelijken) geven een meeropbrengst van € 82.000 .

De opbrengst verkoop van grondstrookjes valt € 90.000 lager uit door dat het transport m.b.t. het vestigen van het recht van opstal van transformatiehuisjes na de jaarwisseling heeft plaatsgevonden. De grondexploitatie sloot met een voordelig resultaat van € 155.000 door o.a. de winstneming op de afgesloten grondexploitatie Amaliaplein en de verlaging van de voorziening negatieve grondexploitatie Bospoort-Zuid.

Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

Het resultaat op programma 3 is € 271.000 voordelig. De oorzaak is met name de lagere dotatie aan de voorziening wachtgeld bestuurders van € 80.000 en de vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen met een voordeel van € 201.000 t.o.v. de begroting door de stijging van de rekenrente.

De loonkosten en de inhuur voor vervanging is ruim binnen budget gebleven met een voordeel van € 269.000 maar door de vorming van de voorziening bovenwettelijk verlof is de exploitatie belast met € 340.000. Het nadeel dat daardoor ontstaat is gecompenseerd door € 75.000 aan verschillende meevallers op regiozaken.

Algemene dekkingsmiddelen

Op de gemeentelijke heffingen is een voordeel gerealiseerd van € 291.000. De meevaller bestaat voor ca € 219.000 uit opbrengsten van vorige jaren zoals toeristenbelasting 2021 € 94.000 en OZB voor woningen en niet-woningen € 125.000. Voor 2023 viel de OZB voor niet-woningen met € 86.000 mee doordat de waarde hoger was en de inkomstenderving als gevolg van leegstand minder groot was.

De opbrengst algemene uitkering is € 362.000 voordelig als gevolg van ontwikkelingen in de december circulaire 2023 Gemeentefonds. In dit bedrag zitten bijvoorbeeld extra middelen van € 151.000 voor de implementatie van de Omgevingswet.

De rentebaten op de kortlopende tegoeden in rekening-courant vielen in het 2e halfjaar weer hoger uit dan verwacht. We noteerden daar een meevaller van € 117.000. De ontvangen rente over 2023 was hoger dan de betaalde rente. Om die reden konden we de geraamde rente voor een bedrag van € 446.000 niet doorberekenen aan de

exploitatieprogramma's. Per saldo leverde dat een nadeel op van € 330.000 op geldleningen. Overigens ontstaat een voordeel op de programma's omdat er geen rente is doorberekend.

Tenslotte is er op de overige algemene baten en lasten een meevaller van € 268.000 in verband met de afrekening van de exploitatie 'Groene Hart Centrum'. In de afrekening van dit complex zijn ook ambtelijke uren vergoed die in de voorbije jaren zijn ingezet. De baten betreffen dus in feite een vergoeding die voortvloeit uit de exploitatie van voorgaande jaren.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Het resultaat van € 217.000 voordelig op overhead is de optelsom van diverse meevallers. Op informatiemanagement is € 32.000 over, van het budget voor personeelsactiviteiten is € 35.000 niet aangesproken en de kosten voor het gemeentehuis vielen € 89.000 lager uit. Dat laatste komt onder meer doordat geen omslagrente over de investering is doorgerekend voor ca € 50.000.

Begrotingssaldo

In de eerste en tweede bestuursrapportage 2023 rapporteerden we over de afwijkingen bij de uitvoering van de lopende begroting. Die rapportages resulteerden in een prognose van het resultaat 2023 van € 392.555 voordelig. Dat begrotingssaldo is bij de decemberwijziging toegevoegd aan de behoedzaamheidsreserve.

Mutaties in reserves

Hierboven gaven we inzicht in de belangrijkste posten die het resultaat 2023 veroorzaken. Een deel van die resultaten verrekenen we conform het vastgestelde beleid via een resultaatafhankelijke mutatie met de reserves. Het gaat om de volgende mutaties:

- Toevoeging van € 1.865.230 aan de reserve sociaal domein
- Toevoeging van € 955.453 aan de reserve sociaal domein, geoormerkt voor opvang Oekraïners
- Toevoeging van € 161.452 aan de reserve bouw- en grondexploitaties
- Toevoeging van € 111.277 aan de egaliseringsreserve omgevingsvergunning
- Toevoeging van € 104.142 aan de reserve implementatie Omgevingswet
- Toevoeging van € 45.000 aan de reserve integraal beheer openbare ruimte
- Toevoeging van € 97.734 aan de reserve duurzaamheid

Rekening houdend met deze verrekeningen met de reserves komt het resultaat op € 3.021.821 voordelig.

Leiderdorp, 18 juni 2024

College van burgemeester en wethouders van Leiderdorp

2. LEESWIJZER

Dit jaarverslag bestaat uit twee delen. In het **eerste deel** leggen we verantwoording af over:

- * De drie programma's: Meedoen in Leiderdorp, Aantrekkelijk Leiderdorp, Bestuur en organisatie van Leiderdorp
- * Algemene dekkingsmiddelen
- * Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Net als in de programmabegroting beschrijven we de programma's volgens een vaste opzet. Een programma bestaat uit een aantal subprogramma's. Elk subprogramma begint met een korte inleiding en een overzicht van de doelen en activiteiten. Vervolgens rapporteren we onder het kopje 'Wat hebben we bereikt?' of we de doelen uit de begroting haalden. Wat we deden om de doelen te halen, staat onder het kopje 'Wat hebben we ervoor gedaan?'.

Na de subprogramma's volgt het onderdeel 'Waar staat je gemeente?' waarin de indicatoren per programma zijn opgenomen. In overleg met de audit commissie is afgesproken dat we voor de opzet van de indicatoren aansluiten bij de vormgeving in de begroting 2024.

Tenslotte sluiten we elk programma af met het onderdeel 'Wat heeft het gekost?'. Daarin leggen we verantwoording af over de verschillen tussen wat we begroot hadden (na wijziging) en de werkelijke baten en lasten. Dit doen we in ieder geval voor bedragen groter dan € 50.000.

Na de programma's volgen nog 8 paragrafen. Hierin rapporteren we over thema's die een dwarsdoorsnede geven. Voorbeelden zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De eerste 7 paragrafen waren altijd al verplicht voorgeschreven in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Aan die verplichting is op basis van de Wet open overheid (Woo) met ingang van dit jaarverslag een extra paragraaf toegevoegd.

Het **tweede deel** van dit jaarverslag bestaat uit de financiële jaarrekening. Hierin leggen we verantwoording af over de financiën van de gemeente. Dit doen we met de balans en het overzicht van baten en lasten.

Zes bijlagen sluiten dit jaarverslag af.

3. JAARVERSLAG

3.1 Programmaverantwoording

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

Onze visie en doelen op het sociaal domein staan in de Sociale Agenda Leiderdorp. In 2023 gingen wij samen met inwoners en partners aan de slag om deze sociale agenda te vernieuwen. Eind 2023 is de nieuwe sociale agenda vastgesteld. In de sociale agenda staat de doelstelling van een vitaal en levendig dorp, waar iedereen op zijn of haar manier kan meedoen. De meeste inwoners lukt dit op eigen kracht of met steun van hun sociale netwerk. Voor de mensen voor wie dit niet lukt werken wij samen met partners aan passende en laagdrempelige ondersteuning.

In 2023 is daarnaast gewerkt aan de nieuwe Algemene Subsidieverordening Leiderdorp (ASV Leiderdorp 2024) die op 1 januari 2024 in werking trad. Voor het aanvragen van subsidie bij de gemeente is een digitaal aanvraagformulier voorbereid dat via de website van de gemeente toegankelijk is. Met betrokken organisaties vonden bijeenkomsten plaats over het aanvraagproces van subsidie en het concept-aanvraagformulier.

1A Actieve en gezonde inwoners

Inleiding

Positieve gezondheid is voor ons een belangrijk uitgangspunt. Dit uitgangspunt houdt een brede kijk op gezondheid in. Het accent ligt niet op ziekte, maar op de mensen zelf, hun veerkracht en op wat hun leven betekenisvol maakt. Als gemeente streven wij ernaar dat inwoners van jong tot oud gezond en vitaal leven en zo lang mogelijk zelfstandig, onafhankelijk en maatschappelijk actief zijn.

We bevorderen dit onder andere door het geven van voorlichting, advies en informatie door professionals en ervaringsdeskundigen. We stimuleren inwoners om meer te bewegen, te sporten en gezond te leven. Afspraken hierover zijn vastgelegd in het Sportakkoord.

Ook cultuur speelt een verbindende rol en draagt bij aan de ontwikkeling van talenten. Evenementen van Leiderdorpse culturele organisaties zorgen voor een levendig dorp.

Doel	Inwoners zijn in staat om gezond te leven in een levendig, vitaal en creatief dorp	
Subdoel	1. Meer inwoners zijn in staat om gezond te leven en vitaal ouder te worden.	2. Meer inwoners participeren in kunst, cultuur en sport.
Activiteiten 2023	1.1 We informeren inwoners - met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten.	2.1 We helpen sport-, beweeg-, kunst- en cultuurorganisaties om toekomstbestendig te blijven.
	1.2 We stimuleren risicogroepen, zoals mensen met een lage sociaal-economische status, om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden.	2.2 Binnen de gemeentelijke kaders helpen we Leiderdorpse sport- en cultuurorganisaties bij het organiseren van activiteiten en evenementen.
	1.3 We bevorderen vitaal ouder worden door in te zetten op preventie, een gezonde leefomgeving en te stimuleren dat ouderen zinvol blijven deelnemen aan de samenleving.	2.3 We stimuleren inwoners om blijvend deel te nemen aan sport-, beweeg-, kunst- en cultuuractiviteiten, ongeacht hun financiële situatie.

Wat hebben we bereikt?

1. Meer inwoners zijn in staat om gezond te leven en vitaal ouder te worden

In 2023 stelden we het plan van aanpak vast voor het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Samen met betrokken organisaties startte de gemeente met het opstellen van een leefstijlakoord om uitvoering te geven aan het GALA. We ontvangen daarvoor financiële middelen van de rijksoverheid. Het GALA is onder de kopjes 'Gezond leven makkelijk maken' en 'Vitaal ouder worden en kwetsbare ouderen' onderdeel van de nieuwe Sociale Agenda Leiderdorp, die eveneens in 2023 is vastgesteld.

We hebben meer inwoners bereikt met laagdrempelige activiteiten. Daarmee droegen we bij aan een actieve leefstijl. Ook in de intakegesprekken van inwoners met de organisatie Inluzio Leiderdorp staat het bevorderen van vitaliteit centraal.

2. Meer inwoners participeren in kunst, cultuur en sport

We vinden het belangrijk dat inwoners ongeacht hun financiële situatie kunnen meedoen met kunst, cultuur en sport. We maakten dit ook in 2023 onder andere mogelijk door middel van het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport & Cultuur en het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2021-2024 (CMK). In het programma CMK werken scholen en culturele instellingen samen om kunst en cultuur een vast onderdeel van het lesprogramma te maken.

In 2023 stelden we het vernieuwde Sportakkoord Leiderdorp vast voor de periode van 2023-2026. Op basis van de Subsidieregeling Leiderdorps Sportakkoord kunnen maatschappelijke organisaties jaarlijks subsidie aanvragen voor initiatieven die bijdragen aan het bevorderen van sporten en bewegen van Leiderdorpers. In de Sociale Agenda Leiderdorp komt dit terug onder het kopje 'Gelijke kansen voor alle inwoners'. Onder het kopje 'Gezond leven makkelijk maken' staat de relatie tussen kunst, cultuur, sport en gezondheid centraal.

De gemeente en de culturele instellingen werken gezamenlijk aan een toekomstbestendige en weerbare cultuursector.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

1.1 We informeren inwoners - met name jongeren - over de schadelijke gevolgen van roken, alcohol en drugs, weinig bewegen, ongezond eten, stress, verslaving en pesten

In 2023 begonnen we met het opzetten van een leefstijlakoord. Dit akkoord gaat uit van een positieve aanpak van gezondheid, gericht op het stimuleren van bewegen. We bekijken de gezondheid van inwoners in zijn geheel: fysiek en mentaal, maar ook in sociaal opzicht en in relatie tot de leefomgeving. Bewegen is een belangrijk onderdeel van gezondheid en sport is een belangrijk onderdeel van bewegen.

We zetten het bewustwordingsprogramma voort om inwoners te informeren over de schadelijke gevolgen van onder andere roken, alcohol, drugs en vaperen. We sloten daarbij zoveel mogelijk aan bij campagnes van het Rijk, zoals Stoptober. In samenwerking met de GGD, het Centrum voor Jeugd en Gezin en Inluzio Leiderdorp gaven we voorlichting op scholen, online platforms en in wijken. De GGD verzorgde in dat kader weerbaarheidstrainingen op scholen. De jongerenwerkers van Inluzio Leiderdorp organiseerden verschillende sport- en spelactiviteiten. Verder ondersteunden we waar nodig de sportverenigingen met communicatiemiddelen over rookvrije zones.

1.2 We stimuleren risicogroepen, zoals mensen met een lage sociaal-economische status, om een gezonde leefstijl aan te leren of te behouden

Inwoners met een laag inkomen konden ook in 2023 een beroep doen op diverse fondsen om deelname aan sportieve en culturele activiteiten mogelijk te maken. Includio Leiderdorp en het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) boden een laagdrempelig pakket met informatie en activiteiten om een gezonde leefstijl te bevorderen. Zowel in het GALA als het leefstijlakoord is dit een belangrijk onderdeel. De samenwerking met Includio Leiderdorp, sportorganisaties en –verenigingen, fysiotherapeuten, scholen, buitenschoolse leeromgevingen en de jeugdgezondheidszorg zetten we voort. We deelden informatie, gaven advies en zorgden voor een passend aanbod. Inwoners met overgewicht en een laag inkomen konden bijvoorbeeld meedoen aan 'Lekker in je Lijf'. Dit programma van zorgverzekeraar Zorg en Zekerheid, fysiotherapiepraktijken en de GGD valt onder de gemeentelijke collectieve verzekering voor minima.

1.3 We bevorderen vitaal ouder worden door in te zetten op preventie, een gezonde leefomgeving en te stimuleren dat ouderen zinvol blijven deelnemen aan de samenleving

Eén van de pijlers van de Sociale Agenda Leiderdorp is 'Vitaal ouder worden en kwetsbare ouderen'. In de opdracht aan Includio Leiderdorp is dit één van de centrale thema's. In dat licht is het initiatief Clubhuis De Derde Helft uitgebreid. Clubhuis de Derde Helft heeft als doel om van sportkantines die overdag leegstaan een gezellige ontmoetingsplaats te maken voor 55+'ers. Niet alleen voor sport en spel, maar ook voor een kop koffie en een goed gesprek. Includio Leiderdorp startte met een koffieloop op vrijdag. Inwoners hebben daar toegang tot advies en informatie over sport- en beweegactiviteiten. Er is een digitaal aanbod met informatie en advies over leefstijlonderwerpen waar inwoners gebruik van kunnen maken. We faciliteerden de samenwerking tussen partijen die sport- en beweegmogelijkheden voor inwoners creëren.

In het kader van het GALA troffen we ook voorbereidingen om regionaal te gaan inzetten op valpreventie.

2.1 We helpen sport-, beweeg-, kunst- en cultuuraanbieders om toekomstbestendig te blijven

Ook in 2023 investeerden wij in cultuur. De gemeente en de culturele instellingen werken gezamenlijk aan een toekomstbestendige en weerbare cultuursector. 2023 stond hierbij in het teken van het in kaart brengen van wensen en informatie, om zo de basis te leggen voor de toekomst. Er vonden meerdere bijeenkomsten plaats met culturele organisaties. Tijdens deze bijeenkomsten ging het onder andere over de toekomst van cultuur in Leiderdorp en het subsidiebeleid.

Voor de binnen- en buitensport organiseerden we diverse bijeenkomsten om gezamenlijk een sportagenda vast te stellen. De sportagenda richt zich op de ondersteuning van Leiderdorpse sportverenigingen in de periode 2024-2026 en zal begin 2024 worden vastgesteld.

In 2023 is een tijdelijke subsidieregeling 'eenmalige energiekostenbijdrage maatschappelijke organisaties' vastgesteld voor cultuur- en sportorganisaties. Tot eind 2023 was het mogelijk om via een subsidieaanvraag een eenmalige energiekostenbijdrage te ontvangen ter compensatie van de stijgende energielasten. Eén organisatie maakte hiervan gebruik.

2.2 Binnen de gemeentelijke kaders helpen we Leiderdorpse sport- en cultuurorganisaties bij het organiseren van activiteiten en evenementen

De input van de cultuursector is zowel meegenomen bij de aanpassingen van de Algemene Subsidieverordening Leiderdorp (ASV) die op 1 januari 2024 in werking trad, als bij de vormgeving van het digitale aanvraagformulier. Vanaf 2024 is het daardoor mogelijk voor aanvragers om in de loop van het jaar een eenmalige subsidie aan te vragen. Dit was een lang gekoesterde wens van de culturele organisaties.

Om de culturele organisaties in Leiderdorp meer onder de aandacht van inwoners te brengen is op de jaarmarkt 2023 een Cultuurplein ingericht. Daar presenteerden Leiderdorpse culturele instellingen zich aan het publiek. Er waren onder andere kramen van het Leiderdorps Museum, Kunstkring Leiderdorp, diverse koren en dansscholen. Verder was er een Open Podium, dé plek waar jong en oud hun talenten aan het publiek konden laten zien.

In 2023 is een aanjager ingehuurd die de vrijwilligers van de Stuurgroep Sportakkoord heeft geholpen de subsidiemogelijkheden verder onder de aandacht te brengen bij (sport)verenigingen in Leiderdorp. In 2023 zijn hierdoor 28 subsidieaanvragen goedgekeurd voor sport- en beweegactiviteiten.

2.3 We stimuleren inwoners om blijvend deel te nemen aan sport-, beweeg-, kunst- en cultuuractiviteiten, ongeacht hun financiële situatie

Sport en cultuur dragen bij aan een gezond en gelukkig leven. Via het Jeugd- en Volwassenenfonds Sport & Cultuur krijgen inwoners met weinig financiële middelen de kans om te sporten en aan culturele activiteiten deel te nemen. Inwoners konden ook in 2023 weer een tegemoetkoming voor de kosten van een club of les aanvragen. Denk hierbij aan activiteiten als zwemles, muziekles, fitness, voetbal, theater- of dansles.

Vanuit het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK) kwamen leerlingen ook in 2023 in aanraking met verschillende cultuurvormen zoals muziek, dans, beeldende kunst, theater, hiphop en erfgoed. Daardoor leren ze om hun creatieve en culturele vaardigheden te ontwikkelen en als persoon en in sociaal opzicht te groeien.

1B Zelfredzame inwoners

Inleiding

We willen dat inwoners zoveel mogelijk meedoen aan de samenleving. Daarom stimuleren we inwoners om hun talenten en mogelijkheden in te zetten voor hun werk en eigen omgeving. Dit doen we bijvoorbeeld door middel van ouderen- en jongerenwerk en mantelzorg- en vrijwilligersondersteuning.

De ontwikkeling van onze inwoners vinden we belangrijk. Extra aandacht is er voor kwetsbare inwoners die een achterstand oplopen of dreigen op te lopen, bijvoorbeeld mensen met een (arbeids)handicap, een uitkering, een laag inkomen of schulden. Met advies, ondersteuning en hulp op maat versterken we zoveel mogelijk de zelfredzaamheid en weerbaarheid van inwoners. Een organisatie als Includio Leiderdorp werkt wijkgericht en stimuleert inwoners om elkaar te helpen.

Het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG) is een laagdrempelige voorziening voor opvoed- en opgroei-ondersteuning. Opvoeders, kinderen, jongeren tot 23 jaar en professionals kunnen hier terecht met al hun vragen over opgroeien en opvoeden. In het Centrum voor Jeugd en Gezin werken professionals als jeugdgezondheidszorgartsen, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers en pedagogen samen onder één dak. Zij komen van verschillende partnerorganisaties en zorgen waar nodig voor de juiste doorverwijzing.

Ook werken we samen met scholen en kinderopvangorganisaties aan ons onderwijs- en opvangaanbod.

Doel	Inwoners kunnen naar vermogen meedoen en zetten zich in voor de mensen in hun buurt		
Subdoel	1. Meer inwoners zijn zo lang mogelijk zelfredzaam.	2. Meer inwoners zetten zich in voor de mensen in hun buurt.	3. Meer inwoners in Leiderdorp hebben gelijke kansen.
Activiteiten 2023	1.1 We gaan eenzaamheid onder inwoners tegen.	2.1 We creëren meer mogelijkheden voor participatie van inwoners.	3.1 We geven lokaal invulling aan het rijksprogramma Kansrijke Start.
	1.2 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente.	2.2 We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers.	3.2 We verbeteren de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt.
	1.3 We versterken de zelfredzaamheid van inwoners met armoede en schulden.		3.3 We bestrijden en voorkomen onderwijsachterstanden en gaan schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten tegen.
	1.4 We bieden alternatieve ondersteuning en begeleiding aan inwoners die nog niet aan het werk kunnen.		3.4 We pakken laaggeletterdheid aan.
	1.5 We begeleiden en ontzorgen stathouders financieel in de eerste periode van de inburgering en zetten in op een passend onderwijsaanbod.		3.5 We zorgen samen met de schoolbesturen voor duurzame schoolgebouwen, als prettige en gezonde plekken om te leren en te ontwikkelen.
			3.6 We stimuleren dat iedereen kan meedoen, ongeacht het inkomen.

Wat hebben we bereikt?

1. Meer inwoners zijn zo lang mogelijk zelfredzaam

Meer inwoners zijn in de eigen omgeving opgevangen en ondersteund. Er waren - in verhouding tot de omliggende gemeenten met een vergelijkbare populatie - minder aanvragen voor Wmo begeleiding en dagbesteding. Hierop kunnen meerdere factoren van invloed zijn, maar we zien wel dat de activiteiten van Inluzio Leiderdorp positief bijdragen. Door deze inzet vonden de begeleiding en dagbestedingsactiviteiten vaker plaats binnen de eigen leefomgeving. Via het concept 'Welzijn op recept' kan de huisarts een inwoner die ondersteuning nodig heeft direct doorverwijzen voor een gesprek bij Inluzio Leiderdorp. De samenwerking in het kader van 'Welzijn op recept' is verder versterkt.

2. Meer inwoners zetten zich in voor de mensen in hun buurt

Ook in 2023 zetten inwoners zich in voor de buurt. We zien hier wel een lichte afname in vergelijking met 2022. Om de participatie van inwoners te stimuleren werden meerdere activiteiten georganiseerd in de buurt.

3. Meer inwoners in Leiderdorp hebben gelijke kansen

We zetten in op gelijke kansen voor inwoners. Daarbij gaat het met name om inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn. We boden begeleiding en ondersteuning, onder andere via Inluzio Leiderdorp en de uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen. Ook is er financiële ondersteuning geboden als inwoners er zelf niet uitkwamen, bijvoorbeeld door het bieden van een tijdelijke uitkering of hulp bij schulden.

In 2023 bevorderden we vanuit het beleid Onderwijskansen de kansengelijkheid in het onderwijs door ondersteuning te bieden aan kinderen met (een risico op) een onderwijsachterstand.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

1.1 We gaan eenzaamheid onder inwoners tegen

We organiseerden diverse activiteiten rondom het thema eenzaamheid. Zo vond tijdens de Week tegen Eenzaamheid het evenement 'De Langste Tafel' plaats. Ook zijn binnen de Sterrentuin ontmoetings- en wandelmomenten geïnitieerd, zodat inwoners met elkaar konden kennismaken.

1.2 We maken van Leiderdorp een dementievriendelijke gemeente

Het Netwerk Dementievriendelijk Leiderdorp zette diverse activiteiten op. Het netwerk richt zich onder meer op bekendheid met en acceptatie van de ziekte en het bieden van informatie over ondersteuning. Voorbeelden van de activiteiten zijn: dagbesteding voor mensen met dementie, trainingen en het faciliteren van lotgenotencontact. Ook is een nieuw programma 'Beter thuis met dementie' ontwikkeld.

1.3 We versterken de zelfredzaamheid van inwoners met armoede en schulden

We vinden het belangrijk dat alle inwoners kunnen meedoen, ongeacht het inkomen. Dit vergt maatwerk. Door in gesprek te gaan met inwoners onderzoeken we of we het ontstaan van armoede en/of schulden kunnen voorkomen. Ook kijken we naar mogelijkheden om de situatie duurzaam te verbeteren. We zetten daarbij in op zelfredzaamheid. In 2023 verkortte het Rijk de looptijd van schuldentrajecten naar achttien maanden. We leggen om die reden een nóg grotere focus op de begeleiding en nazorg. Zo proberen we om na afloop van het traject te voorkomen dat mensen terugvallen en nieuwe schulden maken.

1.4. We bieden alternatieve ondersteuning en begeleiding aan inwoners die nog niet aan het werk kunnen

Inwoners met een bijstandsuitkering die nog niet aan het werk kunnen, krijgen begeleiding via Werk en Inkomen. Hierbij wordt ingezet op wat de inwoner helpt om de situatie te verbeteren, bijvoorbeeld met een verwijzing naar een andere instantie of specialist. Maar zo mogelijk wordt de inwoner ook gestimuleerd om deel te nemen aan activiteiten of vrijwilligerswerk. Dit kan in samenwerking zijn met Inluzio Leiderdorp.

In Q4 2023 was 51% van het klantenbestand van Werk en Inkomen maatschappelijk actief. In 2022 was dit 50%.

Inwoners zonder bijstandsuitkering kunnen ondersteuning krijgen via Inluzio Leiderdorp.

1.5 We begeleiden en ontzorgen statushouders financieel in de eerste periode van de inburgering en zetten in op een passend onderwijsaanbod

Inluzio Leiderdorp hielp ook in 2023 alle statushouders die in Leiderdorp zijn komen wonen op weg in de maatschappij. In de eerste periode worden statushouders financieel ontzorgd, in samenwerking met het programma Leidse Inburgering en Inluzio Leiderdorp. Zo wordt bijvoorbeeld de betaling van de eerste huur voor hen geregeld, ontvangen ze hulp bij het instellen van automatische betalingen of incasso's en bij het beheer van hun financiën.

Statushouders kregen een traject op maat dat past bij de mogelijkheden van de statushouder. Dit traject bestaat onder andere uit taallessen, kennis van de Nederlandse maatschappij, (arbeids)participatie en het Participatieverklaringstraject (PVT). Gemeenten hebben de regie en verantwoordelijkheid. Wij werken als gemeente Leiderdorp nauw samen met de gemeenten in de Leidse regio, maatschappelijke organisaties en onderwijsinstututen.

2.1 We creëren meer mogelijkheden voor participatie van inwoners

Inluzio Leiderdorp creëerde op individueel- en groepsniveau een aanbod van activiteiten voor inwoners. Ook ontwikkelden inwoners zelf initiatieven in de wijk om elkaar te ontmoeten. Daarbij werden ze geholpen door vrijwilligers, in samenwerking met Inluzio Leiderdorp.

2.2 We ondersteunen mantelzorgers en vrijwilligers

Inluzio Leiderdorp heeft een vrijwilligerscentrale die vrijwilligers actief koppelt aan activiteiten en initiatieven. Ook in 2023 werden vrijwilligers begeleid in het vrijwilligerswerk en werden inwoners actief opgeroepen om zich in te zetten als vrijwilliger.

De mantelzorgcoach geeft advies en ondersteuning. Daarnaast zijn op het gebied van mantelzorg trainingen en lotgenotenbijeenkomsten georganiseerd. Verder is de Mantelzorgwaardering 2023 uitgereikt en waren er diverse activiteiten rondom de Dag van de Mantelzorg.

3.1 We geven lokaal invulling aan het rijksprogramma Kansrijke Start

Sinds 2023 is het landelijk actieprogramma Kansrijke Start onderdeel van het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord). We ontvangen vanuit een specifieke uitkering (SPUK) middelen om aan preventieve activiteiten te besteden rond de eerste 1.000 dagen van een kind. Deze middelen benutten wij voor lopende initiatieven zoals Stevig Ouderschap trajecten, die als aanvulling op het basispakket van de Jeugdgezondheidszorg worden aangeboden. Onze focus lag in 2023 vooral op het onder de aandacht brengen van het belang van een kansrijke start van een kind en het verbinden van professionals uit het medisch en sociaal domein.

3.2 We verbeteren de aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt

De gemeenten binnen Holland Rijnland maakten in 2023 verschillende programma's mogelijk om voortijdige schoolverlaters beter voor te bereiden op de arbeidsmarkt. Deze programma's zijn een aanvulling op het reguliere aanbod aan trajecten om voortijdig schoolverlaten te voorkomen.

Binnen de arbeidsmarktregio Holland Rijnland werd in 2023 het actieplan 'Dichterbij dan je denkt' verder uitgerold. Het plan heeft als doel om het 'onbenut arbeidspotentieel' te begeleiden naar (parttime) werk of een leerwerktraject. Daartoe werden diverse instrumenten ingezet. Zo begonnen in het kader van Human Capital in 2023 de voorbereidingen voor het oriëntatieprogramma 'Kom binnen bij de zorg'.

In 2023 startten ook vier regionale Werkcafé's. Deze bieden laagdrempelige en kosteloze hulp aan werkzoekenden op het gebied van onder meer matching, scholing en loopbaanadvies. In 2023 bezochten 200 mensen het Leidse Werkcafé, waarvan 18 afkomstig waren uit Leiderdorp. 45% van de bezoekers heeft geen uitkering (zogenoemde Nuggers) en 34% werkt. Het grootste deel van de bezoekers richt zich op zorg en welzijn (30%) en zakelijke dienstverlening (22%).

3.3 We bestrijden en voorkomen onderwijsachterstanden en gaan schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten tegen

In 2023 zetten we het Uitvoeringsbeleid Onderwijskansen uit 2020 voort. Met dit beleid verkleinen we de kansongelijkheid voor kinderen in het onderwijs in Leiderdorp. In dat kader boden we in 2023 voorschoolse educatieprogramma's aan op de kinderopvang voor peuters met een (dreigende) taal- en/of ontwikkelingsachterstand. Ook stelden we individuele bijles beschikbaar op basisscholen voor kinderen die dat nodig hebben.

De Vliegende Brigade NT2 bood (taal)ondersteuning aan leerlingen en leerkrachten. JES Rijnland voerde verschillende programma's uit om de taalomgeving thuis te verrijken, de ouderbetrokkenheid te vergroten en uitval te voorkomen. Vanuit de NPO-middelen (Nationaal Programma Onderwijs) verruimden we in 2023 ook de inzet van tutoeren en konden we in de voorschoolse educatie meer groepshulp inzetten.

Vanwege ambtelijke onderbezetting stelden we het maken van een Lokale Educatieve Agenda (LEA) uit. We verwachten in 2024 in samenspraak met lokale onderwijspartners een Leiderdorpse educatieve agenda op te stellen.

3.4 We pakken laaggeletterdheid aan

We voeren het Regionaal Programma Integrale aanpak Laaggeletterdheid Holland Rijnland 2020-2024 uit via het Taalpact Leiden en Leiderdorp 2021-2024. Samenwerkingspartners voeren de acties uit het Taalpact verder uit. In 2023 organiseerden de gemeenten Leiderdorp en Leiden meerdere bijeenkomsten met Taalpact partners. We werkten aan de samenwerking, gezamenlijke doelen en monitoring. Wel blijkt het moeilijk om bij te houden of te achterhalen in hoeverre we met onze inzet onze doelen ook bereiken. Om dat knelpunt aan te pakken startte Perspectiveity samen met alle partners van het Taalpact de ontwikkeling van een monitoring- en evaluatiesystematiek. Daarmee kunnen we sturen op het bereiken van onze doelen. Perspectiveity hield meerdere werkbijeenkomsten met Taalpact partners en de gemeente. De verwachting is dat het plan in 2024 wordt opgeleverd.

BplusC coördineerde ook in 2023 het Taalhuis in zowel Leiderdorp als Leiden. Het Taalhuis is het centrum van het lokale taalnetwerk. Er is een Taalcafé en er zijn lees- en schrijftafels waar mensen terecht kunnen voor ondersteuning bij taal en rekenen. Verder is er een Informatiepunt Digitale Overheid voor digitale vaardigheden. Zowel NT2ers, mensen voor wie Nederlands niet de eerste taal is, en NT1ers kunnen bij het Taalhuis terecht. De focus ligt hierbij op NT1ers. De gemeente zelf probeert haar stukken in zo begrijpelijk mogelijke taal te schrijven. Dit blijft een continu proces (van aandacht).

3.5 We zorgen samen met de schoolbesturen voor duurzame schoolgebouwen, als prettige en gezonde plekken om te leren en te ontwikkelen

Om dit te bereiken volgen we de visie, uitgangspunten en het vastgestelde uitvoeringsprogramma van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2021-2026 (IHP). De gemeente investeert in de kwaliteit van schoolgebouwen, niet door ze te slopen, maar door ze te vernieuwen. Daarbij hebben we specifiek aandacht voor duurzaamheid, innovatie en de flexibele inzet van de gebouwen. Uitgangspunt en doelstelling van alle projecten is dat zowel de gemeente als de schoolbesturen investeren in duurzaamheid. De ontwikkelingen bij IKC Buitenhof leidde tot nieuwe inzichten. Dit heeft invloed op de planning en financiën van de toekomstige vernieuwbouwprojecten. In 2024 verwachten we hierover meer duidelijkheid te hebben.

3.6 We stimuleren dat iedereen kan meedoen, ongeacht het inkomen

In 2021 ging het minimabeleid in een vernieuwde vorm van start. Inwoners van alle leeftijden hebben de mogelijkheid om mee te (blijven) doen aan sport en/of cultuur. Onder andere als gevolg van de coronamaatregelen was sprake van een lastige start. Inmiddels zien we een stijging van deelname aan de verschillende regelingen.

In 2023 troffen we aanvullende maatregelen om inwoners met een lager inkomen extra te ondersteunen vanwege de sterke prijstoenname. We verhoogden onder andere de inkomensgrens van de regelingen die het meedoen stimuleren, zoals die van het Jeugdfonds Sport en Cultuur, Volwassenenfonds Sport en Cultuur en Stichting Leergeld, tijdelijk naar 130% van het sociaal minimum. In aanloop naar de feestdagen in december gaven we een boodschappenbon aan iedereen die eerder de energietoeslag ontving.

1C Ondersteunde inwoners

Inleiding

Soms heeft een inwoner (specialistische) ondersteuning nodig. Samen met de inwoner onderzoekt een medewerker van Inluzio Leiderdorp in dat geval welke ondersteuning het beste past. Het doel is dat inwoners zo zelfstandig mogelijk kunnen blijven deelnemen aan de samenleving. Daarom kijken de medewerkers van Inluzio Leiderdorp breed naar de hulpvraag van inwoners en bieden ze de ondersteuning zoveel mogelijk op maat en lokaal aan. Hetzelfde doet een medewerker van het Jeugdteam (JT) voor kinderen. Medewerkers van de uitvoeringsorganisatie Werk & Inkomen doen dit voor inwoners met een uitkering en medewerkers van de Stadsbank voor inwoners met schulden.

Doel	Inwoners krijgen passende en kwalitatieve zorg en ondersteuning		
Subdoel	1. Meer lokale en integrale samenwerking om de ondersteuning aan de inwoner te versterken.	2. Meer passende, effectieve en tijdige ondersteuning die aansluit op de leefwereld van de inwoner.	3. Meer tevredenheid bij de inwoner over de kwaliteit van de uitvoering van zorg en ondersteuning.
Activiteiten 2023	1.1 We bevorderen integrale ondersteuning in het sociaal domein.	2.1 We begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de bijstand en duurzaam naar werk.	3.1 Onder de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente Leiden werken we continu aan het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening van het team Werk & Inkomen.
	1.2 We verbeteren de lokale samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs.	2.2 We bouwen het aantal nieuwe beschutte werkplekken verder uit.	3.2 We verbeteren de uitvoering van de opdracht 'Samen Leiderdorp' aan Inluzio Leiderdorp.
		2.3 We voeren het regionale Transformatieplan jeugdhulp uit voor toegang, inkoop, accountmanagement en wachtlijstproblematiek.	
		2.4 We voeren de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen uit.	
2.5 We zorgen voor een passend aanbod van aanvullende diensten, naast de reguliere jeugdgezondheidszorgtaken.			

Wat hebben we bereikt?

1. Meer lokale en integrale samenwerking om de ondersteuning aan de inwoner te versterken

In 2023 werkten we aan het verbeteren van de samenwerking tussen de hulpverleners van de diverse toegangen. Ook verbeterden we de samenwerking tussen de lokale partijen en de toegang. De verschillende organisaties kennen elkaar beter, waardoor er meer integraal wordt samengewerkt.

2. Meer passende, effectieve en tijdige ondersteuning die aansluit op de leefwereld van de inwoner

Het aanbod voor de inwoners is verbreed. Daardoor sluit de ondersteuning beter aan bij de behoefte van de inwoner. Door de tekorten op de arbeidsmarkt in de zorg lukte het niet altijd om binnen de gewenste periode ondersteuning te bieden. Voor inwoners waar de behoefte om ondersteuning urgent is, wordt de ondersteuning zo tijdig mogelijk geleverd.

Binnen de jeugdhulp ontstonden in 2023 door verschillende factoren meer wachtlijsten bij specialistische jeugdhulpaanbieders en de gemeentelijke toegang (het Jeugdteam). In 2023 is gestart met het samenstellen van een maatregelenpakket in lijn met de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en de aanpak wachttijden.

3. Meer tevredenheid bij de inwoner over de kwaliteit van de uitvoering van zorg en ondersteuning

Uit het cliënttevredenheidsonderzoek Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) blijkt dat de tevredenheid van inwoners van Leiderdorp over de dienstverlening door Inluzio Leiderdorp grotendeels gelijk bleef.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

1.1 We bevorderen integrale ondersteuning in het sociaal domein

Door het organiseren van de Sociale Agenda cafés kennen de lokale hulpverlenende partners elkaar beter. Bij de verkenning van de toegang tot hulp, waren de diverse partijen actief betrokken. De hulpverleners zijn bevestigd over de samenwerking. De knelpunten van de samenwerking zijn in kaart gebracht. Hiervoor zijn meerdere bijeenkomsten georganiseerd, waardoor de samenwerking tussen de verschillende toegangen versterkte.

1.2 We verbeteren de lokale samenwerking tussen jeugdhulp en onderwijs

In 2023 startte een bestuurlijke regiegroep onderwijs-jeugdhulp. Deze bestaat uit een afvaardiging van de gemeenten en de samenwerkingsverbanden passend onderwijs. Hierbinnen geven we uitvoering aan de gezamenlijke ambitie voor voldoende en vloeiende overgangen tussen onderwijs en zorg. Aan het eind van 2023 werd een regionale procesregisseur aangesteld. Die zoekt als een spin in het web met de verschillende betrokken organisaties naar oplossingen om zo het continuüm onderwijs-zorg te verbeteren.

2.1 We begeleiden mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt uit de bijstand en duurzaam naar werk

Ons uitgangspunt is dat we alle mensen die (parttime) kunnen werken op een re-integratietraject plaatsen. Dit is altijd maatwerk. We houden dan ook zo veel mogelijk rekening met de feitelijke potentie van de betreffende kandidaat. De krappe arbeidsmarkt in 2023 bood voldoende kansen op duurzame plaatsing. Tegelijkertijd is bij de groep mensen in de bijstand steeds vaker sprake van (meerdere) beperkingen. Daardoor is directe toeleiding naar werk regelmatig een brug te ver. In dat geval kiezen we voor een activeringstraject. In 2023 zijn in totaal 109 trajecten naar werk of activering gefactureerd, een stijging van 12% in vergelijking met 2022.

2.2 We bouwen het aantal nieuwe beschutte werkplekken verder uit

Na een aanvankelijk trage start vanaf 2015, nam de afgelopen jaren het aantal mensen op een beschutte werkplek toe. Eind 2022 waren tien mensen (7,27 fte) werkzaam op een beschutte werkplek, waarmee we het beoogde doel bereikten. Vorig jaar zette de groei door, waardoor eind 2023 in totaal 11 mensen (8,50 fte) in een beschutte omgeving werkten. Negen werknemers zijn intern geplaatst - bij DZB of Stichting Participatiewerk - en twee extern.

2.3 We voeren het regionale Transformatieplan Jeugdhulp uit voor toegang, inkoop, accountmanagement en wachtlijstproblematiek

De gemeenten in de regio Holland Rijnland maakten in 2023 een start met het samenstellen van een maatregelenpakket in lijn met de landelijke Hervormingsagenda Jeugd en de aanpak van wachttijden. Deze maatregelen moeten leiden tot een afname van de wachtlijstproblematiek en tot meer financiële grip.

Het Jeugdteam had in 2023 te maken met een wachtlijst. Zowel personeelstekort als cliëntenstops bij specialistische aanbieders zorgden voor druk op de caseload van de Jeugdteammedewerkers. Om het groeiend aantal doorverwijzingen naar specialistische jeugdhulp terug te dringen zette het Jeugdteam in 2023 extra in op een goede triage.

Voor de totale afdracht Jeugdzorg die de SOZ (Serviceorganisatie Zorg) levert, is de begroting 2023 met ruim € 170.000 aangepast. Dit als gevolg van de stijging van de begrote kosten van met name het Landelijk Transitiearrangement (LTA) en de crisisdienst Rivierduinen.

2.4 We voeren de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen uit

Met de decentralisatie van de taken voor de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen is de gemeente Leiderdorp sinds 2023 verantwoordelijk voor deze huisvesting. In 2023 startte hiervoor een regionaal programmateam. Dat team heeft als opdracht om de huisvesting voor deze kwetsbare doelgroep lokaler en inclusiever te organiseren.

Samen met de gemeenten in de Leidse regio werkten wij in 2023 verder aan de verschillende thema's uit de uitvoeringsagenda Maatschappelijke zorg Leidse Regio: wonen is de basis, de inclusieve buurt, preventie- en vroegsignalering, laagdrempelige toegang en ondersteuning op maat. Zo gaven wij uitvoering aan de decentralisatie van de maatschappelijke zorg per 1 januari 2023. Onder maatschappelijke zorg vallen de activiteiten beschermd wonen en maatschappelijke opvang, inclusief verslavingszorg en preventie en bemoeizorg.

In 2023 vond een verlengde implementatie plaats van de activiteiten binnen de gemeenten in de Leidse regio.

Voorbeelden zijn de maatwerkvoorzieningen beschermd wonen als onderdeel van het arrangementenmodel en subsidies binnen de Leidse regio-gemeenten voor activiteiten binnen de maatschappelijke opvang, bemoeizorg en verslavingszorg en preventie. In 2023 stimuleerden de gemeenten in de Leidse regio ook een betere samenwerking tussen woningbouwcorporaties, zorgaanbieders en welzijnsaanbieders. Het doel is om zo op termijn nieuwe concepten voor de opvang en huisvesting van kwetsbare groepen te realiseren.

2.5 We zorgen voor een passend aanbod van aanvullende diensten, naast de reguliere jeugdgezondheidszorgtaken

Vanuit Hecht Hollands Midden (voorheen RDOG Hollands Midden) voert de GGD Hollands Midden de reguliere jeugdgezondheidszorgtaken uit. Als aanvulling op het basisaanbod nemen wij jaarlijks aanvullende diensten af. In 2023 zorgden we opnieuw voor een aanvullend ondersteunings- en cursusaanbod dat aansluit bij de behoeften van de inwoners van Leiderdorp.

3.1 Onder de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente Leiden werken we continu aan het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening van het team Werk & Inkomen

De kwaliteit van de dienstverlening is één van de fundamentele pijlers van de uitvoeringsorganisatie Werk & Inkomen. De tweejaarlijkse klantervaringsonderzoeken - de volgende staat gepland voor 2024 - vormen een belangrijk ijkpunt. Maar ook tussentijdse ervaringen kunnen leiden tot aanpassingen in de dienstverlening. Het ambtshalve uitbetalen van de energietoeslag was een voorbeeld van een klantvriendelijke aanpak.

3.2 We verbeteren de uitvoering van de opdracht 'Samen Leiderdorp' aan Inluzio Leiderdorp.

Er is een samenwerkingsovereenkomst opgesteld over de werkafspraken tussen de back-office en Inluzio Leiderdorp met betrekking tot de toegang Wmo. De samenwerkingsovereenkomst heeft als doel om de dienstverlening voor de inwoner te verbeteren. Zo zijn de herindicaties voor inwoners boven de 80 plus opgeheven, zodat de dienstverlening zich minder richt op administratieve processen.

Waar staat je gemeente?

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste drie jaren cq metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar.	2020 2021 2022 2023	22 9 6 NB	11 8 8 NB	Stichting Halt
1	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2019 2020 2021 2022 2023	1 0 1 1 NB	1 1 1 NB NB	CBS - Jeugdmonitor
1	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.	2016 2020 2022 2023	41,9 48,4 38,8 NB	48,7 49,2 NB NB	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
1	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	2020 2021 2022 2023	764,3 761,6 808,6 NB	795,9 805,5 825,4 NB	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
1	Netto arbeidsparticipatie is het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	2019 2020 2022 2023	69,5 69,0 73,1 NB	68,8 68,4 72,2 NB	CBS - Arbeidsdeelname
1	Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	2019 2020 2021 2023	229,7 238,6 264,4 214,3	381,7 459,7 431,2 NB	CBS - Re-integratie
1	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2020 2021 2022 2023	167,8 120,9 89,1 94,7	207,0 202,0 197,7 NB	CBS - Re-integratie
1	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	2020 2021 2022 2023	720 690 650 NB	700 NB 700 NB	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
1	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	2019 2020 2021 2022 2023	4 4 4 4 NB	6 6 6 NB NB	CBS - Jeugdmonitor
1	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben	2019 2020 2021 2022 2023	1 1 1 1 NB	2 2 2 NB NB	CBS - Jeugdmonitor

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Percentage voortijdige schoolverlaters van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten (vsv-ers)	2018 2020 2021 2022 2023	1,8 1,7 1,3 1,7 NB	1,9 1,7 1,9 NB NB	DUO/Ingrado
1	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen van het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren gedurende het schooljaar	2019 2020 2021 2022 2023	2,0 2,4 2,6 3,6 NB	2,4 2,5 2,7 4,2 NB	DUO/Ingrado
1	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen van het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen met meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken	2019 2020 2021 2022 2023	8 11 12 14 NB	26 19 20 NB NB	DUO/Ingrado
1	Percentage jongeren met jeugdhulp van alle jongeren tot 18 jaar	2020 2021 2022 2023	14,3 16,1 15,9 14,4	11,9 12,9 13,2 NB	CBS Jeugd
1	Percentage jongeren met jeugdreclassering van alle jongeren tot 18 jaar	2020 2021 2022 2023	0,3 nb 0,3 NB	0,4 0,3 0,3 NB	CBS Jeugd
1	Percentage jongeren met jeugdbescherming van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar	2020 2021 2022 2023	0,8 0,9 0,8 0,6	1,2 1,2 1,2 NB	CBS Jeugd

Wat heeft het gekost?

1 Meedoen in Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
1A Levendig, vitaal en creatief Leiderd	Lasten	4.075	4.450	790	5.240	3.621	1.619
	Baten	-930	-723	-479	-1.202	-975	-226
Saldo		3.145	3.727	311	4.039	2.646	1.393
1B Iedereen kan meedoen in Leiderdorp	Lasten	9.995	9.422	1.389	10.811	10.262	549
	Baten	-1.732	-1.121	-92	-1.213	-1.699	486
Saldo		8.263	8.301	1.297	9.598	8.563	1.035
1C Pass.en kwal.zorg en onderst.inwoners	Lasten	20.226	21.394	2.125	23.520	23.233	286
	Baten	-7.288	-6.381	-4.032	-10.413	-11.451	1.038
Saldo		12.938	15.013	-1.907	13.107	11.782	1.325
Programma	Lasten	34.296	35.267	4.304	39.571	37.116	2.455
	Baten	-9.951	-8.225	-4.603	-12.827	-14.125	1.298
Saldo van baten en lasten		24.346	27.042	-298	26.743	22.991	3.753
Reserves	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
Mutaties reserves		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821
Resultaat		24.974	26.145	1.875	28.020	27.088	932

Verschillen begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

1A Actieve en gezonde inwoners

Binnen programma 1A hebben we dit jaar een positief saldo van bijna € 1,4 miljoen. Het voornaamste onderdeel dat dit positieve saldo laat zien is sport (€ 1.3 miljoen). Dit komt onder andere doordat de incidentele energie bijdrage van € 200.000 praktisch niet gebruikt is en we een afrekening hebben ontvangen van Sporfondsen over de jaren 2021 en 2022. Dit bedraagt een positief exploitatiesaldo van € 785.000. Ook is er geld beschikbaar gesteld voor de regie/combinatiefunctie sport ad € 85.000. Dit bedrag is eveneens overgebleven in 2023. Tot slot kunnen we nog concluderen dat de bijdrage aan de organisatie Hecht iets hoger was begroot dan de daadwerkelijke afdracht. Er vond ook een terugbetaling plaats over 2021 waardoor er een positief saldo ontstaat van € 145.000.

1B Zelfredzame inwoners

Het programma 1B heeft een positief saldo van ruim € 1,0 miljoen. Op vrijwel alle onderdelen binnen dit subprogramma ontstaat een positief saldo. Het gaat daarbij voornamelijk om de onderdelen bijzondere bijstand, participatie & re-integratie en welzijn (respectievelijk € 435.000, € 310.000 en € 350.000 positief). De bijzondere bijstand laat een positief

saldo zien, doordat een deel van de uitbetaling van de energietoeslag 2023 - voor de mensen die niet bekend zijn bij de gemeente en een aanvraag moeten indienen - in 2024 plaatsvindt. Binnen het minimabeleid is door het Jeugdfonds, het Volwassenenfonds en de Stichting Leergeld een bedrag van € 84.000 terugbetaald, door niet bestede middelen tijdens de coronajaren 2021 en 2022. Op het onderdeel participatie & re-integratie zijn door de achterstand bij de realisatie van de taakstelling huisvesting statushouders minder inburgeringstrajecten gestart dan verwacht. Verder blijft het aantal re-integratietrajecten achter, doordat een groot deel van de bijstandspopulatie nog niet toe is aan re-integratie of activering. Daar staat bij beschut werk een negatief saldo van € 116.000 tegenover, door de overigens beleidsmatig gewenste verdere groei van het aantal plaatsingen. Het positieve resultaat bij welzijn is grotendeels het gevolg van de inzet Brede SPUK-middelen (€ 170k), waaruit diverse taken en activiteiten van Inluzio Leiderdorp zijn gedekt. Daardoor hoefden we het reguliere budget minder aan te spreken.

1C Ondersteunde inwoners

Subprogramma 1C houdt dit jaar ook een aanzienlijk positief saldo over van ruim € 1,3 miljoen. Met uitzondering van de jeugdzorg (- € 360.000) en de bijstand (- € 14.000), laten ook binnen dit programma de overige onderdelen een flink positief saldo zien. Bij de opvang Oekraïners resteert een saldo van € 955.000, bij de Wmo en PGB's een saldo van in totaal € 585.000. Binnen de Wmo zijn alle maatwerkvoorzieningen in 2022 met een nieuwe financieringsvorm opnieuw aanbesteed. Dit heeft in 2023 geresulteerd in lagere kosten. Als gevolg van de arbeidskrapte en het tekort aan personeel zijn wachtlijsten ontstaan, waardoor de gewenste ondersteuning niet altijd direct of in mindere mate kan worden geleverd. Ook dit leidt ertoe dat er minder beroep wordt gedaan op de beschikbare middelen. Voorts zien we zowel binnen de Wmo als jeugdhulp een afname van het aantal verstrekte PGB's. Binnen de Wmo is dit onder meer het gevolg van een groter beroep op de zelfredzaamheid en de ondersteuning vanuit de omgeving. Bij jeugdhulp vloeit dit voort uit de beleidsmatige wijziging per 2022, waarbij gestuurd werd op verlaging van het PGB en/of meer gebruik van Zorg in Natura (ZiN), met in 2023 een verwacht positief saldo van € 80.000. Bij de nieuwe kostenplaats CNO (crisisnoodopvang) resteert een positief saldo van € 165.000.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Verschil 2023
Reserve sociaal domein	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
Saldo		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821
Totaal	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023 (groter dan € 15.000) Reserve sociaal domein

We voegden € 2.820.683 toe aan de reserve sociaal domein op basis van de positieve saldi van het onderwerp kunst en cultuur en de saldi van sub-programma 1B en 1C. In dit bedrag zit een geormerkt aandeel van € 955.453 als overschot op de activiteit opvang Oekraïners. Dit bedrag is geormerkt binnen de reserve en blijft expliciet voor deze activiteit beschikbaar.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2A Werken en ondernemen in het dorp

Inleiding

We versterken de economische structuur van Leiderdorp door een aantrekkelijk economisch klimaat te creëren. Dit doen we door nauw samen te werken met onze ondernemers, de Leiderdorpse Ondernemers Vereniging (LOV), Economie071, andere (Leidse regio) gemeenten en de provincie. We scheppen kaders en faciliteren ondernemers met zoveel mogelijk ruimte om te ondernemen.

Samen met onze inwoners, ondernemers en andere partners werken we aan onze ambities. Die leiden tot een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat in Leiderdorp.

Doel	Het versterken van de economische structuur van Leiderdorp door te bouwen aan een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat				
Subdoel	1. Een gunstiger vestigingsklimaat in Leiderdorp.	2. Een gunstiger vestigingsklimaat in de Leidse regio.	3. Een duurzamere Leiderdorpse samenleving met een circulaire economie.	4. Een volledig CO2-neutraal Leiderdorp in 2050.	5. Vergroten weerbaarheid van Leiderdorp.
Activiteiten 2023	1.1 We voeren het economisch beleidsplan 2021-2026 uit.	2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking.	3.1 We stellen een afval- en grondstoffenbeleid op.	4.1 We stimuleren, faciliteren en werken samen met inwoners, ondernemers en instellingen om onze leefomgeving te verduurzamen.	5.1 We zetten acties in om de weerbaarheid van de gemeente te versterken.
	1.2 We versterken de organisatiegraad van ondernemers.	2.2 We voeren de Retailvisie Leidse regio uit.	3.2 We voeren een gratis energiescan uit voor verduurzaming van bedrijfspanden.	4.2 We herijken de duurzaamheidsagenda en geven daar uitvoering aan.	5.2 We maken de problematiek van illegale bewoning inzichtelijk en stellen een plan van aanpak op.
	1.3 We vullen de ontwikkeling van het terrein van het oude gemeentehuis in.	2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinenstrategie uit.	3.3 We passen moderne en duurzame ledverlichting toe.	4.3 We maken een uitvoeringsplan voor de Transitievisie Warmte en geven concreet aan met welke wijken en gebieden we aan de slag gaan.	
	1.4 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden.			4.4 We stellen een routekaart op voor het verduurzamen van ons eigen vastgoed.	
	1.5 We zetten in op sterkere samenwerking met de LOV.			4.5 We stellen samen met de regio een Regionale Energiestrategie 2.0 op en stellen deze vast.	

Doel	Het versterken van de economische structuur van Leiderdorp door te bouwen aan een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat				
	1.6 We richten een klankbordgroep voor ondernemers op.			4.6 We onderzoeken voor Leiderdorp concrete 'zoekgebieden' voor het opwekken van duurzame elektriciteit en opslag.	
	1.7 We zetten een ondernemersportaal op en verbeteren de website waar nodig.			4.7 We zetten in op zonnepanelen op daken en stellen een routekaart op.	
	1.8 We geven een passende bestemming aan het IKEA-terrein.			4.8 We helpen inwoners, ondernemers en instellingen minder energie te gebruiken en meer energie op te wekken door het ondersteuningsaanbod verder uit te rollen.	
	1.9 We gaan door met bedrijfsbezoeken met de LOV.			4.9 We pakken energiearmoede aan.	

Wat hebben we bereikt?

1. Een gunstiger vestigingsklimaat in Leiderdorp

In Leiderdorp bouwden we aan een gunstig vestigingsklimaat. We gaven ruimte aan ondernemers om te ondernemen, bleven inzetten op de versterking van de economische kerngebieden en werkten aan de veerkracht van de economie van Leiderdorp. We gaven vervolg aan de acties en doelen uit het economisch beleidsplan.

2. Een gunstiger vestigingsklimaat in de Leidse regio

De gemeente Leiderdorp nam deel aan diverse projecten in de Regio met de samenwerking Economie071 en Holland Rijnland. Gedurende deze samenwerking waren we betrokken en zetten we gezamenlijk in op een gunstiger en duurzamer vestigingsklimaat in de regio.

3. Een duurzamere Leiderdorpse samenleving met een circulaire economie

We werkten aan de thema's van de duurzaamheidsagenda en realisatie van de doelstellingen. Ook zetten we de beweging om het aantal kilo's restafval te verminderen door.

4. Een volledig CO2-neutraal Leiderdorp in 2050

Om in 2050 volledig CO2-neutraal te zijn moeten we ons energieverbruik verduurzamen en onze CO2-uitstoot beperken. We willen onze netto uitstoot tot nul terugbrengen. Hiervoor moet er evenwicht zijn tussen vraag en aanbod van (duurzame) energie en moet het totale energieverbruik van Leiderdorp zoveel mogelijk uit duurzame energie bestaan. Dit betekent dat we meer energie op een duurzame manier moeten opwekken. We zetten hierbij vooral in op zonne-energie op daken en we onderzoeken de mogelijkheden van windenergie (in de buurt van de A4, Bospolder).

In 2023 haalden we de doelstelling om in 2030 50% meer duurzame energie op te wekken t.o.v. 2013. In het coalitieakkoord is de ambitie vastgelegd om in 2030 elektriciteitsneutraal te zijn. Dat betekent dat we in 2030 evenveel elektriciteit duurzaam opwekken als dat er verbruikt wordt.

Voor de duurzame opwek mogelijkheden langs de A4 is in 2023 het OER-traject (Opwek van Energie op Rijksvastgoed) gestart. Dit project zit in de voorverkenningfase. In deze fase is de eerste scan gedaan naar kansrijke percelen voor duurzame opwek.

5. Vergroten weerbaarheid van Leiderdorp

We willen de weerbaarheid van de gemeente vergroten. Als we ons meer bewust zijn van de aanwezigheid van ondermijnende criminaliteit, signalen herkennen en adequaat handelen, ontstaat meer veiligheid en een gunstiger economisch klimaat voor bonafide ondernemers. Daarom voerden wij de acties voortkomend uit de vertrouwelijke RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum) rapportage 'Weerbaarheidsscan Leiderdorp' uit.

Wat hebben we hier voor gedaan?

1.1 We voeren het Economisch beleidsplan 2021-2026 uit

Het Economisch beleidsplan 2021-2026 is de rode draad in ons economisch beleid. We gaven vervolg aan de acties en doelen uit dit plan.

1.2 We versterken de organisatiegraad van ondernemers

Het versterken van de organisatiegraad voor ondernemers is van blijvend belang. Deze versterking komt ten goede aan het functioneren van bedrijventerreinen en andere economisch belangrijke gebieden. De gemeente voerde daarom actief gesprekken met de LOV om gebiedsgericht en afhankelijk van het gebied invulling te geven aan dit actiepunt. De vorm hangt af van de context, waarbij draagvlak een randvoorwaarde is. Het is wenselijk om een vorm van samenwerking te hebben tussen ondernemers bij de volgende gebieden: Baanderij, Winkelhof, Santhorst, Lage Zijde en Woon.

1.3 We vullen de ontwikkeling van het oude terrein van het gemeentehuis in

Door diverse omstandigheden vonden in 2023 geen gesprekken plaats met Wereldhave over de ontwikkeling van het oude terrein van het gemeentehuis. Met de raad spraken we af om in 2024 de gesprekken met de eigenaar en ontwikkelaar op te pakken.

1.4 We zorgen dat werkgevers en werkzoekenden elkaar beter weten te vinden

De Leidse regio is een echte kennisregio met sterke onderwijs- en zorginstellingen en een bioscience-sector van wereldniveau. Ondanks de coronacrisis is de regionale economie veerkrachtig en de economische vooruitzichten zijn rooskleurig. Tegelijkertijd vallen bepaalde groepen nog steeds buiten de boot. Dit terwijl de krapte op de arbeidsmarkt verder toeneemt.

Een goede voorbereiding op de arbeidsmarkt begint met onderwijs dat jongeren de juiste vaardigheden en kennis meegeeft om aan de vraag van werkgevers te voldoen. In 2023 organiseerden we samen met het Werkgeversservicepunt van Holland Rijnland en Wereldhave, de eigenaar van Winkelhof, een banenmarkt in het winkelcentrum. We hebben de intentie om deze samenwerking voort te zetten en het evenement in 2024 opnieuw te organiseren.

1.5 We zetten in op sterkere samenwerking met de LOV

We hielden de afzonderlijke jaarvergadering met de Leiderdorpse Ondernemers Vereniging (LOV), waarbij ondernemers uit diverse winkelgebieden zijn aangesloten. Het is belangrijk dat de gemeentelijke organisatie goed benaderbaar is. We participeerden in de (netwerk)bijeenkomsten en zorgden ervoor dat wij zichtbaar waren voor de ondernemers. We willen de lijnen kort houden en het persoonlijk contact behouden.

1.6 We richten een klankbordgroep voor ondernemers op

Bij het opstellen van het Economisch beleidsplan 2021-2026 uitte een vertegenwoordiging van ondernemers de brede wens om directer betrokken te zijn bij de uitvoering van het economisch beleid van de gemeente. Dat leidde ertoe dat in het Economisch beleidsplan 2021-2026 de actie is opgenomen om een klankbordgroep in te stellen. Deze klankbordgroep heeft als doel om een vertegenwoordiging van ondernemers in Leiderdorp actiever te betrekken bij het economisch beleid van de gemeente. Op die manier willen we feedback krijgen over de voortgang van het Economisch beleidsplan en de daaraan gekoppelde acties kunnen toetsen.

1.7 We zetten een ondernemersportaal op en verbeteren de website waar nodig

We versterkten de relatie en samenwerking met ondernemers door onder andere de informatieverstrekking naar ondernemers, waar nodig, aan te passen en te verbeteren.

1.8 We geven een passende bestemming aan het IKEA-terrein

De herontwikkeling van het IKEA-terrein is gericht op bedrijfscompensatie voor de transformatie van De Baanderij. Gesprekken met IKEA wezen uit dat dit een goede optie is. Er moet nu eerst duidelijkheid komen over de compensatieopgave van het bedrijfsterrein in De Baanderij. Op basis daarvan zullen de gesprekken met IKEA verder worden opgepakt.

1.9 We gaan door met bedrijfsbezoeken met de LOV

We continueerden de zeswekelijkse bedrijfsbezoeken zoveel mogelijk en bleven actief in gesprek met ondernemers. Het doel is kennismaking met lokale ondernemers en hun ondernemingen. Ook vergroten we zo de betrokkenheid van de gemeente.

2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking (Economie071)

We verlengden het convenant met Economie071. Gemeenten, onderwijsinstellingen en ondernemersverenigingen zetten opnieuw de schouders onder projecten die de regionale economie versterken. Voor urgente vraagstukken zijn krachtige samenwerkingen nodig. De samenwerkingspartners delen kennis, voeren projecten uit en brengen het netwerk regelmatig bij elkaar. Zo maken we onze gezamenlijke economische doelen herkenbaar voor organisaties in de regio.

2.2. We voeren de Retailvisie Leidse regio uit

In de Regionale Retailvisie 2025 geeft Economie071 de opdracht om de winkelgebieden in de Leidse regio sterker en toekomstbestendig te maken. Alle 6 gemeenten stelden de visie in 2016 vast. In 2017 startte de uitvoering op basis van een uitvoeringsplan. Daarin staat voor elk winkelgebied een actieplan, een plan van aanpak of een ontwikkelstrategie. De Retailvisie is onder andere door de uitbraak van corona wat onderbelicht gebleven. In 2022 startte Economie071 met een inventarisatie of de 6 gemeenten het eerder gemaakte kader kunnen herbekrachtigen en of ze behoefte hebben aan nog een Retailmonitor. In 2023 is de tweede editie van de Retailmonitor door de Leidse regio opgesteld en op 20

december 2023 door Economie071 gepubliceerd als opvolger van de editie in 2020. Naar aanleiding van deze monitor pakken de gemeenten zelf, samen met betrokken partners, de aandachts- en verbeterpunten op.

2.3 We voeren de regionale Bedrijventerreinenstrategie uit

Bedrijven moeten ruimte krijgen voor vestiging en uitbreiding. Hierdoor kan de economie goed blijven draaien en voldoende banen leveren. Met andere woorden: er moet ruimte zijn voor werken. Bedrijvigheid is immers de motor voor werkgelegenheid in Leiderdorp en de regio. De ruimtelijke strategie moet bijdragen aan de versterking van de economische potentie. Bedrijventerreinen spelen een belangrijke rol.

We voeren in dat kader de regionale Bedrijventerreinenstrategie uit.

In 2022 deden we samen met 3 andere gemeenten mee aan de Challenge Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Dit is een onderdeel van het uitvoeringsplan Ruimtelijke Strategie Bedrijventerreinen 2020-2030. Eind december 2022 werd het rapport aan de stuurgroep Bedrijventerreinen gepresenteerd, en vervolgens vastgesteld en gepubliceerd. Het doel van de challenge was samen met ondernemers aan de slag gaan om de beperkt beschikbare ruimte op bedrijventerreinen beter te benutten (intensivering) en specifieke opgaven aan te pakken, zoals verduurzaming, veiligheid en ruimtelijke kwaliteit. We vinden het belangrijk om hierover met ondernemers in gesprek te blijven. Uit de challenge kwam ook het advies aan de regio om de oprichting van een Regionale Ontwikkelings Maatschappij (ROM) te verkennen. Het doel hiervan is om herontwikkeling van bedrijventerreinen in de regio makkelijker van de grond te krijgen.

Op 3 juli 2023 keurde de raad scenario 4 goed als basis voor de start van de transformatie van De Baanderij. In november 2023 bereikte de stuurgroep Bedrijventerreinen overeenstemming over de compensatie op het IKEA-terrein.

3.1 We stellen een afval- en grondstoffenbeleid op

Er is een duidelijke afname van het aantal kilo's restafval dat naar de verbrandingsoven gaat. Dit komt vooral door de toename in het gebruik van afvaleilanden en door de nascheiding van PMD, al is vanwege de brand in de afvalverbrandingscentrale de nascheiding van plastic wel onder druk komen te staan. De hoeveelheid restafval per persoon wordt nu geschat op 145 kg voor scheiding. Vanwege de gevolgen van de brand in de afvalverbrandingscentrale beschikken we niet over de exacte gegevens. Ons Milieu Educatie Centrum (MEC) stelde een marketingcommunicatiestrategie op. Die wordt in het komende jaar uitgewerkt naar een concrete campagne voor maatregelen tegen, en bewustwording ter voorkoming van zwerfafval.

3.2 We voeren een gratis energiescan uit voor de verduurzaming van bedrijfspanden

De gemeente kocht energiescans in en benadert bedrijven actief om voor hun bedrijfspand de energiescan te laten uitvoeren. Sinds 2020 zijn er 44 scans uitgegeven. In 2023 waren dit er 6. De maatregelen die de bedrijven doorvoerden zien onder meer op verlichting, isolatie, zonnepanelen en het vervangen van oude apparaten.

3.3 We passen moderne en duurzame ledverlichting toe

Van de openbare verlichting in Leiderdorp bestaat nu 46 % uit moderne en energiebesparende ledverlichting. Komende jaren vervangen we jaarlijks ongeveer 10% van de openbare verlichting door ledverlichting zodat in 2030 de gehele openbare verlichting uit ledverlichting bestaat. In combinatie met dimmen en slimme aansturingstechnieken behalen we naar verwachting - bij gelijkblijvend areaal - een besparing van 50% aan energie op openbare verlichting ten opzichte van het jaar 2013.

4.1 We stimuleren, faciliteren en werken samen met inwoners, ondernemers en instellingen om onze leefomgeving te verduurzamen

In 2023 publiceerden we wekelijks artikelen - onder meer op sociale media - binnen de campagne GOED om mensen te stimuleren zelf aan de slag te gaan met verduurzaming. We organiseerden 7 informatiebijeenkomsten, gefaciliteerd door ons MEC en gepresenteerd door de Energiecoaches.

Er zijn 6 energiescans uitgegeven aan verenigingen en ondernemers in 2023. Veel bedrijven die graag willen verduurzamen hebben dit al gedaan. Ook is het vaak lastig om de eigenaren te kunnen bereiken in plaats van de de huurders van de panden. Voor ondernemers op de Elisabethhof zijn 7 scans voor zonnepanelen uitgegeven. Ook is er procesbegeleiding voor twee VvE-complexen van ondernemers om te komen tot het plaatsen van zonnepanelen op bedrijfsdaken. De ondersteuning loopt door in 2024.

Er zijn 54 duurzaamheidsleningen verstrekt aan particulieren voor de verduurzaming van de woning voor een bedrag van € 675.000 (gemiddeld € 12.000 per lening). Er zijn geen stimuleringsleningen voor maatschappelijke organisaties en verenigingen aangevraagd of verstrekt.

4.2 We herijken de duurzaamheidsagenda

De duurzaamheidsagenda wordt uitgewerkt per thema. Hiervoor zetten we de eerste stappen in 2023. We zijn volop aan de slag gegaan met de opgaven klimaatadaptatie en energie die we in verschillende strategieën uitwerkten. De opgave biodiversiteit werken we uit in een biodiversiteitsplan (zie 2C).

4.3 We maken een uitvoeringsplan voor de Transitievisie Warmte en geven concreet aan met welke wijken en gebieden we aan de slag gaan

Nederland gaat stapsgewijs van het gas af. Leiderdorp maakt samen met andere regiogemeenten deel uit van de samenwerkingsverbanden Warmte Leidse Regio (WLR) en Regionale Energiestrategie (RES) Holland Rijnland Warmte. Deze programma's hebben als doel om op regionaal niveau warmtebronnen te vinden en te verdelen. Op basis van de mogelijke warmtescenario's voerden we voor Leiderdorp onder de WLR een aparte studie uit om de mogelijkheden die Leiderdorp heeft te verhelderen. Naar aanleiding van deze uitkomsten kunnen we keuzes maken en een gerichte aanpak opstellen als aanzet voor de uitvoeringsplannen in 2024.

4.4 We stellen een routekaart op voor het verduurzamen van ons vastgoed

In 2023 troffen we de voorbereidingen om in 2024 mee te doen met het ontzorgingsprogramma van de Provincie. De Provincie ondersteunt ons in het opstellen van de routekaart verduurzaming vastgoed.

4.5 We stellen samen met de regio een Regionale Energiestrategie (RES) 2.0 op en stellen deze vast

Binnen de regio is gewerkt aan het energieprogramma. Hierin staat wat we binnen de regio doen op strategisch niveau, op uitvoeringsniveau en op het gebied van monitoring en informatiedeling. We werken aan de realisatie van de doelstellingen zoals vastgelegd in de RES (Regionale Energiestrategie) 1.0. Er wordt voorlopig nog geen RES 2.0 opgesteld, want de kaders en ambities zijn hetzelfde gebleven. Daarom ligt de focus op het realiseren van de ambities uit de RES 1.0.

We maakten in 2023 inzichtelijk wat de elektriciteitsbehoefte zal zijn in 2030 en 2050 en wat er nodig is aan duurzame opwek om elektriciteitsneutraal te kunnen zijn in 2030. We deden in 2023 een bod aan potentiële duurzame opwek richting RES Holland Rijnland. Daarbij focussen we vooral op 'zon op dak' en de opwekmogelijkheden langs de A4 (het OER-traject). Ook willen we de mogelijkheid van windenergie uitwerken in de buurt van de Bospolder. Ruimtelijke

belemmeringen die we tegenkomen vragen om goede strategie en gesprekken met Rijk en provincie, als ook met direct betrokkenen. Zo kunnen we beter keuzes maken voor de toekomst.

4.6 We onderzoeken voor Leiderdorp concrete 'zoekgebieden' voor het opwekken van duurzame elektriciteit

Voor de duurzame opwekmogelijkheden langs de A4 is in 2023 het OER-traject (Opwek van Energie op Rijksvastgoed) gestart. Dit betreft de voorverkenningfase. In deze fase is de eerste scan gedaan naar kansrijke percelen voor duurzame opwek.

4.7 We zetten in op zonnepanelen op daken en stellen een routekaart op

Met het organiseren van informatiesessies stimuleerden we bedrijven om zonnepanelen op daken aan te leggen. In 2023 legden we de focus op ondernemers van de Elisabethhof. Inwoners kunnen op de website Goed Leiderdorp informatie vinden over de plaatsing van zonnepanelen. Ook het Duurzaam Bouwloket, het energieloket van de gemeente, helpt inwoners hierbij.

4.8 We helpen inwoners, ondernemers en instellingen minder energie te gebruiken en meer energie op te wekken door het ondersteuningsaanbod verder uit te rollen

We stellen energicoaches en energiehulp beschikbaar die bewoners adviseren over mogelijke energiebesparende maatregelen. De energicoaches organiseerden verschillende avonden om informatie te geven en vragen te beantwoorden van bewoners en VvE's.

Bewoners kunnen daarnaast gebruik maken van de duurzaamheidslening. Ook is er een stimuleringslening die verenigingen kunnen aanvragen voor energiebesparende maatregelen. Met het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) kunnen we voor bewoners nog meer isolatiemaatregelen treffen. De aanbesteding hiervoor is afgerond en het Duurzaam Bouwloket gaat deze opdracht in 2024 verder uitvoeren.

Om een aantal isolerende maatregelen (bijvoorbeeld de isolatie van spouwmuren) te kunnen stimuleren is een Soortenmanagementplan nodig, zodat de subsidies van het Nationaal Isolatieprogramma van 2023-2030 goed ingezet worden. In 2023 is de aanbesteding hiervoor gestart. Het Soortenmanagementplan onderzoekt hoe het isoleren van de bestaande bebouwde omgeving op een natuurinclusieve manier kan plaatsvinden. Met dit plan kan een generieke ontheffing worden verkregen. Voor nu zetten we ons in op de isolerende maatregelen waarvoor geen ontheffing nodig is vanuit de natuurbescherming (Omgevingswet).

4.9 We pakken energiearmoede aan

Om de energiearmoede tegen te gaan boden we energiehulp: iemand die praktische en kleine energiebesparende maatregelen treft bij mensen thuis die dat zelf niet kunnen. Ook werkten we samen met de woningcorporatie Rijnhart Wonen om slecht geïsoleerde woningen bij een renovatieproject te voorzien van deze kleine maatregelen. In 2023 voorzagen we hiermee in totaal 233 huishoudens.

5.1 We zetten acties in om de weerbaarheid van de gemeente te versterken

Samen met het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) voerden wij alle acties uit de weerbaarheidsscan uit. De acties waren vooral gericht op interne bewustwording, een verbeterde informatiepositie, beleidsvorming en op handhaving. Voorbeelden hiervan zijn het organiseren van een roadshow Ondermijning, presentaties binnen interne teams, organiseren van trainingen, werken aan verdere bekendheid en standaardisering van het interne meldproces,

borgen van het werkproces en - rekening houdend met de privacy - de AVG en WPG gegevens, intensiveren van de inzet Wet Bibob en het aansluiten bij het Digitale Opkopersregister en Digitale Opkopersloket.

5.2 We maken de problematiek van illegale bewoning inzichtelijk en stellen een plan van aanpak op

Samen met de afdeling handhaving, burgerzaken, bouw en woningtoezicht, openbare orde en veiligheid en de politie deden we een brede verkenning naar de omvang van de illegale bewoning problematiek in Leiderdorp. Intern bespraken we welke scenario's zich kunnen voordoen bij de handhaving van illegale bewoning (onder andere uitzettingsprocedures, zorgplicht ten aanzien van minderjarigen, arbeidsmigranten, uitbuitingsconstructies en mensenhandel). Samen met de partners uit het Leiderdorpse Signaaloverleg Ondernijning (LSO) zijn deze scenario's uitgewerkt en formuleren we een aanpak. Daarbij is ook budget gereserveerd.

Door personele wisselingen zowel intern als extern bij veiligheidspartners liep de oplevering en uitvoering van dit plan echter vertraging op. De verwachting is dat het plan in Q2 of Q3 2024 wordt vastgesteld en uitgevoerd. Parallel hieraan is in het plan Vergunning, Toezicht en Handhaving (VTH) wel al rekening gehouden met dit plan en is voldoende handhavingscapaciteit gereserveerd voor de aanpak van illegale bewoning.

2B Wonen en recreëren in het dorp

Inleiding

Onze inwoners moeten prettig kunnen wonen in ons dorp tussen de stad en het Groene Hart. Er moeten voldoende passende woningen zijn, in een fijne woonomgeving en met een ruim aanbod aan sport-, spel- en cultuurvoorzieningen.

Doel	Bezoekers en inwoners verblijven prettig in Leiderdorp		
Subdoel	1. Meer passende woonruimte.	2. Betere aansluiting van het gemeentelijk vastgoed op de behoefte van partijen die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen.	3. Meer veiligheid en minder criminaliteit in Leiderdorp.
Activiteiten 2023	1.1 We actualiseren de woonvisie.	2.1 We stellen een Kadernota Vastgoed op voor een zo effectief mogelijk te beheren vastgoedportefeuille.	3.1 Op basis van een integraal veiligheidsbeleid formuleren we uitvoeringsplannen voor zowel preventie als repressie.
	1.2 We maken prestatieafspraken met coöperaties en de huurdersbelangenverenigingen.	2.2 We maken een routekaart verduurzaming gemeentelijke vastgoedportefeuille.	3.2 We versterken de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidsketen, zowel voor jeugd als volwassenen.
	1.3 We stellen een lokale Huisvestingsverordening op.	2.3 We stoten gemeentelijk vastgoed af dat geen beleidsdoel (meer) dient.	3.3 We stellen een handhavingsbeleidsplan op.
	1.4 We doen onderzoek naar de wenselijkheid van het aanpassen van het RO-beleid op het thema wonen.		

Wat hebben we bereikt?

1. Meer passende woonruimte

We werkten aan ons doel om meer passende woonruimte te creëren voor starters, ouderen, doorstromers, vestigers en bijzondere doelgroepen. Onze inzet hierbij is om de bestaande woonruimte beter te benutten en het aantal woningen substantieel uit te breiden. Er zijn in 2023 vergunningen verleend voor de sloop van woningen (Pinksterbloem, Zijloordkade en zorgwoningen Leythenrode) en voor nieuwbouw van 7 woningen in de Hoofdstraat, 92 woningen aan de Pinksterbloem, 1 woning aan de Zijloordkade en 162 zorgwoningen bij Leythenrode.

2. Betere aansluiting van het gemeentelijk vastgoed op de behoefte van partijen die bijdragen aan gemeentelijke doelstellingen

Wij exploiteerden en onderhielden de gemeentelijke vastgoedportefeuille zo optimaal mogelijk door te zoeken naar balans tussen maatschappelijk nut en technisch en financieel rendement. Hierbij beheren, verhuren en exploiteren we en dragen we er zorg voor dat de opbrengsten (uit onder andere erfpacht en verhuur) structureel in evenwicht zijn met alle beheerskosten van de gemeentelijke gronden en gebouwen.

3. Meer veiligheid en minder criminaliteit in Leiderdorp

We hielden de veiligheid op peil en hebben deze waar mogelijk vergroot. De Integrale Veiligheidsmonitor 2024 zal dit beeld verder illustreren. Ook het gevoel van onveiligheid en criminaliteit gingen wij actief tegen door uitvoering te geven aan het huidige en straks nieuwe integrale veiligheidsbeleid.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We actualiseren de woonvisie

Het actualiseren van de woonvisie is als gevolg van krapte en de noodzakelijke prioritering doorgeschoven naar 2024. De woonvisie is gedeeltelijk gekoppeld aan het regionale traject woonzorgvisie. Deze woonzorgvisie is in ontwikkeling.

1.2 We maken prestatieafspraken met coöporaties en de huurdersbelangenverenigingen

Eind december 2023 zijn de prestatieafspraken met de twee in Leiderdorp werkzame woningcorporaties, Rijnhart Wonen en Woonzorg Nederland, en de huurdersbelangenverenigingen vastgesteld en ondertekend.

1.3 We stellen een lokale Huisvestingsverordening op

De Regionale Huisvestingsverordening Holland Rijnland is in 2023 geactualiseerd en op 1 januari 2024 in werking getreden. Op grond van deze regionale verordening kunnen gemeenten nadere regels, bijvoorbeeld op het gebied van woningsplitsing of opkoopbescherming, vastleggen in een lokale verordening. Van deze mogelijkheid is in 2023 geen gebruik gemaakt. De aan de verordening gerelateerde Regionale Woonagenda is op 28 juni 2023 vastgesteld.

1.4 We doen onderzoek naar de wenselijkheid van het aanpassen van het RO-beleid op het thema wonen

Dit onderzoek is in verband met andere prioriteiten en de beperkte beschikbare capaciteit niet uitgevoerd. Wel is in het bestemmingsplan voor de Pinksterbloem bijvoorbeeld het percentage sociale woningbouw vastgelegd en in de anterieure overeenkomst dat deze woningen in beginsel 40 jaar als sociale woningen in stand moeten blijven.

2.1 We stellen een Kadernota Vastgoed op voor een zo effectief mogelijk te beheren vastgoedportefeuille

Vanwege beperkte capaciteit in de ambtelijke organisatie is besloten om in 2024 te starten met de voorbereidingen van de vastgoednota. De planning is om in 2025 de vastgoednota aan te bieden aan de raad.

2.2 We maken een routekaart verduurzaming gemeentelijke vastgoedportefeuille

In 2023 troffen we de voorbereidingen om in 2024 te kunnen meedoen met het ontzorgingsprogramma van de Provincie. De Provincie ondersteunt ons in het opstellen van de routekaart verduurzaming vastgoed.

2.3 We stoten gemeentelijk vastgoed af dat geen beleidsdoel (meer) dient

In 2023 is de verkoop van de Simon Smitweg 9 en 11 voorbereid. De raad is daarover geïnformeerd via een Raadsbrief.

3.1 Op basis van een integraal veiligheidsbeleid formuleren we uitvoeringsplannen voor zowel preventie als repressie

Het huidige veiligheidsbeleid is afgelopen jaar geëvalueerd door een extern bureau. Hieruit kwamen aanbevelingen die worden meegenomen in het nieuwe integrale veiligheidsbeleid. Dit nieuwe beleid zal samen met de veiligheidsprioriteiten in Q2 2024 worden aangeboden aan de raad. Na vaststelling van de veiligheidsprioriteiten zal het college per prioriteit uitvoeringsplannen opstellen.

3.2 We versterken de samenwerking tussen de zorg- en veiligheidsketen, zowel voor jeugd als volwassenen

In Veiligheidsregio Hollands Midden werkten de deelnemende gemeenten intensief samen met als doel een gelijksoortige koers te varen en waterbedeffecten te voorkomen. Gemeentegrensoverstijgende incidenten en/of effecten werden door de intensieve samenwerking beter aangepakt. Het Zorg & Veiligheidshuis had hierin een belangrijke rol. De investering in deze samenwerking begint nu zijn vruchten af te werpen. Dit merken we in de behandeling van casuïstiek en integrale, multidisciplinaire aanpak.

3.3 We stellen een handhavingsbeleidplan op

Wij hebben eerst een plan Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) opgesteld. Er is gewerkt aan een handhavingsarrangement voor Leiderdorp. Dit is een ontwikkeling die binnen de gehele eenheid Den Haag, specifiek politiedistrict F (waar Leiderdorp onder valt), speelt. De gemeente heeft daartoe de uitgangspunten en wensen op papier gezet. Nadat de politie is betrokken wordt dit handhavingsarrangement aangeboden ter vaststelling.

2C Ruimte in het dorp

Inleiding

Leiderdorp is een prachtig dorp om te wonen, te werken en te recreëren. Samen met onze ketenpartners werken we aan een leefomgeving die schoon, gezond en klimaatbestendig is. We investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid. Vanuit de Omgevingswet werken we aan (regionaal) beleid voor een evenwichtige toedeling van functies.

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving		
Subdoel	1. Vlot, veilig en duurzaam verplaatsen binnen en buiten Leiderdorp.	2. Een evenwichtige toedeling van functies en een veilige en gezonde leefomgeving.	3. Een uitbreiding van het aantal (betaalbare) woningen door nieuwbouw.
Activiteiten 2023	1.1 We bevorderen de doorstroming op de (hoofd)wegenstructuur.	2.1 We werken mee aan de Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland.	3.1 Conform de gebiedsvisie werken we verder aan de transformatie van bedrijventerrein De Baanderij tot een aantrekkelijke woon-werklocatie.
	1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit.	2.2 We stellen randvoorwaarden (programma van eisen, nota van uitgangspunten of ontwikkelvisie) op voor ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan ons doel.	3.2 We werken aan de herontwikkeling van locatie De Buit met 100% sociale woningbouw.
	1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4.	2.3 We maken een ambitiebepaling voor de ontwikkeling van het IKEA-terrein.	3.3 Samen met Rijnhart Wonen werken we aan de herontwikkeling van locatie Pinksterbloem voor betere en meer sociale woningen.
	1.4 Samen met de provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoersconcessie in Leiderdorp.	2.4 Ruimtelijke ontwikkelingen waaraan we meewerken, begeleiden we projectmatig en toetsen we aan de vastgestelde uitgangspunten.	3.4 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van locatie Levensstroom met bijzondere (zorg)woonvormen.
	1.5 We actualiseren ons parkeerbeleid en nemen daar ook de visie Laadinfrastructuur in op.	2.5 We implementeren de Omgevingswet in onze beleidskaders en onze vergunningsprocessen.	3.5 We verkennen de mogelijkheden voor woningbouw op de locatie van de voormalige kleiwarenfabriek.
	1.6 We bevorderen het fietsgebruik en de fietsveiligheid, en geven verkeerseducatie.	2.6 We streven naar een evenwichtige indeling van de openbare ruimte voor de parkeer- en verplaatsingsbehoefte.	3.6 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van de locatie van het voormalige gemeentehuis en locatie Heinsiuslaan tot woningbouw.
	1.7 We verminderen overlast van verkeer en vervoer op de omgeving.	2.7 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan.	

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving		
Subdoel	4. Vergroten van de biodiversiteit in Leiderdorp.	5. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur.	6. Verbeteren van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving.
Activiteiten 2023	4.1. We benoemen de biodiversiteitsdoelen van Leiderdorp.	5.1. We voeren de visie uit het groen- en het waterstructuurplan uit.	6.1. We stellen een klimaatstrategie en een uitvoeringsplan op.
	4.2. We stellen een actieplan Hagen en Heggen op.		6.2. We stellen een strategische samenwerkingsagenda met het waterschap op.

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving	
	4.3. We zorgen voor meer diversiteit in het bomenbestand.	6.3. We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen.
	4.4 We versterken de ecologische verbindingen tussen de grote groenvlakken en het buitengebied.	6.4. We werken aan bewustwording van inwoners en derden.
	4.5 We gaan door met het monitoren van de biodiversiteit via ons Natuurmeetnet.	6.5. We vormen het gemeenteriool om naar een gescheiden stelsel.
	4.6 We zorgen dat het totale openbaar groen binnen de rode contour voldoende soortenvariatie heeft.	
	4.7 We leggen criteria vast voor de manier van herplant.	
	4.8 We versterken de ecologische groene ruimte in het oude dorp.	
	4.9 We maken samen met regiogemeenten en agrariërs een plan om weidevogels in de polders te beschermen.	

Wat hebben we bereikt?

1. Vlot, veilig en duurzaam verplaatsen binnen en buiten Leiderdorp

Door te investeren in de openbare ruimte houden we Leiderdorp aantrekkelijk. Daarbij zoeken we naar een goede balans tussen verblijven, verkeersveiligheid en de bereikbaarheid van het dorp voor alle modaliteiten. Het dodelijke verkeersongeval op de Rietschans in maart 2023 zorgde ervoor dat de focus kwam te liggen op onderzoek en maatregelen op de Rietschans, in plaats van een aantal andere ontwikkelingen zoals de Voorhoflaan. Voor het parkeren is besloten om parkeeronderzoek te starten naar overlast in 2 wijken. Daarbij is een parkeerdrukmeting uitgevoerd en zijn participatietrajecten gestart.

2. Een evenwichtige toedeling van functies en een veilige en gezonde leefomgeving

De druk op de beschikbare ruimte is groot. We gingen verder met de voorbereiding op de Omgevingswet. Om de noodzakelijke woningbouw binnen Leiderdorp mogelijk te maken werkten we ook verder aan de transformatie van De Baanderij naar een gemengd woon-werkgebied. In de regio werd de regionale omgevingsagenda (verder) uitgevoerd. Al deze activiteiten helpen ons om ook in de toekomst evenwichtige keuzes te maken.

3. Een uitbreiding van het aantal (betaalbare) woningen door nieuwbouw.

Om aan de vraag naar woningen te kunnen voldoen, zetten we in op uitbreiding van het aantal (betaalbare) woningen door nieuwbouw. We werkten op grotere en kleine schaal en op kortere en langere termijn aan diverse ontwikkelingen.

4. Vergroten van de biodiversiteit in Leiderdorp

2023 stond wat betreft het vergroten van de biodiversiteit vooral in het teken van voorbereiding. Veel aandacht ging uit naar het coördineren van het Natuurmeetnet. Daardoor komen begin 2024 de eerste resultaten binnen over hoe het gesteld is met de biodiversiteit, of deze stijgt of daalt. Dan wordt ook duidelijk of projecten en het ingezette beleid en beheer van de gemeente in de afgelopen jaren succesvol waren.

Daarnaast startten in 2023 de voorbereidingen om een biodiversiteitsplan voor Leiderdorp op te stellen. Hierin komen de doelen te staan op het gebied van biodiversiteit, evenals de uitkomsten en aanbevelingen van het Natuurmeetnet. Bij dit biodiversiteitsplan wordt ook een uitvoeringsplan opgesteld om in de komende jaren flinke stappen te kunnen zetten op het gebied van biodiversiteit.

Verder zijn bij diverse vergunningsaanvragen en ruimtelijke ontwikkelingsprojecten kaders meegegeven om biodiversiteit te vergroten. Voorbeelden hiervan zijn de LOI-locatie en het Knarrenhof aan de Ruigekade.

5. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur

Wij leverden een bijdrage op het thema 'Groenblauw verbindt' voor de door Holland Rijnland opgestelde Regionale Investeringsagenda. Op termijn levert dit uitvoeringsgerede projecten op, waarmee groenblauwe verbindingen in Leiderdorp en de regio kunnen worden versterkt.

6. Verbeteren van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving

In Leiderdorp werken we aan onze weerbaarheid tegen klimaatverandering met als doel een klimaatbestendige leefomgeving in 2050. Onze visie en ambities voor een klimaatbestendige gemeente hebben wij in beeld gebracht en uitgewerkt in de adaptatiestrategie Klimaatbestendig Leiderdorp. In aansluiting op deze strategie stelden wij in nauwe samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland een Integraal Waterketenprogramma op, van waaruit onder meer de wijkvervangingsopgave wordt ingezet.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We bevorderen de doorstroming op de (hoofd)wegenstructuur

De Leidse Ring Noord vormt de weg van de hoogste categorie en is erop gericht om doorgaand verkeer buiten Leiderdorp om te laten rijden. In 2023 is een verdere stap gezet naar de realisatie van de Leidse Ring Noord. Zo is de aanbestedingsprocedure van de Leidse Ring Noord in gang gezet.

1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit

Als gevolg van het dodelijke verkeersongeval op de Rietschans in maart 2023 verschoof de focus naar onderzoeken en maatregelen op de Rietschans. Deze onderzoeken worden in het eerste kwartaal van 2024 in de raad behandeld. Doordat de aandacht meer uitging naar de Rietschans kwamen de lopende mobiliteitsprojecten op een lager pitje te staan. Dit is gecommuniceerd naar betrokkenen en inwoners. Wel is het project Laan van Berendrecht in het eerste kwartaal opgeleverd. Het is daarmee het eerste mobiliteitsproject dat is afgerond.

De uitvoering voor de Acacialaan liep vertraging op doordat het beroep op de kapvergunning gegrond werd verklaard. De gemeente is gestart met aanpassing van de verordening op de beplantingen samen met het bomenbeleidsplan. De verordening wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2024 vastgesteld. Op basis van de nieuwe verordening informeren we de wijk en dient een nieuwe kapvergunning aangevraagd te worden in 2024 in verband met de herinrichting en het vervangen van de riolering.

Voor het derde project (Voorhoflaan en knip Heinsiuslaan) is het ontwerp verder uitgewerkt. Het ontwerp voor de Voorhoflaan wordt het eerste kwartaal 2024 afgerond. Voor de knip Heinsiuslaan zijn diverse ontwerpen uitgewerkt en besproken met hulpdiensten.

1.3 We volgen de plannen van het Rijk voor de oplossing van de fileproblematiek op de A4

Het Rijk besloot de verbreding van de A4 stop te zetten. De stikstofproblematiek noopte tot keuzes maken. Dat heeft geleid tot een prioritering waarbij de verbreding van de A4 is afgefallen.

1.4. Samen met de provincie Zuid-Holland zorgen we voor een goede nieuwe openbaarvervoersconcessie in Leiderdorp

In 2023 heeft de provincie Zuid-Holland de openbaarvervoersconcessie gegund aan Qbuzz. Vanaf december 2024 verzorgt Qbuzz in de regio's Holland Rijnland en Midden-Holland de komende 13 jaar het busvervoer. Wij worden betrokken bij de overgang naar deze nieuwe vervoerder. Wij waren ook nauw betrokken bij het proces en leverden input aan de concessieverlener (provincie Zuid-Holland). Die input baseerden we op de Nota Openbaar Vervoer om zo een dekkend en toegankelijk openbaar vervoer voor Leiderdorp te behouden.

1.5. We actualiseren het parkeerbeleid en nemen daar ook de visie Laadinfrastructuur in op

Eind 2022 heeft de raad het visie deel van de Nota Parkeren niet rijp bevonden voor besluitvorming. Wel riep de raad het college middels een motie op om de parkeeroverlast in de wijken Zijlkwartier en Hofje van Holtlant aan te pakken. Betaald parkeren mocht daarbij geen optie zijn.

Hierna is een parkeerdrukmeting uitgevoerd in beide wijken, gevolgd door een intensief participatieproces met parkeerpanels. Deze parkeerpanels werden na een wijkbrede oproep samengesteld uit wijkbewoners. De parkeerpanels bespraken diverse oplossingsrichtingen en kwamen tot een voorkeursoplossing. De voorkeursoplossingsrichting wordt in het eerste kwartaal van 2024 voorgelegd aan de raad.

1.6. We bevorderen het fietsgebruik en de fietsveiligheid, en geven verkeerseducatie

In 2023 ronden we het mobiliteitsproject Laan van Berendrecht af waardoor zowel fietsers als voetgangers een eigen plek hebben. Hierdoor is het aantrekkelijker om deze route te gebruiken.

Verder werken we samen met de gemeente Leiden aan het project Fietspoort Spanjaardsbrug. Daarbij wordt deze brug afgesloten voor autoverkeer zodat fietsers meer de ruimte krijgen. De verkeersveiligheid op dit kruispunt in Leiderdorp wordt daardoor sterk verbeterd. Tijdens een informatieavond met bewoners in 2023 is het eerste schetsontwerp besproken voor de Spanjaardsbrug. Ook riep de raad met een motie op te onderzoeken of het autovrij maken van de Spanjaardsbrug kan worden versneld. Dit onderzoek is in gang gezet.

1.7. We verminderen overlast van verkeer en vervoer op de omgeving

Met name op wijkwegen in Leiderdorp dient een goede balans gevonden te worden tussen het verblijven en de verkeersfunctie van de wegen. De mobiliteitsprojecten Acacialaan en Voorhoflaan vormen daarvan de eerste concrete uitwerking. Deze projecten liepen in 2023 vertraging op. Dit kwam onder andere doordat de kapvergunning voor de herinrichting en vervanging van de riolering Acacialaan werd vernietigd en door de verschuiving van urgentie naar de Rietschans als gevolg van het dodelijke verkeersongeval.

2.1 We werken mee aan de Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland

In de regio werd de Regionale Omgevingsagenda uitgevoerd door de uitwerking van de opgaven voor de verstedelijkingsas Katwijk-Leiden-Alphen aan den Rijn. Dat resulteerde in het document Samenwerken in de

Westflank Stedelijke As Holland Rijnland. Dit document vormt de ruimtelijke input voor de discussie over de Regionale Investeringsagenda die in 2024 gevoerd gaat worden.

2.2 We stellen randvoorwaarden (programma van eisen, nota van uitgangspunten of ontwikkelvisie) op voor ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan ons doel

In dit kader werkten we aan de volgende projecten: de nota van uitgangspunten van de LOI-locatie, de nota van uitgangspunten van de Levensstroomkerk, de voorbereiding op verkoop van de oude brandweerkazerne, verkenning naar woningbouw op locaties sportschool Luijkendreef en de voormalige kleiwarenfabriek aan de Doeslaan. Ook diverse kleinere projecten zijn in gang gezet (bijvoorbeeld Art House Holland Zijldijk 36, veranderen van de agrarische functie Ruigekade 2 naar 3 woningen).

2.3 We maken een ambitiebepaling voor de ontwikkeling van het IKEA-terrein

De herontwikkeling van het IKEA-terrein is gericht op bedrijfscompensatie voor de transformatie van De Baanderij. Gesprekken met IKEA wezen uit dat dit een goede optie is. Er moet nu eerst duidelijkheid komen over de compensatieopgave bedrijfsterrein in De Baanderij. Op basis daarvan zullen de gesprekken met IKEA verder worden opgepakt.

2.4 Ruimtelijke ontwikkelingen waaraan we meewerken, begeleiden we projectmatig en toetsen we aan de vastgestelde uitgangspunten

In dit kader is gewerkt aan de projecten woningbouw Hoofdstraat 203 en Hoofdstraat 213-219, woningbouw Van der Valk Boumanweg 236, woningbouw Pinksterbloem, het hospice aan de Hoogmadeseweg, de nieuwbouw Leythenrode en het Groene Hart Centrum.

2.5 We implementeren de Omgevingswet in onze beleidskaders en onze vergunningsprocessen

De vergunningsoftware is getest en lijkt te voldoen. De plansoftware volgt begin 2024. De Verordening nadeelcompensatie is vastgesteld. De leden van de adviescommissie ruimtelijke kwaliteit zijn benoemd. Veel overige noodzakelijke besluiten waren al genomen (2021).

De bodemtaken die van de provincie naar de gemeenten over gingen, belegden we bij de Omgevingsdienst. Verder stelden we voor de omgevingsvisie van Leiderdorp de bouwstenennotitie op.

2.6 We streven naar een evenwichtige indeling van de openbare ruimte voor de parkeer- en verplaatsingsbehoefte

De schaarse openbare publieke ruimte noopt tot het maken van keuzes. Daarbij moet een goede balans gevonden worden tussen het verblijven en de verkeersfunctie zoals parkeerplaatsen en doorstromingsfunctie van de wegen. Zoals aangegeven in de Mobiliteitsnota's zijn met name wijkwegen daarbij een aandachtspunt omdat die wegen zowel een verblijfsfunctie hebben als een belangrijke verbindende rol voor het verkeer. Om het verblijfskarakter van deze wegen tot uiting te laten komen was in beide ontwerpen de groenstructuur medebepalend voor de definitieve ontwerpen. Dit leidde tot een versterking van de groenstructuur.

2.7 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan

We betrokken buurtbewoners, scholen en kinderen bij de vernieuwing, verbetering en omvorming van speelplaatsen. Daarvoor informeerden we bewoners op verschillende manieren, waaronder met bewonersbijeenkomsten. We ondersteunden initiatieven op het gebied van bewonersparticipatie.

In 2023 vernieuwden wij de volgende 3 speelplaatsen: Bijdorp, Splinterlaan en Kinderboerderij. Herstelwerkzaamheden vonden plaats op Jan Wolkerspad, Bernard Zweersstraat, en Sternstraat. De werkzaamheden voor Dwarstocht en Penning/Schelling zijn opgestart. Hiervan verwachten wij de oplevering in het eerste kwartaal van 2024. De speelplaats aan de Johan Wagenaarstraat vormden we om naar een groene ruimte. Ook startten we de voorbereidende werkzaamheden voor de speelplaatsen Florijn, Goudestein, Midentocht, Kloosterhof en Hella Haasestraat, Sportkooi Leyhof en Jachtslotpad.

Op alle speelplaatsen vond een hoofdinspectie plaats.

3.1 Conform de gebiedsvisie werken we verder aan de transformatie van bedrijventerrein De Baanderij tot een aantrekkelijke woon-werklocatie

We stelden in juli 2023 het ontwikkelkader voor De Baanderij vast. Omdat volledige transformatie tot te grote gemeentelijk investeringen leidt, besloten we om voorlopig alleen met de transformatie van de 2 deelgebieden Meijekwartier en Parktstrip te starten. In verband hiermee bereidden we de aanvraag voor de Woningbouwimpulssubsidie bij het Rijk voor.

Ook besloten we te onderzoeken of we flexibel kunnen omgaan met de aangewezen gebieden voor transformatie naar wonen/werken en werkgebied. Daarnaast sloten we in mei 2023 een voor- en intentieovereenkomst af voor de LOI-locatie aan de Leidsedreef om zodoende de herontwikkeling van deze locatie naar een woon/werklocatie te onderzoeken. In december 2023 bespraken we de nota van uitgangspunten.

3.2 We werken aan de herontwikkeling van locatie De Buit met 100% sociale woningbouw

De planning van deze activiteit is, zoals gemeld bij de tweede bestuursrapportage, in de tweede helft van 2023 bijgesteld. Dit is gedaan op basis van actuele omstandigheden zoals de relatie met de verbouw/nieuwbouw van kindcentrum Buitenhof en de beschikbare ambtelijke capaciteit. In 2024 komt meer duidelijkheid over het moment van de beschikbaarheid van de locatie voor woningbouw.

3.3 Samen met Rijnhart Wonen werken we aan de herontwikkeling van locatie Pinksterbloem voor betere en meer sociale woningen

De bestaande woningen zijn voor de zomer van 2023 gesloopt. De omgevingsvergunning voor de nieuwbouw werd begin september verleend. Op 7 december sloegen Rijnhart Wonen en de gemeente gezamenlijk de eerste paal voor de nieuwe woningen.

Het ontwerp voor de buitenruimte, met klimaatadaptieve maatregelen, is door het college vastgesteld. Op 20 november stelde de raad het investeringskrediet voor de uitvoering daarvan beschikbaar. Ook is met succes een beroep gedaan op de subsidieregeling woningbouwversnelling Holland Rijnland van de Provincie Zuid-Holland (€ 250.000) en de subsidie Startbouwimpuls van het Rijk (€ 1.150.000).

3.4 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van locatie Levensstroom met bijzondere (zorg)woonvormen

In 2023 voerden wij diverse besprekingen met de ontwikkelaar/nieuwe eigenaar over het ontwerp van hun plan voor wonen in combinatie met zorg. De nota van uitgangspunten voor de ontwikkeling was daarvoor de basis. De ontwikkelaar is nog bezig met de afronding van het ontwerp. De locatie wordt in overleg met de eigenaar nog tot minimaal 1 januari 2025 en uiterlijk 1 juli 2025 gebruikt als opvanglocatie voor asielzoekers.

3.5 We verkennen de mogelijkheden voor woningbouw op de locatie van de voormalige kleiwarenfabriek

Met de eigenaar voerden we besprekingen over mogelijkheden en plannen voor de herbestemming van de voormalige kleiwarenfabriek (Doeslaan 32-34) tot een woonlocatie. Daarbij hebben we nadrukkelijk aandacht voor het behoud van de cultuurhistorische waarden. Deze verkenning is nog niet afgerond.

3.6 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van de locatie van het voormalige gemeentehuis en locatie Heinsiuslaan tot woningbouw

Zoals gemeld in de tweede bestuursrapportage viel de verkenning van de mogelijkheden van deze locaties door diverse omstandigheden in 2023 stil. Met de raad spraken we af om in 2024 de gesprekken met de eigenaar en ontwikkelaar voor de verkenning op te pakken.

4.1 We stellen de biodiversiteitsdoelen van Leiderdorp vast

Wij besteedden veel aandacht aan het coördineren van het Natuurmeetnet. Daardoor kunnen we de eerste resultaten van het Natuurmeetnet, die begin 2024 worden verwacht, meenemen in het biodiversiteitsplan.

Ook de onderstaande activiteiten (4.2 - 4.9) verbonden we aan een biodiversiteitsplan dat in 2024 wordt opgesteld. Van daaruit zetten we vervolgens de uitvoering in.

4.2 We stellen een actieplan Hagen en Heggen op.

Zoals gemeld in de tweede bestuursrapportage verbinden we deze activiteit aan het biodiversiteitsplan. In dat plan wijden we een hoofdstuk aan hagen en heggen. Vanuit dit plan zetten we de benodigde activiteiten in.

4.3 We zorgen voor meer diversiteit in het bomenbestand

De diversiteit van het bomenbestand nam toe doordat wij meer/andere variëteiten en soorten aanplantten. Vooral verschillende variëteiten in eiken en esdoorns. In totaal gaat het om 15 nieuwe variëteiten in het bomenbestand.

4.4 We versterken de ecologische verbindingen tussen de grote groenvlakken en het buitengebied

Dankzij ecologische verbindingen kunnen diverse inheemse planten- en diersoorten zich in stand houden en zelfs uitbreiden. We namen onder andere deel aan Groene Cirkels Bijenlandschap om kansen binnen de regio in beeld te brengen. Waar mogelijk vormden we beschoeiing om in natuurvriendelijke oever, zoals bij de smalle sloot aan de Dwarswatering.

4.5 We gaan door met de monitoring van de biodiversiteit via ons Natuurmeetnet

Ook in 2023 voerden we het Natuurmeetnet uit. Hierbij zijn vaatplanten en vleermuizen gemonitord. Ook voerden we trendanalyses uit. Begin 2024 komen hierdoor de eerste resultaten binnen over hoe het gesteld is met de biodiversiteit in Leiderdorp.

Omdat het contract afliep met de huidige opdrachtnemer, startten we een nieuwe aanbestedingsprocedure om zo het Natuurmeetnet te continueren. Die procedure wordt begin 2024 voltooid.

4.6 We zorgen dat het totale openbaar groen binnen de rode contour voldoende soortenvariatie heeft

Bij projecten als Oranjewijk, Laan van Berendrecht en Pinksterbloem gaven we uitgangspunten voor de juiste soortenvariatie mee.

4.7 We leggen criteria vast voor de manier van herplant

Hoewel we een start maakten met het uitwerken van het herplantbeleid, is dit nog niet zo ver gereed om te kunnen worden vastgesteld. We geven hieraan in 2024 een vervolg.

4.8 We versterken de ecologische groene ruimte in het oude dorp

In de voorbereidingsplannen van de wijkvernieuwing in Oranjewijk en Doeskwartier-West breidden we het aantal natuurvriendelijke oevers en het areaal bloemrijke berm uit. Daarnaast vervingen we in de plannen het gazon rondom de bijzondere bomen door een mengsel van vlinderbloemige planten.

4.9 We maken samen met regiogemeenten en agrariërs een plan om weidevogels in de polders te beschermen

Deze activiteit schuiven we door naar 2024. Ook schenken we in het biodiversiteitsplan aandacht aan weidevogels.

5.1 We voeren de visie uit het Groen- en Waterstructuurplan uit

We gaven de gestelde kaders als randvoorwaarden mee bij ruimtelijke ontwikkelprojecten zoals De Baanderij en wijkvervangingsopgaven en grootonderhoudsprojecten zoals de Acacialaan.

6.1 We stellen een klimaatstrategie en een uitvoeringsplan op.

Op basis van de uitkomsten van de klimaatstresstesten die we in alle woonwijken uitvoerden en de klimaatdialogen die we voerden met de betrokken interne en externe partners (waterschap, omgevingsdienst, GGD, Veiligheidsregio en inwoners) stelden wij een klimaatadaptatiestrategie op.

Deze door de raad vastgestelde strategie geeft een proceskader om in samenwerking met alle betrokkenen - binnen een voor Leiderdorp gepaste vorm - invulling te geven aan een klimaatbestendige leefruimte. Het doel hiervan is om de wijken minder kwetsbaar te maken voor extreme neerslag, extreme droogte en extreme hitte.

De uitvoering van de benodigde maatregelen werkten we uit in een procesagenda. Deze maakt deel uit van de adaptatiestrategie.

6.2 We stellen een strategische samenwerkingsagenda met het waterschap op

Wij werkten nauw samen met het Hoogheemraadschap van Rijnland (HHR) in het waterketenoverleg en stelden met HHR het Integraal Waterketenprogramma op (IWKP). Dit IWKP is in december 2023 door de raad vastgesteld.

Ook werkten we samen met het waterschap bij de uitwerking van onze gezamenlijke ambities in de klimaatadaptatiestrategie en voerden we samen de dialoog. De uitkomsten vertaalden wij ondermeer naar een proces, gepland voor de jaren 2024-2025. Hierin stroomlijnen en optimaliseren we de inzet op klimaatadaptatie, maken samenwerkafspraken voor de opgaven Grondwaterregulering, Water en bodem sturend en Gevolgbeperking overstroming.

6.3 We zetten overbodige verharding om naar groen en stimuleren groene en onverharde tuinen

Via ons Milieu Educatief Centrum (MEC) verzorgden we verspreid over het jaar tal van activiteiten. Zo werkten we aan informatiefolders over boomspiegels en geveltuintjes en organiseerden we met onder meer de gemeente Leiden en Stichting Steenbreek een Bollenbazenactie.

Voor de klimaatweek zetten we samen met de klimaatburgemeester en GOED een activiteitenprogramma op voor jonge en volwassen inwoners. Daarbij was er aandacht voor het klimaatadaptief maken en vergroenen van tuinen en was er een kinderklimateitcircuit met onder andere de watertafel.

Door het jaar heen organiseerden we nog veel meer activiteiten waaronder zaadbommetjes en zaaipapier maken rondom de bijentelling en het NK tegelwippen.

We stelden verder diverse lessen samen voor het NDE (centrum voor Natuur en DuurzaamheidsEducatie) aanbod van het MEC voor scholen: o.a. Droomtuintjes, Natuurontdekkers en Zaaïen voor bijen en vlinders. We werkten ook hard aan nieuwe aanvullende lessen voor ons NDE aanbod voor basisscholen. Zo is er het lespakket Wateroverlast en De tuin met Stip beschikbaar voor scholen. Ook organiseerden we inwonersbijeenkomsten rondom de thema's klimaatadaptatie en waterketen.

Als gemeente zetten we verder waar mogelijk overbodige verharding om in groen, zoals bijvoorbeeld aan de Laan van Berendrecht.

6.4 We werken aan bewustwording van inwoners en derden

Via het aanbod van het MEC voor jonge inwoners (4 t/m 12 jaar) zoals het NDE materiaal voor het basisonderwijs, diverse (woensdagmiddag)activiteiten en online challenges, werken wij aan de duurzame basisvorming. Deze duurzame basisvorming draagt bij aan bewustwording, betrokkenheid, handelingsperspectief en -bereidheid ten opzichte van natuur en duurzaamheid. Dit is essentieel voor draagvlak voor huidig en toekomstig beleid.

Naast het aanbod voor jonge inwoners organiseerde het MEC ook voor diverse andere doelgroepen activiteiten die bijdragen aan bewustwording, al dan niet onder de vlag van GOED. Dit gebeurde onder meer tijdens de klimaatweek in het najaar. Ook de participatiebijeenkomsten rondom de klimaatadaptatiestrategie en het Integraal Waterketenprogramma (IWKP) dragen bij aan bewustwording en betrokkenheid. De gegeven input wogen we af en verwerkten we zo mogelijk in de planvorming.

6.5 We vormen het gemeenteriool om naar een gescheiden stelsel

We gingen verder met werkzaamheden voor het project Oranjewijk. Voor het project Kerkwijk zijn de voorbereidingen gestart, evenals voor het project Kreken-Zuid. Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen geeft het geheel aan rioolprojecten en -werkzaamheden weer.

Omschrijving	Realisatie	Begroting 2023	Begroting 2024	Streefwaarde	Bron
Prestatie-indicatoren					
Formele speelplaatsen	83 (2019) 74 (2020) 70 (2021) 67 (2023)	67	68	64	speelruimteplan
Informele speelplaatsen	26 (2019) 28 (2020) 32 (2021) 37 (2023)	35	36	40	speelruimteplan

2D Dienstverlening aan het dorp

Inleiding

De vragen vanuit onze klanten bepalen onze dienstverlening. Inwoners, ondernemers en instellingen uit de gemeente weten ons te vinden. Het Serviceplein (ons klantcontactcentrum) is de ingang voor alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Voorbeelden zijn reisdocumenten en vergunningen, afvalinzameling en groenonderhoud, bestemmingsplannen en (tijdelijke) verkeersaanpassingen.

Doel	Het bieden van efficiënte en vraaggerichte dienstverlening	
Subdoel	1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie.	2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, houden toezicht op de vergunningen en handhaven waar nodig.
Activiteiten 2023	1.1 We vergroten ons digitale producten- en dienstenaanbod.	2.1 We werken de werkprocessen uit volgens het VTH-beleidsplan 2021-2025.
	1.2 We organiseren verkiezingen.	
	1.3 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid.	

Wat hebben we bereikt?

1. We bieden service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente, via fysieke balies, telefonisch en via effectieve, anticiperende en snelle online communicatie

Wij stellen onze klant centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vraag van onze klant bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein biedt service bij het verkrijgen van alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Wij willen dat het voor iedereen meteen duidelijk is waar hij of zij zich bij de gemeente kan melden.

2. We bieden tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, houden toezicht op de vergunningen en handhaven waar nodig

We gebruiken het VTH-pakket (vergunningverlening, toezicht en handhaving). Daardoor hebben we meer zicht en sturing op de procedure van vergunningverlening en de koppeling met handhaving en toezicht.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We vergroten ons digitale producten- en dienstenaanbod

Eind 2021 is gestart met het inrichten van de eDiensten Burgerzaken. We doen dit in een regionaal traject samen met de gemeenten in de Leidse regio. Met de eDiensten bieden wij onze inwoners klantgerichte online dienstverlening die past bij deze tijd: altijd, overal, op ieder device. In 2023 breidden wij het aantal eDiensten verder uit.

1.2 We organiseren verkiezingen.

Op 15 maart 2023 waren de Provinciale Staten- en waterschapsverkiezingen. Op 7 juli 2023 viel het kabinet, waardoor er vervroegd Tweede Kamerverkiezingen georganiseerd moesten worden. Deze vonden plaats op 22 november. Bij die verkiezing kozen we er voor het eerst voor om centraal te tellen. Dit betekent dat op de verkiezingsdag de stemmen op lijst-/partijniveau geteld werden en er de dag daarna op kandidaatsniveau verder werd geteld. De centrale telling vond plaats in de sportzaal van Sport- en Recreatiecentrum De Does. Het centraal tellen is zeer goed bevallen. Bij de Europees Parlementstverkiezingen, die op 6 juni 2024 plaatsvinden, kiezen we er daarom weer voor om centraal te tellen.

1.3 We monitoren en verbeteren de klanttevredenheid

In maart/april 2023 vond de tweejaarlijkse Inwonersenquête Leiderdorp plaats. De uitkomsten van de inwonersenquête zijn in het 3e kwartaal opgeleverd. Deze worden in 2024 gebruikt om de dienstverlening van onze gemeente te verbeteren. De totale gemeentelijke dienstverlening kreeg van de inwoners van Leiderdorp gemiddeld een 7,2.

2.1 We werken de werkprocessen uit volgens het VTH-beleidsplan 2021-2025

In 2023 herschreven we het VTH-beleidsplan om volledig aan te sluiten op de nieuwe Omgevingswet die op 1 januari 2024 in werking treedt. We bereidden ons voor op de inwerkingtreding van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging die daarmee samenhangt.

2E Grondexploitaties

Inleiding

Gemeentelijke gronden kunnen door een grondexploitatie in ontwikkeling worden gebracht. Via de grondexploitatie hebben we inzicht in de kosten en opbrengsten en kunnen we deze beheersen en controleren. De gemeente Leiderdorp heeft nog een beperkt aantal locaties via grondexploitaties in ontwikkeling.

Doel	Financiële bewaking grondexploitaties
Jaardoel	1. De financiële en inhoudelijke bewaking van grondexploitaties.
Activiteiten 2023	1.1 We beheren de lopende grondexploitaties.
	1.2 We bewaken de lopende grondexploitatie van Bospoort-Zuid (paviljoens en laanontsluiting).
	1.3 We onderzoeken het grondbeleid voor de transformatie van De Baanderij.

Wat hebben we bereikt?

1. De financiële en inhoudelijke bewaking van grondexploitaties

We bewaakten de geopende grondexploitaties en de bijbehorende projecten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We beheren de lopende grondexploitaties

In 2023 liep de grondexploitatie Amaliaplein voor het laatste jaar en werden de laatste werkzaamheden van geluidwerende maatregelen in het kader van de herinrichting Simon Smitweg afgerond. De grondverkoop voor het project Amaliaplein vond al eerder plaats. We sloten vervolgens de grondexploitatie Amaliaplein conform de verwachtingen af.

1.2 We bewaken de lopende grondexploitatie van Bospoort-Zuid (paviljoens en laanontsluiting)

We voerden verkennende gesprekken met geïnteresseerden. We weten nog niet of dit tot resultaat gaat leiden.

1.3 We onderzoeken het grondbeleid voor de transformatie van De Baanderij

We voeren een (voornamelijk) faciliterend grondbeleid en gaan waar nodig gronden aankopen voor de inrichting van het toekomstig openbaar gebied. Binnen De Baanderij zijn enkele percelen in eigendom van de gemeente. Voor deze percelen startten we de eerste verkenningen of we deze middels een actief grondbeleid kunnen ontwikkelen tot de beoogde functies.

Waar staat je gemeente?

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste drie jaren cq metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
2	Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	2019 2020 2021 2022 2023	0,2 21,5 8,0 NB NB	9,2 8,9 8,9 NB NB	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
2	Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner	2019 2020 2021 2022 2023	189 219 195 NB NB	161 170 169 NB NB	CBS statistiek Huishoudelijk afval
2	Percentage hernieuwbare elektriciteit	2018 2019 2020 2021 2022 2023	4,3 5,1 7,3 9,0 NB NB	18,5 20,1 26,8 33,2 NB NB	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
2	Demografische druk is het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	2021 2022 2023	80,8 80,0 80,5	70,1 70,3 70,3	CBS - Bevolkingsstatistiek
2	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar	2020 2021 2022 2023	146,3 156,5 166,4 NB	158,4 165,1 174,1 NB	LISA
2	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen; bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2020 2021 2022 2023	51,1 50,7 52,1 NB	53,2 53,3 53,8 NB	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
2	Misdrijven - Diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023	0,9 0,7 0,7 NB	NB 1,3 1,4 NB	CBS - Diefstallen
2	Misdrijven - Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023	1,7 1,1 1,3 NB	nb 1,8 2,3 NB	CBS - Diefstallen
2	Misdrijven - Geweldd misdrijven per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023	2,6 2,6 2,4 NB	4,6 4,3 4,6 NB	CBS - Criminaliteit
2	Misdrijven - Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte) per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023	4,3 3,7 4,4 NB	6,2 6,1 6,0 NB	CBS - Criminaliteit

Wat heeft het gekost?

2 Aantrekkelijk Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
2A Werken en ondernemen in het dorp	Lasten	65	117	-15	102	90	12
	Baten	-12	-15	0	-15	-16	1
Saldo		54	102	-15	87	74	13
2B Wonen en recreëren in het dorp	Lasten	288	404	136	540	476	64
	Baten	-564	-111	-74	-185	-129	-55
Saldo		-276	293	62	355	346	9
2C Ruimte in het dorp	Lasten	14.684	10.586	918	11.504	11.031	473
	Baten	-8.464	-7.679	-1.007	-8.687	-9.280	593
Saldo		6.220	2.907	-89	2.818	1.752	1.066
2D Dienstverlening in het dorp	Lasten	327	425	108	533	615	-82
	Baten	-735	-627	-15	-642	-918	276
Saldo		-408	-202	93	-109	-303	194
2E Grondexploitatie	Lasten	-1.099	49	294	343	-144	487
	Baten	-120	-8	-333	-341	-3	-338
Saldo		-1.220	41	-39	2	-147	149
Programma	Lasten	14.265	11.581	1.442	13.023	12.069	954
	Baten	-9.895	-8.440	-1.430	-9.870	-10.347	477
Saldo van baten en lasten		4.369	3.141	12	3.153	1.722	1.431
Reserves	Toevoeging	2.416	708	865	1.572	2.080	-507
	Onttrekking	-4.849	-199	-205	-403	-403	0
Mutaties reserves		-2.433	509	660	1.169	1.676	-507
Resultaat		1.937	3.650	672	4.322	3.398	924

Verschillen begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

2A Werken en ondernemen in het dorp

Er zijn géén afwijkingen groter dan € 50.000 te melden.

2B Wonen en recreëren in het dorp

Volkshuisvesting: van de geraamde € 99.000 afkoopsommen sociale woningbouw is in 2023 door vertraging in de projecten Doeslaan 40 (in verband met gerechtelijke procedure) en Van der Valk Boumanweg 236 (in verband met oplevering van 1e woning in 2024) ca. € 43.000 gerealiseerd. Een nadeel van € 56.000. Door voordelen op andere

programma-onderdelen, o.a. extra budget van ruim € 27.000 via de Algemene Uitkering voor de Wet Goed Verhuur (WGV) dat in 2023 niet tot besteding is gekomen, sluit programma-onderdeel Volkshuisvesting met een nadeel van ca. € 23.000.

2C Ruimte in het dorp

Leiderdorpsebrug: hier is sprake van een voordeel van ruim € 41.000. De afrekening van provincie Zuid - Holland over 2022 voor brugbediening is ca. € 20.000 lager uitgevallen dan waarmee we rekening hielden. In 2020 is overgegaan op brugbediening op afstand; pas na een periode van 5 jaar is een nauwkeuriger inschatting van de benodigde onderhoudskosten te maken. Daarnaast vielen de onderhoudskosten lager uit dan ingeschat doordat de brug recentelijk is gerenoveerd en in 2023 nog veel onder de garantieregeling viel.

Kabels en leidingen: uit de ruim € 200.000 hoger dan geraamde degeneratieopbrengsten betalen we € 85.000 voor extra toezichthouders. De resterende opbrengst van bijna € 115.000 is een voordeel.

Openbare Verlichting: de uitgaven voor dagelijks onderhoud en advieskosten vielen bijna € 120.000 lager uit dan geraamd. Dit voordeel is ontstaan vanwege een latere uitvoering van enkele onderhoudswerkzaamheden aan de openbare verlichting, onder andere vanwege langere levertijden op materialen. Daar tegenover staan hogere uitgaven voor met name inhuur van ca. € 90.000. Al met al is er sprake van een voordeel op de kostenplaats Openbare Verlichting van ruim € 41.000.

Waterwerken: in 2023 is ruim € 48.000 minder aan (dagelijks) onderhoud uitgegeven dan geraamd. Dit komt voornamelijk omdat vanwege grootschalige vervangingen er minder onderhoudsbudget is besteed aan herstelwerkzaamheden. Aan (voorbereiding van) aanbestedingen en inspecties is het geraamde budget volledig tot besteding gekomen.

Reiniging Algemeen, Vuilverwerking, Milieustraat en Milieucorners: dit levert een wisselend beeld op per kostenplaats, met uiteindelijk een voordeel van € 135.000. Zo is er sprake van voordelen op de verwerking van vuil voor ruim € 220.000, terwijl op de vuilinzameling en dagelijks onderhoud juist een nadeel ontstond van € 170.000. Verder is er een voordeel van ruim € 24.000 op de Milieustraat en ruim € 64.000 op Milieucorners te melden. Dit laatste voordeel ontstond doordat de aanbesteding voor onderhoudswerkzaamheden aan de Milieucorners vertraging opliep, waardoor in 2023 alleen het hoognodige onderhoud is uitgevoerd. Het resultaat van Reiniging wordt toegevoegd aan de voorziening Reiniging.

Pompen en riolen: per saldo sluit deze kostenplaats ongeveer neutraal. Wel is er sprake van een voordeel op het dagelijks onderhoud (minder correctief onderhoud) van € 60.000, terwijl ruim € 50.000 meer aan advieskosten (o.a. advies klimaatadaptatie woonwijken en dialoogavond) werd uitgegeven.

Verder staan tegenover hoger dan geraamde inhuur- (€ 60.000) en energiekosten (€ 10.000), lager dan geraamde kapitaallasten. Het resultaat van pompen en riolen wordt, samen met het voordeel van € 78.000 op de rioolheffing, gestort in de voorziening Riolerings. Dit laatste voordeel is met name ontstaan door een € 66.000 hoger dan geraamde opbrengst uit woningen.

Duurzaamheid: veel van de uitgaven op de geraamde budgetten duurzaamheid (€ 238.800) kunnen worden betaald uit de ontvangen SPUK-bijdrage van het Rijk voor klimaat en energiebeleid. Er resteert een bedrag van ruim € 97.000 dat we terugstorten in de Reserve duurzaamheid.

Klimaat en energiebeleid: via de SPUK-bijdrage van € 529.542 die op deze kostenplaats is geboekt, worden medewerkers betaald die aan klimaat- en energiebeleid werken en waarvan de kosten op andere kostenplaatsen zijn geboekt. We hebben de gehele SPUK-bijdrage voor 2023 hiermee kunnen verantwoorden.

Algemene begraafplaats: met name door hogere baten dan geraamd op aankoop graf is sprake van een positief saldo op deze taak van ca. € 25.000. De hogere baten m.b.t. onderhoud komen vooral doordat er in 2023 een inhaalslag is gedaan met het aanschrijven van rechthebbenden van particuliere graven, die voor onbepaalde tijd zijn uitgegeven, waarvan de afkooptermijn van onderhoud was verlopen. Deze meeropbrengst is toegevoegd aan de voorziening onderhoud begraafplaats.

Bestemmingsplannen beleid: de kosten voor implementatie van de Omgevingswet vielen met € 28.800 lager ruim lager uit dan de € 133.000 waarmee in de raming rekening is gehouden. Het resterende bedrag van ruim € 104.000 storten we terug in de Reserve implementatie Omgevingswet.

Verder is op de kostenplaats bestemmingsplannen beleid ca. € 60.000 meer aan kosten geboekt dan geraamd, met name voor (inhuur) personeel en planschade en is € 75.000 meer aan opbrengsten gerealiseerd dan geraamd. De extra opbrengsten betreffen o.a. de verkoop grond Pinksterbloem (€ 21.000) en bijdragen voor het opstellen van documenten t.b.v. het project Elisabethhof (€ 35.000).

2D Dienstverlening in het dorp

Burgerzaken ontving in 2023 ca. € 55.000 meer leges dan begroot. Vooral reisdocumenten (€ 32.000) en huwelijken (€ 22.000) droegen bij aan dit positieve saldo. De verkiezingen vielen ruim € 15.000 duurder uit dan geraamd, met name door (extra) inhuur van mensen.

Omgevingsvergunning: zowel de ruim € 86.000 hoger dan geraamde leges-opbrengsten en interne verrekeningen als de € 25.000 lager dan geraamde kosten dragen bij aan het positieve saldo van € 111.000. De resterende ruimte € 111.000 storten we terug in de Reserve omgevingsvergunningen.

2E Grondexploitaties

Grondexploitaties: De grondexploitatie sloot met een voordelig resultaat van € 155.000 door o.a. de winstneming op de afgesloten grondexploitatie Amaliaplein en de verlaging van de voorziening negatieve grondexploitatie Bospoort-Zuid.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Reserve bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	1.421	183	865	1.047	1.196	-149
	Onttrekking	-40	-199	-22	-221	-221	0
Saldo		1.381	-16	843	826	976	-149
Reserve omgevingsvergunning	Toevoeging	100	250	0	250	361	-111
	Onttrekking	-80	0	-5	-5	-5	0
Saldo		20	250	-5	245	357	-111
Reserve reiniging	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-4.294	0	0	0	0	0
Saldo		-4.294	0	0	0	0	0
Reserve impl.kst. omgevingswet	Toevoeging	349	100	0	100	204	-104
	Onttrekking	-232	0	-133	-133	-133	0
Saldo		117	100	-133	-33	71	-104
Reserve integraal beheer	Toevoeging	110	0	0	0	45	-45
	Onttrekking	-15	0	-45	-45	-45	0
Saldo		95	0	-45	-45	0	-45
Reserve duurzaamheid	Toevoeging	435	175	0	175	273	-98
	Onttrekking	-188	0	0	0	0	0
Saldo		247	175	0	175	273	-98
Totaal	Toevoeging	2.416	708	865	1.572	2.080	-507
	Onttrekking	-4.849	-199	-205	-403	-403	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		-2.433	509	660	1.169	1.676	-507

Verschillen mutaties reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023 (groter dan € 15.000)

Reserve bouw- en grondexploitaties

Het voordelige resultaat op grondexploitaties van € 161.000 is toegevoegd aan de reserve.

Egalisatiereserve omgevingsvergunning

Het positieve resultaat op het budget omgevingsvergunningen is toegevoegd aan de reserve. Voor 2023 betreft het een storting van € 111.000.

Reserve implementatiekosten Omgevingswet

Het positieve resultaat op het budget implementatie Omgevingswet is toegevoegd aan de reserve. Voor 2023 betreft het een storting van € 104.000.

Reserve Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Het positieve resultaat op de budgetten van dagelijks onderhoud en uitbestede werkzaamheden in de openbare ruimte zijn conform afspraak toegevoegd aan de reserve tot het plafondbedrag van € 1.000.000. Voor 2023 betreft het een storting van € 45.000.

Reserve duurzaamheid

Het positieve resultaat op het budget voor duurzaamheid is conform afspraak toegevoegd aan de reserve. Voor 2023 betreft het een storting van € 97.000.

Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

3A Bestuur

Inleiding

We willen dat Leiderdorp een vitale samenleving blijft. Dit stimuleren we door te inspireren, te ondersteunen en ruimte te geven aan kennis, betrokkenheid en het oplossend vermogen in de samenleving. We streven naar tevreden inwoners die zich uitgenodigd voelen om te participeren. We vinden het de normaalste zaak van de wereld om inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers actief te betrekken bij het oplossen van gemeentelijke opgaven. We willen zelfs verdergaan en de opgaven en vraagstukken eerst samen ophalen en vervolgens samen oppakken, als gelijkwaardige partners. We benutten daadwerkelijk de aanwezige kennis, energie en talenten.

Doel	Het beleid is in hoge mate gericht op een actieve rol van inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven: gemeente, inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven trekken samen op om beleidsdoelstellingen te bereiken en uit te voeren en de dienstverlening te optimaliseren	
Subdoel	1. We vergroten de verbinding met onze inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven.	2. We verbeteren onze dienstverlening.
Activiteiten 2023	1.1 We verbeteren de participatie.	2.1 We voeren de tweejaarlijkse burgerpeiling uit en voeren de verbeterpunten door.
	1.2 We vergroten de verbinding met de inwoners.	

Wat hebben we bereikt?

1. We vergroten de verbinding met onze inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven

Wij willen dat inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven zich uitgenodigd voelen om mee te doen in Leiderdorp en hun stem te laten horen. Vanuit onze organisatie zoeken we voortdurend naar manieren om in gesprek te gaan en de verbinding met inwoners, maatschappelijke instellingen en bedrijven te versterken.

2. We verbeteren onze dienstverlening

Wij stellen onze klanten centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vragen vanuit onze klanten bepalen onze dienstverlening.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We verbeteren de participatie

In 2023 startte het project om het participatiebeleid te actualiseren. Doel is om onze participatievormen te versterken, te verhelderen wat we onder participatie verstaan en wat verwacht kan worden als we over participatieprocessen en -vormen spreken. Dit alles ook bezien vanuit de nieuwe Omgevingswet. De gesprekken die we hierover in 2023 voerden, onder meer met de werkgroep Participatie van de raad, resulteren in 2024 in een verordening en beleidsafspraken die handvatten bieden bij participatieprocessen in de praktijk.

1.2 We vergroten de verbinding met onze inwoners

Ook in 2023 zetten we in op passende en zorgvuldige manieren om inwoners, bedrijven en andere belanghebbenden te informeren over ontwikkelingen in Leiderdorp en hen te betrekken bij de opgaven van de gemeente. Het gesprek met inwoners voerden we op verschillende manieren: onder meer via diverse informatiebijeenkomsten (bijvoorbeeld

over de ontwikkeling Pinksterbloem), spreekuren, het Buurtbakkie, de inwonersenquête en zogenoemde parkeerpanels (Zijkwartier en Hofje van Holtlant).

Ook betrokken we buurtbewoners, scholen en kinderen bij de vernieuwing, verbetering en omvorming van speelplaatsen. In 2023 vernieuwden we bijvoorbeeld de volgende 3 speelplaatsen: Bijdorp, Splinterlaan en Kinderboerderij. Verder ondersteunden wij initiatieven op het gebied van bewonersparticipatie.

De ervaringen en resultaten van onze initiatieven zetten we in 2024 in bij de doorontwikkeling van gespreksvormen en participatieprocessen. Dit wordt bijvoorbeeld zichtbaar in participatieplannen die bij wijkvervangingsprojecten worden opgesteld.

2.1 We voeren de tweejaarlijkse burgerpeiling uit en voerden de verbeterpunten door

In maart/april 2023 vond de tweejaarlijkse Inwonersenquête Leiderdorp plaats. De uitkomsten van de inwonersenquête zijn in het 3e kwartaal opgeleverd en worden in 2024 gebruikt om de dienstverlening van onze gemeente te verbeteren. De totale gemeentelijke dienstverlening kreeg van de inwoners van Leiderdorp gemiddeld een 7,2.

3B Bedrijfsvoering

Inleiding

De organisatie is de basis van waaruit we onze taken uitvoeren en onze ambities kunnen waarmaken. In 2023 zijn concrete stappen gezet in de doorontwikkeling van onze organisatie, is de hoofdstructuur van de organisatie aangepast door toevoeging van 4 teamleiders en worden de positieve effecten van persoonlijke- en teamontwikkeling steeds meer gevoeld. Door toevoeging van een adviseur bedrijfsvoering kunnen wij het opdrachtgeverschap voor de uitvoering van bedrijfsvoeringstaken door onze regiopartners nog beter organiseren.

Doel	We bouwen aan een toekomstbestendige organisatie en een bedrijfsvoering die daarbij past			
Subdoel	1. We hebben een langetermijnvisie op de organisatie.	2. De inrichting van de organisatie is optimaal.	3. De medewerkers als kapitaal van de organisatie staan in hun kracht. De organisatie is een lerende, reflectieve organisatie.	4. De personele formatie is op orde.
Activiteiten 2023	1.1 We stellen de visie Leiderdorp 2040 op en vertalen deze naar het passende type organisatie.	2.1 We ontwikkelen de inrichting van de organisatie door, zoals opgenomen in het Plan Doorontwikkeling Organisatie.	3.1 We voeren individuele ontwikkelgesprekken en geven invulling aan de teamontwikkeling.	4.1 Langs de 3 sporen zoals opgenomen in het Plan Doorontwikkeling Organisatie brengen wij de personele formatie verder in lijn met de opgaven van de organisatie.

Doel	We bouwen aan een toekomstbestendige organisatie en een bedrijfsvoering die daarbij past			
Subdoel	5. Leiderdorp streeft naar een organisatie waarin iedereen meedoet en voldoet aan afspraken conform inclusiviteit.	6. We hebben een robuuste en veilige informatievoorziening.	7. Regionale samenwerking op bedrijfsvoering is op orde.	8. Leiderdorp is aanspreekbaar op integriteit.
Activiteiten 2023	5.1 We realiseren minimaal 5,56 garantiebanen conform de Banenafpraak.	6.1 We blijven doorontwikkelen om een robuuste en veilige informatievoorziening te waarborgen.	7.1 We realiseren optimale verhoudingen met de opvolger van Servicepunt71 (gemeente Leiden) voor de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken.	8.1 We actualiseren het integriteitsbeleid.

Wat hebben we bereikt?

1. We hebben een langetermijnvisie op de organisatie

In verband met het aantreden van zowel een nieuwe wethouder als een nieuwe burgemeester stelden we dit onderwerp uit naar 2024.

2. De inrichting van de organisatie is optimaal

We startten met de uitvoering van het plan doorontwikkeling organisatie. Daarbij stellen we steeds prioriteiten en nemen de organisatie mee in de beoogde richting en de implementatie. De managementstructuur pasten we aan.

3. De medewerkers als kapitaal van de organisatie staan in hun kracht. De organisatie is een lerende, reflectieve organisatie

Nu de span of control is verminderd, is er meer ruimte en aandacht voor de medewerker. Teamontwikkeling is ofwel gestart ofwel is de ontwikkelbehoefte voor het team bepaald.

4. De personele formatie is op orde

Ook in 2023 bleef er krapte op de arbeidsmarkt. Als kleine gemeente zijn we een opleidingsorganisatie. We zetten in op het benadrukken van de positieve aspecten van het werken in een kleine gemeente maar we blijven te maken hebben met hoog verloop (naar grotere gemeenten). Moeilijk vervulbare vacatures worden noodzakelijkerwijs nog ingevuld met inhuur.

5. Leiderdorp streeft naar een organisatie waarin iedereen meedoet en voldoet aan afspraken conform inclusiviteit

Op 13 april 2013 legden het kabinet en de centrale organisaties van werkgevers en werknemers in het sociaal akkoord afspraken vast over banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Uiteindelijk moeten er 125.000 banen bijkomen. De marktsector neemt 100.000 banen voor zijn rekening, de overheid de overige 25.000 banen.

6. We hebben een robuuste en veilige informatievoorziening

Een belangrijk deel van de informatievoorziening wordt verzorgd door IDA (Interne Dienstverlening en Advisering). Het afgelopen jaar kijken we positief terug op de samenwerking en de projecten die we samen regionaal oppakten om de robuustheid en veiligheid van de informatievoorziening te verbeteren. Hiervoor formuleerden we op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten:

Robuust

Onder robuust verstaan we dat onze informatievoorziening altijd en overal werkt voor de organisatie en inwoners van Leiderdorp.

Veilig

Onder veilig verstaan we dat we alle informatie op een passende veilige wijze ontsluiten, voor de juiste mensen en op een manier die altijd voldoet aan geldende wet- en regelgeving.

Informatievoorziening

Onder informatievoorziening verstaan we alles wat te maken heeft met informatie, van informatiedragers tot inhoud, van infrastructuur tot archivering. De juiste informatie, op passende manier ontsluiten en in samenwerking. Efficiënt, veilig en beheersbaar.

7. Regionale samenwerking op bedrijfsvoering is op orde

Per 1 januari 2023 is de Centrumregeling Bedrijfsvoering met de gemeente Leiden van kracht. De onderliggende Dienstverleningsovereenkomst en afspraken over de inhoudelijke dienstverlening 'nieuwe stijl' zijn aangevangen met onze partner gemeente Leiden, cluster IDA (Interne Dienstverlening en Advisering). IDA nam alle bedrijfsvoeringstaken van voormalig Servicepunt71 (SP71) 'as is' over.

IDA wist gedurende het eerste jaar van de transitie de dienstverlening zo optimaal mogelijk te houden. Oftewel: we ervaren een positief eerste jaar samenwerking met IDA.

De kwaliteit van dienstverlening wordt over het algemeen als goed ervaren. Toch brengen ontwikkelingen door de tijd heen ook weer andere wensen met zich mee. Dus zullen we elkaar in de komende periode scherp moeten houden.

8. Leiderdorp is aanspreekbaar op integriteit

Met de start van het project actualiseren integriteitsbeleid benadrukken we dat we belang hechten aan integriteit. We willen benaderbaar zijn en in gesprek blijven over integriteit binnen onze organisatie en ons werk.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 We stellen de visie Leiderdorp 2040 op en vertalen deze naar het passende type organisatie

In verband met het aantreden van zowel een nieuwe wethouder als een nieuwe burgemeester is dit uitgesteld naar 2024.

2.1 We ontwikkelen de inrichting van de organisatie verder door, zoals opgenomen in het Plan Doorontwikkeling Organisatie

Sinds 1 juli 2023 is met de komst van de teamleiders de wijziging van de managementstructuur afgerond en zijn de systemen en mandaten daarop aangepast.

De principes van de invulling van leiderschap en de beweging van zelfsturing naar zelforganisatie (persoonlijk leiderschap) beschreven we in concept in het Leiderschapskompas. Dit Kompas wordt in 2024 stapsgewijs binnen de organisatie geïntroduceerd.

Verder brachten we de werkvoorraad in relatie tot de beschikbare capaciteit verder in beeld. Ook vonden organisatiebreed de trainingen Politiek Bestuurlijke Sensitiviteit en Projectmatig Realiseren plaats.

3.1 We voeren individuele ontwikkelgesprekken en geven invulling aan de teamontwikkeling

Er is een medewerkersonderzoek uitgevoerd. De resultaten zijn besproken met de organisatie. De thema's werkdruk en aandacht voor medewerkers zijn als prioriteiten bepaald.

Er is gestart met het voeren van individuele medewerkersgesprekken. Voor de zomer van 2024 heeft elke medewerker een ontwikkelgesprek gehad. Verder is een concept opgesteld voor verbeteren van de gesprekkencyclus. Dit concept wordt in 2024 verder besproken en geïmplementeerd.

Een aantal teams, inclusief het management team zelf, is gestart met teamontwikkeling. Dit is maatwerk. Stapsgewijs gaan ook andere teams hiermee aan de slag.

We betrekken de medewerkers bij de organisatieontwikkeling. In 2023 organiseerden we 5 sessies voor de hele organisatie waarin medewerkers meedachten met en werden meegenomen in organisatieontwikkeling onderwerpen. Voor sommige onderwerpen nodigen we medewerkers uit voor kleinere toets-sessies.

4.1 Langs de 3 sporen zoals opgenomen in het Plan Doorontwikkeling Organisatie brengen wij de personele formatie verder in lijn met de opgaven van de organisatie

Met de komst van 4 teamleiders op 1 juli is ook het managementteam compleet. Daarnaast is er een ambtelijk opdrachtgever voor het ruimtelijk domein aangesteld.

Er is meer aandacht voor medewerkers. De medewerkersgesprekken, verzuimgesprekken, regelmatig overleg tussen leidinggevenden en de bedrijfsarts en het aangepaste vitaliteitsplan dragen bij aan het welzijn en de inzetbaarheid van medewerkers.

5.1 We realiseren minimaal 5,56 garantiebanen conform de Banenafpraak

In 2023 bood de gemeente Leiderdorp weer volop kansen aan mensen met een arbeidsbeperking. We creëerden 7,63 garantiebanen. Een garantiebaan heeft een omvang van 25,5 uur. In banen uitgedrukt waren dat dus 10,76 garantiebanen in 2023.

6.1 We blijven doorontwikkelen om een robuuste en veilige informatievoorziening te waarborgen

Om de robuuste en veilige informatievoorziening te waarborgen legden we de vitale processen en systemen onder een vergrootglas. Ook is er getraind op incidenten, zoals cyberincidenten. Verder krijgen medewerkers continu training op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. We lichten enkele acties iets verder toe:

Vitale processen en systemen

We definieerden de vitale processen. Deze dienen te allen tijde beschikbaar te zijn om de primaire taken van de gemeente te waarborgen. Ter illustratie: dit gaat van een aangifte geboorte, organiseren en uitvoeren bijstand tot het borgen van openbare orde en veiligheid.

Bijbehorende systemen, infrastructuur en andere ondersteunende middelen zijn hierbij benoemd. Ook is geïnventariseerd in hoeverre deze robuust en adequaat genoeg geëquipeerd zijn om calamiteiten te overwinnen.

Continuïteitsplannen

Aansluitend bij de Bedrijfscontinuïteitsrichtlijnen VNG stelden we continuïteitsplannen op. Daarin staat beschreven wat te doen bij een calamiteit en hoe we zo snel mogelijk weer dienstbaar aan de burger kunnen zijn. In samenspraak met onze bedrijfsvoeringspartner gemeente Leiden is een aantal plannen al gerealiseerd. Daardoor weten we onder andere hoe te acteren bij een cyberaanval.

Cyberincidenten

In het 2e kwartaal vond een oefening plaats met phishingmails. De organisatie heeft goed gereageerd op de nabootsing van dit cyberincident.

Trainen medewerkers

Medewerkers zijn een belangrijke schakel in het robuust en veilig houden van de informatievoorziening. Alle (nieuwe) medewerkers krijgen e-learning modules aangeboden om zich beter te bekwamen in het veilig omgaan met informatie.

Informatiebeveiliging en Privacy (IB&P)

Vanuit onze partner gemeente Leiden is er een professionaliseringsslag gemaakt op het gebied van Informatiebeveiliging en Privacy (IB&P). Dit is sinds het 4e kwartaal een primair speerpunt in de gehele IV (informatievoorziening) dienstverlening, waarmee het continu verbeteren op IB&P gebied geborgd is en blijft de komende jaren.

Raad betrokken

Ook de raad is meegenomen in het onderwerp informatiebeveiliging, onder meer via een informatieavond digitale veiligheid in het 1e kwartaal.

7.1 We realiseren optimale verhoudingen met de opvolger van Servicepunt71 (gemeente Leiden) voor de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken.

We organiseren professioneel opdrachtgeverschap. Leiderdorp stuurt op uitvoering van de dienstverlening door de gemeente Leiden (regie). Wij kunnen daardoor zelf beter sturen op de bedrijfsvoering en op de realisatie van projecten. We lichten dit als volgt toe:

Professioneel opdrachtgeverschap

Met IDA werkten we aan een samenwerking die voldoende ruimte geeft aan het opdrachtgeverschap vanuit Leiderdorp. In Leiderdorp gaven we in 2023 vorm aan het team BOO, waarbinnen de opdrachtgeversrol is vertegenwoordigd. In het

4e kwartaal 2023 werd een adviseur bedrijfsvoering geworven die hier een verdere professionaliseringslag op gaat maken.

Leiderdorp stuurt

Sinds juli 2023 kent de gemeentelijke organisatie nieuw leiderschap op het onderwerp bedrijfsvoering. Hiermee borgen we onze structurele vertegenwoordiging in sturende gremia zoals het regionale Platform Bedrijfsvoering. Om beter te kunnen sturen op de bedrijfsvoering maakten we afspraken over de gewenste kwaliteit van de bedrijfsvoering, zijn we altijd vertegenwoordigd in stuurgroepen van projecten en worden de actuele zaken en voortgang maandelijks besproken wat betreft alle diensten die IDA voor Leiderdorp verzorgt. Sinds het 4e kwartaal zijn er ook kwantitatieve gegevens beschikbaar over de mate waarin wij een beroep doen op de dienstverlening vanuit IDA en de realisatie van deze dienstverlening.

Realisatie van projecten

Naast de reguliere dienstverlening werkten we in 2023 ook met IDA samen aan vernieuwingen, veelal op het vlak van informatievoorziening. Zo kwamen de afgelopen periode bijvoorbeeld meer diensten Burgerzaken ook als eDienst beschikbaar. De raadszaal kreeg een nieuw AV (audiovisueel) systeem, waardoor de raadsvergaderingen nog beter ontsloten zijn voor alle inwoners van Leiderdorp. Verder ging in Q3 een nieuwe applicatie live rondom de Wmo administratie.

8.1 We actualiseren het integriteitsbeleid

Het integriteitsbeleid is getoetst aan de actualiteit. De aanpassing van maatregelen en werkprocessen borgen we in de organisatie door aandacht te besteden aan de toegankelijkheid van informatie, afspraken en procedures. Daarnaast wordt integriteit op verschillende manieren een terugkerend onderwerp van gesprek.

Omschrijving	Realisatie	Begroting 2023	Begroting 2024	Streefwaarde	Bron
Effectindicatoren					
5.1 We realiseren garantiebanen volgens de vastgestelde normen	7,63	5,56	7,17	7,4	

3C Regiozaken

Inleiding

De gemeente Leiderdorp voert haar bestuurlijke opgaven bestuurlijk zelfstandig uit. We werken samen met omliggende gemeenten en leggen verbindingen met onze maatschappelijke, bestuurlijke en private partners. Zo maken we gebruik van kennis en kunde binnen de regio en werken we effectief en efficiënt voor onze inwoners. Deze uitgangspunten staan in de toekomstvisie Leiderdorp 2025 'Samenwerken en Verbinden'. Voor het bestuurlijke deel van de toekomstvisie is samenwerking in de Leidse regio waar mogelijk en wenselijk het uitgangspunt.

Doel	Versterken van regionale samenwerking wanneer dat meerwaarde oplevert voor Leiderdorp		
Subdoel	1. Goede krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio.	2. Goede krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland.	3. Effectief sturen op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt.
Activiteiten 2023	1.1 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio.	2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen.	3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd.
	1.2 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda.	2.2 De Leidse regio is geen automatische grens voor subregionaal samenwerken, ook met andere gemeenten in de Holland Rijnland-regio werken we samen aan doelen.	3.2 We bevorderen de financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance van de gemeenschappelijke regelingen door de instrumenten van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) te gebruiken.
	1.3 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af.		3.3 We bieden de bestuurlijke informatie van de gemeenschappelijke regelingen uniform aan volgens de structuur van het Leiderdorps regiomodel.
			3.4 We vergroten het draagvlak voor Leiderdorps standpunten door coalities met andere gemeenten in de Holland Rijnland-regio aan te gaan.

Wat hebben we bereikt?

1. Goede krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio.

Binnen de context van onze zelfstandigheid zette Leiderdorp zich ook het afgelopen jaar in op punten waar dat meerwaarde voor ons dorp oplevert. Dat deden wij op verschillende niveaus. Binnen de Leidse regio wordt ambtelijk en bestuurlijk op uiteenlopende manieren samengewerkt, van formele gemeenschappelijke regelingen tot meer informele samenwerkingsverbanden. De nieuwe burgemeester heeft een rondje binnen de regio gemaakt om kennis te maken met de andere gemeenten. Daarnaast vinden periodiek ontmoetingen plaats tussen de colleges van de gemeenten in de regio. Voor bestuurlijke overleggen vindt afstemming plaats tussen de Leidse regiogemeenten, en tussen de regiocoördinatoren. Vanuit de griffies worden gezamenlijk informatieavonden georganiseerd over thema's die regionaal van belang zijn

2. Goede krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland.

Samenwerking gebeurt enerzijds via onze vaste samenwerkingsverbanden, zoals de gemeenschappelijke regeling Holland Rijnland op uitvoerende en strategische gebieden, anderzijds via andere gemeenschappelijke regelingen of partnerschappen met andere overheden en met andere organisaties in de regio. Holland Rijnland heeft gewerkt aan de regionale samenwerking rondom strategische onderwerpen vanuit de projecten die lopen vanuit het Regionaal Investeringsfonds en daarnaast hebben bijeenkomsten plaatsgevonden in het kader van de Regionale Investeringsagenda, die opvolger zal zijn van het Regionaal Investeringsfonds. Het college werkt daarnaast ook samen met andere gemeenten buiten de Leidse regio, bijvoorbeeld op het terrein van mobiliteit en duurzaamheid, jeugd, veiligheid et cetera.

3. Effectief sturen op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt.

1 juli 2022 is de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in werking getreden. Naar aanleiding hiervan hebben de gemeenten in regionaal verband gewerkt aan het actualiseren van de gemeenschappelijke regelingen waar zij onderdeel van uitmaken. De geactualiseerde gemeenschappelijke regelingen worden voor zienswijze aan de gemeenteraden voorgelegd. In 2024 worden de laatste geactualiseerde gemeenschappelijke regelingen voorgelegd voor zienswijze.

Afgelopen jaar zijn de begrotingen van de verschillende gemeenschappelijke regelingen en andere trajecten die leiden tot aanpassing van een gemeenschappelijke regeling voor zienswijze aan de gemeenteraad voorgelegd. Daarnaast heeft lokaal en regionaal afstemming en voorbereiding van de verschillende ambtelijke en bestuurlijke overleggen plaatsgevonden. Ook heeft in verschillende bijeenkomsten afstemming plaatsgevonden over de trajecten die in voorbereiding waren, zoals de Regionale Investeringsagenda die Holland Rijnland samen met de gemeenten voorbereid en de wijzigingen van de gemeenschappelijke regelingen die in voorbereiding waren naar aanleiding van de wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen die 1 juli 2022 in werking is getreden.

In 2024 zal verder worden gezien hoe de nota verbonden partijen kan worden geactualiseerd, waarbij ook aandacht zal zijn voor hoe effectief sturing kan plaatsvinden op de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Leiderdorp deelneemt. Hierbij zullen ook de conclusies en aanbevelingen in het Rekenkamerrapport 'De werking van samenwerking, Onderzoek naar de informatiepositie van de raad bij verbonden partijen in de gemeenten Leiden en Leiderdorp' van 11-10-2021 worden betrokken.

Wat hebben we ervoor gedaan?

1.1 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio.

1.2 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda.

1.3 Portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af.

2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen.

2.2 De Leidse regio is geen automatische grens voor subregionaal samenwerken, ook met andere gemeenten in de Holland Rijnland-regio werken we samen aan doelen.

3.1 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd.

3.2 We bevorderen de financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance van de gemeenschappelijke regelingen door de instrumenten van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) te gebruiken.

3.3 We bieden de bestuurlijke informatie van de gemeenschappelijke regelingen uniform aan volgens de structuur van het Leiderdorps regiomodel.

3.4 We vergroten het draagvlak voor Leiderdorpsse standpunten door coalities met andere gemeenten in de Holland Rijnland-regio aan te gaan.

Hieronder een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen en inspanningen m.b.t. de activiteiten:

- Het Regionaal Woningbouwprogramma Holland Rijnland is opgeleverd. Elke gemeente hield afgelopen jaar haar programmering tegen het licht en beoordeelde deze op kansrijkheid. De Provincie Zuid-Holland is opgeroepen om alle aangeleverde projecten te aanvaarden.
- De Regionale Investeringsagenda is in concept opgeleverd. Na de vaststelling van regionale ambities in de Regionale Omgevingsagenda, Regionale Strategie Mobiliteit en de Regionale Energiestrategie is deze agenda opgesteld om regionale projecten, gericht op onder andere de verdere ontwikkeling van woningbouw, mobiliteit, economie en duurzaamheid, verder te brengen. Voor Leiderdorp moet de volledige transformatie van De Baanderij onderdeel worden van deze agenda.
- De samenwerking op de Westflank heeft zich verder verstevigd. Met de betrokken gemeenten Noordwijk, Oegstgeest, Zoeterwoude, Voorschoten, Katwijk en Leiden werken we nauwer samen. Dit geldt ook voor partners als de provincie Zuid-Holland, Alliander, Dunea en het Hoogheemraadschap van Rijnland.
- De samenwerking binnen de veiligheidsregio Hollands Midden zet zich onverminderd voort. Hiermee verbeterde de gemeentegrensoverstijgende aanpak van incidenten.

Naast de bovengenoemde samenwerkingen zetten we het afgelopen jaar in op het verstevigen van de informatiepositie- en sturing van de gemeenteraad op regionale samenwerkingsvraagstukken. In de regiocommissie is hier goede aandacht voor.

Waar staat je gemeente?

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. Onderstaande indicatoren worden door ons zelf berekend. In dit geval nemen we ook de berekende waarden volgens de begroting op. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp. Landelijke gemiddelden van deze indicatoren zijn niet beschikbaar.

Progr.	Indicator	periode	Leiderdorp	Bron
3	Formatie in Fte per 1.000 inwoners	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R)	5,25 5,35 5,24 5,60	Eigen gegevens
3	Bezetting in Fte per 1.000 inwoners	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R)	5,19 6,16 4,83 5,20	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten per inwoner	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R)	521 564 566 566	Eigen gegevens
3	Externe inhuur in een percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R)	14 15 18 18	Eigen gegevens

Wat heeft het gekost?

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
3A Bestuur	Lasten	1.624	1.564	55	1.619	1.428	191
	Baten	-394	0	0	0	-88	88
Saldo		1.230	1.564	55	1.619	1.340	278
3B Bedrijfsvoering en organisatie	Lasten	9.317	9.802	684	10.487	10.817	-331
	Baten	-192	-105	66	-39	-288	249
Saldo		9.125	9.698	750	10.447	10.529	-82
3C Regiozaken	Lasten	2.804	2.379	-56	2.322	2.275	47
	Baten	-197	0	0	0	-28	28
Saldo		2.608	2.379	-56	2.322	2.247	75
Programma	Lasten	13.746	13.745	683	14.428	14.520	-93
	Baten	-783	-105	66	-39	-403	364
Saldo van baten en lasten		12.963	13.640	749	14.388	14.117	271
Reserves	Toevoeging	100	100	0	100	100	0
	Onttrekking	-174	0	0	0	0	0
Mutaties reserves		-74	100	0	100	100	0
Resultaat		12.889	13.740	749	14.488	14.217	271

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

3A Bestuur

Op de baten en lasten van het bestuur zijn vrijwel geen afwijkingen met uitzondering van de verrekeningen aan de voorziening voor wachtgeld en de voorziening voor pensioenverplichtingen. Voor de versterking van de voorziening voor wachtgeld kunnen we volstaan met een dotatie van € 15.532 terwijl in de begroting rekening was gehouden met een dotatie van € 95.286. Voor pensioenverplichtingen zouden we volgens de begroting € 117.706 doteren aan de voorziening. Door de stijging van de rekenrente is er echter € 83.482 uit de voorziening vrijgevallen. Totaal dus een meevaller van € 281.000.

3B Bedrijfsvoering

De loonkosten voor de ambtelijke organisatie en de daarmee vervangende inhuur komen in dit onderdeel tot uitdrukking. De uitvoering in 2023 is voor wat betreft deze loonkosten ruim binnen budget gebleven. Door de veelvuldige wisselingen in de bezetting en de moeizame invulling van de vacatures, ontstaan overschotten op het loonbudget. Deze budgetruimte is ingezet voor vervangende inhuur. Op de budgetten van de gezamenlijke resultaatteams bleef uiteindelijk € 269.276 over. In verband echter met de mogelijkheid van verlofsparen cq de toename van het nog op te nemen verlof per 31 december is de voorziening bovenwettelijk verlof ingesteld. De vorming van de

voorziening vergt een inhaalslag voor wat betreft opgebouwde verlofuren van vóór 2023 omdat we de exploitatie voor het totaal van de verlofuren belasten. Op dit programmaonderdeel is daardoor een extra last van € 339.590 opgenomen. Dat resulteert in een nadeel op dit programmaonderdeel van € 82.000.

3C Regiozaken

Diverse meevallers veroorzaken hier het voordeel van € 75.156. Zo valt de bijdrage aan Hecht € 19.000 lager uit dan geraamd. Mogelijk komt dat bedrag in de afrekening 2023 alsnog ten laste van de gemeente. Verder is er een piketvergoeding van € 9.000 ontvangen en zijn de servicekosten voor de brandweerkazerne over 2022 afgerekend waarvoor € 18.000 is ontvangen. Tenslotte is het budget op overige kosten voor € 30.000 niet aangesproken.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

De uitvoering van de plannen in de drie programma's kost natuurlijk geld. De algemene dekkingsmiddelen omvatten de algemene inkomsten van de gemeente. We volgen hier de indeling die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft.

Wat hebben we bereikt?

Een degelijk financieel beleid

Een degelijk financieel beleid is een randvoorwaarde voor het uitvoeren van de plannen. Ons beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- De begroting is in meerjarenperspectief structureel en reëel in evenwicht. Structurele lasten dekken we met structurele baten.
- Nieuw beleid dekken we door oud beleid te schrappen en bezuinigingen vanuit het Rijk voeren we altijd door in het programma of beleidsveld waar het om gaat.
- Meevallers vallen vrij aan de algemene reserve, tegenvallers dekken we binnen het programma. Er zijn enkele uitzonderingen. Dan is het uitgangspunt dat we de mee- en tegenvallers verrekenen met speciale reserves en voorzieningen.
- We verhogen de lokale lasten - zoals ozb en afvalstoffenheffing - jaarlijks met de inflatiecorrectie. Uitzondering is de jaarlijkse extra verhoging van de rioolheffing volgens het Integraal Waterketenplan (IWKp). Deze extra verhoging is voor toekomstige vervangingsinvesteringen.
- De ratio weerstandsvermogen valt in klasse C (voldoende) of hoger.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Kadernota 2024-2027

In 2023 zetten we het degelijke financieel beleid voort. In de financiële kadernota schetsten we opnieuw de grote mate van onzekerheid door de keuzes die het kabinet in het regeerakkoord heeft opgenomen. De jaren 2026 en 2027 laten forse begrotingstekorten zien als gevolg van loon- en prijsontwikkelingen en de oplopende uitgaven voor de jeugdzorg. Door de inzet van enkele financiële aanpassingen (kaasschaaf en kasschuif) is een sluitend meerjarenbeeld gepresenteerd voor 2024 en 2025. Op basis van de uitkomsten van de kadernota is een bezuinigingsoperatie aangekondigd.

Programmabegroting 2024

De programmabegroting 2024 is structureel en reëel in evenwicht. In de meerjarenraming is 2025 ook structureel in evenwicht maar vanaf 2026 zien we, ekening houdend met de uitkomsten van de septembercirculaire 2023 Gemeentefonds, begrotingstekorten in de orde van grootte van € 4 miljoen. Om die tekorten gedeeltelijk te dekken is direct na de vaststelling van de begroting gestart met een bezuinigingsoperatie.

Belastingen

In december 2023 stelde de raad de belastingverordeningen voor 2024 vast. In lijn met het coalitieakkoord verhoogden we de opbrengst belastingen in het algemeen met de inflatie van 3,7%.

Waar staat je gemeente?

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste drie jaren cq metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
4	Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2020 2021 2022 2023	755 799 944 956	700 733 823 860	COELO, Groningen
4	Woonlasten meerpersoonshuishouden in €	2020 2021 2022 2023	981 982 1.132 1.140	773 810 905 942	COELO, Groningen
4	Gemiddelde WOZ waarde van alle woningen x € 1.000	2020 2021 2022 2023	305 333 362 413	271 290 317 369	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken

Wat heeft het gekost?

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
A Lokale heffingen	Lasten	371	394	29	424	420	3
	Baten	-8.272	-8.233	-495	-8.728	-9.042	314
Saldo		-7.901	-7.839	-466	-8.305	-8.622	317
B Algemene uitkering	Lasten	0	0	0	0	0	0
	Baten	-45.680	-45.126	-2.326	-47.452	-47.814	362
Saldo		-45.680	-45.126	-2.326	-47.452	-47.814	362
C Dividend	Lasten	24	44	0	44	0	44
	Baten	-839	-882	115	-767	-781	15
Saldo		-815	-837	115	-722	-781	59
D Saldo financiering	Lasten	-80	41	-161	-120	324	-443
	Baten	-32	0	-280	-280	-393	113
Saldo		-112	41	-441	-400	-70	-330
E Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	24	154	-27	127	126	1
	Baten	-478	-663	636	-27	-301	273
Saldo		-454	-509	609	100	-174	274
Programma	Lasten	339	634	-158	475	870	-395
	Baten	-55.302	-54.904	-2.350	-57.254	-58.331	1.077
Saldo van baten en lasten		-54.963	-54.270	-2.509	-56.779	-57.461	683
Reserves	Toevoeging	4.587	1.957	4.152	6.109	6.109	0
	Onttrekking	-2.856	-1.588	-5.244	-6.832	-6.832	0
Mutaties reserves		1.731	369	-1.092	-723	-723	0
Resultaat		-53.232	-53.901	-3.601	-57.502	-58.184	683

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

A. Lokale heffingen

De OZB voor woningen was € 20.000 voordelig, waarvan € 12.000 betrekking heeft op voorgaande jaren. De opbrengst is dus in overeenstemming met de raming. Bij niet-woningen noteren we een relatief hoge meevaller van € 190.000. Deze meevaller bestaat voor € 113.000 uit opbrengst over voorgaande jaren. De OZB eigenaren valt € 32.000 hoger uit en de OZB gebruikers is € 46.000 hoger. De meevallers zijn een gevolg van de waarde van de niet-woningen, die iets hoger was dan verwacht. In het resultaat OZB gebruikers zit ook een voordeel omdat de inkomstenderving als gevolg van leegstand lager uitvalt. De reden daarvan is dat de BSGR de aanslag voor het gebruikersdeel aan de eigenaar

oplegt als de gebruiker niet bekend is. Dan blijkt regelmatig dat de eigenaar ook de gebruiker is. De heffing van de toeristenbelasting 2021 was vanwege corona destijds uitgesteld. In 2023 is een inhaalslag gemaakt voor de jaren 2021 en 2022, met een positief resultaat van in totaal € 94.000.

B. Algemene Uitkering

De opbrengst algemene uitkering is € 362.016 voordelig. Dit komt uitsluitend door de ontwikkelingen in de decembercirculaire 2023 gemeentefonds. Zo ontving de gemeenten € 40.000 aan mutaties gerelateerd aan het sociaal domein en € 151.000 voor de implementatie van de omgevingswet. De resterende meevaller van € 171.000 ontstond door de bijstellingen van de maatstaven waardoor een gunstiger verdeling ontstond. Bij het bestemmingsvoorstel komen wij op deze ontvangst terug.

C. Dividend

Door dat geen omslagrente is toegerekend ontstaat een voordeel van € 24.000. Verder viel de netto opbrengst van lichtbakken en billboards € 15.000 hoger uit en is er op die exploitatie geen energie toegerekend terwijl er wel € 20.000 voor was geraamd.

D. Saldo financiering

We trokken minder langlopende geldleningen aan dan verwacht omdat enerzijds de investeringen achterblijven bij de raming en anderzijds doordat we in de exploitatie meer ontvangen dan uitgeven. We sparen dus. In de loop van het jaar bleek al dat de rentebaten op tegoeden in de schatkist veel hoger uitvielen dan verwacht. De rentebaten zijn op dat moment voor heel 2023 ingeschat. De ramingen zijn in de 2e bestuursrapportage 2023 voor zowel de rentelasten (€ 50.000 voordeel) als de rentebaten (€ 280.000 voordeel) bijgesteld. Vervolgens liepen de tegoeden in rekening-courant én de rentevergoeding in de tweede helft van 2023 nog hoger op. Met de rentebaten van de BSGR en de SVN betekende dat een extra meevaller van € 117.000.

De rentelasten worden via een renteomslagpercentage van 0,5% doorberekend aan de investeringen die deze rentelasten veroorzaken. Die rente wordt binnen de verschillende programma's als last verantwoord. Eind van het jaar bleek echter dat de verwerking van de doorberekende rente op investeringen op grond van een stellige uitspraak van de commissie BBV aangepast moet worden als de doorberekende rente meer dan 25% afwijkt van de (netto) betaalde rente. Omdat we in 2023 per saldo geen rente betalen maar ontvangen wordt de omslagrente 0 % wat betekende dat de doorberekende rente 2023 in december is teruggeboekt.

Op de verschillende programma's waarop de rente was doorberekend ontstaat een voordeel van in totaal € 446.000. Tegenover dat voordeel staat eenzelfde nadeel van € 446.000 op de kostenplaats geldleningen.

Het resultaat komt door de extra rentevergoeding in 2023 uit op € 329.000 nadelig.

E. Overige algemene dekkingsmiddelen

Op dit onderdeel hadden we een meevaller van € 274.000. Het resultaat betreft voor een bedrag van € 268.000 de afrekening van de exploitatie "Groene Hart Centrum". In de afrekening van dit complex zijn ook ambtelijke uren vergoed die in de voorbije jaren zijn ingezet. De baten betreffen dus in feite een vergoeding die voortvloeit uit de exploitatie van voorgaande jaren.

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Algemene reserve	Toevoeging	1.356	44	2.119	2.163	2.163	0
	Onttrekking	-1.151	-28	-4.829	-4.856	-4.856	0
Saldo		205	17	-2.710	-2.694	-2.694	0
Reserve ter dekking kapitaallasten	Toevoeging	295	1.913	1.175	3.088	3.088	0
	Onttrekking	-1.393	-767	-8	-775	-775	0
Saldo		-1.098	1.146	1.167	2.313	2.313	0
Behoedzaamheidsreserve	Toevoeging	2.937	0	858	858	858	0
	Onttrekking	-313	-793	-407	-1.200	-1.200	0
Saldo		2.624	-793	451	-343	-343	0
Totaal	Toevoeging	4.587	1.957	4.152	6.109	6.109	0
	Onttrekking	-2.856	-1.588	-5.244	-6.832	-6.832	0
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		1.731	369	-1.092	-723	-723	0

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023 groter dan € 15.000

De verrekeningen met de reserves verwerkten we volgens de besluitvorming door de raad.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Algemeen

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) staat dat een gemeente in de rekening van baten en lasten een aparte raming en verantwoording moet opnemen voor overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien. In de begroting en de jaarrekening van Leiderdorp brengen we die onderwerpen hier samen.

Overhead

Het doel van het BBV is om (meer) inzicht te krijgen in de totale overheadkosten van de organisatie.

We rekenen de directe kosten zoveel mogelijk toe aan de programma's waarop ze betrekking op hebben. De niet toerekenbare kosten nemen we hier op als overhead. Overheadkosten zijn alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Daarmee bestaat de overhead in elk geval uit de volgende kosten:

- Leidinggevenden in het primair proces (hiërarchisch)
- Financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- Personeel & organisatie / HRM
- Inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement
- Interne en externe communicatie met uitzondering van klantcommunicatie (KCC)
- Bestuurszaken en bestuursondersteuning
- Informatievoorziening en automatisering (ICT)
- Facilitaire zaken en huisvesting (voor het eigen personeel)
- Documentatie en informatieverstrekking (DIV)
- Managementondersteuning in het primair proces

Vennootschapsbelasting (Vpb)

Sinds 2016 geldt een vennootschapsbelastingplicht voor winstgevendende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. Die ondernemingsactiviteiten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- er is sprake van een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid
- er is sprake van deelname aan het economisch verkeer
- er is sprake van een winstoogmerk of vermogensoverschotten

Op basis van eigen inventarisaties en adviezen van de fiscalisten van IDA zijn wij van mening dat de gemeente Leiderdorp niet belastingsplichtig is voor de vennootschapsbelasting. Op dit moment betalen we alleen nog de heffing Vpb op reststromen afval. Voor de opbrengst reststromen afval maakte de Belastingdienst met de brancheorganisatie Koninklijke Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement (NVRD) de volgende afspraak: gemeenten kunnen de winst op de reststromen afval fictief berekenen als 1% van de omzet over de stromen met een positieve waarde. De vennootschapsbelasting die wij moeten voldoen is dan zeer gering (kleiner dan € 500). Op advies van de fiscalist sluiten we voor dit onderdeel aan bij de afspraken tussen de Belastingdienst en de NVRD. Voor de grondexploitatie baseren wij ons standpunt op de jaarlijkse quickscan. In de jaren tot en met 2023 voldeed deze activiteit niet aan de criteria voor de vennootschapsbelasting.

Onvoorzien

De algemene post onvoorzien kunnen we niet toewijzen aan een programma en nemen we hier verplicht apart op. In 2023 spraken we deze post gedeeltelijk aan.

Waar staat je gemeente?

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. Onderstaande indicator wordt door ons zelf berekend. In dit geval nemen we ook de berekende waarde volgens de begroting op. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp, landelijk gemiddelden van deze indicator zijn niet beschikbaar.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Bron
5	Overhead in een percentage van de totale lasten	2020 (R)	14	Eigen gegevens
		2021 (R)	16	
		2022 (R)	13	
		2023 (R)	14	

Wat heeft het gekost?

Overhead, VPB en onvoorzien bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
A Overhead	Lasten	9.776	10.373	333	10.706	10.506	201
	Baten	-74	-8	0	-8	-15	7
Saldo		9.702	10.365	333	10.698	10.491	207
C Onvoorzien	Lasten	0	32	-28	5	0	5
	Baten	0	0	0	0	0	0
Saldo		0	32	-28	5	0	5
Programma	Lasten	9.777	10.406	305	10.711	10.506	205
	Baten	-74	-8	0	-8	-15	7
Saldo van baten en lasten		9.702	10.398	305	10.703	10.491	212
Reserves	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
Mutaties reserves		-16	-31	0	-31	-31	0
Resultaat		9.687	10.366	305	10.672	10.460	212

Verschillen programma's begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023

We baseren de verschillenanalyse op afwijkingen groter dan € 50.000. Afwijkingen kleiner dan € 50.000 per programmaonderdeel lichten we niet toe.

A. Overhead

Het resultaat van € 207.000 voordelig op overhead is de optelsom van diverse meevallers. Op informatiemanagement is € 32.000 over, het budget voor personeelsactiviteiten is € 35.000 niet aangesproken en de kosten voor het gemeentehuis zijn € 89.000 lager uitgevallen. Dat laatste komt oa. door dat geen rente over de investering is doorgerekend voor ca € 50.000. Verder zijn de kosten voor het dagelijks onderhoud en voor de inventaris ruim binnen budget gebleven.

B. Vennootschapsbelasting

Op vennootschapsbelasting waren geen afwijkingen.

C. Onvoorzien

Het bedrag voor onvoorzien spraken we gedeeltelijk aan voor de bijdrage n.a.v. de aardbeving in Turkije. Het restant valt vrij ten gunste van het resultaat 2023.

VERREKENING RESERVES OVERHEAD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Reserve informatiebeleid	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
Saldo		-16	-31	0	-31	-31	0
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
VERREKENING RESERVES OVERHEAD		-16	-31	0	-31	-31	0

Verschillen mutatie reserves begroot na wijziging ten opzichte van werkelijk in 2023 groter dan € 15.000

Reserve informatiebeleidsplan

De verrekeningen met de reserves verwerkten we volgens de besluitvorming door de raad. Na deze mutatie is de reserve leeg en per 31-12-2023 opgeheven.

3.2 Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen, heffingen en leges van de gemeente Leiderdorp. De paragraaf toont de tariefontwikkeling, de opbrengsten en de lokale lastendruk.

A. De lokale heffingen

De gemeente Leiderdorp kent verschillende belastingen en heffingen. Een aantal belastingen legt de gemeente zelf op en vordert deze ook in. De meeste belastingen en heffingen worden door de Belasting Samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) opgelegd en ingevorderd.

1. Onroerende-zaakbelastingen (BSGR)
2. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten (BSGR)
3. Rioolheffing (BSGR)
4. Precariobelasting (BSGR)
5. Lijkbezorgingsrechten
6. Toeristenbelasting (BSGR)
7. Leges
8. Marktgeden

B. Ontwikkelingen en actualiteit

Inflatiecorrectie

Voor het jaar 2023 stelden we de inflatiecorrectie vast op 6,1%.

Kostendekkendheid

De wet schrijft voor dat de paragraaf lokale heffingen inzicht geeft in de mate van kostendekkendheid van bepaalde heffingen. Net als in de begroting 2023 geven we in deze paragraaf de dekkingsgraad van de verschillende heffingen weer.

C. Beleid lokale heffingen (tarieven)

Algemeen

De OZB-tarieven stegen in 2023 met het inflatiepercentage van 6,1%. De tarieven rioolheffing zijn met 9,1% gestegen. Naast het inflatiepercentage is het tarief met 3% opgehoogd. In het Integraal Waterketenplan (IWKp), vastgesteld door de Raad op 4 maart 2019, is aangegeven dat een dergelijke ophoging nodig is om ook in de toekomst de vervangingen van de riolering te kunnen betalen. De tarieven voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zijn naast het inflatiepercentage van 6,1% als gevolg van de lagere opbrengsten van restafval gestegen met 1,2%. Daarnaast zijn de tarieven voor de 1-persoons-, 2-persoons- en meerpersoonshuishoudens verlaagd met respectievelijk € 55, € 65 en € 75.

Onroerende-zaakbelastingen (ozb)

De begroting 2023 bevatte geen extra stijging van de ozb. De opbrengsten ozb vielen € 210.000 hoger uit dan geraamd. Het grootste deel van deze meevaller had betrekking op oude jaren. Verder zien we bij de niet-woningen een wat hogere

waarde dan verwacht en de inkomstenderving door leegstand viel mee. We baseerden de tarieven op de nieuwe WOZ-waarden 2023 (waardepeildatum 1 januari 2022).

De tabel hieronder toont het verloop van de ozb-tarieven in de periode 2021 tot en met 2023.

OZB		2021	2022	2023
Woningen	Eigenaar	0,1309%	0,1232%	0,1134%
Niet-woningen	Gebruiker	0,2445%	0,2553%	0,2661%
Niet-woningen	Eigenaar	0,3261%	0,3405%	0,3548%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

We willen de tarieven voor afvalstoffenheffing en reinigingsrechten zo vaststellen dat de opbrengsten niet meer dan kostendekkend zijn. We verhoogden de tarieven vanwege de lagere opbrengsten van restafval. We verhoogden de tarieven afvalstoffenheffing en reinigingsrechten met 7,3%. Hierin zit ook de inflatieverwachting van 6,1% in. Daarnaast verlaagden we de tarieven voor de 1-persoons-, 2-persoons- en meerpersoonshuishoudens met respectievelijk € 55, € 65 en € 75.

De werkelijke dekkingsgraad kwam in 2023 uit op 82%. Dat is in overeenstemming met de begroting waar de dekkingsgraad was berekend op 81%. De lage dekkingsgraad is het gevolg van de toegepaste heffingskorting. Zonder deze korting zou de dekkingsgraad uitkomen op 97%.

Afvalstoffenheffing in euro's	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023
Tarief eenpersoonshuishouden	269,05	337,56	307,20
Tarief tweepersoonshuishouden	353,18	423,12	389,04
Tarief meer dan tweepersoonshuishouden	376,95	447,24	404,88

Reinigingsrechten in euro's	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023
Tarief reinigingsrechten	454,95	462,68	496,46

Kostendekkendheid afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	4.065.109	4.262.715	-197.606	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-447.101	-626.506	179.405	
Netto kosten taakveld	3.618.008	3.636.209	-18.201	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	1.423.636	1.318.266	105.370	
Btw	518.624	525.214	-6.590	
Totale kosten	5.560.268	5.479.689	80.579	
Opbrengst heffingen	-4.514.174	-4.505.747	-8.427	82%

Rioolheffing

We willen de tarieven voor de rioolheffing zo vaststellen dat de opbrengsten niet meer dan kostendekkend zijn. Voor de rioolheffing namen we in 2023 de inflatiecorrectie van 6,1% als uitgangspunt. In het Integraal Waterketenplan (IWKP) staat dat de tarieven elk jaar 3% extra moeten stijgen. Deze stijging is nodig om ook in de toekomst de vervangingen van de riolering te kunnen betalen. Daarom verhoogden we het tarief in 2023 met 9,1%.

De dekkingsgraad kwam uit op 88%. Dat is lager dan de 95% waarmee we op basis van de begroting rekening hielden. De gerealiseerde opbrengsten benaderen de begroting maar de lasten op het taakveld vallen hoger uit. De oorzaak is o.a. de stijging van de loonkosten door de CAO 2023-2024 die na het opstellen van de begroting is gesloten.

Rioolheffing niet-woningen in euro's	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023
voor een hoeveelheid water tot en met 250 m3	89,86	104,05	113,52
voor elke m3 water boven de 250 m3	1,21	1,40	1,53

Rioolheffing woningen in euro's	Tarief 2021	Tarief 2022	Tarief 2023
Tarief eenpersoonshuishouden	89,86	94,08	102,06
Tarief tweepersoonshuishouden	127,28	133,20	145,32
Tarief meer dan twee-persoonshuishouden	164,70	172,44	188,16

Kostendekkendheid rioolheffing

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Verschil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	1.708.026	1.845.741	-137.715	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-103.612	-106.525	2.913	
Netto kosten taakveld	1.604.414	1.739.215	-134.801	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	236.118	274.730	-38.612	
Btw	271.807	255.165	16.642	
Totale kosten	2.112.339	2.269.110	-156.771	
Opbrengst heffingen	-2.004.941	-1.988.172	-16.769	88%

Lijkbezorgingsrechten

We verhoogden de tarieven lijkbezorgingsrechten niet in 2023. In de begroting bepaalden we de dekkingsgraad op 72%. In werkelijkheid kwam de dekkingsgraad gelijk uit, namelijk op 72%.

Kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	368.834	377.764	8.930	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-77.600	-47.982	-29.618	
Netto kosten taakveld	291.234	329.762	-38.548	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	113.265	139.891	-26.626	
Btw	-	26.643	-26.643	
Totale kosten	404.499	496.317	-91.818	
Opbrengst heffingen	-292.505	-359.529	67.024	72%

Marktgelden

We verhoogden de marktgelden met de inflatiecorrectie van 6,1%. De dekkingsgraad was in 2023 53%. Voor de begroting was de dekkingsgraad 35%. De hogere dekkingsgraad is het gevolg van de lagere lasten op dit onderdeel. De opbrengsten zijn in overeenstemming met de begroting.

Kostendekkendheid markten

Omschrijving (bedragen in euro's)	Vastgestelde begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Dekkingsgraad
Kosten taakveld(en) incl. (omslag)rente	25.655	18.183	7.472	
Inkomsten taakveld(en) excl. heffingen	-	-4.203	4.203	
Netto kosten taakveld	25.655	13.980	11.675	
Toe te rekenen kosten:				
Overhead incl. (omslag)rente	3.575	6.588	-3.013	
BTW	4.664	2.283	2.381	
Totale kosten	33.894	22.851	11.043	
Opbrengst heffingen	-11.869	-12.188	319	53%

Precariobelasting

We verhoogden de tarieven precariobelasting met de inflatiecorrectie van 6,1%.

Toeristenbelasting

We verhoogden het tarief toeristenbelasting met de inflatiecorrectie van 6,1%. De heffing van de toeristenbelasting 2021 was vanwege corona destijds uitgesteld. In 2023 is een inhaalslag gemaakt voor de jaren 2021 en 2022, met een positief resultaat van in totaal € 94.000 ten opzichte van hetgeen is begroot.

Kostendekkendheid leges Titel I, II en III

Ook de tarieven voor de leges verhoogden we met de inflatiecorrectie van 6,1%. De dekkingsgraad hadden we in de begroting 2023 bepaald op 70%. In werkelijkheid was de dekkingsgraad 89%. De dekkingsgraad van 85% voor de

algemene dienstverlening was hoger doordat de opbrengst van leges voor reisdocumenten en identiteitsbewijzen meer steeg terwijl de kosten daalden. De dekkingsgraad in titel II valt eveneens hoger uit door hogere baten dan geraamd en ook daar de kosten lager waren. De dekkingsgraad komt uit op 102%. Voor titel III komt de dekkingsgraad uit op 44%. Dat is lager dan de raming door de hogere kosten. Het effect op het geheel aan leges is echter klein.

Hoofdstuk	Omschrijving (bedragen in euro's)	Begrote kosten 2023	Werkelijke kosten 2023	Begrote opbrengsten 2023	Werkelijk opbrengsten 2023	%
Titel I	Algemene dienstverlening	497.563	480.500	318.887	407.438	85%
Titel II	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	405.101	391.274	310.063	397.863	102%
Titel III	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	6.724	69.747	5.556	30.501	44%
	Totaal	909.478	941.581	635.106	835.802	89%

D. Opbrengsten

De totale opbrengst van het eigen belastinggebied van de gemeente was in 2023 € 16.716 miljoen. In de tabel hieronder staan de opbrengsten per heffing. De stijging van de OZB wordt gedeeltelijk veroorzaakt door baten uit voorgaande jaren. Door de heffingskorting daalt de opbrengst voor de afvalstoffenheffing. De hoge opbrengst voor de toeristenbelasting komt door de inhaalslag voor 2021 en 2022 die we maakten.

Bedragen x € 1.000	2021 werkelijk	2022 werkelijk	2023 werkelijk	verschil	in %
1. Onroerendezaakbelastingen	-7.856	-8.136	-8.745	669	108%
2. Rioolheffing	-1.723	-1.724	-1.988	265	115%
3. Afvalstoffenheffing en Reinigingsrechten	-4.051	-4.910	-4.506	-404	92%
4. Hondenbelasting	0	0	0	0	38%
5. Precariobelasting	-614	-121	-23	-98	19%
6. Marktgeden	-25	-9	-12	4	142%
7. Lijkbezorgingsrechten	-360	-343	-360	17	105%
8. Toeristenbelasting	-59	-59	-247	188	419%
9. Titel I leges - Algemene Dienstverlening	-389	-428	-407	-20	95%
9. Titel II leges - Omgevingsvergunning	-179	-184	-398	213	216%
9. Titel III leges - Dienstverlening overig	-33	-30	-31	1	105%
Totaal	- 15.289	-15.943	-16.716	833	105%

E. Lokale lastendruk

De ozb, rioolheffing en afvalstoffenheffing vormen samen de gemeentelijke woonlasten. De tabellen hieronder vergelijken de woonlasten van Leiderdorp met de woonlasten van andere gemeenten in 2023.

Vergelijking lastendruk met omliggende gemeenten in 2023

Gemeente Bron: www.coelo.nl	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	859	975
Leiden	913	1.226
Leiderdorp	956	1.140
Leidschendam-Voorburg	860	927
Oegstgeest	1.158	1.333
Teylingen	814	884
Voorschoten	1.340	1.430
Wassenaar	1.352	1.573
Zoeterwoude	1.050	1.071

Vergelijking lastendruk met gemeenten met vergelijkbaar aantal inwoners in 2023

Gemeente Bron: www.cbs.nl	Inwoneraantal (2023)	Woonlasten éénpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Ermelo	27.496	1.057	1.143
Hulst	27.596	842	942
Veendam	27.616	902	963
Leiderdorp	27.657	956	1.140
Brunssum	27.682	863	913
Buren	27.725	1.135	1.160
Heemstede	27.778	1.133	1.216

F. Kwijtscheldingsbeleid

Niet iedere inwoner van Leiderdorp kan de gemeentelijke belastingen betalen. Dan bestaat de mogelijkheid kwijtschelding aan te vragen. De BSGR beoordeelt of de belastingcapaciteit van de inwoner inderdaad onvoldoende is om de gemeentelijke belastingen te betalen. De BSGR verleent alleen kwijtschelding voor de onroerende-zaakbelasting, rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Om de belastingcapaciteit te berekenen gebruikt de BSGR het vermogen, het netto besteedbaar inkomen en diverse door het Rijk vastgestelde normbedragen.

Kwijtscheldingen	2021	2022	2023
Ozb, afvalstoffen- en rioolheffing	€ 242.552	€ 278.759	€ 259.106

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor de gemeente geen maatregelen heeft getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een ratio weerstandsvermogen en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder effecten op het voorzieningenniveau. De ratio moet minimaal 1.0 = voldoende zijn.

Weerstandscapaciteit

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken vormen samen de weerstandscapaciteit. Wat tot de weerstandscapaciteit behoort is een politieke afweging. In de Financiële Verordening 2023 is bepaald dat de weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves en de begrotingspost onvoorzien.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil risico's zoveel mogelijk beheersen door ze structureel en op systematische wijze te identificeren, prioriteren, analyseren en beoordelen. Een goed systeem van risicomanagement stelt bestuurders en managers in staat passende beheersmaatregelen te nemen voor risico's die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen.

2. Risico's

Risico-overzicht

Om de risico's in kaart te brengen stelden we een risicoprofiel op. Dit risicoprofiel maakten we met een risicomanagementinformatiesysteem dat meer gemeenten gebruiken. Met het informatiesysteem brengen we risico's systematisch in kaart, waarna alle resultaatteams binnen de gemeente ze beoordelen. Het overzicht hieronder presenteert alleen de tien grootste risico's, met de hoogste bijdrage aan de benodigde weerstandscapaciteit. Dit is conform de richtlijnen in het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement. Het overzicht toont ook de beheersmaatregelen. Onderaan de tabel staat het totaalbedrag voor de overige risico's.

De 10 belangrijkste risico's

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
4	De hoogte van de algemene uitkering 2022-2025 is enigzins voorspelbaar door het fixeren van het accres. Voor het ravijnjaar 2026 neemt het risico door besluiten van dit kabinet echter toe.	Actief Om dit risico te dekken hebben we de behoedzaamheidsreserve Algemene Uitkering ingesteld. Mee- en tegenvallers ten opzichte van de vastgestelde begroting verrekenen we met deze reserve. De behoedzaamheidsreserve maakt deel uit van de algemene reserves.	50%	3.000.000	12,14%

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
2	Bij de transformatie van de Baanderij komt de beoogde dekking van voorkeursontwikkelingsscenario 4 niet of in onvoldoende mate tot stand. Hierdoor zijn extra investeringen van de gemeente noodzakelijk.	In voorbereiding Pas tot (deel)investeringen overgaan als (delen van) het kostenverhaal zeker zijn gesteld.	30%	4.000.000	9,93%
2	Als gevolg van het niet tijdig ontwikkelen/ bebouwen van kavels zullen de tijdelijke geluidschermen in 2024 moeten worden vervangen door permanente schermen.	Suggestie Extra verkoopinzet en/of nagaan of en hoe verkoopbeperkingen opgeheven kunnen worden (vroegtijdig overleg met RWS).	70%	1.000.000	8,27%
2	Door de aantrekkende markt bestaat de kans dat de realisatie van aanbestedingen niet binnen het budget blijft. Indexering onderhoudscontracten incl loon- en prijsontwikkeling. Hogere uitgaven en tekort op exploitatiebudgetten en voorzieningen. Andere optie is een lager onderhoudsniveau.	Actief Scherp sturen op inschrijvingen	70%	900.000	5,09%
1	Financiering Jeugdhulp- Omdat de middelen vanuit het Rijk niet toereikend zijn, voegen we middelen uit de sociale reserve toe aan het jeugdhulpbudget. Het risico is reëel dat we de komende jaren niet uitkomen met de financiën. Volgens het huidige meerjarenbeeld is de reserve sociaal domein in 2026 is uitgeput.	Actief Gemeenten zijn met het Rijk in gesprek over de tekorten op het jeugdhulpbudget. Daarnaast willen de gemeenten in de Leidse regio met het programma jeugdhulp Leidse regio de druk op de duurdere vormen van jeugdhulp verminderen. Onder andere door de gemeentelijke toegang te verstevigen. In regio Holland Rijnland zijn gemeenten bezig met de aanpak wachttijden, onderzoeken of er fundamentele wijzigingen in het stelsel gemaakt kunnen worden, en voorbereiding op de implementatie van de Hervormingsagenda.	90%	1.000.000	4,84%
1	Informatiediefstal (digitaal en papier)	Actief - Goede beveiliging (firewall). - Strenge regels voor vertrouwelijke informatie in afsluitbare papier containers - Het tijdig melden van een eventueel datalek	50%	820.000	3,28%
3	Corona is niet weg maar de mate waarin de coronapandemie de maatschappij ontwricht blijft ongewis. De gevolgen van de coronapandemie zijn divers. En wat de gevolgen precies zijn, hangt af de intensiteit van de pandemie en hoe lang het nog duurt. Wij zien verschillende risico's: vertraging in de uitvoering van de gemeentebegroting, gebrek aan participatie, uitval van personeel, een toename van de bijzondere bijstand, exploitatietekorten bij Sportfondsen Leiderdorp en bij sportverenigingen in het algemeen en meer.	Actief De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen voor corona zetten we in om de financiële gevolgen te compenseren. Verder informeren we betrokkenen over de regelingen die de Rijksoverheid ter compensatie heeft ingesteld.	50%	750.000	3,03%

PRG	Risico (inclusief gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max in €)	Invloed
1	Personeelstekort bij het Jeugdteam en toename gebruik jeugdhulp zorgt voor wachtlijsten bij de toegang. Mogelijk worden de doelstellingen hierdoor niet behaald. De extra investering die we hebben gedaan voor het realiseren van het opdracht aan het Jeugdteam levert mogelijk niet de resultaten op die we beogen.	Actief Een mogelijke personeelstekort bij het Jeugdteam Leiderdorp wordt sub-regionaal, binnen de Stichting Jeugdteams Leidse Regio, opgevangen. Er wordt afhankelijk van de casus gekeken of deze tijdelijk kan worden overgedragen naar een professional van een ander Jeugdteam, zodat wachtlijsten zoveel mogelijk worden voorkomen.	70%	500.000	2,82%
2	Schade als gevolg van constructiefouten in kunstwerken	Actief 1. Signalen over potentiële gevolgschade actief oppakken en onderzoeken. 2. Onderzoekresultaten omzetten naar maatregelen om de risico's te beperken	50%	600.000	2,42%
1	Transformatie van het sociaal domein krijgt onvoldoende vorm.	Actief Samenwerking tussen teams onderling en het sociale veld stimuleren. ; Actief - Inwoners en partners betrekken bij de transformatieopdracht	50%	500.000	2,02%
Totaal grote risico's				13.070.000	
Overige risico's				22.727.423	
Totaal alle risico's				35.797.423	

Veranderingen in de top 10 van risico's

Uit de top 10:

Regionale samenwerking verloopt moeizaam en/of uitvoerende samenwerkingsverbanden kunnen uitvallen. De overgang van Servicepunt71 naar de centrumregeling start m.i.v. 2023. Door de overgang van Servicepunt71 naar Gemeente Leiden is dit risico komen te vervallen

In de top 10:

Transformatie van het sociaal domein krijgt onvoldoende vorm.

Benodigde weerstandscapaciteit

Het reserveren van het maximale bedrag van € 35.797.423 voor alle risico's is ongewenst. De risico's treden immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang op. Daarom voerden we op basis van de risico's een risicosimulatie uit. Bij de simulatie rekenden we met een zekerheidspercentage van 90%. Uit de simulatie bleek dat we met een weerstandscapaciteit van € **8.781.289** met 90% zekerheid alle risico's kunnen afdekken als ze zich voordoen.

Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	7.389.746
80%	7.756.260
85%	8.198.863
90%	8.781.289
95%	9.676.633

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit bepaalden we volgens de kaders in de financiële verordening 2023.

Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Capaciteit (€)
Algemene reserve	11.930.384
Bouw- en grondexploitatie	5.574.886
Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	4.280.346
Begroting: Onvoorziene lasten	4.652
Totale weerstandscapaciteit	21.790.268

4. Weerstandsvermogen

Om te bepalen of we voldoende weerstandsvermogen hebben, moeten we de relatie leggen tussen de benodigde weerstandscapaciteit (gebaseerd op de financieel gekwantificeerde risico's) en de beschikbare weerstandscapaciteit. De figuur hieronder geeft de relatie tussen deze twee componenten weer.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 21.790.268	= 2,48
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 8.781.289	

Weerstandsnorm

Waarderingcijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De normtabel werd ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. De tabel geeft een waardering van de berekende ratio. Onze ratio valt in klasse A. Dit duidt op een **uitstekend** weerstandsvermogen. De ratio is iets hoger dan vorig jaar. Daarnaast is het nog te bestemmen resultaat van € 2,7 miljoen daarin nog niet meegenomen. Als we rekening houden met die toevoeging aan de algemene reserve komt de ratio ongeveer 0,3 punten hoger uit.

5. Kengetallen

In deze paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing moeten we vijf voorgeschreven financiële kengetallen opnemen. Hoe we de kengetallen moeten berekenen staat in een ministeriële regeling. Naast de kengetallen moet de paragraaf een beoordeling geven van de onderlinge verhouding van deze kengetallen en wat dat betekent voor de financiële positie. Voor de kengetallen bestaan geen normen.

Kengetallen:	Verslag 2022	Begr.2023	Verslag 2023
Netto schuldquote	34,5%	86,4%	22,7%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	32,8%	80,9%	20,4%
Solvabiliteitsratio	41,6%	30,6%	45,0%
Structurele exploitatieruimte	9,6%	1,6%	7,6%
Grondexploitatieruimte	-0,4%	-0,5%	0,0%
Belastingscapaciteit	139,6%	127,7%	127,7%

Kengetallen:	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsratio	> 50	30 > < 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	0
Grondexploitatieruimte		geen	
Belastingscapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

De *netto schuldquote* vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Daarnaast presenteren we ook de *schuldquote gecorrigeerd voor de leningen* die de gemeente heeft uitstaan. Deze middelen vloeien immers op termijn terug.

De *solvabiliteit* geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen).

De indicator *structurele exploitatieruimte* geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Voor het begrotingstoezicht door de provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0.

Het financiële kengetal *grondexploitatie* geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator bestaan geen signaleringswaarden.

De indicator *belastingcapaciteit* drukt uit hoe de woonlasten (ozb, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde.

Onderlinge verhouding tussen kengetallen

De kengetallen vormen een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Eén enkel kengetal zegt weinig over de financiële positie. De kengetallen moeten daarom altijd in samenhang worden gezien. Alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding kunnen ze een goed beeld geven van de financiële positie. De kengetallen scoren voldoende, met uitzondering van de solvabiliteit (matig) en belastingcapaciteit (onvoldoende). Dat laatste betekent dat het vermogen om financiële risico's met een verhoging van de belastingen af te dekken gering is. Voor de beoordeling van het weerstandsvermogen laat de gemeente Leiderdorp de belastingcapaciteit overigens ook buiten beschouwing. Gelet op het uitstekende weerstandsvermogen geven onze kengetallen in samenhang afgezet tegen de signaleringswaarden van de toezichthouder dan ook geen aanleiding tot bijstelling van het beleid.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. We doen dat volgens de Financiële Verordening 2022 ex artikel 212 van de Gemeentewet, artikel 19. Daarin staat dat we naast de verplichte onderdelen uit het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording) ook de voortgang van het geplande onderhoud en het gewenste kwaliteitsniveau (19a) moeten opnemen. En dat we de plannen eens in de 4 jaar moeten actualiseren (19b).

De Beheervisie openbare ruimte is het beleidskader voor het onderhoud en het onderhoudsniveau van onze kapitaalgoederen. In het beleidskader staat onder andere om welke kapitaalgoederen het gaat. De vervangingsinvesteringen staan in het hoofdstuk investeringen. Het verloop van de voorzieningen lichten we toe in de balans en de financiële positie.

Beleidskader

Uitvoering van het beleidskader moet leiden tot een bestendige situatie. Uitgangspunt is dat we de kapitaalgoederen onderhouden volgens de vastgestelde functionaliteit en het vastgestelde kwaliteitsniveau. Bijvoorbeeld schoon en veilig. Zo optimaliseren we de totale kosten.

Het beleidskader voor de kapitaalgoederen bevat per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden die we voor de instandhouding van het kapitaalgoed moeten verrichten
- het onderhoudsniveau uit het beeldkwaliteitsplan
- de grootte van het areaal
- de kosten voor de instandhouding van het kapitaalgoed, zoals klein en groot onderhoud en vervangingskosten
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en schouw van de kwaliteit van het kapitaalgoed
- een scenario voor het onderhoud van het kapitaalgoed

Overzicht beheerplannen

Prog.	Omschrijving beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
2	1. Beheervisie: kaders Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR 1A t/m 1F)	2014	1x per 10 jaar	2024	ja	ja	n.v.t.
2	2. Integraal Waterketen Programma Leidse regio (IWKP) 2024-2028	2023	1x per 5 jaar	2028	ja	ja	zie IWKP
2	3. Beheerplannen kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2029	2019	1x per 5 jaar	2024	ja	ja	zie beheerplannen
1 / 2	4. Meerjarig Onderhoudsplan Accommodaties 2021-2030	2021	n.v.t.	2025	ja	ja	n.v.t.

1. Beheervisie: Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR)

De gemeente Leiderdorp is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte. We hebben beheerplannen voor alle domeinen in de openbare ruimte: wegen, openbare verlichting, civiele kunstwerken, speelvoorzieningen, water, groen en straatmeubilair. In deze beheerplannen staat hoe het beheer en onderhoud van het kapitaalgoed in de planperiode vorm krijgt. En wat het kost om de onderhoudsniveaus uit de beleidskaders te bereiken. Op basis van de beheerplannen rationaliseren we de uitvoering van de beheertaken. Daarin nemen we het behalen van het kwaliteitsniveau, het minimaliseren van kapitaalvernietiging en de afstemming tussen de verschillende vakgebieden mee.

A. Verkeer en vervoer (wegen)

Gewenst kwaliteitsniveau

Onderhoud, beheer en inspecties zijn nodig om de functionaliteit en de veiligheid van de wegen te garanderen. We doen elke 2 jaar een technische kwalitatieve beschouwing om de onderhoudstoestand in kaart te brengen. Zo ontstaat een kwaliteitsbeeld van het wegareaal, gebaseerd op de maatstaven van CROW. In 2022 voerden we deze tweejaarlijkse technische kwalitatieve inspectie uit.

De inspectie geeft per wegvak, -type en -categorie op detailniveau inzicht in de kwalitatieve toestand van het areaal. Voor burgers en bedrijven tonen we de kwaliteit aan volgens de methode beeldkwaliteit.

Leiderdorp hanteert kwaliteit B (basis). Het niveau B is het best passende kwaliteitsniveau om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden binnen de financiële kaders. Omdat een kwaliteitsniveau op basis van beeldkwaliteit niet altijd voldoende is, moet een beheerder ook inzicht hebben in de uitkomsten van de technische kwalitatieve inspectie. Op basis van deze twee beschouwingen stellen we wegenplanningen op. Daarbij nemen we ook nieuwe ontwikkelingen en de wensen (en meldingen) van burgers en bedrijven mee.

Samen met de planning uit het Integraal Waterketenprogramma (IWKP) vormen de wegenplanningen de basis voor de integrale uitvoeringsplanning met andere disciplines, zoals openbare verlichting, groen, water, kunstwerken en spelen. Bij de kwalitatieve inspecties komen relatief vaak de schadebeelden 'oneffenheden' en 'zettingen' naar voren. Dit is inherent aan zettingsgevoelige gebieden. Om goed te kunnen inspelen op zettingsgevoelige gebieden, passen we de beheerstrategie aan. Denk aan beheercycli en maatregelenpakketten.

Op de doorgaande wegen met asfaltverharding gebruiken we voor de belijning thermoplastisch of slijtvast materiaal. Dit is duurder, maar wel duurzamer. Voor belijning die niet wordt overreden en belijning op klinkerverharding kiezen we voor de veel goedkopere traditionele wegenverfbelijning.

Onderhoud, beheer en inspecties van de verkeerslichten zijn nodig om de functionaliteit, de veiligheid en de doorstroming te garanderen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We pakten de projecten integraal op door niet alleen naar de technische kant te kijken maar ook door opgaves van 'buiten naar binnen' te halen. Met andere woorden: inbreng vanuit de maatschappij was ook in 2023 een belangrijke factor in de projecten.

We hebben een nieuwe raamoverkomst onderhoud elementenverhardingen aanbesteed. Deze is voorzien van een update en is vanaf 1 januari 2024 ingegaan. Met de raamovereenkomst kunnen we voor langere periode onderhoud aan elementenverhardingen eenvoudig en snel laten uitvoeren.

In 2023 werkten we aan de voorbereiding en uitvoering van projecten, onder andere de Acacialaan en Voorhoflaan. Deze zijn al in een vergevorderd stadium. In de Oranjewijk vonden werkzaamheden plaats door de nutspartijen. Wij zijn verdergegaan met de voorbereiding van de Kerkwijk. Het project Patrimoniumpark is in 2023 met succes afgerond.

Op basis van de weginspecties voerden we de planmatige klein- en grootonderhoudswerken uit van asfalt en elementenverharding. Enkele voorbeelden van asfaltwerkzaamheden die in 2023 zijn uitgevoerd: verschillende onderhoudswerkzaamheden aan de Touwbaan/Rietschans, Persant Snoepweg, Willem-Alexanderlaan en Oude Spoorbaan. Enkele voorbeelden van onderhoudswerkzaamheden aan elementenverhardingen zijn: ophogen Ereprijskamp, herstraten Sijpestein, herstraten Starringspad, ophogen Hobolaan. Verder zijn veel (kleine) locaties met zetting, wortelopdruk of andere schadebeelden hersteld door heel Leiderdorp. We huurden een koppel stratenmakers in die het klein onderhoud en het herstellen van schades uitvoerde.

We pleegden onderhoud op het straatmeubilair. Waar nodig vervingen we verkeersborden, palen, bankjes, en hekwerken. Voor de veiligheid van fietsers verwijderden we op de meeste locaties de overbodige palen en vervingen we de metalen palen door flexibele palen.

B. Openbare verlichting

Gewenst kwaliteitsniveau

Het beleidsplan openbare verlichting 2023-2027 is van kracht. Voor ondersteuning van de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de avond en in de nachtelijke uren wordt de openbare ruimte in de avond/nacht verlicht. We streven hierbij naar een verlichtingskwaliteit die voldoet aan de Nederlandse Praktijk Richtlijnen 13201 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde.

We werken aan verduurzaming van de verlichtingsinstallatie door gebruik van duurzame materialen en door in te zetten op het concept 'licht op maat': we stemmen de hoeveelheid verlichting af op de behoefte en verlichten zoveel mogelijk alleen daar waar en wanneer dat nodig is. Het beheer en het onderhoud van de verlichting en de verduurzaming van de installatie voeren we uit aan de hand van een meerjarenonderhoudsplan. Aan de hand van dit plan vindt er structureel onderhoud plaats en wordt er meegelift op (technologische) ontwikkelingen die verdere verduurzaming van de installatie en verbetering van de verlichtingskwaliteit meebrengen.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We hebben verder ingezet op verduurzaming van de openbare verlichtingsinstallatie. Inmiddels bestaat bijna de helft van de openbare verlichting in Leiderdorp uit energiebesparende ledverlichting. Deze wordt gedimd in de nachtelijke uren om zoveel mogelijk energie te besparen. Dat gaat in woonwijken volgens een vast dimregime:

- Vanaf AAN tot 22:00 uur: 100%
- Vanaf 22:00 uur tot 0:00 uur: 70%
- Vanaf 0:00 uur tot 5:00 uur: 50%
- Vanaf 5:00 uur tot 6:00 uur: 70%
- Vanaf 6:00 uur tot UIT: 100%

Hiermee besparen we tot 28% meer energie ten opzichte van ongedimde verlichting. Zo wordt dus veel energie bespaard, terwijl de verkeersveiligheid en de sociale veiligheid behouden blijven.

Daarnaast passen we detectie toe op fiets- en voetpaden op plekken waar en tijdstippen waarop dat verantwoord is. Dat betekent dat we het verlichtingsniveau dan standaard terugbrengen naar 30% van het oorspronkelijke niveau. Als er een voetganger of fietser passeert, schakelt de verlichting op naar 100%. Enkele minuten na passage dimt de verlichting weer. Zo verlichten we alleen als er behoefte aan is.

Behalve op de hoeveelheid licht, letten we ook op de gebruikte materialen. Bij vervangingen en nieuwe verlichting passen we duurzame materialen toe. Zo houden we rekening met het milieu, besparen we op het onderhoud en geven we vorm aan moderne en duurzame openbare verlichting.

Vervangingsprojecten

In 2023 voerden we de volgende vervangingsprojecten uit:

- Vervanging verlichting in wijk Ouderzorg (~400 lichtpunten)
- Vervanging verlichting pad langs Dwarswatering (~25 lichtpunten);
- Vervanging verlichting langs de Oude Rijn (~80 lichtpunten);
- Vervanging verlichting De Baanderij (~170 stuks)
- Vervanging verlichting Vogelwijk, Vronkenlaan en Poelgeestlaan, Oude Spoorbaan

Beheer en onderhoud

We hielden 1 keer per week een storingsoverleg met de onderhoudsaannemer. Daar richtten we ons op het oplossen van storingen binnen de termijn die we contractueel hebben afgesproken. Daarnaast hadden we vrijwel dagelijks contact met de onderhoudsaannemer over projecten en lopende storingen. Op deze manier controleerden we of de onderhoudsaannemer de afspraken over het onderhoud van de verlichting ook echt nakwam.

We troffen voorbereidingen voor de aanbesteding van het beheer en onderhoud openbare verlichting. In 2024 hopen we een nieuw contract af te sluiten met een onderhoudsaannemer voor meerdere jaren.

We evalueerden de samenwerking van de dienstverlening met Leiden, Zoeterwoude en Oegstgeest. Samen met Oegstgeest en Zoeterwoude vertaalden we de leerpunten hieruit naar het vormgeven van een nieuwe aanbesteding.

Communicatie

De communicatie tussen bewoners, gemeente en onderhoudsaannemer over de openbare verlichting verliep via 1 systeem en portaal. Dit verkortte de feedbackloop van meldingen van bewoners en leidde tot vermindering van de overheadkosten.

Energiebesparing

46% van de openbare verlichting in Leiderdorp bestaat nu uit moderne en energiebesparende ledverlichting. Op het programma staan diverse vervangingen. We verwachten dus dat het percentage verder toeneemt.

Samenwerking en kennisdeling

We wisselden kennis en ervaringen uit met alle regiogemeenten. Hierin bespraken we nieuwe ontwikkelingen en mogelijke oplossingsroutes voor bestaande knelpunten (zoals de hoeveelheid netstoringen).

C. Civieltechnische kunstwerken

Gewenst kwaliteitsniveau

Om de functionaliteit, toegankelijkheid en veiligheid te garanderen moeten we alle kunstwerken (bruggen) onderhouden, beheren en inspecteren. Om aan het gewenste kwaliteitsniveau te voldoen hanteren we een meerjarenonderhoudsplan. We voeren onderhoudswerkzaamheden zoveel mogelijk integraal uit en in afstemming met de regiogemeenten.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We vervingen 1 houten brug volgens het beheerplan. De naam houten bruggen dekt de lading niet meer, want de nieuwe bruggen zijn opgebouwd uit staal, kunststof en hout. Deze bruggen hebben een langere technische levensduur, gesteld op 50 jaar. We startten direct na het vaarseizoen met het groot onderhoud van de Doesbrug (oplevering eerste kwartaal van 2024). We voerden herstel- en onderhoudswerkzaamheden uit aan bruggen op verschillende locaties waaronder het reinigen van een groot aantal bruggen. We maakten een aanvang met het opstellen van een nieuw beheerplan Civiele Kunstwerken 2025 - 2034 (oplevering eerste kwartaal 2024). Aansluitend stellen we de aanbestedingsdocumenten voor de onderhoudsjaren 2025 - 2029 op.

D. Speelplaatsen

Gewenst kwaliteitsniveau

Wij willen voldoende informele en formele speelruimte creëren volgens de richtlijnen van het speelruimteplan. Met als doel dat ieder kind in Leiderdorp op 'eigen wijze' veilig buiten kan spelen in de wijk waar hij of zij woont. Ieder kind in Leiderdorp moet dus gebruik kunnen maken van veilige speelplaatsen.

We borgen de veiligheid van de openbare speelvoorzieningen. Onveilige speelelementen repareren we adequaat. Als herstel niet meer mogelijk is, verwijderen we de speelelementen. We houden ons aan de eisen van het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177. Bij vernieuwing van speelplaatsen maken we gebruik van onderhoudsvriendelijke, duurzame materialen en passen hergebruik toe.

Wat hebben we ervoor gedaan?

Met adoptie- en gebruikersovereenkomsten speelden we in op de vraag naar zelfonderhoud door bewoners. We spraken af dat leveranciers een actievere rol krijgen. Bij de voorbereiding en uitvoering denken ze met inwoners mee over vernieuwing en/of omvorming van speelplaatsen. We gingen door met het proces van omvorming van formele speelplaatsen naar informele speelruimte. Een deel is opgeleverd en een ander deel is in de afrondende fase, zie hiervoor programma 2C. Met de buurtbewoners van speelplaatsen traden wij in overleg om hen te enthousiasmeren speelplaatsen te onderhouden en er toezicht op te houden. Dit betreft de speelplaatsen aan de Bernard Zweersstraat en Schelling/Penning.

E. Water

Gewenst kwaliteitsniveau

De gemeente Leiderdorp is beheerder van een groot aantal watergangen. De beheer- en onderhoudstaken zijn vooral gericht op het op diepte houden (baggeren), maaien en schoonhouden en zorgdragen voor een goede doorstroming. Daarin hebben ook duikers een rol. Het Hoogheemraadschap van Rijnland beheert de hoofdwatergangen in de gemeente. Daarnaast worden enkele watergangen onderhouden door derden en particulieren.

We streven naar een betere kwaliteit van het oppervlaktewater. Dit staat in nauwe relatie met het Integraal Waterketenprogramma (zie hoofdstuk 2 van deze paragraaf en programma 2C voor doelen en activiteiten).

Wat hebben we ervoor gedaan?

Voor een goed functionerend watersysteem zijn tijdig baggeren van watergangen en het in stand houden van de oevers belangrijk. We voeren deze onderhoudswerkzaamheden uit volgens het waterbeheerplan.

Beschoeiingen: in 2023 vervingen we op meerdere locaties beschoeiing. Het grootste project was de vervangingsopgave bij de volkstuintenvereniging de Bloemhof in de Bloemerd. Bij dit project is ruim 1 km aan beschoeiing vervangen. Daarnaast hebben wij op drie andere locaties in totaal circa 100 m beschoeiing vervangen: Leidekker, Lisdoddekreek en Persant Snoepweg. In de Heemtuin is 1 stuw vervangen en 1 stuw gerepareerd.

Baggeren: in 2023 bereidden we de te baggeren opgave voor de jaren 2023 en 2024 voor aan de hand van metingen en startten we met uitvoering van de werkzaamheden. In de Bloemerd, Munnikenpolder, Oranjewijk en rondom de Pinksterbloem zijn de baggerwerkzaamheden al voltooid.

Duikers: in 2023 startten we met het regulier inspecteren van de vullingsgraad van gemeentelijke duikers. Per jaar wordt de helft van de duikers geïnspecteerd. De duikers die als te vol werden aangemerkt zijn direct doorgespoten. Hierdoor zorgen we ervoor dat de doorstroming van watergangen die verbonden zijn door duikers, wordt gewaarborgd. In 2023 zijn er van de 100 geïnspecteerde duikers direct 20 duikers doorgespoten. Het Hoogheemraadschap heeft dit proactief doorspuiten van duikers gemerkt: in 2023 waren er ondanks de hoge regenval tijdens dit najaar nagenoeg geen calamiteiten.

Natuurvriendelijke oevers: in het dijkverzwaringproject van het Hoogheemraadschap aan de Dwarswatering is ervoor gekozen om bij de smalle sloot geen beschoeiing terug te brengen. Hier is een natuurvriendelijke oever met flauw talud voor teruggebracht.

F. Groen

Gewenst kwaliteitsniveau

Voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving is het openbaar groen van groot belang. Vanuit verschillende wettelijke, beleids- en beheerkaders werken we aan een duurzaam, onderhoudsarm en veilig groenbestand. Dit staat allemaal in het groenbeheerplan. Het groenbeheerplan geeft een beschrijving van elk areaal dat we onderhouden. Ook staat in het plan welke onderhoudsmaatregelen we waar, wanneer en tegen welke kosten moeten uitvoeren.

Wat hebben we ervoor gedaan?

We voerden planmatig groenbeheer en onderhoud uit om te voldoen aan het beeldkwaliteitsniveau B.

In verschillende wijken vormden we plantsoenen om en plantten we bomen aan. We maakten de inrichting passend bij de omgeving. We sloten zoveel mogelijk aan bij de grootonderhoudsprojecten, zoals de Laan van Berendrecht, Patrimoniumpark en Ereprijkskamp.

We voerden een boomveiligheidsinspectie uit in het centrale deel van Leiderdorp. Voor een veilige omgeving pakten we urgente zaken meteen aan: bomen in slechte staat kaptten we direct. Voor de minder urgente gevallen vroegen we een kapvergunning aan. Herplant vindt plaats in het eerstvolgende plantseizoen op de locaties van de gekapte bomen. In enkele gevallen is een andere geschikte locatie gezocht. Ook stelden we op basis van de boomveiligheidscontrole de bomenbalans bij. We plantten bomen aan verspreid over de gemeente.

We bereidden het grootschalig boomonderhoud, dat vooral bestaat uit snoeiwerkzaamheden, voor en begonnen met de uitvoering. Het grootschalig boomonderhoud vond plaats verspreid over de wijken in het noordwestelijk deel van Leiderdorp.

Voor andere taakvelden in de groene ruimte verwijzen we naar programma 2C.

2. Riolering

Gewenst kwaliteitsniveau

Riolering is nodig voor het duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu en het voorkomen van wateroverlast. Dit algemene doel kunnen we vertalen naar 3 zorgplichten: het inzamelen van afvalwater, hemelwater en grondwater. We beheren en onderhouden alle openbare rioleringen, het bergbezinkbassin, putten en kolken en we bedienen en onderhouden de rioolgemalen en het drukrioolstelsel.

In het Integraal Waterketenprogramma (IWKP 2024-2028) staat hoe we omgaan met onze 3 zorgplichten. Het IWKP is een gezamenlijk plan van de Leidse clusters: Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden, Oegstgeest en Voorschoten, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de waterbedrijven Dunea en Oasen.

Samen met onze waterketenpartners stelden we in 2023 een nieuw IWKP op. Hierin maakten we inzichtelijk wat er nodig is om onze waterketen in stand te houden (beleid, inspanningen en financiën). Een belangrijk onderdeel is het rioolstelsel.

Op basis van de investeringen die nodig zijn bepaalden we het rioolheffingstarief en stelden we dit vast. Zo gaven we invulling aan de beleidsuitgangspunten in de klimaatstrategie.

Wat hebben we ervoor gedaan?

In 2023 voerden we reguliere onderhoudswerkzaamheden en projecten uit:

riolering reinigen en inspecteren (ongeveer 11 km per jaar)

- # straat- en trottoirkolken reinigen (2 per jaar)
- # correctieve maatregelen aan riolering en kolken
- # rioolgemalen reinigen en inspecteren
- # correctieve renovatiemaatregelen aan gemalen
- # meetnetwerk riolering instandhouden en monitoren
- # integraal project Oranjewijk, uitvoeringsfase
- # integraal project Acacialaan, voorbereidingsfase
- # integraal project Kerkwijk, voorbereidingsfase
- integraal project Kreken-Zuid, voorbereidingsfase
- integraal project Patrimoniumpark, uitgevoerd
- aanleg hemelwaterriolering Laan van Berendrecht

- # renoveren deel rioolstelsel Achthovenerweg (relinen, ondergronds)
- # participeren in ontwikkellocaties

3. Accommodaties

Gewenst kwaliteitsniveau

In 2021 stelde de raad het Meerjarig Onderhoudsplan 2021-2030 vast, met daarin het gewenste kwaliteitsniveau 'sober en doelmatig' (conditiescore 3 volgens de NEN 2767). Het onderhoud aan gebouwen die we willen afstoten of die in afwachting zijn van een nieuwe bestemming, beperken we tot een minimumniveau.

Wat hebben we ervoor gedaan?

In 2023 voerden we het Meerjarig Onderhoudsplan en Meerjaren Investeringsplan Sport uit. Ook voerden we de energiebesparingsplicht uit door het gemeentehuis volledig te voorzien van ledverlichting. Team vastgoedbeheer heeft een bijdrage geleverd aan de herverdeling van de werf als voorbereiding van de verkoop van de Simon Smitweg 9 en 11. Verder is onderzocht welk vastgoedinformatiesysteem nodig is om de kwaliteit van het vastgoedbeheer te verbeteren. Het systeem is geselecteerd en naar verwachting zullen wij dit systeem in 2024 aanschaffen en implementeren.

Achterstallig onderhoud

Alleen panden die we gaan afstoten, (her)ontwikkelen of slopen kunnen achterstallig onderhoud hebben. Voorbeelden zijn De Buit aan de Buitenhoflaan 1, de Brandweerkazerne en de Werf aan de Simon Smitweg 9 en 11 en de Zijllaanmolen aan de Dwarswateringskade 11. In 2023 voerden we aan die panden minimaal onderhouds- of herstelwerk uit.

Sportaccommodaties

Voor het dagelijks onderhoud van de velden van voetbalvereniging RCL is een aanbesteding uitgevoerd. Bij hockeyvereniging Alecto vervangen we de conventionele verlichting door ledverlichting. Bij ruitervereniging Liethorp is ondersteuning geboden in het traject waar stichting en vereniging zullen fuseren. Verder zijn aanvullende afspraken voor de verbouwing en verduurzaming van sport- en recreatiecentrum De Does in een overeenkomst opgenomen. In 2024 wordt de dienstverleningsovereenkomst gesloten.

Financieel overzicht

			Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil
1. Integraal Beheer Openbare Ruimte					
a. Wegen	Kapitaallasten		184.975	153.921	-31.054
	Jaarlijks onderhoud		445.217	420.382	-24.835
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		757.000	757.000	-
	Subtotaal		1.387.192	1.331.303	-55.889
b. Openbare verlichting	Kapitaallasten		43.836	31.843	-11.993
	Jaarlijks onderhoud		178.762	80.379	-98.383
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		10.892	-	-10.892
	Subtotaal		233.490	112.222	-121.268
c. Civieltechnische kunstwerken	Kapitaallasten		257.083	224.096	-32.987
	Jaarlijks onderhoud		267.046	224.389	-42.657
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		326.591	326.591	-
	Subtotaal		850.720	775.076	-75.644
d. Verkeersregelinstallaties	Kapitaallasten		241.698	223.039	-18.659
	Jaarlijks onderhoud		137.539	86.080	-51.459
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		-	-	-
	Subtotaal		379.237	309.119	-70.118
e. Speelplaatsen	Kapitaallasten		69.954	66.136	-3.818
	Jaarlijks onderhoud		8.815	6.204	-2.611
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		38.624	43.919	5.295
	Subtotaal		117.393	116.259	-1.134
f. Water	Kapitaallasten		12.890	11.321	-1.569
	Jaarlijks onderhoud		332.256	246.027	-86.229
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		119.812	119.812	-
	Subtotaal		464.958	377.159	-87.799
g. Groen	Kapitaallasten		21.526	20.390	-1.136
	Jaarlijks onderhoud		837.168	882.174	45.006
	Storting in voorz. / Groot onderhoud		283.193	283.193	-
	Subtotaal		1.141.887	1.185.757	43.870
h. Straatmeubilair	Kapitaallasten		177	162	-15

			Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil
		Jaarlijks onderhoud	28.863	24.621	-4.242
		Storting in voorz. / Groot onderhoud	123.498	123.498	-
		Subtotaal	152.538	148.282	-4.256
2. Riolering					
		Kapitaallasten	403.381	327.211	-76.170
		Jaarlijks onderhoud	528.033	468.995	-59.038
		Storting in voorz. / Groot onderhoud	197.162	284.571	87.409
		Subtotaal	1.128.576	1.080.777	-47.799
3. Accommodaties					
	a. Gebouwen	Kapitaallasten	2.121.435	1.895.355	-226.080
		Jaarlijks onderhoud	296.236	273.708	-22.528
		Storting in voorz. / Groot onderhoud	597.315	597.315	0
		Subtotaal	3.014.986	2.766.378	-248.608
	b. Sportvelden	Kapitaallasten	130.793	124.851	-5.942
		Jaarlijks onderhoud	109.121	85.353	-23.768
		Storting in voorz. / Groot onderhoud	48.880	48.880	0
		Subtotaal	288.794	259.084	-29.710
		Totaal	9.159.771	8.461.416	-698.355

Overzicht met kerncijfers

Discipline	Areaal
Wegen: oppervlakte van het wegennet	1.359.400 m2
Wegen: binnen bebouwde kom	97%
Wegen: buiten bebouwde kom	3%
Wegen: elementen bestrating	74,5%
Wegen: asfalt	25,5%
Riolering: lengte vrijverval	111 km
Riolering: lengte drukriool	12,5 km
Riolering: gemalen	92 st.
Riolering: bergbezinkbassin	1 st.
Riolering: overstorten (conform BRP)	59 st.
Riolering: straatkolken	8050 st.
Water: oppervlakte watergangen in gemeentelijk beheer (exclusief Munnikkenpolder en Weteringpark)	427.000 m2
Water: oppervlakte water met ontvangplicht	153.000 m2
Water: harde oeverlijn	40.000 m1
Water: zachte oeverlijn	49.000 m1
Water: duikers (exclusief duikers onder de A4, Munnikkenpolder en Weteringpark)	214 st. (4000 m1)
Groen: aantal bomen	16.500 st.
Groen: oppervlakte plantsoenen	400.000 m2
Groen: gazon	318.500 m2
Groen: berm	780.000 m2
Verlichting: masten met armaturen	5024 st.
Civiele Kunstwerken (bruggen, steigers)	201 st.
Verkeerstekens: stuks	3237 st.
Markeringen: stuks	5450 m2
Belijning: m1	54.100 m1
Spelen: locaties (dit zegt niets over de toestellen)	80 st.
Verkeersregelinstallaties	8 st.
Vastgoed: aantal gemeentelijke accommodaties (al dan niet in eigen beheer)	19 st.

Paragraaf 4: Financiering

Inleiding

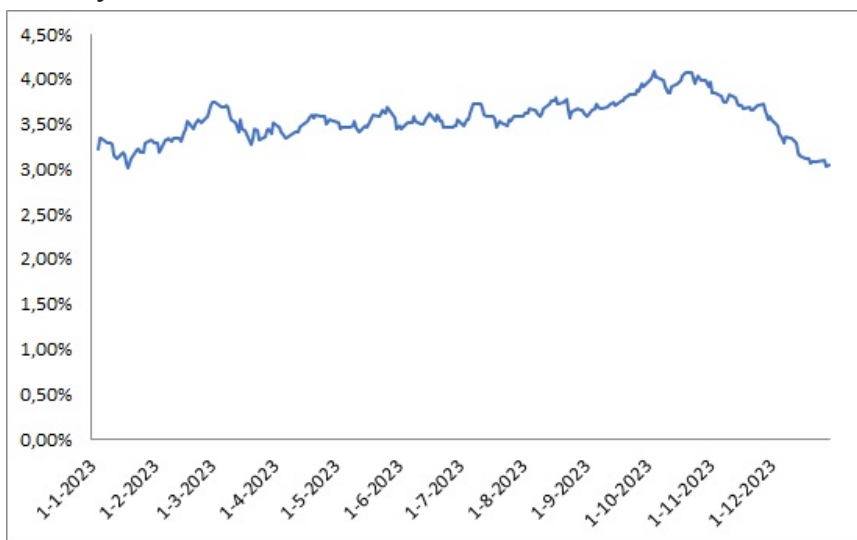
In de paragraaf financiering lichten we de ontwikkelingen en beleidskeuzes toe voor 2023 in een onderdeel "algemene ontwikkelingen" en een onderdeel "ontwikkelingen gemeente Leiderdorp". Onder de "algemene ontwikkelingen" komen de renteontwikkelingen en eventuele ontwikkelingen van de wet- en regelgeving aan de orde. De "ontwikkelingen gemeente Leiderdorp" richten zich specifiek op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente Leiderdorp.

Algemene ontwikkelingen

Renteontwikkelingen

De gemiddelde kapitaalmarktrente (= langlopende financiering) voor rentevaste- en lineaire leningen met een looptijd van twintig jaar is over 2023 uitgekomen op 3,56 %. In 2022 was de gemiddelde rente 2,25%. De rente was over het gehele jaar stabiel, met een lichte daling tegen het einde van het jaar.

Renteverloop lineaire geldleningen met een rentevaste looptijd van 20 jr

De geld- en kapitaalmarkt is in 2023 sterk beïnvloed door de hoge inflatie.

De rente op de geldmarkt (= kortlopende financiering) wordt voornamelijk bepaald door het rentebeleid van de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB gebruikt de rentestand om te sturen op de inflatie. Het belangrijkste tarief van de ECB is de herfinancieringsrente. Onder druk van de hoge inflatie is de herfinancieringsrente in 2023 zes maal verhoogd, van 2,5% naar 4,5%. De depositorente die de ECB hanteert is voor de geldmarkt de ondergrens. De depositorente is in 2023 eveneens zes keer verhoogd, naar in totaal 4,0 %, met als gevolg fors hogere rentetarieven op (kas)geldleningen met een korte looptijd.

De rente op de kapitaalmarkt (=langlopende financiering) is, ondanks het ECB beleid, redelijk stabiel gebleven. Dit is een signaal dat de marktpartijen verwachten dat de hoge rente, die de ECB nu hanteert, van relatief korte duur zal zijn. Het is de verwachting dat de rente binnen een aantal jaar weer zal gaan dalen, dat is terug te zien in de rentetarieven op langlopende leningen.

Ontwikkelingen gemeente Leiderdorp

Kaders treasury

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) stelt de kaders voor een verantwoorde en professionele inrichting en uitvoering van de treasuryfunctie van decentrale overheden. De gemeenteraad van Leiderdorp bepaalt in de financiële verordening aanvullende kaders voor de treasury.

Kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag voor een gemeente niet meer zijn dan 8,5% van het begrotingstotaal. De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van deze kasgeldlimiet in 2023 weer:

Kasgeldlimiet (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	Gemiddelde netto vlottende schuld	Kasgeldlimiet	Ruimte (=+) of Overschrijding
eerste kwartaal 2023	-4.688	6.457	11.145
tweede kwartaal 2023	-5.105	6.457	11.562
derde kwartaal 2023	-11.600	6.457	18.057
vierde kwartaal 2023	-16.937	6.457	23.394

We overschreden de kasgeldlimiet niet in 2023.

Renterisiconorm

De jaarlijkse aflossingen en renteherzieningen van de langlopende schuld mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van deze renterisiconorm in 2023 weer:

Renterisiconorm (bedragen x € 1.000)

Omschrijving	2022	2023
Begrotingstotaal	72.216	75.960
Wettelijk percentage	20%	20%
Renterisiconorm	14.443	15.192
Bedrag waarover renterisico wordt gelopen (aflossingen)	3.024	3.274
Ruimte onder renterisiconorm	11.419	11.918

Het bedrag aan langlopende leningen waarover de gemeente Leiderdorp een renterisico liep, bleef ruimschoots binnen de wettelijke norm (volgens de Wet fido).

Financiering

De tabel hieronder geeft de ontwikkeling van de leningenportefeuille weer. De stand van de leningenportefeuille staat ook bij de toelichting op de balans.

Ontwikkeling leningenportefeuille (bedragen x € 1.000)

Ontwikkeling leningenportefeuille	Bedrag
Stand per 1 januari 2023	32.838
Nieuwe leningen	0
Reguliere aflossingen	-3.274
Vervroegde aflossingen	0
Stand per 31 december 2023	29.564

Rentemethodiek

De gemeente Leiderdorp gebruikt de rente-omslagmethode voor de toerekening van de rentelasten. Dat betekent dat we het totaal van de rentelasten 'omslaan' over het geheel van de investeringen. De rentelasten zijn het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering min de renteopbrengsten van overtollige middelen en verstrekte geldleningen.

Door de rente-omslagmethode toe te passen rekenen we de rentelasten volgens de stand van de investeringen toe aan de prestaties in de programmabegroting. De achterliggende gedachte is dat de gehanteerde omslagrente een reëel percentage is. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijke rentelast te groot wordt, moeten we de gehanteerde omslagrente aanpassen.

De tabel hieronder geeft een overzicht van het renteresultaat:

Renteresultaat (bedragen x € 1.000)

	Renteresultaat			2023
a	De externe rentelasten	315		
b	De externe rentebaten	-393		
	Saldo rentelasten en rentebaten		-78	
c1	De rente doorberekend aan de grondexploitatie	-4		
c2	De rente van projectfinanciering richting het taakveld	-		
c3	De rentebaait van doorverstrekte leningen richting het taakveld	-		
	Saldo aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-4	
d1	Rente over eigen vermogen	-		
d2	Rente over voorzieningen	-		
	Saldo rente over het eigen vermogen en de voorzieningen		-	
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente			-82
	Totaal aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-
	Renteresultaat op het taakveld Treasury (-/- = voordeel)			-82

Het verschil tussen het gehanteerde omslagpercentage en het werkelijke percentage geeft een renteresultaat.

Het renteresultaat van € 82.000 voordelig betekent dat de gehanteerde omslagrente van 0% hoger is dan het werkelijke percentage. We ontvangen dus € 82.000 meer rente dan dat we we daadwerkelijk betalen aan de geldverstrekkers. Het

verschil bevindt zich binnen de gestelde bandbreedte. Dat betekent dat we een reëel rentepercentage toerekenen aan de activa.

Schatkistbankieren

We hadden in 2023 een aantal perioden een positief banksaldo. Tijdens deze perioden stortten we geld af in 's Rijks schatkist, om binnen de gestelde doelmatigheidsdrempel te blijven.

Zoals het BBV (art 52c) voorschrijft, vermelden we in de toelichting op de balans het drempelbedrag en, per kwartaal, het bedrag aan middelen dat we buiten 's Rijks schatkist aanhielden.

Complexe financiële producten

De gemeente Leiderdorp maakt geen gebruik van complexe financiële producten zoals derivaten.

Kredietrisicobeheer

De gemeente Leiderdorp heeft een rekening-courantovereenkomst met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Tijdens het jaar houden we een liquiditeitsplanning bij. Met de liquiditeitsplanning bepalen we of we geld moeten aantrekken.

Relatiebeheer

Bancaire relaties voldoen aan de gestelde eisen. Beoordeling van deze relaties vindt plaats wanneer we de relatie aangaan. Offertes vragen we - zoals het statuut het voorschrijft - bij verschillende instanties op.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). De saldi op de overige rekeningen boeken we zoveel mogelijk over naar onze rekening bij de BNG.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Subprogramma 3B gaat inhoudelijk in op de bedrijfsvoering. In deze paragraaf beperken we ons tot het financiële overzicht van de personele kosten in de jaarrekening.

Personele kosten

Het overzicht van de personeelskosten is als volgt:

Bedragen x € 1.000	2022 werkelijk	2023 primitief	2023 na wijz.	2023 werkelijk	begr na wijz -/- werkelijk	% werkelijk/ begr na wijz.
a. Salarislasten	9.959	11.527	12.264	10.964	1.300	89%
b. Ingeleend/uitgeleend personeel	1.679	188	636	1.609	-973	253%
c. Studiekosten	200	201	221	230	-9	104%
Totaal	11.838	14.916	13.121	12.803	318	98%

Toelichting overzicht van de personeelskosten

Op de salarislasten voor de ambtelijke organisatie hadden we een voordeel van € 1.300.000. Dit kwam onder andere door openstaande vacatures en een gedeeltelijk gebruik van het algemene formatiebudget. Deze budgetruimte benutten we om daar waar nodig extern in te huren. Die inhuur is uiteindelijk binnen de beschikbare ruimte op de salarislasten gebleven.

In verband met de vorming van de voorziening bovenwettelijk verlof is eenmalig € 362.000 ten laste van de ruimte op de personele kosten gebracht. Dat is voor een deel een inhaalslag omdat het bovenwettelijke verlof in de afgelopen jaren is opgebouwd. In de toekomst worden de verrekeningen met deze voorziening onder de salarislasten meegenomen.

Verder merken we op dat in het geheel van de loonkosten ook een aandeel zit voor de capaciteit die is ingezet voor de opvang Oekrainers en voor de uitvoering van het klimaat- en energiebeleid. Deze capaciteit wordt extracomptabel toegerekend ter verantwoording van de rijksbijdragen die voor die activiteiten beschikbaar is.

Het opleidingsbudget is in 2023 volledig ingezet voor de ontwikkeling van de medewerkers.

Rechtmatigheidsverantwoording

In hoofdstuk 4.8 is de rechtmatigheidsverantwoording van het college opgenomen. Conform de financiële verordening 2023 rapporteert het college in de paragraaf bedrijfsvoering over afwijkingen groter dan € 50.000. Op basis van deze criteria zijn een tweetal afwijkingen van het begrotingscriterium te vermelden, dit betreffen:

Toelichting	Bedrag in €	Acceptabel,want:
Overschrijding lasten programma 3	93.000	Zie toelichting programma in 4.4.1
Overschrijding Algemene dekkingsmiddelen	395.000	Zie toelichting programma in 4.4.1
Totaal	488.000	

Daarnaast resteert voor een totaal van € 10.000 aan overschrijdingen op investeringskredieten. Hiervoor verwijzen wij naar 4.3.6. De afwijkingen zijn onder de rapporteringsgrens, waardoor hier verder niet op wordt ingegaan.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtspersoon waarin de gemeente Leiderdorp een bestuurlijk én financieel belang heeft. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet verhaalbaar is. Of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

De raad stelde op 31 januari 2011 de spelregels vast voor het aangaan van verbonden partijen. In de nota Verbonden Partijen Leiderdorp staan de algemene en specifieke kaders en de gemeentelijke doelstellingen. Daarmee ontwikkelde de raad een visie op het geheel aan samenwerkingsverbanden.

Sinds enkele jaren kan de werkgroep financieel kaderstelling gemeenschappelijke regelingen aan een aantal gemeenschappelijke regelingen een generieke taakstelling opleggen. Die taakstelling staat de afgelopen jaren op nul. Voor Leiderdorp gaat het om Holland Rijnland, de Veiligheidsregio, Omgevingsdienst West-Holland, Hecht en de Belastingssamenwerking Gouwe Rijnland. Het college is van mening dat deze (financiële) taakstelling moet leiden tot een taakdiscussie bij de gemeenschappelijke regelingen. Een gevolg van deze discussie kan zijn dat de deelnemers aan de regeling - en Leiderdorp in het bijzonder - meer gaan sturen op de taakuitvoering.

Overzicht verbonden partijen

Totaaloverzicht van de bijdragen van Leiderdorp aan verbonden partijen.

Verbonden partij	Bijdrage Leiderdorp	
	x € 1.000	
	begroot 2023	werkelijk 2023
Holland Rijnland (HR)	338	345
Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	196	196
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	1.787	1.786
Hecht (voorheen RDOG)	1.853	1.688
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	583	569
Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio	5.950	5.916
Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	458	454
Gemeensch. uitvoeringsrog. Sociale Dienst *	2.022	1.894

* per 2023 vallen de kosten Inburgering eveneens onder de DVO Werk & Inkomen

De cijfers in de tabel komen uit onze jaarrekening. Onder begroot staat de begroting na wijziging.

In de paragraaf weerstandsvermogen brachten we de risico's in kaart. Die risico's gaan over samenwerkingsverbanden in algemene zin. De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente Leiderdorp is ruim voldoende om die risico's bij deze samenwerkingsverbanden af te dekken.

Gemeenschappelijke regelingen

bedragen x € 1.000

Naam	Samenwerkingsverband Holland Rijnland		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van burgers, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 leden afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 9 leden waarvan één afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het DB van 7 leden is tijdelijk uitgebreid met 2 bestuursleden ten behoeve van de Serviceorganisatie Zorg.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	1.609	1.377
	Vreemd vermogen	43.820	34.576
	Jaarresultaat		387
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.hollandrijnland.nl		

Service-organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/publiek belang	De Serviceorganisatie Zorg is opgericht door de deelnemende gemeenten in regio Holland Rijnland en regelt alle zaken rond inkoop en het contracteren van jeugdhulp. Serviceorganisatie Zorg maakt onderdeel uit van de gemeenschappelijke regeling (GR) Holland Rijnland. Gezamenlijk inkopen van jeugdhulp is efficiënter en zorgt ervoor dat kinderen en gezinnen passende en betaalbare jeugdhulp ontvangen.		
Bestuurlijk belang	Het Bestuur bestaat per 31 december 2023 uit 12 leden van de 12 deelnemende gemeenten.		
Jaarlijkse bijdrage	De SOZ wordt gefinancierd door de 12 deelnemende gemeenten. De verdeling van de kosten vindt plaats naar rato van verbruik in de jeugdhulp van een gemeente in het jaar voorafgaande aan het jaar waarin de begroting wordt opgesteld voor het begrotingjaar erop (T-2 financiering). De bijdragen van deelnemende gemeenten over 2023 bedragen € 3.175.000 (structureel). Daarnaast heeft de SO Zorg € 176.000 (incidenteel) ontvangen van de gemeenten Voorschoten en Kaag en Braassem voor de aansluiting van de dienstverlening in de regio Holland Rijnland. In totaal heeft de SO Zorg € 3.352.000 aan baten ontvangen in 2023.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2023	31-12-2023 (concept versie)
	Eigen vermogen	0	163
	Vreemd vermogen	12.725	7.047
	Jaarresultaat		163
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	https://serviceorganisatiezorghollandrijnland.nl/		

Naam			
Veiligheidsregio Hollands Midden			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling met openbaar lichaam		
Doelstelling/ Publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	De 19 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het dagelijks bestuur is samengesteld uit 7 burgemeesters en een voorzitter, waarvan 1 burgemeester uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	5.724	n.n.b.
	Vreemd vermogen	68.319	n.n.b.
	Jaarresultaat		n.n.b.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Met de totstandkoming van deze gemeenschappelijke regeling zijn de regelingen Regionale Brandweer, CPA en GHOR opgeheven.		
	Website: www.veiligheidsregio-hm.nl		

Naam		Hecht (voorheen Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)	
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisismomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 18 leden van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. Eén lid is afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 6 leden waarvan geen uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023 (conceptcijfers)
	Eigen vermogen	5.889	631
	Vreemd vermogen	33.780	38.346
	Jaarresultaat		-3.919
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Met de totstandkoming van deze gemeenschappelijke regeling zijn de regelingen GHOR en GGD-ZHN opgeheven (raadsbesluit 10 oktober 2005).		
	Website: www.ggdhm.nl		

Naam		Omgevingsdienst West-Holland	
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	De Omgevingsdienst West-Holland voert de wettelijke taken uit de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming (met name het bouwstoffenbesluit) uit, zoals de vergunningverlening en -handhaving. Ook adviseert de Omgevingsdienst de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken, zoals ruimtelijke planvorming en verkeersbeleid.		
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur bestaat uit 5 leden waarvan geen bestuursleden uit de gemeente Leiderdorp. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan 2 bestuursleden afkomstig uit de gemeente Leiderdorp.		
Financieel belang	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren. Deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	1.484	n.n.b.
	Vreemd vermogen	13.796	n.n.b.
	Jaarresultaat		n.n.b.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.odwh.nl		

Naam	Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/ Publiek belang	Sinds 1 januari 2023 verzorgt de gemeente Leiden de interne bedrijfsvoering van de gemeenten Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Via deze centrumregeling levert Leiden producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, financiën, juridische zaken, inkoop en facilitaire zaken.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van een verdeelpercentage. Het verdeelpercentage is gebaseerd op het aandeel in het totaal van de overgedragen formatie en de overgedragen materiële budgetten.		
Financieel belang	De centrumgemeente is aansprakelijk voor eventuele tekorten. Ter dekking van dit risico betalen de afnemende gemeenten een risico-opslag.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	6.912	n.v.t.
	Vreemd vermogen	7.588	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.leiden.nl		

Naam	De gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie sociale diensten Leiden en Leiderdorp		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling lichte vorm		
Doelstelling/ Publiek belang	De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp voert de volgende taken, wetten en regelingen uit: de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW), de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ), de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), de Wet inburgering 2021, de Wet op de lijkbezorging, de regeling Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie, de Wet gemeentelijke schuldhelpverlening, de sociale recherche, alsmede de wetten, regelingen, taken en maatregelen die hun grondslag vinden in of voortvloeien uit voornoemde wetten, dan wel enige andere in de toekomst voor deze wetten en regelingen in de plaats komende regelingen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de door de deelnemende colleges van burgemeester en wethouders aangewezen wethouder met de portefeuille werk en inkomen (art. 2, tweede lid). Bestuurlijk overleg vindt ten minste twee keer per jaar plaats (art. 2, derde lid).		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp betaalt op grond van de lopende dienstverleningsovereenkomst in 2023 een bijdrage van € 1.918.412 (voorcalculatie). Per 2023 is dit inclusief de kosten voor de uitvoering van de Wet Inburgering.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat	n.v.t.	n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	n.v.t.		

Naam	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)		
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ Publiek belang	<p>De Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers</p> <p>de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de Woz-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.</p>		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordiger in het algemeen bestuur.		
Financieel belang	Een jaarlijkse bijdrage volgens een in de begroting opgenomen verdeelsleutel. De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	781	1.446
	Vreemd vermogen	16.205	11.196
	Jaarresultaat		-665
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	<p>Het algemeen bestuur wil de huidige vorm van de BSGR consolideren en waar mogelijk groeien. Deze groei moet zitten in een verdere optimalisatie van de prijs-kwaliteitverhouding, het aantal deelnemers en 'groei' op het gebied van marketing en profilering van de BSGR - 'be good and tell about it'. Bij de ontwikkelingen en groei moet indachtig gehouden worden dat de BSGR primair een maatschappelijke organisatie is die 'dienend' is richting haar deelnemers en burgers. Basiswaarden als eerlijkheid, rechtvaardigheid en billijkheid staan daarbij voorop.</p> <p>Meer informatie: www.bsgr.nl</p>		

Vennootschappen

Naam	Alliander N.V.		
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. De gemeente Leiderdorp is aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 604.919 aandelen in Alliander. Het relatieve aandeel is 0,442%.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	4.570.000	4.749.000
	Vreemd vermogen	6.122.000	6.897.000
	Jaarresultaat		267.000
risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.alliander.nl		

Naam	Oasen		
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	Oasen is een maatschappelijk drinkwaterbedrijf. Oasen zorgt op duurzame wijze voor drinkwater voor zijn klanten.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 25 aandelen à € 455 in Oasen naar rato van het aantal inwoners.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	125.600	n.n.b.
	Vreemd vermogen	221.955	n.n.b.
	Jaarresultaat		n.n.b.
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.oasen.nl		

Naam	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten		
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap		
Doelstelling/ Publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	De raad van bestuur en de directie bestaan beide uit 3 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. De gemeente is aandeelhouder.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 97.968 aandelen in BNG Bank (nominale waarde € 2,50).		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000,-	1-1-2023	31-12-2023
	Eigen vermogen	4.615.000	4.721.000
	Vreemd vermogen	107.459.000	110.819
	Jaarresultaat		254.000
Risico's	Er zijn geen materiele risico's waar maatregelen voor getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Deelname in BNG Bank wordt beschouwd als een duurzame belegging.		
	Website: www.bng.nl		

Paragraaf 7: Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid is ondersteunend aan programma's als ruimtelijke ordening en volkshuisvesting, verkeer en vervoer, onderwijs, cultuur, sport en recreatie en economische infrastructuur. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De baten en de financiële risico's zijn van belang voor de algemene financiële positie van de gemeente. Het grondbeleid van Leiderdorp legden we vast in de Nota Grondbeleid 2024-2027. De raad stelde de nota op 29 januari 2024 vast.

De programma's maken onderscheid tussen SMART-doelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Dezelfde driedeling gebruiken we voor het grondbeleid.

Doel	Situationeel grondbeleid
SMART-doel	Situationeel grondbeleid, niet meer grond dan nodig, marktconforme grondprijzen.
Activiteiten	We monitoren grondtransacties volgens de nota.
Prestatie-indicatoren	Grondprijzenbrief, de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG), uniforme erfpachtovereenkomsten

Hieronder volgen enkele kernpunten uit de Nota Grondbeleid 2024-2027.

Beleidskeuze vorm grondbeleid

De gemeente Leiderdorp kiest voor een situationeel grondbeleid. We stemmen de invulling van het grondbeleid per situatie af op het gewenste resultaat. Per locatie maken we de afweging tussen actief of faciliterend grondbeleid.

Faciliterend grondbeleid houdt in dat de gemeente zelf geen grondexploitaties voert, maar dit overlaat aan private ontwikkelaars. We 'faciliteren' deze grondexploitaties door te investeren in plankosten. Denk aan het wijzigen omgevingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten verhalen we volgens de Nota Kostenverhaal 2024 op de betrokkenen. We kunnen actief grondbeleid inzetten als we een sterkere stempel op de ontwikkeling willen drukken. Of als het noodzakelijk is om een ontwikkeling volgens de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren. Dan moet het financiële risico, ook op langere termijn, wel aanvaardbaar zijn.

Instrumenten

Voor grondbeleid hebben we een aantal instrumenten. De beleidsregels voor de instrumenten staan in de nota grondbeleid. Hieronder lichten we enkele uit.

- De gemeente voert een situationeel grondbeleid. Per locatie maken we de afweging tussen actief of faciliterend grondbeleid.
- Minnelijke verwerving is het uitgangspunt. De inzet van de instrumenten voorkeursrecht en onteigening sluiten we niet uit.
- Gronduitgifte vindt in principe plaats door de verkoop van gronden. In uitzonderingsgevallen zijn andere vormen van gronduitgifte mogelijk.

Grondprijsbeleid

Bij een transparant grondbeleid horen transparante grondprijzen.

Beleidsregels grondprijsbeleid:

- Het college stelt jaarlijks een grondprijzenbrief vast met daarin de gronduitgifteprijzen. Deze brief gaat in op de waardebeoordeling en de minimum grondprijzen per functie bij de uitgifte van gronden.
- De grondprijzen moeten marktconform zijn, met uitzondering van grondprijzen voor sociale woningbouw.

Grondslagen waardering

De gemeente waardeert de gronden tegen verkrijgingprijs, vermeerderd met gemaakte kosten voor onderzoek en bouwrijp maken. De boekwaarde mag niet hoger zijn dan de geschatte marktwaarde. Dat is wettelijk verplicht. Afhankelijk van deze inschatting boeken we de boekwaarde af (bij definitief geen mogelijkheid tot terugverdienen) of vormen we een voorziening (bij redelijke twijfel over het terugverdienen van de boekwaarde).

Reserves

Zoals het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft, voegen we het saldo van een project via resultaatbestemming in het jaar van afsluiten toe aan een reserve grondverkoop. Alle grondexploitaties verantwoorden we onder de algemene reserve bouw- en grondexploitaties.

GIG

Voor een uitgebreide toelichting op de grondexploitaties verwijzen we naar de rapportage GIG 2024.

In de rapportage GIG 2024 staat de financiële stand van zaken van de ruimtelijke projecten. In het najaar van 2023 informeerden we de raad bij de 2e Bestuursrapportage over de financiële voortgang via de voortgangsrapportage GIG 2023. In de voortgangsrapportage vindt geen financiële doorrekening plaats. In de rapportage GIG gebeurt dit wel.

Tabel 1 zet de resultaten van de GIG 2024 af tegen de GIG-versie van 2023 (vastgesteld op 26 juni 2023). Voor de vergelijkbaarheid drukken we de bedragen uit als netto contante waarde (NCW) per 01-01-2023. De netto contante waarden wijken niet significant af van de eindwaarden, gezien de resterende looptijden van de lopende grondexploitaties (2026).

Tabel 1: Netto contant resultaat Integrale Grondexploitaties 2023-2024

TOTAALOVERZICHT				
	GIG - 2024	GIG - 2024	GIG - 2023	Vershil
	NCW 01-01-24	NCW 01-01-23	NCW 01-01-23	NCW 01-01-23
Bospoort - Zuid	€ -2.304.934	€ -2.259.739	€ -2.281.892	€ 22.153
Totaal W4 projecten	€ -2.304.934	€ -2.259.739	€ -2.281.892	€ 22.153
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)
Amaliaplein	€ 130.286	€ 127.731	€ 39.050	€ 88.681
Totaal overige ruimtelijke projecten	€ 130.286	€ 127.731	€ 39.050	€ 88.681
	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)	(voordelig)
Totaal alle projecten	€ -2.174.648	€ -2.132.008	€ -2.242.842	€ 110.834

Voor de beoordeling is het belangrijk te weten dat we de resultaten mede baseren op aannames op basis van de huidige inzichten. Er is dus altijd sprake van een bandbreedte. Een verslechtering of verbetering ten opzichte van de huidige inschattingen heeft een direct effect op het eindresultaat.

Mutaties brengen we bij het afsluiten van de projecten ten bate of ten laste van de algemene reserve bouw- en grondexploitaties.

W4-projecten

Ten opzichte van de GIG 2023 was er voor W4 een mutatie van € 22.153 (voordelig). Dit leidde tot een totaalresultaat voor W4 van € 2,30 miljoen (nadelig op netto contante waarde 01-01-2024).

Het resultaat van het laatste W4-project - Bospoort-Zuid - is nadelig. Op basis van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) troffen we hiervoor een voorziening van in totaal € 2,45 miljoen (zie tabel 2). Het betreft een verlaging van de voorziening van € 23.979 ten opzichte van vorig jaar. De eindwaarde verwachten we in 2026.

Tabel 2: Voorzieningen W4

Getroffen voorziening W4			
	GIG - 2024	GIG - 2023	Vershil
	EW 31-12-26	EW 31-12-26	1-1-2024
Bospoort - Zuid	€ -2.446.014	€ -2.469.993	€ 23.979
Totaal	€ -2.446.014	€ -2.469.993	€ 23.979
	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)

Overige ruimtelijke projecten

Het resultaat van de integrale grondexploitatie voor de Overige ruimtelijke projecten wijzigde met ongeveer +/- € 0,09 mio (voordelig) tot een resultaat van ongeveer +/- € 0,13 mio (voordelig). Dit betreft het project Amaliaplein. Project Amaliaplein sloten we op 31 december 2023 af. De wijziging van het resultaat komt vooral door:

- De laatste werkzaamheden met betrekking tot de gevelmaatregelen en openbare verlichting zijn in 2023 afgerond, hier is in de grondexploitatie een voordeel behaald. Enkele rekeningen zijn daarnaast betaald vanuit het beheerbudget en komen daardoor niet meer te n laste van de grondexploitatie.
- Het project is per 31-12-2023 afgesloten. Het resterende positieve resultaat (eindwaarde), nadat eerder tussentijds winst is genomen, van ca. € 130.000 wordt toegevoegd aan de reserve bouw- en grondexploitatie.

Projecten met een uitvoeringsbesluit en een positief eindresultaat

Tabel 3: Projecten met een positief eindresultaat

Project	Balanswaarde per 31-12-2023	Netto contante waarde verwacht exploitatieresultaat (-/- = voordelig)
Amaliaplein	130.282	128.626
Totaal	130.282	128.626

Voor de overzichten per complex van de W4 en de exploitatie per complex grondbedrijf verwijzen we naar de GIG 2024, vertrouwelijke bijlage 1b.

Risico's publiek-private samenwerking (PPS)

We hebben momenteel geen PPS-constructie.

Naast projectspecifieke risico's brachten we ook conjuncturele risico's in beeld. Het belangrijkste conjuncturele risico op dit moment is de impact van de hoge rentestand op de bouwsector en de woningmarkt. Diverse bouwprojecten worden stilgelegd of uitgesteld door de hoge rentestand. Door de tegenvallende nieuwbouwproductie is de vraag naar bouwmaterialen afgezwakt. Dit heeft een neerwaartse prijsdruk gehad op de bouwkosten. De stijging van de bouwkosten is in 2023 dan ook aanzienlijk lager geweest dan de jaren daarvoor. Ook beleggers zijn terughoudend door de hoge rentestand. De verwachting is dat het investeringsvolume in bouwprojecten weer zal toenemen naarmate de rente daalt.

Parameters

Bij de herziening per 01-01-2024 van de grondexploitaties in de GIG 2024 hanteerden we de volgende parameters:

- Rentepercentage: 0,70 %
- Kostenindex: 3,0 %
- Opbrengstenindex: 0,0 %

De berekening van het rentepercentage baseerden we op de systematiek van rentetoerekening aan grondexploitaties uit de notitie grondexploitaties van de commissie BBV. We berekenden het percentage rentekosten op basis van het gewogen percentage van de bestaande (externe) leningenportefeuille, in de verhouding vreemd vermogen/ totaalvermogen.

Om het gemiddelde inflatiecijfer te bepalen keken we naar de huidige inflatieverwachting van de bouwkosten zoals opgenomen in 'Outlook Grondexploitatie 2024' van het bedrijf Metafoor. Voor Bospoort pasten we een langjarig gemiddelde index van 3% toe. Vanwege de onzekerheden in de markt stelden we de opbrengstenindex voor de beide bedrijfspaviljoens op Bospoort-Zuid op 0%.

Fasering verkopen

De verwachte opbrengsten van de beide paviljoens op Bospoort-Zuid hebben we gefaseerd in 2025. Vervolgens kunnen we het project in 2026 afronden. Deze planning sluit aan bij de laatste inzichten. Hiervoor schoven we de fasering jaarlijks telkens met één jaar door.

Paragraaf 8: Uitvoering Wet open overheid (Woo)

Inleiding

In 2022 trad de Wet open overheid (Woo) in werking. Het centrale doel van de Woo is de overheid transparanter maken. Informatie van de overheid moet toegankelijker worden en gemakkelijk vindbaar en beter uitwisselbaar zijn. Dat betekent dat een gemeente haar processen op orde moet hebben. Zodat ze informatie openbaar kan maken. Een gemeente moet haar informatiehuishouding in 8 jaar op orde brengen en daarbij alle informatie op een goede, geordende en toegankelijke manier bewaren. Ook moet de gemeente steeds meer informatie uit bepaalde informatiecategorieën actief openbaar gaan maken. Het gaat om: wet- en regelgeving, organisatiegegevens, raadsstukken, bestuursstukken, stukken van adviescolleges, convenanten, jaarplannen en –verslagen, wob/woo-verzoeken, onderzoeken, beschikkingen en klachten. Leiderdorp maakt een deel van deze informatie reeds actief openbaar (denk aan raadsstukken, wet- en regelgeving, beleidsregels, organisatiegegevens en dergelijke). De verplichting om actief openbaar te maken geldt nog niet meteen. Het ministerie van Binnenlandse Zaken maakt de fasering en planning nog bekend. De wet bevat verder de verplichting om zoveel mogelijk additionele informatie openbaar te maken als dit zonder onevenredige inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is. Tenslotte bevat de wet verplichtingen omtrent passieve openbaarmaking. Dit betekent dat de gemeente een Woo-verzoek tijdig en op correcte wijze moet behandelen.

De gemeente is in het Leidse-regioverband deelnemer aan het meerjarenprogramma Open en Toegankelijke Overheidsinformatie (OTO), binnen dit programma implementeren we onder meer de verplichtingen vanuit de Woo.

Uitvoering verplichtingen Woo

In 2023 is ingezet op het informeren van sleutelfiguren (zoals het managementteam) en het college zodat bij iedereen inzichtelijk is wat er de komende jaren op ons af komt en welke processen daardoor worden geraakt. Ook de raad is op 27 september 2023 via een informatieavond geïnformeerd.

Zoals hierboven beschreven moet de fasering voor actieve openbaarmaking nog worden bekendgemaakt. In 2023 zijn voorbereidingen getroffen om zoveel mogelijk gereed te zijn zodra de verplichting ingaat. Dit is gedaan door maatregelen te beschrijven in een uitvoeringsplan. Dit jaar zijn onderzoeken gestart om na te gaan hoe openbaarmaking kan worden ingeregeld bij bestaande processen. Een voorbeeld is de software voor het verlenen van vergunningen waarbij we bekijken hoe we zoveel mogelijk via automatisering en koppelingen openbaarmaking kunnen laten plaatsvinden. De wet bevat verder de verplichting om zoveel mogelijk additionele informatie openbaar te maken als dit zonder onevenredige inspanning of kosten redelijkerwijs mogelijk is. Om dit te realiseren kijken wij continu naar kansen bij nieuwe processen en applicaties en wordt ingezet op mogelijkheden in automatisering en slimmer werken om de (administratieve) werkbelasting van medewerkers laag te houden.

De gemeente heeft dit jaar 15 Woo-verzoeken ontvangen en deze tijdig en op correcte wijze afgehandeld.

4. JAARREKENING

4.1 Algemene toelichting jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeente' (BBV) en de Financiële Verordening 2023 gemeente Leiderdorp, zoals vastgesteld door de gemeenteraad op 10 oktober 2022.

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

Waardering van passiva en activa alsmede de bepaling van het resultaat vinden in principe plaats op basis van historische kosten. Activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarde, tenzij hierna anders toegelicht. De waarderingsgrondslagen per balansonderdeel worden in het vervolg van deze jaarrekening toegelicht.

Immateriële vaste activa

Het betreft hier kosten van onderzoek en ontwikkeling en bijdrage aan activa in eigendom van derden. Kosten van onderzoek en ontwikkeling worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs en in 5 jaar lineair afgeschreven. Voor bijdragen aan de activa in eigendom van derden is de afschrijvingsduur maximaal gelijk aan die van de activa waarvoor de bijdrage aan derden wordt verstrekt.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden opgenomen op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met lineair berekende afschrijvingen en tot 31 december 2016 met eventuele beschikkingen over reserves voor zover het investeringen in openbare ruimte met een maatschappelijk nut betreft.

Afwaardering van bedrijfseconomisch vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde. Afwaardering van maatschappelijk vastgoed vindt plaats indien de directe opbrengstwaarde lager is dan de boekwaarde en er ten opzichte van de huidige functie geen (bestuurlijke) intentie is voor duurzame exploitatie.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten), de jaarlijkse aflossingen, afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de marktwaarde van de aandelen daalt tot onder de verkrijgingsprijs, vindt afwaardering naar deze lagere marktwaarde plaats.

Voorraden

Zowel de gronden van het grondbedrijf als die van inbreidingslocaties worden onder voorraden verantwoord. De onderhanden werken grondexploitatie zijn opgenomen tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met de opbrengst wegens verkopen. Indien de boekwaarde de marktwaarde van de grond overschrijdt, wordt een afwaardering naar de lagere marktwaarde verantwoord/wordt een voorziening voor het verwachte negatieve resultaat getroffen, deze voorzieningen zijn onder voorraden verantwoord. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten (limitatief opgesomd in de kostensoortenlijst zoals opgenomen

artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening), welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs is daarnaast de werkelijk over vreemd vermogen betaalde rente over het boekjaar toegerekend. De rente is toegerekend over de boekwaarde van de grondexploitatie per 1 januari van het betreffende boekjaar.

De disconteringsvoet die is gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor grondexploitaties is voor alle gemeenten gelijk gesteld aan het maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone (2%).

De hoogte van de voorziening negatieve grondexploitaties is gebaseerd op het resultaat van de grondexploitatie op eindwaarde. (Dit was tot en met de jaarrekening 2020 gebaseerd op de netto contante waarde van het resultaat.)

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd wordt tussentijds naar rato van de voortgang van de kosten en de opbrengsten winst worden genomen. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat; én
2. de grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht; én
3. de kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Overige vlottende activa

De overige vlottende activa zijn tegen de nominale waarde opgenomen. Voor oninbaarheid is een voorziening getroffen.

Eigen vermogen

Het eigen vermogen bestaat uit de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen

De voorzieningen zijn tegen nominale waarde opgenomen. Voorzieningen worden gevormd ter afdekking van:

- Verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten.
- Op de balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen, waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten.
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het lopende begrotingsjaar of in een voorafgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.
- Bijdragen (spaarcomponent) aan toekomstige vervangingsinvesteringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing wordt geheven.
- Middelen verkregen van derden, die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen verkregen van Europese en Nederlandse overheidslichamen met een specifiek bestedingsdoel, die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

De vorming van een voorziening, dan wel een dotatie aan een reeds bestaande voorziening, is als een last in het betreffende boekjaar verantwoord. Alle aanwendungen aan voorzieningen zijn rechtstreeks ten laste van de voorziening gebracht en in het verslagjaar niet ten laste van de exploitatie verantwoord.

Aan voorzieningen ter egalisatie van (onderhouds)lasten van kapitaalgoederen over meerdere begrotingsjaren ligt een actueel (beheer)plan ten grondslag. Uitgevoerd achterstallig onderhoud is daarbij ten laste van de exploitatie verantwoord. Deze lasten zijn niet ten laste van de gevormde voorziening gebracht.

De voorziening pensioenverplichtingen wethouders omvat met ingang van 2021 de contante waarde van alle pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. Voor het bepalen van het “jaarlijks vergelijkbaar volume” is een tijdsperiode van vier jaar gehanteerd.

Langlopende schulden

De vaste schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde (hoofdsom) verminderd met het totaal van de gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Overzicht baten en lasten

In het overzicht baten en lasten wordt het stelsel van baten en lasten gehanteerd. Baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop deze betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar hebben geleid. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzien zijn. Baten en lasten, waaronder ook begrepen de heffing van de vennootschapsbelasting, worden daarbij verantwoord tot hun brutobedrag.

Algemene uitkering

De algemene uitkering is gebaseerd op de meest actuele gegevens van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Hierbij zijn de beschikkingen tot en met december 2023 meegenomen.

Dividend

Dividenden zijn verantwoord in het jaar waarin het besluit tot toekenning van het dividend door de algemene vergadering van de vennootschap is genomen.

Kapitaallasten

De kapitaallasten zijn gebaseerd op de berekende afschrijvingen vermeerderd met rente over de boekwaarde bij de aanvang van het verslagjaar van het betreffende activum. Het gehanteerde rentepercentage bedraagt in 2023 0,00%.

Voor de afschrijving van de activa gelden de maximale afschrijvingstermijnen zoals deze door de gemeenteraad in de financiële verordening zijn vastgesteld en zoals hierna toegelicht. De afschrijving start in het jaar volgend op het jaar waarin het object in gebruik wordt genomen.

Omschrijving activa	Afschrijftermijn
<ul style="list-style-type: none"> ■ Civiel technische kunstwerken ■ Rioleringen ■ Wegen en waterwegen ■ Nieuwbouw (gebouwen/sporthal) 	50 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ (Ver)Nieuwbouw onderwijs ■ Renovatie riolering (relinen) 	40 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Onderlaag kunstgras sportvelden ■ Openbare verlichting 	30 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Renovatie / groot onderhoud (onderwijs)gebouwen ■ Verkeersvoorzieningen 	25 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Tijdelijke voorzieningen gebouwen ■ Beveiligingsinstallaties gebouwen ■ Straatmeubilair ■ Verkeersregelinstallaties (VRI) ■ Sporttechnische laag kunstgras sportvelden 	20 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Huisvesting milieustraat ■ Technische installaties (klimaat, licht, liften, pompen en gemalen) ■ Onderwijs- en kantoormeubilair ■ Afvalbakken en (ondergrondse) containers ■ Verkeersregelaarsautomaten (VRA) ■ Toplaag kunstgras sportvelden ■ Speelvoorzieningen 	15 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Onderwijsleerpakket (OLP) ■ Gladheidsbestrijding verkeer ■ Voertuigen ■ Beregeningsinstallaties 	10 jaar
<ul style="list-style-type: none"> ■ Automatisering (hard- en software) ■ Kantoor- en communicatieapparatuur ■ Kosten vooronderzoek en ontwikkeling 	5 jaar

Lasten groot onderhoud

De lasten samenhangend met de uitvoering van klein en groot onderhoud, bodemsaneringen en het baggeren van watergangen zijn niet levensduur verlengend en zijn daarom niet geactiveerd, maar direct ten laste van de exploitatie of de gevormde voorziening gebracht.

Kostenverdeelstaat

De toedeling van de kostenplaatsen gebeurt in overeenstemming met de begroting (begroting = werkelijk). Het saldo aan het einde van het jaar wordt alsnog doorbelast conform de capaciteitsbegrotingen.

Rechtmatigheidsverantwoording

De in de jaarrekening opgenomen rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld op basis van de kaders zoals besloten in de financiële verordening en op basis van de kadernota rechtmatigheid. Dat betekent dat:

- De rechtmatigheidsverantwoording toeziet op de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties op grond van art. 17 Financiële-verhoudingswet;

- De financiële rechtmatigheid waaronder het voorwaardencriterium, het begrotingscriterium en het misbruik & oneigenlijk gebruik criterium omvat:
 - Voor het voorwaardencriterium bestaat de norm uit het normenkader zoals op 8 april 2024 door de raad is vastgesteld;
 - Voor het begrotingscriterium geldt dat alle overschrijdingen van lasten en investeringskredieten onrechtmatig zijn, waarbij voor een aantal scenario's in de financiële verordening is beschreven wanneer deze overschrijdingen acceptabel zijn. Voor overschrijdingen van baten en onderschrijdingen van lasten en baten in de exploitatie en onderschrijdingen van investeringskredieten geldt dat deze als onrechtmatig zijn aangemerkt indien ze niet tijdig aan de raad zijn gemeld. Deze afwijkingen zijn tijdig gemeld als de afwijkingen zijn opgenomen in een tussentijdse rapportage aan de raad en/of zijn gemeld in de jaarstukken over het betreffende boekjaar. Zie financiële verordening artikel 34 vastgesteld op 18 december 2023.
 - Ten aanzien van het M&O criterium is de nota M&O beleid van onze organisatie leidend bij het opsporen van misbruik en oneigenlijk gebruik. Omdat alleen bij misbruik sprake is van een onrechtmatigheid zijn eventuele gevallen van misbruik (mits cumulatief met andere fouten of onduidelijkheden boven de verantwoordingsgrens) opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording.

- De rechtmatigheidsverantwoording is opgesteld binnen de kaders van de kadernota rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV alsmede onze eigen financiële verordening. Dit betekent dat:
 - Een verantwoordingsgrens van 3% (van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves) is gehanteerd waarboven cumulatieve fouten en onduidelijkheden in de rechtmatigheidsverantwoording worden opgenomen.
 - Een rapporteringstolerantie van €50.000 is gehanteerd waarboven fouten en onduidelijkheden in de paragraaf bedrijfsvoering worden opgenomen.

4.2 Balans per 31 december

ACTIVA		31-12-22		31-12-23
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		57		74
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0		64	
Bijdragen activa derden	57		10	
Materiële vaste activa		83.854		82.933
Investerings met economisch nut	47.865		46.199	
Investerings economisch nut met heffingen	17.618		17.774	
Investerings in openbare ruimte met maatschappelijk nut	18.371		18.960	
Financiële vaste activa		6.129		6.629
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.136		2.136	
Leningen aan:				
-Leningen aan deelnemingen	2.673		2.673	
-Overige langlopende leningen	1.300		1.803	
- Overige uitz.Rentetypisch looptijd>1 jr.	19		17	
Totaal vaste activa		90.040		89.635
Vlottende activa				
Vorraden		-329		0
-Onderhanden werk incl.bouwgronden in expl.	-329		0	
Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar		14.048		21.504
-Vorderingen op openbare lichamen	6.279		6.036	
-RC verhouding met het Rijk	6.499		14.564	
-Overige vorderingen	1.270		904	
Liquide middelen		14		20
Kassaldi	7		5	
Banksaldi	7		15	
Overlopende activa		1.730		4.539
Voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel, nog te ontvangen van:				
- het Rijk	81		88	
-Overige nto bedragen en de vooruitbet.bedragen	1.649		4.450	
Totaal vlottende activa		15.463		26.062
TOTAAL ACTIVA		105.503		115.698

PASSIVA		31-12-22		31-12-23
Vaste passiva				
Eigen vermogen		43.915		52.055
Reserves				
-Algemene reserves	20.101		21.786	
-Bestemmingsreserves	20.069		27.248	
-Gerealiseerd resultaat	3.745		3.022	
Voorzieningen		19.571		20.287
Voorzieningen				
-Egalisatie voorzieningen	4.985		5.566	
-Voorzieningen derden verkr midd met spec best	9.961		10.059	
-Voorzieningen toekomstige verplichtingen	4.624		4.663	
Vaste schulden met een rentetypische looptijd ≥ één jaar		32.853		29.578
Onderhandse leningen van:				
-Binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.838		29.564	
Waarborgsommen	15		14	
Totaal vaste passiva		96.338		101.921
Vlottende passiva				
Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd < 1 jaar		3.731		4.848
-Banksaldi	149		1.521	
-Overige schulden	3.582		3.327	
Overlopende passiva		5.433		8.929
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.978		4.761	
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:				
-Het Rijk	2.322		3.921	
-Overige Nederlandse overheidslichamen	133		247	
Totaal vlottende passiva		9.164		13.777
TOTAAL PASSIVA		105.503		115.698
Borg- en garantstellingen		12.377		10.736

4.3 Toelichting op de balans

4.3.1 Toelichting op de activa (alle bedragen x € 1.000)

4.3.1.1 Immateriële en materiële vaste activa

Immateriële vaste activa

Immateriële vaste activa	Boekwaarde 01-01-23	Inves- teringen	Des- investeringen	Afschrij- vingen	Bijdragen van derden	Afwaarde- ring duurzame waarde- vermindering	Boekwaarde 31-12-23
Kosten onderzoek en ontwikkeling	0	64	0	0	0	0	64
Bijdrage activa derden	57	0	0	47	0	0	10
Totaal immateriële vaste activa	57	64	0	47	0	0	74

De investering onder kosten onderzoek en ontwikkeling betreft de gebiedsvisie Baanderij

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
Investerings met economisch nut	47.865	46.199
Investerings economisch nut met heffingen	17.618	17.774
Investerings met maatschappelijk nut	18.371	18.960
Totaal materiële vaste activa	83.854	82.932

Het onderstaand overzicht toont het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut:

Investerings met economisch nut	Boekwaarde 01-01-23	Investerings	Des- investeringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-23
Gronden en terreinen	4.281	0	0	35	0	4.246
Bedrijfsgebouwen	39.069	172	0	1.492	0	37.749
Grond - ,weg - en waterbouwkundige werken	1.060	0	0	116	0	944
Vervoermiddelen	350	118	0	80	0	388
Machines, apparaten en installaties	1.238	51	0	321	0	968
Overige materiële vaste activa	1.867	248	0	186	24	1.904
Totaal investeringen met economisch nut	47.865	589	0	2.231	24	46.199

Investerings bestaan onder andere uit:

- IKC Buitenhof
- Vervanging vervoersmiddelen
- Diverse speelplaatsen

Bijdragen van derden betreft:

- Speelplaats Blijdorp

Het onderstaand overzicht toont het verloop van de boekwaarde van de investeringen met economisch nut met heffingen:

Investerings met economisch nut met heffingen	Boekwaarde 01-01-23	Investerings	Des-investerings	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-23
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.193	815	0	285	0	12.722
Vervoermiddelen	215	0	0	43	0	172
Machines, apparaten en installaties	2.551	77	0	208	0	2.420
Overige materiële vaste activa	2.658	13	0	213	0	2.459
Totaal investeringen met economisch nut met heffingen	17.618	906	0	750	0	17.774

Investerings betreft met name:

- Riolering
- Zonnepanelen translift containers

De boekwaarde van de investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut had het volgende verloop:

Investerings met maatschappelijk nut	Boekwaarde 01-01-23	Investerings	Des-investerings	Afschrij-vingen	Bijdragen van derden	Boekwaarde 31-12-23
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (t/m 2016)	2.623	0	0	121	0	2.502
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (vanaf 2017)	12.837	1.022	0	375	67	13.417
Machines, apparaten en installaties (t/m 2016)	1.779	0	0	153	0	1.626
Machines, apparaten en installaties (vanaf 2017)	1.054	320	0	36	0	1.338
Overige materiële vaste activa (t/m 2016)	32	0	0	2	0	30
Overige materiële vaste activa (vanaf 2017)	46	4	0	3	0	47
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	18.371	1.346	0	689	67	18.960

Voor de grond-, weg- en waterbouwkundige werken worden de mutaties met name veroorzaakt door:

- Diverse bruggen
- Wegen Patrimoniumpark
- Mobiliteitsnota
- Beschoeiing Volkstuincomplex Bloemerd

Bijdragen van derden betreft:

- Ontwikkeling Groene Hart Centrum

4.3.1.2 Financiële vaste activa

Financiële vaste activa	Boekwaarde 01-01-23	Verstreckte leningen	Aflossingen	Afschrij- vingen	Boekwaarde 31-12-23
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen (effecten)	2.136	-	-	-	2.136
Leningen aan:					
-leningen aan deelnemingen	2.673	-	-	-	2.673
-overige langlopende leningen	1.300	502	-	-	1.803
-overige uitz.Rentetypisch looptijd>1 jr.	19	-	2	-	17
Totaal financiële vaste activa	6.129	502	2	-	6.629

Leningen

De lening aan deelnemingen betreft een in 2021 aan Alliander N.V. verstrekte 'reverse converteerbare hybride aandeelhouderslening' verstrekt voor een bedrag van € 2.673.381.

Duurzaamheidsleningen worden verstrekt via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn). Ultimo 2023 is daadwerkelijk ruim € 1.065.000 verstrekt aan duurzaamheidsleningen via het SVn. Het restant bedrag van € 235.000 staat in Rekening Courant bij het SVN.

Onder overige uitzettingen (rentetypisch looptijd>1 jr) is opgenomen een lening verstrekt aan het COVS (Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters).

Deelnemingen (effecten)

Geen wijzigingen in de deelnemingen.

	aantal	Nominale waarde	Boekwaarde 01-01-23	Mutaties	Boekwaarde 31-12-23
Aandelen Alliander	604.919	5,00	1.903	-	1.903
Aandelen Bank Ned. Gemeenten	97.968	2,50	222	-	222
Aandelen OASEN	25	455,00	11	-	11
Totaal deelnemingen (effecten)	702.912		2.136	-	2.136

4.3.1.3 Voorraden

Voorraden	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
Onderhanden werken bouwgronden in exploitatie W4	-	-
Onderhanden werken bouwgronden in exploitatie overig	-329	-
Totaal Voorraden	-329	-

Van de overige projecten kunnen we het volgende overzicht geven:

	Boekwaarde 01-01-23	Beste- dingen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-23	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-23
Overige grondexploitaties:							
Amaliaplein	-329	199	-	130	-		-
Totaal	-329	199	-	130	-	-	-

Toelichting in exploitatie genomen bouwgronden W4:

	Boekwaarde 01-01-23	Beste- dingen	Opbreng- sten	Winst- uitname	Boekwaarde 31-12-23	Voorziening verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-23
Bospoort Zuid	1.056	6	-		1.063	2.446	-1.383
Totaal	1.056	6	-	-	1.063	2.446	-1.383
Presentatiewijziging: Bospoort Zuid						-1.383	1.383
Totaal na presentatiewijziging						1.063	-

De hoogte van de voorziening negatieve grondexploitaties is bepaald op basis van de eindwaarde.

Voor Bospoort Zuid wordt een negatief resultaat op eindwaarde verwacht. (€ 2.446.000) Door het treffen van een voorziening voor dit verlieslatende complex ontstaat een negatieve voorraad grond. Het BBV schrijft in dat geval voor dat negatieve saldo van dat complex, wordt gepresenteerd onder de voorzieningen voor toekomstige verplichtingen. Het gaat per 31-12-2023 om een totaalbedrag ad € 1.383.000.

Het project Amaliaplein is in 2023 afgesloten met een voordelig resultaat van € 130.000. Dit bedrag is gestort in de reserve bouw- en grondexploitaties.

Project	Boekwaarde 31-12-23	Nog te maken kosten	Nog te verwachten opbrengsten	Rente	Verwacht exploitatie- resultaat op eindwaarde	Netto contante waarde verwacht exploitatie-resultaat
Bospoort Zuid	1.063	2.465	1.108	27	2.447	2.305
Totaal	1.063	2.465	1.108	27	2.447	2.305

Parameters

Bij de herziening per 1/1/2024 van de grondexploitaties in de GIG 2024 hanteren we de volgende parameters:

- Rentepercentage: 0,70%

- Kostenindex: 3,0%
- Opbrengstenindex: 0,0%

Voor een nadere toelichting op de grondexploitatie verwijzen we naar [paragraaf 7 Grondbeleid](#).

4.3.1.4 Uitzettingen korter dan 1 jaar

Uitzettingen met een rentetypische looptijd <1 jaar	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23	Voorziening oninbaarheid	Boekwaarde 31-12-23
Vorderingen op openbare lichamen	6.279	6.036	0	6.036
Rekening courant verhouding met het Rijk	6.499	14.564	0	14.564
Debiteuren	1.270	2.304	1.399	904
Totaal	14.048	22.904	1.399	21.504

De vorderingen op openbare lichamen bestaat eind 2023 met name uit de ingediende vorderingen op de Belastingdienst Btw/BCF 2023 en ingediende of nog in te dienen suppleties Btw/BCF voor een totaalbedrag van € 5.784.105 (daarnaast zijn er nog overige te ontvangen vorderingen openbare lichamen voor in totaal een bedrag van € 251.983).

De stand van de dubieuze debiteuren eind 2023 bedraagt € 1.399.450 (2022 € 1.424.762). Dit zijn vooral dubieuze debiteuren sociale zaken € 1.296.042 en gemeentelijke belastingen via de BSGR en overige debiteuren € 103.408.

Schatkistbankieren

Conform de wet FIDO is de gemeente Leiderdorp verplicht om overtollige middelen, boven de doelmatigheidsdrempel, aan te houden in 's Rijks Schatkist. Voor 2023 bedraagt de doelmatigheidsdrempel € 1.519.200 (Regeling schatkistbankieren decentrale overheden).

De middelen die we, in het kader van de doelmatigheidsdrempel, buiten 's Rijks schatkist hielden zijn:

Middelen buiten 's Rijks schatkist	2023
Kwartaal 1	168
Kwartaal 2	291
Kwartaal 3	248
Kwartaal 4	239

Geconcludeerd kan worden dat over 2023 de doelmatigheidsdrempel niet is overschreden.

4.3.1.5 Liquide middelen

Liquide middelen	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
Kassaldi	7	5
Banksaldi	7	15
Totaal liquide middelen	14	20

In Leiderdorp is het banksaldo per saldo negatief. Dit betreft het positieve saldo. Het negatieve banksaldo is opgenomen onder de passiva netto vlottende schulden, onderdeel banksaldi.

4.3.1.6 Overlopende activa

Overlopende activa	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen nog te ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel		
- het Rijk	81	88
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van volgende begrotingsjaren komen	1.649	4.450
Totaal overlopende activa	1.730	4.539

Toelichting overige nog te ontvangen bedragen

De post 'overige nog te ontvangen bedragen' bestaat uit veel verschillende bedragen. Het betreft hier vorderingen die nog niet als debiteur zijn verantwoord, maar wel betrekking hebben op 2023. De grootste bedragen zijn:

- € 2.131.441 te vorderen subsidie vluchtelingen Oekraïne 2023
- € 785.918 te vorderen Sportfondsen 21/22
- € 677.538 te vorderen BSGR 2023 nog op te leggen
- € 220.772 te vorderen doorbelasting Csam 2023
- € 168.649 te vorderen rente Q4 2023 schatkistbankieren
- € 150.000 te vorderen Sportfondsen voorfin uit 2011
- € 105.266 te vorderen BBZ 2023
- € 74.833 te vorderen NEDVANG 2021

4.3.2 Toelichting op de passiva (alle bedragen x € 1.000)

4.3.2.1 Reserves en resultaat

Reserves	Boekwaarde 01-01-23	Toevoeging	Onttrekking	Boekwaarde 31-12-23
Algemene reserves	20.101	4.217	2.533	21.786
Bestemmingsreserves	20.069	10.629	3.450	27.248
Resultaatbestemming	3.745	3.022	3.745	3.022
Totaal eigen vermogen	43.915	17.868	9.728	52.055

De onderbouwingen van de reserves staan onder de staat van Reserves.

4.3.2.2 Voorzieningen

Voorzieningen	Boekwaarde 01-01-23	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-23
Voorzieningen ter egalisatie van kosten	4.985	2.421	1.841	0	5.566
Voorzieningen derden verkr midd met spec best	9.961	630	453	80	10.059
Voorzieningen met een verplichting	4.624	378	309	31	4.663
Totaal voorzieningen	19.571	3.430	2.602	111	20.288

De analyses van de voorzieningen staan onder de staat van Voorzieningen.

4.3.2.3 Vaste schulden

Vaste schulden	Boekwaarde 01-01-23	Vermeer- deringen	Aflossingen	Boekwaarde 31-12-23	Rentelast 2023
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	32.838	0	3.274	29.564	315
Waarborgsommen	15	0	1	14	0
Totaal vaste schulden	32.853	0	3.275	29.578	315

De aflossingen betreffen de jaarlijkse aflossingen op de bestaande leningportefeuille.

In 2023 is er géén langlopende lening aangetrokken. Het totaal aan aflossingen voor 2023 is € 3.275.000. De totale rentelast 2023 op de onderhandse leningen bedraagt € 315.000.

4.3.2.4 Vlottende passiva

Vlottende passiva	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
Netto vlottende schulden	3.731	4.848
Overlopende passiva	5.433	8.929
Totaal vlottende passiva	9.164	13.777

Netto vlottende schulden	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
Banksaldi	149	1.521
Crediteuren	3.582	3.327
Totaal netto vlottende schulden	3.731	4.848

Overlopende passiva

Overlopende passiva	Boekwaarde 01-01-23	Boekwaarde 31-12-23
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren:		
- het Rijk	2.322	3.921
- Overige Nederlandse overheidslichamen	133	247
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume	2.978	4.761
Totaal overlopende passiva	5.433	8.929

Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd

De post 'verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd' bestaat uit verschillende bedragen. Het betreft hier nog te betalen/besteden posten die nog niet als crediteur zijn verantwoord, maar wel betrekking hebben op 2023 of eerder.

De grootste bedragen zijn:

- € 849.569 te betalen aan Csam WMO 2023
- € 719.316 te betalen aan de belastingdienst inzake loonheffing 2023
- € 417.839 te betalen aan de Gemeente Leiden 2023
- € 333.615 te betalen gemeentefonds 2023 spec-8
- € 316.449 te betalen SOZ
- € 226.627 Vooruitontvangen inzake Herontwikkeling Pinksterbloem 2023
- € 218.789 te betalen aan BNG inzake rente 2023 van de langlopende leningen
- € 145.249 te betalen aan DVO Beschut en diensten 2023
- € 144.632 te betalen aan afdracht pensioenpremies 2023
- € 115.532 te betalen aan stichting participatie wet 2023 door Gemeente Leiden

- € 112.401 te betalen aan locatie HSL Leiderdorp
- € 112.153 te betalen aan DZB Leiden 2023
- € 110.000 te betalen inzake werkzaamheden aan de Leiderdorpse brug 2023
- € 100.000 te betalen inzake werkzaamheden aan de Rhijnvreugbrug 2023
- € 97.819 te betalen aan Hecht 2023
- € 85.083 te betalen aan Belastingdienst inzake UA debiteuren 2023

Uitsplitsing overlopende passiva SISA	Boekwaarde 01-01-23	bevoorschot- ting	vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-23
<i>ministerie SZW</i>				
Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers (TOZO)	96	9	-	104
Kwijtschelding SZW toeslagen	-	5	5	-
Uitkering onderwijsroute	23	25	14	35
Inburgering	102	215	102	215
totaal ministerie SZW	221	253	120	354
<i>ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap</i>				
OCW D14 NPonderwijs	43	116	36	122
totaal ministerie van onderwijs, cultuur en wetenschap	43	116	36	122
<i>ministerie van binnenlandse zaken</i>				
Subsidie RREW Reg.Red.energieverbr.woningen	62	-	35	27
Subsidie SUVIS binnenklimaat	233	-	-	233
Specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	5	-5	-	-
Aanpak energiearmoede	309	133	142	301
Startbouwimpuls	-	1.000	-	1.000
totaal ministerie van binnenlandse zaken	609	1.129	176	1.561
<i>ministerie van infrastructuur en waterschap</i>				
Impuls Klimaatadaptie	98	-	-	98
Specifieke uitkering verkeersveiligheid	66	-	-	66
totaal ministerie van infrastructuur en waterschap	163	-	-	163
<i>ministerie van economische zaken</i>				
CDOKE	-	530	530	-
totaal ministerie justitie en veiligheid	-	530	530	-
<i>ministerie justitie en veiligheid</i>				
subsidie controle coronatoegang	93	-93	-	-
totaal ministerie justitie en veiligheid	93	-93	-	-
<i>ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening</i>				
Opvang ontheemden Oekraïne	-	1.890	1.890	-
Lokale aanpak isolatie	-	259	-	259

Uitsplitsing overlopende passiva SISA	Boekwaarde 01-01-23	bevoorschot- ting	vrijgevallen bedragen	Boekwaarde 31-12-23
totaal ministerie Volkshuisvesting en Ruimtelijke ordening	-	259	-	259
<i>ministerie volksgezondheid, welzijn en sport</i>				
Specifieke uitkering Zwembad Ijsbaan	84	-	-	84
Specifieke uitkering Ijszaal	13	-	13	-
Specifieke uitkering stimulering sport	1.058	849	567	1.341
Specifieke uitkering sportakkoord	38	-	38	-
Specifieke uitkering Breed	0	381	344	37
totaal ministerie volksgezondheid, welzijn en sport	1.193	1.231	962	1.461
Totaal SISA	2.322	3.424	1.825	3.921

4.3.3 Gewaarborgde geldleningen

Het onder de balans opgenomen bedrag voor gewaarborgde geldleningen bestaat uit de volgende borgstellingen:

Geldnemer	Hoofdsom	%	Schuldrestant	
			1-1-2023	31-12-2023
Directe borgstellingen				
Alecto (met SWS)	823	50%	124	75
Schietvereniging 'De Vrijheid' (met SWS)	150	50%	13	3
Stichting Ruiterschool 'Liethorp' (met SWS)	290	50%	61	54
Bloemerd Onroerend Goed en Sport B.V.	1.900	100%	1.583	1.520
Hypotheekfonds voor Overheidspersoneel B.V.	476	100%	470	460
Rijnhart wonen	28.374	100%	10.126	8.624
Totaal directe borgstellingen	32.013		12.377	10.736
Waarborgfonds Sociale Woningbouw				
DUWO	166.942	Achtervang	2.054	325
Stichting Rijnhart Wonen	215.085	Achtervang	153.246	143.842
Woonzorg Nederland	367.255	Achtervang	5.233	5.591
Totaal Waarborgfonds Sociale Woningbouw	749.282	Achtervang	160.533	149.758
Totaal Waarborgfonds Eigen Woning (NHG)	65.000	Achtervang	65.000	63.000
Totaal dir. borgstellingen + Waarborgfondsen	846.295		237.910	223.494

Bedragen x € 1.000,- / Een aantal leningen wordt verstrekt onder 50% borgstelling door de gemeente. In deze gevallen borgt de Stichting Waarborgfonds voor de Sport (SWS) de resterende 50%.

Rechtstreekse borgstelling door de gemeente: (per 31 december 2023: € 10.736.000)

De gemeente kan borg staan voor de betaling van rente en aflossing van geldleningen van instellingen die binnen het grondgebied van de gemeente actief zijn:

- In 2023 zijn geen betalingen op borgstellingen ingeroepen.
- In 2023 vond geen besluitvorming plaats over nieuwe borgstellingen.

Garantstelling via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW): (per 31 december 2023: € 149.758.000)

Binnen het grondgebied van de gemeente Leiderdorp is een aantal toegelaten instellingen actief die vanaf december 2007 borgstelling van leningen moeten laten lopen via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het WSW biedt corporaties de mogelijkheid om leningen aan te trekken tegen een lagere rente, door middel van borgstelling. Borgstelling door het WSW is echter alleen mogelijk als de rijksoverheid en de gemeenten een minimaal garantieniveau van het WSW garanderen. Dit heet de achtervang. De achtervang biedt financiers zekerheid, waardoor het rendement voor de financiers volledig gegarandeerd is.

De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen:

1. Primaire zekerheid: De woningcorporatie zelf, waarvoor de minimale eisen van kredietwaardigheid gelden.
2. Secundaire zekerheid: Het garantievermogen van het WSW

Indien een corporatie de rente- en aflossingsverplichtingen niet kan nakomen, dan is het WSW aanspreekbaar.

3. Tertiaire zekerheid: Rijksoverheid en gemeenten

De achtervangpositie van rijk en gemeenten vormt de derde zekerheid. Indien, na inzet van diverse maatregelen, ook het WSW niet aan de verplichting kan voldoen, zullen het rijk en de gemeente, beiden voor 50%, renteloze leningen aan het WSW verstrekken. De tertiaire zekerheid is nog nooit ingeroepen.

Wijziging achtervangovereenkomst WSW: medio 2021 is de achtervangovereenkomst, die het WSW afsluit met de gemeenten, gewijzigd. In 2024 was het nodig om een aantal kleine wijzigingen door te voeren. Hiermee zijn een aantal onvolkomenheden in de gewijzigde achtervangovereenkomst gecorrigeerd. De grootste wijziging is dat de het risico evenwichtiger wordt verdeeld over de gemeenten, indien een corporatie werkzaam is binnen verschillende gemeenten. Het College van de gemeente Leiderdorp is akkoord gegaan met de nieuwe achtervangovereenkomst.

Garantstelling via het Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW)

Naast de 100% garantiestellingen en de achtervang bij de door het WSW verstrekte garantstellingen, heeft de gemeente Leiderdorp ook een achtervangfunctie bij het Waarborgfonds Eigen Woning (WEW), beter bekend als Nationale Hypotheekgarantie.

De achtervangfunctie bij het WEW is vormgegeven met een achtervangovereenkomst tussen het WEW en de rijksoverheid en (standaard) achtervangovereenkomsten tussen het WEW en alle gemeenten. Op basis van deze overeenkomsten kan het WEW bij dreigende liquiditeitstekorten een beroep doen op achtergestelde, renteloze leningen verstrekt door het Rijk (50%) en verstrekt door de gemeenten (50%). Het WEW kan de achtervangfunctie aanspreken als het fondsvermogen kleiner is dan anderhalf keer het gemiddeld verliesniveau.

Per 1 januari 2011 is de achtervangfunctie van de gemeenten, voor nieuw af te geven hypotheekgaranties, vervallen. Vanaf deze datum is, voor nieuw af te geven hypotheekgaranties, sprake van een 100% achtervang door het Rijk. De achtervangovereenkomsten per 1 januari 2011 zijn zodanig aangepast dat de gemeenten niet worden aangesproken op de risico's die voortvloeien uit hypotheekgaranties die zijn verstrekt na 31 december 2010.

Jaarlijks verstrekt het WEW een liquiditeitsprognose over de voorliggende vijf jaar. Op basis van de meest recente liquiditeitsprognose is de verwachting dat het WEW geen aanspraken doet op de achtervangfunctie van gemeenten en Rijk (bron: jaarrekening WEW 2021). Jaarlijks verstrekt het WEW tevens een opgave van het nominale gegarandeerde bedrag per gemeente. Het nominaal door de gemeente Leiderdorp gegarandeerde bedrag bedraagt € 63.000.000 (hoofdsom van de verstrekte NHG hypotheek tot 2011).

4.3.4 Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Omschrijving van de verplichtingen	verplichting
Wettelijk verlof dat in 2023 niet is opgenomen	182.656
WW verplichting	21.678
Langlopende contracten per 31-12-2023	11.024.321
Totaal	11.228.655

Werknemersverplichtingen

Het saldo van de uren wettelijk verlof berekenen we met de openstaande verlofuren per 31-12-2023 per functieschaal van Leiderdorp maal het uurtarief per schaal. Dit geeft een bedrag van € 182.656. Voor het bovenwettelijk verlof is in 2023 een voorziening op de balans opgenomen.

Het saldo van de WW verplichting betreft een bovenwettelijke uitkering WW

Langlopende contracten

De gemeente heeft diverse meerjarige overeenkomsten afgesloten. In deze tabel is de waarde van de resterende looptijd van deze overeenkomsten opgenomen. Hieronder vallen onder andere de overeenkomsten met Includio en Sportfondsen Leiderdorp.

4.3.5 Vaste activa staat

x € 1.000	Boek- waarde 1/1	Inves- tering	Des- investering	Afschrij- ving	Bijdrage van derden	Afwaar- dering duurzame waarde- vermindering	Boek- waarde 31/12	Rente
Immateriële vaste activa								
Onderzoek en ontwikkeling	0	64	0	0	0	0	64	0
Bijdr. aan activa in eigendom derden	57	0	0	47	0	0	10	0
Totaal immateriële vaste activa	57	64	0	47	0	0	74	0
Materiële vaste activa								
Investerings met maatschappelijk nut								
Grond-, weg-, waterbouw maatschappelijk nut	15.460	1.022	0	496	67	0	15.919	0
Machines/apparaten/install. maatschappelijk nut	2.833	320	0	189	0	0	2.964	0
overige materiële vaste activa	78	4	0	4	0	0	77	3
Totaal investeringen met maatschappelijk nut	18.371	1.346	0	689	67	0	18.960	3
Investerings met economisch nut								
Gronden en terreinen	4.281	0	0	35	0	0	4.246	0
Bedrijfsgebouwen	39.069	172	0	1.492	0	0	37.749	0
Grond-, weg-, waterbouw economisch nut	1.060	0	0	116	0	0	944	0
Vervoermiddelen	350	118	0	80	0	0	388	0
Machines/apparaten/install. econ. nut	1.238	51	0	321	0	0	968	0
Overige materiële vaste activa	1.867	248	0	186	24	0	1.904	0
Investerings in erfpacht								
Totaal investeringen met economisch nut	47.865	589	0	2.231	24	0	46.199	0

x € 1.000	Boek- waarde 1/1	Inves- tering	Des- investering	Afschrij- ving	Bijdrage van derden	Afwaar- dering duurzame waarde- vermindering	Boek- waarde 31/12	Rente
Investerings economisch nut met heffingen								
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	12.193	815	0	285	0	0	12.722	0
Vervoermiddelen	215	0	0	43	0	0	172	0
Machines, apparaten en installaties	2.551	77	0	208	0	0	2.420	0
Overige materiële vaste activa	2.658	13	0	213	0	0	2.459	0
Totaal investeringen met economisch nut met heffingen	17.618	906	0	750	0	0	17.774	0
Totaal materiële vaste activa	83.853	2.840	0	3.670	91	0	82.933	3
Financiële vaste activa								
Kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen	2.136	0	0	0	0	0	2.136	0
Leningen aan deelnemingen	2.673	0	0	0	0	0	2.673	0
Leningen aan overige verbonden partijen	0	0	0	0	0	0	0	0
Langlopende geldleningen	1.300	500	0	0	0	0	1.803	0
Overige uitz. Rentetypisch looptijd > 1 jr.	19	-2	0	0	0	0	17	0
Totaal financiële vaste activa	6.129	497	0	0	0	0	6.629	0
Totaal vaste activa	90.040	3.402	0	3.717	91	0	89.635	3

4.3.6 Staat investeringskredieten incl. af te sluiten

In dit hoofdstuk geven we een overzicht van uitvoering van de investeringskredieten. Aansluitend wordt de de stand van zaken van de grote projecten (kredieten groter dan € 500.000), de restantkredieten groter dan € 100.000 én afgesloten kredieten groter dan € 25.000 toegelicht. De gerealiseerde uitgaven en inkomsten worden afzonderlijk weergegeven.

Kredieten

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
Programma: 1 Meedoen in Leiderdorp								
7210853 VK Sportaccommodaties	8-nov-2019	788	0	788	0	0	0	
7210946 Onderwijsvernieuwing MEC	9-jul-2018	35	30	5	0	0	0	
7210994 IKC Buitenhof	6-nov-2020	5.740	224	5.516	0	0	0	
7210998 Vernieuwbouw Willem de Zwijger	5-nov-2021	3.120	0	3.120	0	0	0	
7211071 VK Inventaris binnensportaccommodaties	5-nov-2021	19	0	19	0	0	0	
7211101 Inventaris sportaccommodaties 2023	5-nov-2021	60	63	-3	0	0	0	
7230710 De Brink inrichting	4-jul-2022	70	5	65	0	0	0	
Totaal 1 Meedoen in Leiderdorp		9.832	322	9.510	0	0	0	
Programma: 2 Aantrekkelijk Leiderdorp								
7210733 VK Riolering	9-nov-2019	6.927	0	6.927	0	0	0	
7210850 Herinr. Vliko-terrein Oude Rijnzone	1-jan-2013	1.920	1.787	133	1.920	1.787	133	
7210882 VK IBOR straatmeubilair	8-nov-2019	182	0	182	0	0	0	
7210883 VK IBOR Water (oevers)	9-nov-2018	628	0	628	0	0	0	
7210884 VK IBOR wegen	4-nov-2022	3.211	0	3.211	0	0	0	
7210885 VK IBOR openbare verlichting	9-nov-2019	435	0	435	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7210886 VK IBOR spelen	6-nov-2020	133	0	133	0	0	0	
7210894 minicontainers GFT incl zuil hoogbouw	10-nov-2017	200	158	42	0	0	0	
7210896 Aanschaf CMS software afvalverz.hoogbouw	10-nov-2017	15	4	11	0	0	0	
7210897 Volmeldsysteem afvalinz.hoogbouw	10-nov-2017	201	25	176	0	0	0	
7210899 Ondergr. cont. afvalverzameling laagbouw	10-nov-2017	782	166	615	0	0	0	
7210900 CMS software afvalinzameling laagbouw	10-nov-2017	60	46	14	0	0	0	
7210927 IBOR Water - duikers Oranjewijk-Doeskw	8-nov-2019	100	0	100	0	0	0	
7210939 Verv. materialen gladheidbestrijding	5-nov-2021	250	0	250	0	0	0	
7210949 Brugwachtersonderkomemaa-2018 - Grond	19-nov-2018	8	0	8	0	0	0	
7210950 Brugwachtersonderkomemaa-2018	19-nov-2018	117	2	115	47	0	47	
7210952 Riolering BRP	6-nov-2015	694	688	6	0	0	0	
7210955 Riolering Oranjewijk	12-dec-2016	1.800	1.116	684	0	-3	3	
7210966 Hulpvoertuig Goupil	8-nov-2019	15	11	4	0	0	0	Ja
7210984 Upgrade automatisering begraafplaats	6-nov-2020	25	0	25	0	0	0	
7210985 Verbouw en upgrade aula begraafplaats	6-nov-2020	70	0	70	0	0	0	
7210986 Vervanging Renault VS-375-K	4-nov-2022	50	42	8	0	0	0	
7211013 Verv.openb.verl. Buitenhof	4-nov-2016	350	283	67	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7211014 JS Duurzaam veilig	4-nov-2016	209	0	209	0	0	0	
7211015 JS Vervangen gemalen 10 jaar	14-dec-2020	136	28	108	0	0	0	
7211016 JS Vervangen gemalen 15 jaar	14-dec-2020	20	5	15	0	0	0	
7211017 JS Vervangen gemalen 40 jaar	14-dec-2020	34	38	-4	0	0	0	Ja
7211023 Speelplaats 064 Florijn	26-jun-2017	15	5	10	0	0	0	
7211027 Speelplaats 022 Achterzijde Peppelschans	26-jun-2017	23	3	19	0	0	0	
7211028 Speelplaats 008 Blijdorp	26-jun-2017	33	57	-24	0	24	-24	Ja
7211029 Speelplaats 009 Goudestein	26-jun-2017	10	5	5	0	0	0	
7211030 Speelplaats 011 Jachtslotpad	26-jun-2017	85	0	85	0	0	0	
7211031 Speelplaats 013 Splinterlaan	10-nov-2017	40	40	0	0	0	0	Ja
7211032 Speelplaats 016 Sternstraat	10-nov-2017	18	10	7	0	0	0	
7211033 Speelplaats 025A Tinnegieter	10-nov-2017	25	12	13	0	0	0	
7211034 Speelplaats 028 Dwarstocht	10-nov-2017	81	4	77	0	0	0	
7211035 Speelplaats 030 Kloosterhof	10-nov-2017	18	4	14	0	0	0	
7211036 Speelplaats 036 Middentocht	10-nov-2017	13	4	9	0	0	0	
7211037 Speelplaats 038B Leyhof - Dijkwacht	10-nov-2017	95	0	95	0	0	0	
7211038 Speelplaats 046 Hella Haassestraat	9-nov-2018	15	4	11	0	0	0	
7211039 Speelplaats 049 Jan Wolkerspad	9-nov-2018	20	17	3	0	0	0	
7211040 Speelplaats 060 Bernard Zweersstraat	9-nov-2018	25	14	11	0	0	0	
7211041 Speelplaats 069 Kalmoeskreek	9-nov-2018	15	0	15	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7211044 Riolering BRP 2021-2022	10-nov-2017	125	98	26	0	0	0	
7211045 Riolering Dreven rand	10-nov-2017	50	0	50	0	0	0	
7211046 Riolering Kerkwijk	10-nov-2017	300	206	94	0	0	0	
7211047 Riolering Patriomoniumpark	10-nov-2017	334	334	0	0	-7	7	Ja
7211050 NVO Dijkverbetering MZM Polder	4-nov-2016	44	0	44	0	0	0	
7211051 NVO Pinksterbloem	4-nov-2016	74	0	74	0	0	0	
7211065 OVL Simon Smitweg	9-nov-2019	75	36	39	0	0	0	
7211069 Beschoeiing Volkstuincomplex Bloemerdd	4-nov-2016	259	259	0	0	0	0	Ja
7211074 Riolering huis- en kolkaansluitingen	9-nov-2019	90	0	90	0	0	0	
7211075 Riolering Laan v. Berendrecht hemelwater	9-nov-2019	241	241	0	0	0	0	Ja
7211077 OVL Vronkenlaan	9-nov-2019	37	37	0	0	0	0	
7211078 OVL Patrimoniumpark	9-nov-2019	11	11	0	0	0	0	Ja
7211079 OVL Munnickenpark	9-nov-2019	17	12	5	0	0	0	
7211080 OVL Holtland	9-nov-2019	12	9	3	0	0	0	
7211081 OVL Bloemerdd	9-nov-2019	50	50	0	0	0	0	Ja
7211082 OVL Bedrijvenweg	9-nov-2019	5	5	0	0	0	0	
7211083 Zonnepanen translift containers	4-jul-2022	40	40	0	0	0	0	Ja
7211084 Paslezers containers	4-jul-2022	130	0	130	0	0	0	
7211097 Speelplaats 001 Patrimoniumpark	6-nov-2020	51	22	29	0	0	0	
7211098 Riolering Kreeken Zuid	9-nov-2019	100	40	60	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7211099 Riolering Acacialaan	9-nov-2019	827	2	825	0	0	0	
7211100 Renovatie klassieke armaturen DE NOOD	9-nov-2019	54	54	0	0	0	0	Ja
7211102 Riolering Relinen Achthovenerweg	9-nov-2019	40	36	4	0	0	0	
7211113 Armaturen vervangen gebied Baanderij	9-nov-2019	40	35	5	0	0	0	
7211114 Armaturen vervangen Munnikenweg	9-nov-2019	4	4	0	0	0	0	
7211115 Vervanging lichtmasten Ouderenzorg Oost	9-nov-2019	92	29	63	0	0	0	
7211116 Masten vervangen Dwarsweteringkade	9-nov-2019	6	4	1	0	0	0	
7211117 Vervanging armaturen Oude Spoorbaan	9-nov-2019	46	41	5	0	0	0	
7211118 Vervanging lichtmasten Poelgeestlaan	9-nov-2019	24	0	24	0	0	0	
7211119 Achthovenerweg	4-nov-2022	300	0	300	0	0	0	
7211120 Bloemers / volkstuinen	4-nov-2022	58	0	58	0	0	0	
7211121 Buitentocht / Molentocht	4-nov-2022	346	0	346	0	0	0	
7211122 Fietspad Achthovenerweg	4-nov-2022	287	0	287	0	0	0	
7211123 Fietspad Oud Ade	4-nov-2022	203	0	203	0	0	0	
7211124 Wilddreef	4-nov-2022	260	0	260	0	0	0	
7230583 VK Fietsmaatregelen	14-nov-2016	56	0	56	0	0	0	
7230591 Straatmeubilair Oranjewijk	8-nov-2019	40	0	40	0	0	0	
7230594 Verkeersvoorzieningen Oranjewijk	8-nov-2019	80	0	80	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7230596 Herinrichting Van der Marckstraat	14-nov-2016	80	0	80	0	0	0	
7230635 Zijlstream (verschuiving damwand)	1-jul-2019	313	18	295	0	0	0	
7230636 Hulpvoertuig Goupil	8-nov-2019	10	11	-1	0	0	0	Ja
7230638 021 Oude Spoorbaanbrug	3-jul-2023	2.759	0	2.759	0	0	0	
7230640 069 Park De Houtkampbrug 02	3-jul-2023	55	55	0	0	0	0	Ja
7230644 080 Park De Houtkampbrug 13	6-nov-2020	39	39	0	0	0	0	Ja
7230645 081 Park De Houtkampbrug 14	3-jul-2023	40	6	33	0	0	0	
7230652 105 Waterbieskreekbrug	6-nov-2020	92	92	0	0	0	0	Ja
7230653 116 Buitentochtbrug	8-nov-2019	81	81	0	0	0	0	Ja
7230655 126 Gallaslaanbrug	6-nov-2020	144	143	1	40	39	1	Ja
7230656 128 Van der Marckstraatbrug	8-nov-2019	67	0	67	0	0	0	
7230660 134 Achthovenerwegbrug 04	6-nov-2020	59	59	0	0	0	0	Ja
7230661 135 Achthovenerwegbrug 06	22-nov-2021	30	30	0	0	0	0	Ja
7230662 136 Achthovenerwegbrug 08	22-nov-2021	65	65	0	0	0	0	Ja
7230666 164 brug buurtvereniging Zijlkwartier	8-nov-2019	25	25	0	0	0	0	Ja
7230667 165 Brug Volkstuincomplex	6-nov-2020	59	59	0	0	0	0	Ja
7230679 Ontwikkeling Groene Hart Centrum	20-apr-2020	2.174	1.963	211	2.174	1.963	211	
7230681 Mobiliteit	13-jul-2020	447	103	344	0	0	0	
7230682 Verb. urnen- en strooifac. Begraafplaats	6-nov-2020	20	0	20	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7230684 VK Mobiliteit	6-nov-2020	1.716	0	1.716	0	0	0	
7230693 Transformatie Baanderij	16-nov-2020	920	430	490	920	366	554	
7230697 OV Vogelwijk Noord	9-nov-2019	80	27	53	0	0	0	
7230698 Mobiliteitsnota: Acacialaan	6-nov-2020	980	299	681	0	-1	1	
7230699 Mobiliteitsnota: Voorhoflaan	6-nov-2020	280	130	150	0	-1	1	
7230700 Mobiliteitsnota: Fietspaden 2021	6-nov-2020	75	29	46	0	-1	1	
7230702 OV Laan van Berendrecht	9-nov-2019	49	49	0	0	0	0	Ja
7230703 OV Vogelwijk Zuid	9-nov-2019	120	74	46	0	0	0	
7230704 Machinerichtlijn Doesbrug	22-nov-2021	150	68	83	0	0	0	
7230705 Wegen Patrimoniumpark	8-nov-2019	134	134	0	0	0	0	Ja
7230706 Wegen Oranjewijk	8-nov-2019	3.595	0	3.595	0	0	0	
7230707 Wegen Doeskwartier	8-nov-2019	382	0	382	0	0	0	
7230708 083 Park de houtkampbrug 16	4-jul-2022	38	38	0	0	0	0	Ja
7230709 079 Park de houtkampbrug 12	4-jul-2022	40	40	0	0	0	0	Ja
7230711 Fietspad MZM Polder	14-nov-2016	411	84	327	0	0	0	
7230716 VK IBOR Bruggen (50 jaar)	4-nov-2022	0	0	0	0	0	0	
7230729 LRN HOV-maatregelen	3-jul-2023	4.750	0	4.750	0	0	0	
7230730 Veiligheid fietspaden	14-nov-2016	50	8	42	0	0	0	
7230732 Beschoei Leidekk.14 Lisdodde12 Pesan3A	4-nov-2016	41	41	0	0	0	0	Ja
7230733 OVL MDM-Dwarswetering	9-nov-2019	25	5	20	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7230734 202 Brug naar begraafplaats	4-nov-2022	63	63	0	0	0	0	Ja
7230749 Werkzaamheden Heijmans projecten 2022	21-sep-2023	33	32	1	0	0	0	
7230750 Engineering OVL 2023	9-nov-2019	50	0	50	0	0	0	
7230751 Pinksterbloem	20-nov-2023	1.065	0	1.065	1.065	0	1.065	
Totaal 2 Aantrekkelijk Leiderdorp		45.513	10.479	35.034	6.165	4.166	2.000	
Overhead								
7210967 Tractor	6-nov-2020	64	66	-2	0	0	0	Ja
7211059 Sleutelkast	5-nov-2021	24	24	0	0	0	0	
7230738 Warmtebron gemeentehuis WAL	3-jul-2023	170	51	119	0	0	0	
7230739 Achterwand en overkapping werf	3-jul-2023	43	0	43	0	0	0	
Totaal Overhead		301	142	159	0	0	0	
SALDI KOSTENPLAATSEN BEDRIJFSVOERING								
TRACTIEMIDDELEN								
7210901 Vervanging bestelauto	8-nov-2019	68	58	9	0	0	0	Ja
7210934 Vervanging vuilniswagen 17-BGF-5	5-nov-2021	565	0	565	0	0	0	
7210935 Vervanging vuilniswagen 25-BFK-2	5-nov-2021	555	0	555	0	0	0	
7210936 Vervanging vuilniswagen 49-BFK-4	4-nov-2022	565	0	565	0	0	0	
7210937 Vervanging bestelauto VJ-277-G	5-nov-2021	60	0	60	0	0	0	
7210987 Vervanging VS-376 K 7210792	4-nov-2022	33	0	33	0	0	0	
7210988 Vervanging VS-377 K 7210791	4-nov-2022	33	0	33	0	0	0	
7230740 Electriche versnipperaar met opvangbak	3-jul-2023	80	8	72	0	0	0	

Kostenplaats	Datum besluit	Krediet	Uitgaven t/m lopend dienstjaar	Restant krediet	Te realiseren inkomsten	Inkomsten t/m lopend dienstjaar	Nog te realiseren inkomsten	Af te sluiten
7230748 Aanschaf nieuwe heftruck	20-nov-2023	40	0	40	0	0	0	
Totaal TRACTIEMIDDELEN		1.999	67	1.932	0	0	0	
Totaal SALDI KOSTENPLAATSEN BEDRIJFSVOERING		1.999	67	1.932	0	0	0	
Totaal		57.644	11.009	46.635	6.165	4.166	2.000	

Toelichting investeringskredieten niet zijnde vervangings- cq renovatieinvesteringen > € 500.000

In dit onderdeel lichten we de grote investeringsprojecten toe (niet zijnde vervangings- of renovatie-investeringen) die een investering vergen van meer dan ca. € 500.000. Het betreft vaak de ontwikkeling van maatschappelijk vastgoed. Met ingang van Jaarrekening 2019 worden deze meegenomen in de Planning & Control producten, in plaats van bij de toelichting in de jaarlijkse GIG rapportage.

Herstructurering Lage Zijde

Dit project betreft de verplaatsing van een afvalbewerkingsbedrijf, gelegen in de Oude Rijnzone, en de herstructurering van het perceel op het bedrijventerrein Lage Zijde. De Achterlaatllocatie wordt groen ingericht.

Voortgang project

- Op 12 september 2016 is een gebiedsvisie Lage Zijde door de raad vastgesteld.
- Op 8 juli 2013 is het financieel kader voor de verplaatsing van een afvalbewerkingsbedrijf en de herstructurering vastgesteld (€ 1,1 mio). Bij het raadsbesluit van september 2016 over de gebiedsvisie is ook het uitvoeringskrediet bijgesteld (€ 1,9 mio), met als dekking de reeds ontvangen bijdrage van de gemeenschappelijk regeling Oude Rijn Zone.
- In 2016 heeft het transport van de juridische eigendommen van het afvalverwerkingsbedrijf naar de gemeente Leiderdorp plaatsgevonden. Oktober 2016 heeft de verhuizing van het afvalverwerkingsbedrijf plaatsgevonden naar de nieuwbouw op bedrijventerrein Grote Polder in Zoeterwoude.
- In 2017 zijn op het terrein van het afvalverwerkingsbedrijf diverse bodemonderzoeken uitgevoerd, waaruit bleek dat er geen saneringsplicht rust op het terrein. De overdracht van het economisch eigendom kon daarmee in het 3e kwartaal plaatsvinden.
- Het inrichtingsplan voor het terrein is in het 3e kwartaal 2017 afgerond.
- De aanbesteding voor de uitvoering van de herstructurering heeft in maart 2018 plaatsgevonden, waarbij de uitvoering kon starten in de loop van het 2e kwartaal 2018.
- Voor de herbestemming van het terrein, was een nieuwe juridisch-planologische regeling noodzakelijk. Het bestemmingsplan is door de gemeenteraad in september 2018 vastgesteld.
- De werkzaamheden zijn mei 2018 stilgelegd in verband met het treffen van asbestvervuiling in de bodem. Nader onderzoek heeft geleid tot het aanpassen van het bestek en het formuleren van een nieuwe aanbesteding voor de uitvoering van de herstructurering in februari 2020.
- De uitvoering van de herstructurering is gestart in het 2e kwartaal van 2020.
- Oplevering van het groen en daarmee het gehele project heeft in 2022 plaatsgevonden.
- Het project is financieel verantwoord en eind 2022 is een definitieve beschikking van de gemeenschappelijke regeling Oude Rijn Zone ontvangen.

Financiële mutaties

Het uitvoeringskrediet zal na de laatste mutaties in 2023 afgesloten worden.

Infocentrum A4/HSL, Groene Hart Centrum

Dit project betreft de omvorming van het HSL/A4 informatiecentrum tot een recreatief transferium, het Groene Hart Centrum. Het omvormen tot een hotspot binnen het recreatieve netwerk rondom de Leidse agglomeratie met een duidelijke link naar het Groene Hart vergt aanpassingen aan het pand en zijn omgeving.

Voortgang project

- Op 4 november 2014 is het concept "Hollandse Energie" vastgesteld.
- In maart 2017 is het voorbereidingskrediet van € 70.000,- door de raad vastgesteld en in juli 2019 is dit verhoogd tot €170.000.
- Op 15 maart 2018 tekenden de gemeente Leiderdorp en een horecaonderneming de intentieovereenkomst voor de verkoop van het A4/HSL-gebouw.
- De gemeente ontving bijdragen voor het project vanuit de Oude Rijnzone, het programma fiets van de Provincie Zuid-Holland en het Uitvoeringsprogramma van het cluster Leidse Regio ten behoeve van het regionale investeringsfonds Holland Rijnland.
- In 2020 is de ruimtelijke procedure afgerond en de exploitatieovereenkomst getekend.

- Een ontwerp voor de inrichting van het project is in 2020 vastgesteld. De herinrichting van de buitenruimte is gestart in het 4e kwartaal 2020
- De meeste werkzaamheden zijn eind 2021 afgerond en de subsidieverantwoordingen zijn grotendeels in 2022 ingediend bij de subsidieverstrekende partijen. Hiervoor zijn inmiddels definitieve subsidiebeschikkingen ontvangen. Voor een deel van de subsidie van Holland Rijnland wordt de verantwoording in 2023 gedaan vanwege doorlopende kosten.
- In 2022 is de informatievoorziening in de buitenruimte aangebracht en is het plan van de onderneming verder uitgewerkt. Naar verwachting zal de start van de verbouwing en bouw in Q2 2023 plaatsvinden.

Financiële mutaties

Het uitvoeringskrediet kan na financiële verantwoording afgesloten worden.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[A]	<p>Het krediet wordt volledig gedekt door bijdragen en subsidies. De randvoorwaarden en eisen verschillen per bijdrage en subsidie en moeten dus zorgvuldig worden verantwoord.</p>
-----	---

Gebiedsvisie Baanderij

Dit project betreft de uitwerking van de in november 2020 vastgestelde Gebiedsvisie Baanderij tot diverse uitvoeringskaders/-strategieën en adviezen in verschillende deelprojecten. Belangrijk deelproject is het op- en vaststellen van het Ontwikkelkader waarin het stedenbouwkundig kader en het ruimtelijk raamwerk worden vastgelegd. Overige (deel)onderwerpen zijn compensatie bedrijventerrein, verkeersafwikkeling, energie, diverse onderzoeken en planologische en juridische adviezen.

Voortgang project

- Op 16 november 2022 wordt de Gebiedsvisie Baanderij door de raad vastgesteld en een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld van €555.000,-.
- In december 2021 werden informatieavonden voor ondernemers van de Baanderij en een voor omwonenden/overige belangstellenden over het Ontwikkelkader gehouden.
- Op 24 januari 2022 sprak de raad in een (deels geheime) klankbordsessie over te hanteren (financiële) uitgangspunten bij uitwerking Ontwikkelkader.
- Van 21 februari tot en met 4 april 2022 werd het concept Ontwikkelkader voor reactie vrijgegeven. In deze periode zijn 41 reacties binnen gekomen.
- Aanvraag en beschikking voor de subsidie Vliegende Brigade van de Provincie Zuid-Holland voor aanvullende onderzoeken à €100.000,-. Door de raad is dit in 1e bestuursrapportage op 4 juli 2022 aan voorbereidingskrediet toegevoegd.
- In de meerjarenbegroting 2023-2026 is op 4 november 2022 door de raad vastgesteld om de reserve Bouw- en grondexploitaties in 2024 en 2025 van extra financiële injectie te voorzien, vooruitlopend op dekking van mogelijke investeringen door de gemeente en het afdekken van risico's.
- Tot eind 2022 en doorlopend in 2023 wordt gewerkt aan de doorontwikkeling van het Ontwikkelkader en wordt het bijbehorende Financieel Kader Baanderij opgesteld. De beoogde vaststelling hiervan is voorzien in Q2 2023.

Financiële mutaties

De bijbehorende dekking van dit krediet wordt gevonden door dit als vordering op de balans op te nemen. Volgens BBV is dit geen Immaterieel Vast Activa is, maar overige nog te ontvangen bedragen. Deze vordering dient onderbouwd te worden op realistisch nog te ontvangen. Echter is dat niet voldoende mogelijk gebleken omdat het project nog een te hoge onzekerheid met betrekking tot totale omvang en tijdsplan kent. Ook zullen er naar verwachting meer kosten worden gemaakt dan wettelijk is toegestaan te verhalen op ontwikkelaars. De vordering komt te vervallen ten laste van het jaarresultaat 2022, mogelijk kunnen deze kosten later alsnog verhaald worden.

Aandachtspunten[A], risico's[R] met beheersmaatregelen[M] en optimalisatiemogelijkheden[O]

[R]	Bij de uiteindelijke transformatie kunnen deze investeringen via kostenverhaal op derden verhaald worden. Het risico is echter dat deze kosten niet, niet volledig of niet tijdig verhaald kunnen worden door verschillende oorzaken. Oorzaken zijn bijvoorbeeld vertraging, transformatie vindt niet plaats of door macro-aftopping kunnen derden minder bijdragen.
-----	--

Toelichting bij restantkredieten > € 100.000

Binnen programma 1 en 2 zijn een aantal kredieten ingesteld als een zogenaamd "volumekrediet" voor toekomstige projecten. Zodra een project van start gaat, wordt er een specifiek krediet ingesteld voor het betreffende project, ten laste van het volumekrediet. De volumekredieten zijn te herkennen aan de afkorting VK in de omschrijving.

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

7210994 IKC Buitenhof

Voor de realisatie van de vernieuwbouw van de Hobbit, 't Bolwerk en de gymzaal met de integratie van kinderopvanglocatie Buitenhof wordt het programma van eisen naar verwachting eind april vastgesteld. Er ligt straks een ambitieus programma met de eis om tot een BENG gebouw te komen en de wens om, indien mogelijk, ENG-maatregelen in te voeren binnen een uitdagend budget. Er wordt momenteel een raadsvoorstel uitgewerkt waaruit naar voren moet komen in hoeverre en in welke mate er extra krediet benodigd zal zijn. Het huidige IHP, dat tot stand kwam in 2020, is inmiddels ingehaald door tal van omstandigheden. De financiële effecten van de coronapandemie waren op dat moment nog niet bekend, evenmin als de gevolgen van de oorlog in Oekraïne. Die laatste leidde de afgelopen jaren tot snel en sterk toenemende energiekosten, en op zijn beurt tot exploderende bouwkosten en, met enige vertraging, een substantiële stijging van de loonkosten. De markt is op dit moment grillig en onvoorspelbaar te noemen. Eerder zijn daartoe, in het Meerjaren investeringsplan (MIP) 2023, de investeringskredieten voor onderwijshuisvesting opgehoogd. De afgelopen periode zien we echter dat beide negatieve effecten - bouw- en loonkosten - zich opnieuw onverminderd laten gelden, met een verdere aanzienlijke structurele stijging tot gevolg. De financiële haalbaarheid van het project KC Buitenhof is daarmee opnieuw onder druk komen te staan.

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

7210733 VK Riolering

Dit volumekrediet is ingesteld vanuit het Integraal Waterketenplan - IWKP (vastgesteld in maart 2019).

7210882 VK Straatmeubilair, 7210883 VK Water (oevers), 7210884 VK wegen, 7210885 VK openbare verlichting, 7210886 VK spelen

Deze volumekredieten zijn ingesteld vanuit de bijbehorende beheerplannen.

7210897 Volmeldsysteem afvalinz. hoogbouw en 7210899 Ondergr. cont. afvalverzameling laagbouw

Doorlopend krediet voor de vangingen van bestaande containers of ter uitbreiding van in pandige containers.

7210927 IBOR Water - duikers Oranjewijk-Doeskwartier

Voor vervanging van duikers is dit krediet beschikbaar gesteld. Het zal aangewend worden zodra de wijkrenovatie start. Dit zal naar de laatste verwachtingen in 2024 het geval zijn.

7210939 Materialen gladheidsbestrijding

Ter vervanging van de benodigde materialen ter voorkoming en bestrijding van gladheid.

7210950 Brugwachtersonderkomen

Dit krediet zal worden ingezet voor de bouw van een brugwachtershuisje bij de Doesbrug. Vanwege bezwaren tegen het bouwplan heeft dit project vertraging opgelopen. De meeste werkzaamheden zijn inmiddels gerealiseerd. In 2024 vinden er nog een aantal afrondende werkzaamheden plaats, waarna het krediet kan worden afgesloten.

7211014 Duurzaam veilig

De werkzaamheden voor uitvoering zijn gestart in 2021. Het geld is beschikbaar om veiligheidsmaatregelen te treffen op de bestaande wegen conform het beheerplan wegen.

7211046 Riolering Kerkwijk, 7211098 Riolering Kreken Zuid, 7211075 Riolering Laan van Berendrecht

Projecten Kerkwijk en Kreken Zuid gaan ten laste van het volumekrediet Rioleringsen en lopen door in 2024. Project Laan van Berendrecht is in 2023 gerealiseerd en het krediet is afgesloten.

7211069 Beschoeiing Volkstuincomplex Bloemerd

Het project beschoeiing volkstuincomplex Bloemerd is in 2023 gerealiseerd en het krediet is afgesloten.

7211084 Paslezers containers

Binnen het investeringskrediet zullen de paslezers die worden toegepast in (ondergrondse) containers worden betaald. Het krediet zal naar verwachting in 2024 tot besteding komen.

7230635 Zijlstream (verschuiving damwand)

Er zijn tijdelijke maatregelen uitgevoerd, de damwand wordt momenteel gemonitord. De grootschalige werkzaamheden worden integraal uitgevoerd met de Leidse Ring Noord.

7230681 Mobiliteit

Dit krediet zal nog worden aangewend voor de uitvoering mobiliteitsvisie.

7230684 VK Mobiliteit

Dit volumekrediet is ingesteld vanuit de mobiliteitsnota en zal worden ingezet voor verschillende deelprojecten.

7230698 Mobiliteitsnota Acacialaan, 7230699 Mobiliteitsnota Voorhoflaan

Kredieten zijn beschikbaar gesteld uit het VK Mobiliteit in het kader van de mobiliteitsnota. Deze projecten zijn in 2023 verder voorbereid, hierna zal worden gestart met de uitvoering ervan.

7230704 Machinerichtlijn Doesbrug

Krediet waarbij het groot onderhoud gecombineerd wordt met de werkzaamheden om aan de wettelijke machinerichtlijn te gaan voldoen.

7230706 Wegen Oranjewijk, 7230707 Wegen Doeskwartier

Kredieten ter vangingen van wegen in het kader van de wijkvervangingsprogramma's.

7230711 Fietspad MZM Polder

Reservering vanuit Volumekrediet Fietspaden betonnen platen voor aanleg van een fiets/wandepad langs/op de dijk. Als onderdeel van een dijkversterkingsproject van het Hoogheemraadschap.

Toelichting bij afgesloten kredieten > €25.000

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

De afgesloten restantkredieten zijn allemaal kleiner dan € 25.000

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

7210736 Riool 2016 gm bk30j

Krediet voor diversie kleine vervangingen afgesloten met een overschot van ca. € 40.000. Toekomstige werken zullen vanuit een nieuwe krediet betaald gaan worden.

7230680 Reconstructie Leidsedreef

Aanpassen van de omgeving aan de nieuwe omstandigheden. Project viel ca. €100.000 goedkoper uit dan aanvankelijk begroot.

Programma 3 Bestuur en Organisatie

Programma Overhead én Saldi Kostenplaatsen Bedrijfvoering

De afgesloten restantkredieten zijn allemaal kleiner dan € 25.000

4.3.7 Staat van reserves

Artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheidt de volgende reserves:

- Algemene reserves
- Bestemmingsreserves: een reserve waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft gegeven.

In de toelichting gaan we per reserve in op de voeding en besteding. Mutaties in de reserves vragen om een raadsbesluit vooraf. Met uitzondering van de reserves waarvoor de raad heeft bepaald dat we de resultaten t.o.v. de begroting in de jaarrekening mogen verrekenen. Dergelijke verrekeningen lichten we toe in onderdeel 4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves.

Toelichting reserves

bedragen x € 1.000	Stand 1/1/23	Storting	Onttrekking	Onttrekking t.d.v. kapitaallasten	Stand 31/12/23
algemene reserves					
8297001 Algemene reserve	14.624	2.163	4.856	-	11.930
8297002 Reserve bouw- en grondexploitaties	4.599	1.196	221	-	5.575
8297244 Behoedzaamheidsreserve uitk GF	4.623	858	1.200	-	4.280
algemene reserves	23.846	4.217	6.277	-	21.786
bestemmingsreserves					
8297120 Reserve impl.kst. omgevingswet	652	204	133	-	723
8297204 Reserve rekenkamer	50	-	-	-	50
8297211 Reserve ter dekking kapitaallasten	12.289	3.088	775		14.601
8297214 Reserve informatiebeleid	31	-	31	-	-
8297243 Reserve integraal beheer	1.000	45	45		1.000
8297255 Reserve bedrijfsvoering	127	100	-	-	227
8297260 Reserve sociaal domein	5.220	6.558	2.461	-	9.317
8297270 Reserve duurzaamheid	582	273	-	-	855
8297101 Reserve omgevingsvergunning	118	361	5	-	474
bestemmingsreserves	20.069	10.629	3.450	-	27.248
Reserves excl. resultaat na bestemming	43.915	14.846	9.728	-	49.033

8297001 Algemene reserve	Stand 31-12-2023	€ 11.930.384
Doelstelling De algemene reserve is de weerstandskas van de gemeente, het vangnet voor onverwachte (grote) financiële uitgaven. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit. De algemene reserve is vrij besteedbaar zolang we aan de randvoorwaarde voldoen dat de ratio weerstandsvermogen groter of gelijk aan 1.0 is en blijft.		
Soort reserve	Algemene reserve	
Looptijd	Geen einddatum	
Gewenste omvang	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding Aan de stand op 1 januari 2023 voegden we van het nog te bestemmen saldo 2022 een bedrag van € 1.978.054 toe. Verder voegden we conform de begroting een bedrag toe voor diverse budgethevelingen naar 2024.		
Besteding In 2023 is € 1.250.000 uit de algemene reserve gestort in de reserve ter dekking van kapitaallasten voor de bijdrage HOV Leidse Ring Noord. De overige bestedingen betreffen allemaal budgetoverhevelingen uit 2022 naar 2023.		
Opmerking: Geen		

8297002 Algemene reserve bouw- en grondexploitaties	Stand 31-12-2023	€ 5.574.886
Doelstelling Deze reserve is bedoeld om eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op te vangen. En om knelpunten in volkshuisvesting op te lossen. De reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.		
Soort reserve	Algemene reserve	
Looptijd	Geen einddatum	
Gewenste omvang	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding Bij de bestemming van het resultaat 2022 is € 750.000 aan deze reserve toegevoegd. Aan de reserve is ook de winstneming Amaliaplein van € 90.963 toegevoegd. Verder is de voorziening neg. grondexploitaties verlaagd met € 30.107 welk bedrag ten gunste van deze reserve is gebracht. Tenslotte zijn voor de afkoop soc.woningbouw enkele bedragen toegevoegd voor € 117.000.		
Besteding Van de jaarlijkse onttrekking van € 40.000 is uiteindelijk € 7.353 uitgegeven, het restant vloeit terug.		
Opmerking: In 2016 is de reserve sociale woningbouw opgegaan in reserve bouw- en grondexploitaties. Ontvangen afkoopsommen sociale woningbouw worden bijgehouden met een projectcode.		

8297244 Behoedzaamheidsreserve gemeentefonds		Stand 31-12-2023	€ 4.280.346
Doelstelling: Deze reserve heeft twee doelen. In de eerste plaats verrekenen we mee- en tegenvallers in de algemene uitkering met deze reserve. Daarnaast gebruiken we de reserve om het meerjarenbeeld sluitend te maken, onder voorwaarde dat de gemeente haar structurele lasten afdekt met structurele baten. De ervaring leert dat de ontwikkeling van de algemene uitkering vrijwel altijd meevallers laat zien ten opzichte van eerdere circulaire. Zo voorkomen we dat we - geleid door 'momentopnames' in de financiële positie van de gemeente - tot bezuinigingen moeten overgaan die achteraf niet nodig waren. Deze reserve is aangewezen als beschikbare weerstandscapaciteit.			
Soort reserve:		Algemene reserve	
Looptijd:		Geen einddatum	
Gewenste omvang:		Plafond is 10% uitkering gemeentefonds (vastgesteld op 26 juni 2017)	
Resultaatafhankelijke mutaties		Nee	
Voeding: De toevoeging betreft een storting n.a.v. de septembercirculaire 2023 van € 465.274 en een toevoeging van het voorlopige resultaat volgens de bestuursrapportages van in totaal € 392.555.			
Besteding: Er is in 2023 € 793.409 conform de primitieve begroting onttrokken. Verder is de reserve ingezet voor dekking van het resultaat n.a.v. de 2e bestuursrapportage 2022 voor 88.950, voor een verhoging van de VNG-bijdrage met € 18.000 en voor de steunmaatregel energielasten van € 300.000.			
Opmerking: geen			

8297120 Reserve implementatiekosten Omgevingswet		Stand 31-12-2023	€ 722.976
Doelstelling: Het doel van deze reserve is te voorzien in de implementatiekosten van deze wet. En om deze kosten over meerdere jaren beschikbaar te houden, gezien de doorlooptijd van implementatie.			
Soort reserve:		Bestemmingsreserve	
Looptijd:		31 december 2028	
Gewenste omvang:		Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties		Ja	
Voeding: Conform de primitieve begroting is € 100.000 toegevoegd. Verder zijn de niet bestede middelen in 2023 van € 104.141 teruggestort in deze reserve.			
Besteding: Conform de 1e bestuursrapportage 2023 is € 133.000 onttrokken ter dekking van het budget voor de kosten van implementatie 2023.			
Opmerking: Bij de doorlichting op de reserves en voorzieningen verlengde we de looptijd tot 31 december 2028.			

8297204 Reserve rekenkamer	Stand 31-12-2023	€ 50.000
Doelstelling: De reserve is beschikbaar voor aanvullend onderzoek. De raad van Leiderdorp beslist over de eventuele besteding. De reserve kan ook worden gebruikt voor een gezamenlijk onderzoek.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 50.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Sinds 1 januari 2018 hebben we een samenwerkingsovereenkomst met de gemeente Leiden voor een gezamenlijke rekenkamercommissie. De jaarlijkse bijdrage van Leiderdorp is gelijk aan het beschikbare budget voor de rekenkamer. Dat betekent dat deze reserve niet meer gevoed wordt met overschotten in de jaarrekening.		
Besteding: N.v.t.		
Opmerking: Zie raadsbesluit 11 december 2017.		

8297211 Reserve ter dekking kapitaallasten	Stand 31-12-2023	€ 14.601.481
Doelstelling Deze reserve is ingesteld ter dekking van (een deel van) de kapitaallasten. De reserve bevat hierdoor geen vrij besteedbare middelen.		
Soort reserve	Bestemmingsreserve	
Looptijd	Geen einddatum	
Gewenste omvang	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding In 2023 voegden we € 1.250.000 toe op basis van de primitieve begroting. Bij de bestemming van het resultaat 2022 is € 400.000 toegevoegd i.v.m. de duurzaamheid onderwijshuisvesting en € 188.375 in verband met de meeropbrengst Hoogmadeseweg 62. Tenslotte is € 1.250.000 toegevoegd in verband met de dekking van de kapitaallasten over de bijdrage HOV Leidse Ring Noord.		
Besteding De onttrekkingen van € 776.000 verwerkten we conform de begroting voor de dekking van kapitaallasten van investeringen.		
Opmerking: geen		

8297214 Reserve informatiebeleidsplan		Stand 31-12-2023	€ 0
Doelstelling: Deze reserve stelt financiële middelen beschikbaar voor het (regionale) informatiebeleidsplan. Bijvoorbeeld voor onderzoeken. We stelden de reserve in omdat de (financiële) omvang van de kosten kan fluctueren.			
Soort reserve:		Bestemmingsreserve	
Looptijd:		31 december 2023	
Gewenste omvang:		Plafond van € 400.000	
Resultaatafhankelijke mutaties		Ja	
Voeding: N.v.t.			
Besteding: De geraamde onttrekking van € 31.476 verwerkten we conform de begroting.			
Opmerking: Bij de doorlichting op de reserves en voorzieningen stelde we de looptijd vast op 31 december 2023. Deze reserve is hiermee opgeheven.			

8297243 Reserve integraal beheer openbare ruimte (IBOR)		Stand 31-12-2023	€ 1.000.000
Doelstelling Reserve ter dekking van aanvullend groot onderhoud of renovatiewerken in de openbare ruimte die o.a. voortvloeien uit de actualisatie van de beheerplannen.			
Soort reserve		Bestemmingsreserve	
Looptijd		Geen einddatum	
Gewenste omvang		Plafond is € 1.000.000	
Resultaatafhankelijke mutaties		Ja	
Voeding Vanuit de resultaatafhankelijke verrekening op de IBOR beheerbudgetten op onderhoud voegde we het saldo van € 45.000 toe aan de reserve waarmee de maximale omvang is bereikt.			
Besteding Van de reserve is € 45.000 ingezet ter dekking van de kosten van het groen Acialaan.			
Opmerking: Bij de doorlichting op de reserves en voorzieningen hebben we de doelstelling bijgesteld en een plafond vastgesteld van € 1.000.000.			

8297255 Reserve bedrijfsvoering	Stand 31-12-2023	€ 227.168
Doelstelling: Het doel van deze reserve is om als organisatie slagvaardig te kunnen opereren als de uitvoering stagneert of als er extra middelen nodig zijn om de bedrijfsvoering te verbeteren. De reserve is ook bedoeld om knelpunten bij een formatietaakstelling, kosten van Servicepunt71 en de gevolgen van de organisatievernieuwing en/of toekomstvisie voor de organisatie op te vangen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 500.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Nee	
Voeding: Conform de begroting is er € 100.000 toegevoegd ter dekking van verschillende informatievoorziening projecten		
Besteding: Geen onttrekking.		
Opmerking: geen		

8297260 Reserve sociaal domein	Stand 31-12-2023	€ 9.316.963
Doelstelling: Deze reserve is bedoeld om de positieve- of negatieve saldi te egaliseren, die voortkomen uit de exploitatiebudgetten van het sociaal domein en kunst en cultuur.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 5.000.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Aan de stand op 1 januari 2023 voegden we conform de primitieve begroting € 1.563.735 toe. Bij bestemming van het resultaat 2022 is € 173.299 toegevoegd uit de middelen die bij de decembercirculaire 2022 beschikbaar zijn gekomen. Tenslotte is bij de jaarafsluiting een groot deel van de geboekte onttrekking, nl. € 1.865.230 weer teruggestort. Het betreft het resultaat op de exploitatie van de sub-programma's 1b en 1c + het resultaat op kunst en cultuur. Daarnaast is een geormerkt aandeel van € 2.955.453 toegevoegd als overschot op de activiteit opvang Oekraïners. Dit bedrag blijft expliciet voor deze activiteit beschikbaar.		
Besteding: Conform de primitieve begroting is een bedrag van € 2.460.683 onttrokken.		
Opmerking: Deze reserve is een samenvoeging van de reserve zorg, welzijn, jeugd en onderwijs, de reserve sociaal beleid en de reserve kunst en cultuur. We voegden deze reserves op 1 januari 2016 samen. Het signaalbedrag is in 2023 flink overschreden. In dat bedrag zit een geormerkt aandeel voor de opvang Oekraïners van € 3,7 miljoen. Wij zijn voornemens om m. b.t. de overschrijding van dit bedrag in 2024 een voorstel te doen.		

8297270 Reserve duurzaamheid	Stand 31-12-2023	€ 854.791
Doelstelling Het doel van deze reserve is de inzet van duurzaamheidsmiddelen te spreiden over toekomstige jaren.		
Soort reserve	Bestemmingsreserve	
Looptijd	Geen einddatum	
Gewenste omvang	Geen plafond	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Conform de primitieve begroting voegden we € 175.000 toe aan de reserve. Verder is het voordelige resultaat van € 97.734 t.o.v. de begroting is toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: Geen		
Opmerking: Deze reserve stelde de raad op 19 november 2018 bij de 2e Bestuursrapportage 2018 in.		

8297101 Egalisatiereserve omgevingsvergunning	Stand 31-12-2023	€ 474.489
Doelstelling: Egaliseren van baten of lasten van de producten met betrekking tot de omgevingsvergunningen om werkzaamheden over het jaar (bijv. toezicht) heen te kunnen bekostigen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 250.000	
Resultaatafhankelijke mutaties	Ja	
Voeding: Conform de primitieve begroting voegden we € 250.000 toe aan de reserve. Verder is het voordelige resultaat van € 111.277 t.o.v. de begroting is toegevoegd aan deze reserve.		
Besteding: Op basis van de 1 bestuursrapportage is € 4.624 onttrokken aan deze reserve tbv handhaving label C.		
Opmerking: Als het saldo van de reserve het signaalbedrag bereikt, herzien we de tarieven. Zodat de gelden terugvloeien naar de burger. In de begroting 2023 is met het oog op het geringe saldo besloten tot een versterking van de reserve uit algemene middelen. Deze versterking is gelet op de uitkomst van 2023 niet nodig en kan terugvloeien naar de algemene reserve. In 2024 doen wij daar een voorstel voor.		

4.3.8 Staat van voorzieningen

bedragen x € 1.000	Stand 1/1/23	Toevoeging	Aanwending	Vrijgevalen bedragen	Stand 31/12/23
voorzieningen					
Voorz derden verkr midd met spec best					
8298113 Voorziening Herplantfonds bomen	5	-	-	-	5
8298114 Voorziening reiniging derden	4.083	211	-	382	3.912
8298201 Voorziening riolering derden	4.893	285	-	103	5.075
8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	980	135	-	47	1.067
Voorz derden verkr midd met spec best	9.961	630	-	533	10.059
voorzieningen met verplichting					
8298001 Pensioenoverdrachten wethouders	3.067	-	154	83	2.830
8298002 Wachtgeld bestuurders	144	16	72	-	87
8298005 Voorziening bovenwettelijk verlof	-	363	-	-	363
Voorziening negatieve grondexploitaties	1.414	-	-	31	1.383
voorzieningen met verplichting	4.624	378	226	114	4.663
voorzieningen ter egalisatie kosten					
8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	2.794	646	443	-	2.997
8298108 Voorziening wegen	327	757	546	-	538
8298109 Voorziening civiele kunstwerken	642	327	359	-	610
8298110 Voorziening straatmeubilair	169	123	113	77	103
8298111 Voorziening water	650	120	126	-	643
8298112 Voorziening groen	403	283	121	-	565
8298115 Voorziening kunstobjecten	-	165	57	-	108
voorzieningen ter egalisatie kosten	4.985	2.421	1.764	77	5.566
voorzieningen	19.571	3.430	1.989	724	20.288

We vormen voorzieningen voor:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, maar wel redelijk in te schatten;
- op de balansdatum bestaande risico's op bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan we de omvang redelijk kunnen inschatten;
- kosten die we in een volgend begrotingsjaar maken, mits die kosten mede hun oorsprong vinden in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening zorgt voor gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

We vormen geen voorzieningen voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De voorziening dubieuze debiteuren en de voorziening negatieve grondexploitaties staan conform het BBV aan de activazijde van de balans. Hiermee zijn deze voorzieningen een correctiepost voor de openstaande vorderingen aan debiteuren en de voorraad werken bouwgrond in exploitatie. Indien echter door het treffen van de voorziening negatieve grondexploitatie een negatieve waarde op de voorraad grond voor dat complex ontstaat, dan wordt op voorschrift van de BBV, die negatieve waarde gepresenteerd onder de voorzieningen. In de jaarrekening 2023 is daarvoor een bedrag van € 1.383.407 in de eindbalans opgenomen onder de voorzieningen met een verplichting voor de waarde van de grondexploitatie 'Bospoort Zuid'. Voor de toelichting op de voorziening negatieve grondexploitaties verwijzen wij naar onderdeel 4.3.1.3 Voorraden.

De voorzieningen ter egalisatie van kosten kennen enige mate van schattingsonzekerheid. De uitvoering kan in de tijd en begrote prijzen afwijken, om dit te voorkomen toetst de gemeente jaarlijks de beheerplannen aan de werkelijke uitvoering.

8298113 Voorziening herplantfonds bomen		Stand 31-12-2023	€ 4.923
Doelstelling De herplant van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden te waarborgen door de reservering van de daarvoor ontvangen financiële compensatie.			
Soort voorziening		Voorz. van derden verkregen gelden voor specifieke bestemmingen	
Looptijd		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang		Signaalbedrag € 100.000	
Meerjarenplanning aanwezig		N.v.t.	
Voeding 1. Door vergunninghouders ter uitvoering van een in de vergunning opgenomen voorschrift tot financiële compensatie van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden. 2. Door rechthebbenden en/of overtreders nadat een houtopstand waarop het verbod tot vellen van toepassing is, zonder vergunning geveld, en in het kader van handhavingsmaatregelen geen herplantplicht op het perceel kan worden opgelegd ter uitvoering van en last onder bestuursdwang of last onder dwangsom. In 2023 geen toevoeging aan deze voorziening.			
Besteding We onttrokken in 2023 niets aan deze voorziening			
Opmerking Bij de doorlichting op de reserves en voorzieningen stelde we de signaalwaarde vast op € 100.000.			

8298114 Voorziening reiniging derden	Stand 31-12-2023	€ 3.912.262
<p>Doelstelling Egaliseren van de baten en lasten op het product reiniging om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.</p>		
Soort voorziening	Voorz. van derden verkregen gelden voor specifieke bestemmingen	
Looptijd	Geen einddatum	
Gewenste omvang	Signaalbedrag € 2.500.000	
Meerjarenplanning aanwezig	N.v.t.	
<p>Voeding Bij de jaarrekening 2023 is het positieve resultaat op het product reiniging aan de voorziening toegevoegd. Het betreft een bedrag van € 211.225.</p>		
<p>Besteding In de voorziening reiniging derden is per 01-01- 2022 een bedrag van € 3 miljoen aangemerkt als dekking voor de exploitatie. Dit bedrag valt in 20 jaar vrij, te beginnen met een bedrag van € 292.500, en wordt jaarlijks verminderd met € 15.000. Voor 2023 is de vrijval € 277.500. Verder is de voorziening in 2023 ingezet ter dekking van een kostenverhoging i.v.m. indexatie (€ 39.636), voor de overbrugging van de Single-Use Plastic (SUP)-regeling € 30.000 en voor een onderzoek afvalinzameling € 45.000.</p>		
<p>Opmerking Deze voorziening is ingesteld door de raad op 10-10-2022. Met de aanwijzing van € 3 miljoen voor de dekking van de exploitatie reiniging daalt de voorziening op termijn weer onder het signaalbedrag.</p>		

8298201 Voorziening riolering derden	Stand 31-12-2023	€ 5.074.556
<p>Doelstelling: De voorziening is gevormd via van derden verkregen middelen met een specifiek doel. Deze middelen betreffen de rioolheffing en het specifieke doel ermee is anticiperen op toekomstige investeringen in rioleringen. Door de inzet van deze voorziening beogen we een gelijkmatig verloop van de rioolheffing.</p>		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 5.000.000	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
<p>Voeding: Conform de begroting voegden we € 197.162 toe aan de voorziening. Bij de jaarafsluiting is het resultaat op deze activiteit t.o.v. de begroting van € 87.109 eveneens toegevoegd aan de voorziening.</p>		
<p>Besteding: Conform de begroting onttrokken we € 103.321 aan de voorziening.</p>		
<p>Opmerking: Zodra het saldo van de voorziening het signaalbedrag bereikt, geven we een onderbouwing van het saldo volgens het IWKP. Bij de doorlichting van reserves en voorzieningen is de doelstelling bijgesteld.</p>		

8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats		Stand 31-12-2023	€ 1.066.924
Doelstelling: De voorziening afkoopsommen begraafplaats stelden we in voor de vooruitontvangen bedragen. De opbrengsten die betrekking hebben op toekomstige jaren vallen geleidelijk weer vrij voor de exploitatie.			
Soort voorziening:		Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		N.v.t.	
Meerjarenplanning aanwezig		Ja	
Voeding: Conform de primitieve begroting voegden we € 82.224 toe aan de voorziening. Als gevolg van meerjarig betaald onderhoud voegden we nog een extra bedrag toe van € 52.436, totaal dus € 134.660.			
Besteding: Conform de primitieve begroting onttrokken we € 77.600 aan de voorziening. De uiteindelijke onttrekking bedroeg € 30.189. De mutatie onttrekking bedroeg daarmee € 47.411.			
Opmerking: Geen			

8298001 Voorziening pensioenverplichtingen wethouders		Stand 31-12-2023	€ 2.829.819
Doelstelling: Deze voorziening omvat de pensioenverplichtingen tegen eindwaarde (= doelvermogen) van (gewezen) wethouders.			
Soort voorziening		Voorziening met een verplichting	
Looptijd		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang		Afstemmen op de actuarieel berekende contante waarde van de pensioenverplichting wethouders.	
Meerjarenplanning aanwezig		Nee	
Voeding: In de begroting hebben we een jaarlijkse voeding van € 113.791 opgenomen. Deze was in 2023 niet nodig.			
Besteding: Aan pensioenuitkeringen is € 153.569 betaald. De benodigde omvang van de pensioenverplichtingen per 31 december is opnieuw bepaald en door de hoge rekenrente hebben we nog € 83.481 laten vrijvallen.			
Opmerking: Bij de doorlichting op de reserves en voorzieningen hebben we een eenmalige storting gedaan ter dekking van de lopende pensioenverplichtingen.			

8298002 Voorziening wachtgelden bestuurders	Stand 31-12-2023	€ 87.072
Doelstelling: Op basis van een regeling daarvoor kunnen (voormalige) wethouders en burgemeesters na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling.		
Soort voorziening:	Voorziening met een verplichting	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op aantal personen en de duur dat aanspraak op de regeling gemaakt kan worden. Hiertoe jaarlijks een actualisatie uitvoeren.	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: De berekende wachtgeldverplichtingen per 31-12-2023 zijn verder afgenomen en komen uit op € 87.072. Rekening houdend met de bestedingen in 2023 is een voeding nodig van € 15.532.		
Besteding: De werkelijke wachtgelden 2023 van voormalige bestuurders bedroegen € 110.759 ten laste van deze voorziening. Over 2022 is € 38.700 teruggestort in de voorziening. Die teruggestorting is in mindering gebracht op de bestedingen.		
Opmerking: geen		

8298005 Voorziening bovenwettelijk verlof	Stand 31-12-2023	€ 362.884
Doelstelling: Voorziening bovenwettelijk verlof dient om de bedrijfsvoering te waarborgen als medewerkers het opgespaarde verlof over een lange periode aaneengesloten opnemen. Met de introductie van het verlofsparen zal deze verplichting gaan oplopen en wordt de ontwikkeling jaar op jaar ook onvoorspelbaar.		
Soort voorziening	Voorziening met een verplichting	
Looptijd	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang	Afstemmen op de omvang verlofuren	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: De voeding is in 2023 eenmalig voor het totaal van de gespaarde verlofuren per 31 december 2023. Met ingang van 2024 zal de dotatie bestaan uit de toename van het spaarverlof in dat jaar.		
Besteding: Besteding van de voorziening is gelijk aan de afname van het spaarverlof in enig jaar.		
Opmerking Op 8 april 2024 heeft de raad de voorziening met ingang van 2023 ingesteld.		

8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	Stand 31-12-2023	€ 2.997.448
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 646.195 in de exploitatiebegroting.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning. In 2023 is een bedrag van € 443.015 uitgegeven.		
Opmerking Op 25 oktober 2021 heeft de raad het beheerplan en financiële gevolgen opnieuw vastgesteld.		

8298108 Voorziening wegen	Stand 31-12-2023	€ 538.129
Doelstelling: Deze voorziening is ingesteld om op basis van een actuele onderhoudsplanning groot onderhoud aan wegen uit te kunnen voeren en de kosten hiervan gelijkmatig over de betreffende begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 757.000 in de exploitatiebegroting, en volgt hiermee het beheerplan.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De bestedingen bedragen in 2023 € 545.567.		
Opmerking: De bestedingen zijn in 2023 lager uitgevallen dan begroot. Dit heeft verschillende oorzaken. Ten eerste is in 2023 sprake geweest van personele wijzigingen op de positie van beheerder wegen. Hierdoor is enige vertraging ontstaan in de (voorbereiding) van werkzaamheden voor groot onderhoud. Verder is in 2023 het raamcontract onderhoud asfalt uit onvrede over de kwaliteit van het uitgevoerde werk, eerder beëindigd dan voorzien. Het heeft een aantal maanden geduurd alvorens een nieuwe aannemer is gevonden voor de uitvoering van asfaltonderhoudswerkzaamheden. Deze achterstanden zullen we naar verwachting de komende jaren inhalen, waarmee het onderhoud weer gelijk loopt met de opgestelde planning in het beheerplan wegen. Tot slot is er vertraging opgelopen bij gepland groot onderhoud in combinatieprojecten zoals bijv. Oranjewijk en is het groot onderhoud aan de Leidseweg doorgeschoven van 2023 naar 2024.		

8298109 Voorziening civiele kunstwerken	Stand 31-12-2023	€ 610.277
Doelstelling Deze voorziening is ingesteld om op basis van een actuele onderhoudsplanning groot onderhoud aan civiele kunstwerken uit te kunnen voeren en de kosten hiervan gelijkmatig over de betreffende begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 326.591 in de exploitatiebegroting.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De werkelijke bestedingen bedragen € 358.747.		
Opmerking: geen		

8298110 Voorziening straatmeubilair	Stand 31-12-2023	€ 102.776
Doelstelling Deze voorziening is ingesteld om op basis van een actuele onderhoudsplanning groot onderhoud aan het straatmeubilair uit te kunnen voeren en de kosten hiervan gelijkmatig over de betreffende begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 123.498 in de exploitatiebegroting, en volgt hiermee het beheerplan.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De werkelijke bestedingen bedragen € 189.478.		
Opmerking: geen		

8298111 Voorziening water	Stand 31-12-2023	€ 643.490
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de watergangen op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 119.812 in de exploitatiebegroting, en volgt hiermee het beheerplan.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De werkelijke bestedingen bedragen € 126.259.		
Opmerking: geen		

8298112 Voorziening groen	Stand 31-12-2023	€ 565.388
Doelstelling Voorziening om groot onderhoud aan de groenstructuren op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding De voeding was gelijk aan de geraamde dotatie van € 283.193 in de exploitatiebegroting, en volgt hiermee het beheerplan.		
Besteding Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en boeken we rechtstreeks ten laste van de voorziening. De werkelijke bestedingen komen uit op € 120.709.		
Opmerking: De werkelijke uitgaven zijn in 2023 lager dan de geraamde uitgaven zoals aangegeven in het beheerplan Groen. Belangrijkste reden voor deze onderbesteding is de opgetreden vertraging in de uitvoering van wijkvervangingsprogramma's (o.a. Oranjewijk). Het doorschuiven van (groen)werkzaamheden zorgt ervoor dat het gereserveerde geld voor die projecten op een later moment worden uitgegeven dan gepland. Het geld blijft echter wel nodig, want zodra die projecten starten zullen kosten in rekening gebracht worden.		

8298115 Voorziening kunstobjecten	Stand 31-12-2023	€ 108.205
<p>Doelstelling Voorziening kunstobjecten is ingesteld om het groot onderhoud op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren en uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.</p>		
<p>Soort voorziening:</p>	<p>Voorziening ter equalisatie van de kosten</p>	
<p>Looptijd:</p>	<p>Geen looptijd vastgesteld</p>	
<p>Gewenste omvang:</p>	<p>Afstemmen op onderhoudsplan</p>	
<p>Meerjarenplanning aanwezig</p>	<p>ja (niet openbaar)</p>	
<p>Voeding De voeding was gelijk aan het nog uit te voeren onderhoud van € 165.000. De jaarlijkse dotatie volgt uit de begroting.</p>		
<p>Besteding De bestedingen van het onderhoud zijn in 2023 uitgekomen op € 56.795.</p>		
<p>Opmerking: De werkelijke uitgaven zijn in 2023 lager uitgevallen dan geraamd in het beheerplan kunstobjecten. Deze onderbesteding is met name het gevolg van capaciteitsgebrek bij de uitvoering van de in het beheerplan geplande werkzaamheden groot onderhoud aan een aantal kunstobjecten. Doelstelling voor de resterende jaren van het beheerplan is deze achterstanden in te lopen en het onderhoud conform het beheerplan uit te voeren.</p>		

4.4 Het overzicht van baten en lasten en de toelichting

4.4.1 Financiële analyse per programma

In dit hoofdstuk is, net als eerdere jaren, de financiële analyse per programma opgenomen. Waarbij de focus ligt op lastenoverschrijdingen zoals in de financiële verordening 2023-II is afgesproken tussen college en raad. Ook wordt een analyse gegeven van de verschillen tussen de begroting en de jaarrekening. In de programma's zijn analyses opgenomen op het niveau van de subprogramma's. In het Besluit begroting en verantwoording is voorgeschreven dat de financiële analyse zowel in de programmaverantwoording als in de jaarrekening moet plaatsvinden. Hieronder treft u teksten aan op het niveau van de programma's.

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
1 Meedoen in Leiderdorp	Lasten	34.296	35.267	4.304	39.571	37.116	2.455
	Baten	-9.951	-8.225	-4.603	-12.827	-14.125	1.298
Saldo		24.346	27.042	-298	26.743	22.991	3.753
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Lasten	14.265	11.581	1.442	13.023	12.069	954
	Baten	-9.895	-8.440	-1.430	-9.870	-10.347	477
Saldo		4.369	3.141	12	3.153	1.722	1.431
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Lasten	13.746	13.745	683	14.428	14.520	-93
	Baten	-783	-105	66	-39	-403	364
Saldo		12.963	13.640	749	14.388	14.117	271
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	339	634	-158	475	870	-395
	Baten	-55.302	-54.904	-2.350	-57.254	-58.331	1.077
Saldo		-54.963	-54.270	-2.509	-56.779	-57.461	683
Overhead, VPB en onvoorzien	Lasten	9.777	10.406	305	10.711	10.506	205
	Baten	-74	-8	0	-8	-15	7
Saldo		9.702	10.398	305	10.703	10.491	212
Totaal	Lasten	72.422	71.632	6.576	78.207	75.081	3.126
Totaal	Baten	-76.005	-71.681	-8.317	-79.998	-83.221	3.223
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-3.582	-49	-1.741	-1.790	-8.140	6.350
RESERVES 1 Meedoen in Leiderdorp	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
Saldo		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821
RESERVES 2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Toevoeging	2.416	708	865	1.572	2.080	-507
	Onttrekking	-4.849	-199	-205	-403	-403	0

Programma bedragen x € 1.000,-	L/B	Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Saldo		-2.433	509	660	1.169	1.676	-507
RESERVES 3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Toevoeging	100	100	0	100	100	0
	Onttrekking	-174	0	0	0	0	0
Saldo		-74	100	0	100	100	0
RESERVES Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	4.587	1.957	4.152	6.109	6.109	0
	Onttrekking	-2.856	-1.588	-5.244	-6.832	-6.832	0
Saldo		1.731	369	-1.092	-723	-723	0
RESERVES Overhead, VPB en onvoorzien	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
Saldo		-16	-31	0	-31	-31	0
Totaal	Toevoeging	10.675	4.329	7.190	11.518	14.846	-3.328
Totaal	Onttrekking	-10.837	-4.279	-5.449	-9.728	-9.728	0
TOTAAL MUTATIE IN RESERVES		-162	49	1.741	1.790	5.118	-3.328
	Lasten/ Toev.	83.097	75.960	13.765	89.726	89.927	-202
	Baten/ Onttr.	-86.842	-75.960	-13.765	-89.726	-92.949	3.223
RESULTAAT		-3.745	0	0	0	-3.022	3.022

Programma 1: Meedoen in Leiderdorp

1 Meedoen in Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Afwijking %
Lasten	39.571	37.116	2.455	6,20
Baten	-12.827	-14.125	1.298	-10,12
Saldo	26.743	22.991	3.753	14,03

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is niet overschreden. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Het resultaat op programma 1 is hoog uitgevallen met een voordeel van € 3.753.000. In dit resultaat zit een meevaller voor de opvang van Oekraïners van € 955.000. Door de hoge vergoedingen per beschikbare opvangplek pakt deze regeling voor de gemeente gunstig uit. Zonder deze meevaller blijft er nog altijd een voordeel over van € 2.800.000,

waarvan we overigens het merendeel nl. € 1.865.000 toevoegen aan de reserve sociaal domein. Hierna benoemen we de grootste afwijkingen.

Sport laat een positief saldo zien van € 434.000 doordat o.a. de incidentele energie bijdrage van € 200.000 praktisch niet gebruikt is. Daarnaast is het exploitatieresultaat over 2021 en 2022 van Sportfondsen Leiderdorp ten gunste van 2023 afgerekend voor een bedrag van € 786.000. Het voordeel op educatie is € 241.000 waarvan € 107.000 door het niet berekenen van de omslagrente op investeringen. Substantiële voordelen zijn ook gerealiseerd op de onderdelen bijzondere bijstand € 453.000, op participatie & reïntegratie € 309.000 en op welzijn € 348.000. Op de budgetten voor de Wmo en PGB's blijft een saldo over van totaal € 550.000 en bij crisishulpverlening (CNO) resteert een positief saldo van € 165.000. Het tekort op jeugd is € 401.000 maar kinderopvang valt weer mee met € 179.00.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2 Aantrekkelijk Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Afwijking %
Lasten	13.023	12.069	954	7,33
Baten	-9.870	-10.347	477	-4,83
Saldo	3.153	1.722	1.431	45,39

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is niet overschreden. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

De kosten in de openbare ruimte voor bruggen, wegen, openbare verlichting en waterwerken zijn met € 168.000 binnen budget gebleven. Daarvan is de ruim de helft, nl. € 86.000 veroorzaakt door dat geen omslagrente op de investeringen is berekend. Voor de verlegging van kabels en leidingen ontvangen we een degeneratievergoeding waaruit onder ander extra toezichthouders worden betaald. De netto opbrengst is € 129.000 voordelig.

De bestedingen voor duurzaamheid lopen iets achter bij de raming. Het resterende bedrag € 98.000 voegen we toe aan de reserve Duurzaamheid. De rijksbijdrage voor klimaat en energiebeleid van € 529.542 is volledig verantwoord met de apparaatskosten, die echter elders in de begroting zijn geboekt. Daardoor wordt een voordeel gepresenteerd van € 503.000.

De exploitatie van de begraafplaats valt € 25.000 voordelig uit door hogere opbrengsten voor het onderhoud en de aankoop van graven. De kosten voor implementatie van de Omgevingswet zijn ruim lager uitgevallen dan de raming. Het resterende bedrag van ruim € 104.000 storten we terug in de reserve Implementatie Omgevingswet. Op omgevingsvergunningen zelf is een voordeel gerealiseerd van € 111.000 waarvan € 86.000 door hogere leges-opbrengsten. De leges voor burgerzaken (reisdocumenten en huwelijken) geven een meeropbrengst van € 82.000. De opbrengst verkoop van grondstrookjes valt € 90.000 lager uit door dat het transport m.b.t. het vestigen van het recht van opstal van transformatiehuisjes na de jaarwisseling heeft plaatsgevonden. De grondexploitatie sloot met een voordelig resultaat van € 155.000 door o.a. de winstneming op de afgesloten grondexploitatie Amaliaplein en de verlaging van de voorziening negatieve grondexploitatie Bospoort-Zuid.

Programma 3: Bestuur en organisatie Leiderdorp

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp bedragen x € 1.000,-	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Afwijking %
Lasten	14.428	14.520	-93	-0,64
Baten	-39	-403	364	-929,45
Saldo	14.388	14.117	271	1,89

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is overschreden. De oorzaak van deze overschrijding is de vorming van de voorziening bovenwettelijk verlof. Deze voorziening is ingesteld omdat de hoogte van arbeidsgerelateerde verplichting uit hoofde van spaarverlof niet langer van een vergelijkbare omvang is. Voor de vorming van deze voorziening is het programma belast met een bedrag van € 339.590. Voor deze dotatie aan de voorziening was in de begroting geen raming opgenomen. Aangezien de overschrijding voortvloeit uit een wettelijke verplichting is voor dit programma géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Het resultaat op programma 3 is € 271.000 voordelig. De oorzaak is met name de lagere dotatie aan de voorziening wachtgeld bestuurders van € 80.000 en de vrijval uit de voorziening pensioenverplichtingen met een voordeel van € 201.000 t.o.v. de begroting door de stijging van de rekenrente.

De loonkosten en de inhuur voor vervanging is ruim binnen budget gebleven met een voordeel van € 269.000 maar door de vorming van de voorziening bovenwettelijk verlof is de exploitatie belast met € 340.000. Het nadeel dat daardoor ontstaat is gecompenseerd door verschillende meevallers op regiozaken.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemene Dekkingsmiddelen bedragen x € 1.000,-	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Afwijking %
Lasten	475	870	-395	-83,03
Baten	-57.254	-58.331	1.077	-1,88
Saldo	-56.779	-57.461	683	-1,20

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is overschreden. De oorzaak van deze overschrijding is de wettelijke verplichting om de omslagrente te verlagen als de doorberekende rente aan investeringen meer dan 25% afwijkt van de (netto) betaalde rente. Omdat we in 2023 per saldo geen rente betalen maar ontvangen wordt de omslagrente 0 % wat betekent dat de doorberekende rente 2023 in december is teruggeboekt.

Op de verschillende programma's waarop de rente was doorberekend ontstaat een voordeel van in totaal € 446.000. Tegenover dat voordeel staat eenzelfde nadeel van € 446.000 op de kostenplaats geldleningen. De doorberekende rente wordt op grond van BBV-voorschriften niet als een baat maar als een 'negatieve' last geraamd én verantwoord. Omdat de opvolging van de wettelijke verplichting om de omslagrente te verlagen pas in december is doorgevoerd was het niet meer mogelijk om de begroting daarop aan te passen. Dat betekent dat er wel een 'negatieve' last van

€ 446.000 is geraamd, maar niet gerealiseerd. Het verschil wordt als een overschrijding van de lasten in de rekening van baten en lasten zichtbaar. Aangezien de overschrijding voortvloeit uit een wettelijke verplichting m.b.t. de techniek van interne rentetoerekening is voor dit programma géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid. Waar er in dit programma immers sprake is van een overschrijding is er op andere programma's voor hetzelfde bedrag sprake van een onderschrijding op het rentebestanddeel van de kapitaallasten.

Analyse resultaat

Op de gemeentelijke heffingen is een voordeel gerealiseerd van € 291.000. De meevaller bestaat voor ca € 219.000 uit opbrengsten van vorige jaren zoals toeristenbelasting 2021 € 94.000 en OZB voor woningen en niet-woningen € 125.000. Voor 2023 viel de OZB voor niet-woningen met € 86.000 mee doordat de waarde hoger was en de inkomstenderving als gevolg van leegstand minder groot was.

De opbrengst algemene uitkering is € 362.000 voordelig als gevolg van ontwikkelingen in de december circulaire 2023 Gemeentefonds. In dit bedrag zitten bijvoorbeeld extra middelen van € 151.000 voor de implementatie van de Omgevingswet.

De rentebaten op de kortlopende tegoeden in rekening-courant vielen in het 2e halfjaar weer hoger uit dan verwacht. We noteerden daar een meevaller van € 117.000. De ontvangen rente over 2023 was hoger dan de betaalde rente. Om die reden konden we de geraamde rente voor een bedrag van € 446.000 niet doorberekenen aan de exploitatieprogramma's. Per saldo leverde dat een nadeel op van € 330.000 op geldleningen. Overigens ontstaat een voordeel op de programma's omdat er geen rente is doorberekend.

Tenslotte is er op de overige algemene baten en lasten een meevaller van € 268.000 in verband met de afrekening van de exploitatie 'Groene Hart Centrum'. In de afrekening van dit complex zijn ook ambtelijke uren vergoed die in de voorbije jaren zijn ingezet. De baten betreffen dus in feite een vergoeding die voortvloeit uit de exploitatie van voorgaande jaren.

Overhead, VPB en onvoorzien

Overhead, VPB en onvoorzien bedragen x € 1.000,-	Begroting 2023	Rekening 2023	Vershil	Afwijking %
Lasten	10.711	10.506	205	1,91
Baten	-8	-15	7	-86,76
Saldo	10.703	10.491	212	1,98

Analyse begrotingsrechtmatigheid

De begroting na wijziging is niet overschreden. Er is voor dit programma dus géén sprake van begrotingsonrechtmatigheid.

Analyse resultaat

Het resultaat van € 217.000 voordelig op overhead is de optelsom van diverse meevallers. Op informatiemanagement is € 32.000 over, van het budget voor personeelsactiviteiten is € 35.000 niet aangesproken en de kosten voor het gemeentehuis vielen € 89.000 lager uit. Dat laatste komt onder meer doordat geen omslagrente over de investering is doorgerekend voor ca € 50.000.

4.4.2 Toelichting financiële afwijkingen reserves

Het resultaat 2023 bedraagt € 3.474.111. Dit resultaat wordt mede bepaald door de resultaatafhankelijke, dus niet vooraf geraamde, verrekeningen met de reserves. In dit onderdeel lichten we de resultaatafhankelijke verrekeningen met de reserves toe.

bedragen x € 1.000,-	Rekening 2022	Begroting 2023	Rekening 2023	Verschil 2023
Lasten	72.422	78.207	75.081	3.126
Baten	-76.005	-79.998	-83.221	3.223
Totaal van saldo van baten en lasten	-3.582	-1.790	-8.140	6.350
Mutaties in reserves:				
- toevoegingen	10.675	11.518	14.846	-3.328
- onttrekkingen	-10.837	-9.728	-9.728	0
Resultaat	-3.745	0	-3.022	3.022

Om een reserve te kunnen gebruiken is een raadsbesluit nodig. In dit besluit staat de reden van gebruik. Die moet uiteraard corresponderen met het doel van de reserve. In de rekening zijn toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves verwerkt voor het bedrag dat de raad via de begroting (swijzigingen) goedkeurde. Daarnaast besloot de raad welke specifiek benoemde resultaten we in het lopende begrotingsjaar ten gunste of ten laste van een specifieke bestemmingsreserve mogen brengen om de lasten en/of tarieven te egaliseren. In de begroting is dat besluit per reserve tot uitdrukking gebracht.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Verschil 2023
Reserve sociaal domein	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
Saldo		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821
Totaal	Toevoeging	3.572	1.564	2.173	3.737	6.558	-2.821
	Onttrekking	-2.943	-2.461	0	-2.461	-2.461	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 1		628	-897	2.173	1.276	4.097	-2.821

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves programma 1:

Reserve sociaal domein

We voegden € 1.865.230 toe aan de reserve sociaal domein op basis van de positieve saldi van het onderwerp kunst en cultuur en de saldi van sub-programma 1B en 1C. We boekten verder het resultaat op de opvang Oekraïners van € 955.453 eveneens, maar dan wel geoormerkt aandeel in de reserve sociaal domein. Dit bedrag blijft expliciet voor deze activiteit beschikbaar.

VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2 bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Reserve bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	1.421	183	865	1.047	1.196	-149
	Onttrekking	-40	-199	-22	-221	-221	0
Saldo		1.381	-16	843	826	976	-149
Reserve omgevingsvergunning	Toevoeging	100	250	0	250	361	-111
	Onttrekking	-80	0	-5	-5	-5	0
Saldo		20	250	-5	245	357	-111
Reserve reiniging	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-4.294	0	0	0	0	0
Saldo		-4.294	0	0	0	0	0
Reserve impl.kst. omgevingswet	Toevoeging	349	100	0	100	204	-104
	Onttrekking	-232	0	-133	-133	-133	0
Saldo		117	100	-133	-33	71	-104
Reserve integraal beheer	Toevoeging	110	0	0	0	45	-45
	Onttrekking	-15	0	-45	-45	-45	0
Saldo		95	0	-45	-45	0	-45
Reserve duurzaamheid	Toevoeging	435	175	0	175	273	-98
	Onttrekking	-188	0	0	0	0	0
Saldo		247	175	0	175	273	-98
Totaal	Toevoeging	2.416	708	865	1.572	2.080	-507
	Onttrekking	-4.849	-199	-205	-403	-403	0
VERREKENING RESERVES PROGRAMMA 2		-2.433	509	660	1.169	1.676	-507

Toelichting afwijkingen mutaties in reserves programma 2:

Reserve bouw- en grondexploitaties

Aan de reserve is de winstneming Amaliaplein van € 90.963 toegevoegd. Verder is de voorziening neg. grondexploitaties verlaagd met € 36.235 welk bedrag ten gunste van deze reserve is gebracht. Tenslotte is van het jaarlijks beschikbare bedrag van € 40.000 ongeveer € 33.000 teruggestort in de reserve.

Reserve omgevingsvergunning

De opbrengsten van omgevingsvergunningen vallen achteraf toch mee. Het voordeel van € 111.277 wordt toegevoegd aan de reserve omgevingsvergunning.

Reserve implementatiekosten Omgevingswet

Het voordelig resultaat van € 104.000 storten we terug in de reserve.

Reserve integraal beheer openbare ruimte (IBOR)

Het voordelig resultaat op de onderhoudsbudgetten is berekend op € 291.000. Omdat deze reserve echter een plafond van € 1 miljoen kent is de toevoeging beperkt tot een bedrag van € 45.000.

Reserve duurzaamheid

Het voordelig resultaat van € 97.734 op duurzaamheid storten we terug in de reserve duurzaamheid.

VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Algemene reserve	Toevoeging	1.356	44	2.119	2.163	2.163	0
	Onttrekking	-1.151	-28	-4.829	-4.856	-4.856	0
Saldo		205	17	-2.710	-2.694	-2.694	0
Reserve ter dekking kapitaallasten	Toevoeging	295	1.913	1.175	3.088	3.088	0
	Onttrekking	-1.393	-767	-8	-775	-775	0
Saldo		-1.098	1.146	1.167	2.313	2.313	0
Behoedzaamheidsreserve	Toevoeging	2.937	0	858	858	858	0
	Onttrekking	-313	-793	-407	-1.200	-1.200	0
Saldo		2.624	-793	451	-343	-343	0
Totaal	Toevoeging	4.587	1.957	4.152	6.109	6.109	0
	Onttrekking	-2.856	-1.588	-5.244	-6.832	-6.832	0
VERREKENING RESERVES ALG.DEKKING		1.731	369	-1.092	-723	-723	0

Op bovenstaande reserves zijn geen afwijkingen t.o.v. de begroting.

VERREKENING RESERVES OVERHEAD bedragen x € 1.000,-		Rekening 2022	Begroting 2023	Wijziging Begroting	Begroting 2023 na wijziging	Rekening 2023	Vershil 2023
Reserve informatiebeleid	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
Saldo		-16	-31	0	-31	-31	0
Totaal	Toevoeging	0	0	0	0	0	0
	Onttrekking	-16	-31	0	-31	-31	0
VERREKENING RESERVES OVERHEAD		-16	-31	0	-31	-31	0

Op bovenstaande reserve is geen afwijking t.o.v. de begroting.

4.4.3 Gerealiseerde dekkingsmiddelen

Hieronder treft u het overzicht aan van algemene dekkingsmiddelen zoals het Besluit Begroting en Verantwoording voorschrijft.

Beleidssterrein bedragen x € 1.000,-	Rekening 2022	Lasten 2023	Baten 2023	Saldo 2023	Begroting 2023	Verschil 2023
A Lokale heffingen	-7.901	420	-9.042	-8.622	-8.305	317
B Algemene uitkering	-45.680	0	-47.814	-47.814	-47.452	362
C Dividend	-815	0	-781	-781	-722	59
D Saldo financiering	-112	324	-393	-70	-400	-330
E Overige algemene dekkingsmiddelen	-454	126	-301	-174	100	274
Totaal	-54.963	870	-58.331	-57.461	-56.779	683

De verschillenanalyse baseren we op afwijkingen > € 50.000.

A. Lokale heffingen

De OZB voor woningen was € 20.000 voordelig, waarvan € 12.000 betrekking heeft op voorgaande jaren. De opbrengst is dus in overeenstemming met de raming. Bij niet-woningen noteren we een relatief hoge meevaller van € 190.000. Deze meevaller bestaat voor € 113.000 uit opbrengst over voorgaande jaren. De OZB eigenaren valt € 32.000 hoger uit en de OZB gebruikers is € 46.000 hoger. De meevallers zijn een gevolg van de waarde van de niet-woningen, die iets hoger was dan verwacht. In het resultaat OZB gebruikers zit ook een voordeel omdat de inkomstenderving als gevolg van leegstand lager uitvalt. De reden daarvan is dat de BSGR de aanslag voor het gebruikersdeel aan de eigenaar oplegt als de gebruiker niet bekend is. Dan blijkt regelmatig dat de eigenaar ook de gebruiker is. De heffing van de toeristenbelasting 2021 was vanwege corona destijds uitgesteld. In 2023 is een inhaalslag gemaakt voor de jaren 2021 en 2022, met een positief resultaat van in totaal € 94.000.

B. Algemene Uitkering

De opbrengst algemene uitkering is € 362.016 voordelig. Dit komt uitsluitend door de ontwikkelingen in de decembercirculaire 2023 gemeentefonds. Zo ontving de gemeenten € 40.000 aan taakmutaties gerelateerd aan het sociaal domein en € 151.000 voor de implementatie van de omgevingswet. De resterende meevaller van € 171.000 ontstond door de bijstellingen van de maatstaven waardoor een gunstiger verdeling ontstond. Bij het bestemmingsvoorstel komen wij op deze ontvangst terug.

C. Dividend

De opbrengst dividend komt overeen met de begroting na wijziging. Het resultaat is ontstaan doordat er geen omslagrente is doorberekend.

D. Saldo financieringsfunctie

We trokken minder langlopende geldleningen aan dan verwacht omdat enerzijds de investeringen achterblijven bij de raming en anderzijds doordat we in de exploitatie meer ontvangen dan uitgeven. We sparen dus. In de loop van het jaar bleek al dat de rentebaten op tegoeden in de schatkist veel hoger uitvielen dan verwacht. De rentebaten zijn op dat moment voor heel 2023 ingeschat. De ramingen zijn in de 2e bestuursrapportage 2023 voor zowel de rentelasten

(€ 50.000 voordeel) als de rentebaten (€ 280.000 voordeel) bijgesteld. Vervolgens liepen de tegoeden in rekening-courant én de rentevergoeding in de tweede helft van 2023 nog hoger op. Met de rentebaten van de BSGR en de SVN betekende dat een extra meevaller van € 117.000.

De rentelasten worden via een renteomslagpercentage van 0,5% doorberekend aan de investeringen die deze rentelasten veroorzaken. Die rente wordt binnen de verschillende programma's als last verantwoord. Eind van het jaar bleek echter dat de verwerking van de doorberekende rente op investeringen op grond van een stellige uitspraak van de commissie BBV aangepast moet worden als de doorberekende rente meer dan 25% afwijkt van de (netto) betaalde rente. Omdat we in 2023 per saldo geen rente betalen maar ontvangen wordt de omslagrente 0 % wat betekende dat de doorberekende rente 2023 in december is teruggeboekt.

Op de verschillende programma's waarop de rente was doorberekend ontstaat een voordeel van in totaal € 446.000. Tegenover dat voordeel staat eenzelfde nadeel van € 446.000 op de kostenplaats geldleningen.

E. Overige algemene dekkingsmiddelen

Op dit onderdeel hadden we een meevaller van € 274.000. Het resultaat betreft voor een bedrag van € 268.000 de afrekening van de exploitatie "Groene Hart Centrum". In de afrekening van dit complex zijn ook ambtelijke uren vergoed die in de voorbije jaren zijn ingezet. De baten betreffen dus in feite een vergoeding die voortvloeit uit de exploitatie van voorgaande jaren.

4.4.4 Incidentele baten en lasten

Het overzicht incidentele baten en lasten is een verplicht overzicht uit het BBV. Voor een juist beeld van het structureel evenwicht van de jaarrekening is het overzicht onmisbaar. Voor de beoordeling van de incidentele baten en lasten gaan wij uit van de strikte toepassing van de regels zoals die ook door de toezichthouder (Provincie Zuid-Holland) worden toegepast. Dat betekent dat de baten en lasten in de regel als structureel worden aangemerkt en alleen bij wijze van uitzondering als incidenteel worden beschouwd. Dat kan als:

- a) de baten en lasten naar hun aard incidenteel zijn;
- b) de baten en lasten een onvoorwaardelijke einddatum kennen;
- c) er sprake is van een materiële beïnvloeding van het structurele evenwicht.

Onafhankelijk van deze criteria zijn baten en lasten inzake de grondexploitatie altijd incidenteel. Ook de verrekeningen met de reserves zijn incidenteel met uitzondering van de vrijval uit de reserve ter dekking avn kapitaallasten.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als structurele baten de structurele lasten dekken. De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

- Totaal van de lasten en baten van de programma's en algemene dekkingsmiddelen
- AF: de incidentele lasten en baten
- Blijft over het totaal van de structurele lasten en baten
- BIJ: de structurele verrekeningen met de reserves
- Geeft het totaal structureel jaarrekeningsaldo

bedragen x € 1.000 Programma	Lasten/ baten	I/S	2023
TOTAAL EXPLOITATIE PROGRAMMA'S	Lasten	Totaal	75.081
TOTAAL EXPLOITATIE PROGRAMMA'S	Baten	Totaal	-83.221
SALDO LASTEN EN BATEN PER PROGRAMMA			-8.140
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Lasten	I	1.069
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Baten	I	-4.025
SALDO MEEDOEN IN LEIDERDORP			-2.955
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Lasten	I	-148
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Baten	I	-3
SALDO AANTREKKELIJK LEIDERDORP			-152
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Lasten	I	0
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Baten	I	0
SALDO BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP			0
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Lasten	I	0
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Baten	I	0

bedragen x € 1.000 Programma	Lasten/ baten	I/S	2023
SALDO ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			0
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Lasten	I	0
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Baten	I	0
SALDO OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN			0
Totaal structurele lasten			74.160
Totaal structurele baten			-79.193
SALDO STRUCTUREEL LASTEN EN BATEN			-5.033
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
MEEDOEN IN LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	0
SALDO MEEDOEN IN LEIDERDORP			0
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
AANTREKKELIJK LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	0
SALDO AANTREKKELIJK LEIDERDORP			0
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Toevoegingen	S	0
BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP	Onttrekkingen	S	0
SALDO BESTUUR EN ORGANISATIE LEIDERDORP			0
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Toevoegingen	S	0
ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN	Onttrekkingen	S	-775
SALDO ALGEMENE DEKKINGSMIDDELEN			-775
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Toevoegingen	S	0
OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN	Onttrekkingen	S	0
SALDO OVERHEAD, VPB EN ONVOORZIEN			0
Totaal structurele toevoegingen			0
Totaal structurele onttrekkingen			-775
STRUCTUREEL JAARREKENING	Lasten		74.160
STRUCTUREEL JAARREKENING	Baten		-79.969
STRUCTUREEL SALDO VAN DE JAARREKENING			-5.809
STRUCTUREEL EVENWICHT			JA

Toelichting incidentele posten > € 100.000 per programma

Programma 1 Meedoen in Leiderdorp

- De incidentele lasten en baten betreffen uitsluitend de exploitatie voor de opvang van Oekraïners.

Programma 2 Aantrekkelijk Leiderdorp

- De incidentele lasten en baten betreffen uitsluitend de grondexploitaties.

Toelichting structurele toevoegingen en onttrekkingen >€ 100.000 per programma

Verekeningen met de reserves zijn doorgaans incidenteel. Uitzondering hierop is de vrijval uit de reserve ter dekking van kapitaallasten voor € 775.000.

Conclusie

Voor het financieel toezicht moeten begroting en jaarrekening materieel in evenwicht zijn. Materieel evenwicht betekent dat we geen incidentele baten inzetten voor structurele lasten. Zoals uit het overzicht hierboven blijkt, is onze jaarrekening materieel in evenwicht.

4.4.5 EMU saldo

Het EMU-saldo geeft het saldo van de inkomende en uitgaande geldstromen die daadwerkelijk in het kalenderjaar 2023 hebben plaatsgevonden minus deelname aan bedrijven en inkomsten uit kredietverstrekking. Dit is de wijze waarop de landen in de Euro-zone hun EMU-saldo berekenen en waarover ook begrotingsafspraken zijn gemaakt. In het bestuurlijk overleg tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken, VNG (Vereniging van Nederlandse Gemeenten) en IPO (Interprovinciaal Overleg) is afgesproken dat het Rijk en de lokale overheden gezamenlijk werken aan het beheersen van het EMU-tekort.

De EMU-tekortnorm decentrale overheden voor 2023 bedraagt -0,4 van het bruto binnenlands product. (Deze norm is voor vastgesteld voor de periode 2019-2023.) Er is geen onderverdeling naar gemeenten, provincies en waterschappen vastgesteld. Daarom worden er ook geen referentiewaarden per gemeente bekend gemaakt.

	Omschrijving	2022
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	3.582
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-904
3.	Mutatie voorzieningen	717
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	329
5.	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en verwachte boekwinst bij verkoop (im)materiële vaste activa	0
	Berekend EMU-saldo	4.875

4.4.6 Aanwending onvoorzien

Artikel 28 van het BBV schrijft voor dat we een overzicht moeten geven van het bedrag onvoorzien. In de programmabegroting van 2023 namen we voor onvoorzien een bedrag op van € 32.311.

In 2023 is er aanspraak gemaakt voor een bedrag van € 27.659 in de 1ste bestuursrapportage 2023 op de post onvoorzien inzake donatie giro 555 slachtoffers aardbeving.

Het restant bedrag van € 4.652 daar wordt geen aanspraak op gedaan en zal daarom vrijvallen in het resultaat 2023.

4.4.7 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector (=WNT)

Openbaarmakingsverplichting Wet Normering Topinkomens (WNT)

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze sectoren zijn op basis van de WNT verplicht om bezoldigingsgegevens van topfunctionarissen openbaar te maken. Topfunctionarissen zijn diegenen die behoren tot het hoogste uitvoerende of toezichthoudende orgaan, of de laag daaronder, en in die rol verantwoordelijk zijn voor de gehele instelling of rechtspersoon. Bij gemeenten zijn in ieder geval de gemeentesecretaris en de griffier topfunctionarissen.

Daarnaast moeten bezoldigingsgegevens en eventuele ontslagvergoedingen van andere medewerkers met een dienstbetrekking worden vermeld, zodra de bezoldiging in totaal hoger is dan het bezoldigingsmaximum. Dit geldt ook voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking. In dat geval wordt wel rekening gehouden met het aantal kalenderdagen en in welke deeltijdfactor de functionaris werkt.

De binnen gemeente Leiderdorp geïdentificeerde leidinggevende topfunctionarissen met een dienstbetrekking hebben geen dienstbetrekking bij meerdere WNT-plichtige instelling(en) als leidinggevende topfunctionaris (die zijn aangegaan met ingang van 1 januari 2022).

Deze verantwoording 2023 is opgesteld op basis van de voor gemeenten en gemeenschappelijke regelingen geldende algemene WNT-maximum van € 223.000. Er zijn er geen bezoldigingen betaald die boven dit wettelijke maximum uitkomen.

1a Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking.

Gegevens 2023		
Organisatie	Gemeente Leiderdorp	Gemeente Leiderdorp
Naam	Roos AM	Fobler, HKB
Functie	gemeentesecretaris	griffier
Functiegegevens		
aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01-2023 - 31-12-2023	01-05-2023 - 31-12-2023
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	115.869	70.229
Beloningen betaalbaar op termijn	18.935	11.737
<i>Bezoldiging</i>	<i>134.804</i>	<i>81.966</i>

Gegevens 2023		
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223.000	149.685
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2022		
Functiegegevens		
aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01-2022 - 31-12-2022	n.v.t.
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	
Dienstbetrekking	ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	108.378	
Beloningen betaalbaar op termijn	19.044	
<i>Bezoldiging</i>	<i>127.422</i>	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000	

1b leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Gegevens 2023			
Naam	Eva van der Voorde		Gerrie Buijs
Functie	Griffier		Griffier
Functiegegevens			
Kalenderjaar	2023	2022	2023
periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-1-23 t/ m 12-1-23	8-9-22 t/ m 31-12-22	17-1-23 t/ m 30-4-23
aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	1	4	4
omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	53	476	260
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum			
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	212	206	212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	29.500	114.400	118.000
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	109.292		55.120
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)			
bezoldiging in de betreffende periode	6.038	54.711	27.300
bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	60.749		27.300
- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.		n.v.t.
Bezoldiging	60.749		27.300
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.		n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.		n.v.t.

4.5 Single Information Single Audit (SISA)

Ook in de jaarrekening 2023 is de verantwoording via Single Information Single Audit (Sisa) opgenomen. De opmaak van de staat is door het ministerie voorgeschreven.

SISA bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 09-03-2024								
Verstrekker	Uitvoeringscode	Specifieke uitkering Juridische eenheid en omvang	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator		
JenV	A16	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne Gemeenten	Vul in totaal cumulatief te ontvangen normbedrag per gerealiseerde gemeentelijke plek per dag (GOO) (jaar T)	Vul in verschiel bij hogere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16:01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Vul in vrijvalige teruggere bij lagere werkelijke bestedingen ten opzichte van de uitkomst van A16:01 (jaar T) - uitzonderingsbepaling (GOO)	Besteding (jaar T) fiv de transitie - uitgezonderd uitvoeringskosten	Besteding (jaar T) uitgevoerde verstrekkingen (POO)	
			Aard controle R Indicator: A16:01	Aard controle R Indicator: A16:02	Aard controle n.v.t. Indicator: A16:03	Aard controle R Indicator: A16:04	Aard controle R Indicator: A16:05	Aard controle R Indicator: A16:06
			€ 3.085.411			€ 0	€ 0	€ 24.752
			Totaal bedrag vorderingen (/ onevenwichting uitgaven) per verstrekking (jaar T) POO	Vul in totaal te ontvangen normbedrag uitvoeringskosten per geregistreerde persoon waaraan in een maand een verstrekking is gedaan (POO) (jaar T)	Berekening totale besteding (jaar T)	Cumulatief besteding (tm jaar T)		
Aard controle R Indicator: A16:07	Aard controle R Indicator: A16:08	Aard controle n.v.t. Indicator: A16:09	Aard controle n.v.t. Indicator: A16:10					
€ 0	€ 11.550	€ 4.021.713	€ 5.704.749					
FIN	B2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagproblematiek Gemeenten	Aantal (potentief) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (jaar T)	Cumulatief aantal (potentief) gedupeerden die in aanmerking komt voor ondersteuning (tm jaar T)	Aantal uitgevoerde plannen van aanpak in (jaar T)	Cumulatief aantal uitgevoerde plannen van aanpak (tm jaar T)	Normbedragen voor a, b, d en f (ja/nee)	Normbedragen voor e (ja/nee)
			Aard controle R Indicator: B2:01	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:02	Aard controle D2 Indicator: B2:03	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:04	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:05	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:06
			3	3	2	9	Ja	Ja
			Wijziging keuze per (2023/2024)	Endverantwoording (Ja/Nee)	Reeks 1	Reeks 1		
			Aard controle n.v.t. Indicator: B2:07	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:08	Aard controle R Indicator: B2:09	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:10		
			N.V.T.	Nee	Reeks 1	Reeks 1		
			Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1	Reeks 1
			Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Cumulatieve besteding (tm jaar T) werkelijke kosten van onderdeel c (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Cumulatieve besteding (tm jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e (artikel 3)	Besteding (jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)	Cumulatieve besteding (tm jaar T) werkelijke kosten van onderdeel e met betrekking tot de kindregeling (artikel 3)
			Aard controle R Indicator: B2:11	Aard controle R Indicator: B2:12	Aard controle R Indicator: B2:13	Aard controle R Indicator: B2:14	Aard controle R Indicator: B2:15	Aard controle R Indicator: B2:16
			€ 6.755	€ 45.612			€ 0	€ 0
			Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2
			Normbedrag onderdeel a x aantal (potentief) gedupeerden (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel a x aantal (potentief) gedupeerde cumulatief (tm jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel b x aantal plannen van aanpak cumulatief (tm jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal PVA's (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel d x aantal nazorgtrajecten en/of PVA's cumulatief (tm jaar T) (artikel 3)
Aard controle R Indicator: B2:17	Aard controle R Indicator: B2:18	Aard controle R Indicator: B2:19	Aard controle R Indicator: B2:20	Aard controle R Indicator: B2:21	Aard controle R Indicator: B2:22			
€ 780	€ 14.440	€ 6.936	€ 31.212	€ 3.590	€ 16.155			
Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Reeks 2	Totaal	Totaal			
Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentief) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel e (afhankelijk van aantal (potentief) gedupeerden), indien nog niet eerder opgegeven (tm jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken (jaar T) (artikel 3)	Normbedrag onderdeel f x aantal driegesprekken cumulatief (tm jaar T) (artikel 3)	Totaal verantwoordings (jaar T) voor de SPUB B2 regeling	Totaal verantwoordings (jaar T) voor de SPUB B2 regeling			
Aard controle R Indicator: B2:23	Aard controle R Indicator: B2:24	Aard controle R Indicator: B2:25	Aard controle R Indicator: B2:26	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:27	Aard controle n.v.t. Indicator: B2:28			
€ 0	€ 12.000	€ 0	€ 0	€ 30.608	€ 30.608			
BZK	C32	Regeling specifieke uitkering ventilatie in scholen Gemeenten	Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Start bouwactiviteiten uiterlijk 31 december 2023 (Ja/Nee)	Toelichting (verplicht als bij start bouwactiviteiten (indicator 04) 'Nee' is ingevuld)	Endverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32:01	Aard controle R Indicator: C32:02	Aard controle n.v.t. Indicator: C32:03	Aard controle D2 Indicator: C32:04	Aard controle n.v.t. Indicator: C32:05	Aard controle n.v.t. Indicator: C32:06
			1 SUVS21-00869769	€ 0	€ 60.591	Ja		Ja
			2 SUVS21-0080904	€ 0	€ 90.591	Ja		Ja
			3 SUVS21-2-03027208	€ 0	€ 0	Nee	Het is nog niet bekend wanneer de verbouwing van de Willem 98 Zuilberg is gestart	Nee
			Kopie Beschikkingnummer/Naam	Zijn de begroefingsposten waarvoor een uitkering is aangevraagd uitgevoerd? (Ja/Nee/N.v.t.)	Toelichting (verplicht als bij indicator 08 nee is ingevuld)			
			Aard controle n.v.t. Indicator: C32:07	Aard controle D2 Indicator: C32:08	Aard controle n.v.t. Indicator: C32:09			
			1 SUVS21-00869769	Ja				
			2 SUVS21-0080904	Ja				
			3 SUVS21-2-03027208	Nee	Lidstrijd pool contact met het RVO om de uitvoering van dit project te bespreken.			
BZK	C43	Regeling reductie energiegebruik woningen Gemeenten	Beschikkingnummer/naam	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (tm jaar T)	Aantal bereikte woningen	Toelichting	Endverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: C43:01	Aard controle R Indicator: C43:02	Aard controle R Indicator: C43:03	Aard controle D1 Indicator: C43:04	Aard controle n.v.t. Indicator: C43:05	Aard controle n.v.t. Indicator: C43:06
RREW2020-0049189	€ 34.884	€ 332.867	3.564	30 huishoudens hebben ervoor gekozen om niet mee te doen met de maatregelen, ondanks het verzoek van de gemeente om een vershiel in planning en realisatie.	Ja			
BZK	C55	Aanpak energieraemoede	Het aantal huishouders in huurwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 01 gemeoede kosten	Het aantal huishouders in koopwoningen aan wie energiebesparende voorzieningen zijn verstrekt die kunnen leiden tot vermindering van energiegebruik/de energierekening	Besteding (jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten	Cumulatieve besteding (tm jaar T) van de onder indicator 04 gemeoede kosten
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55:01	Aard controle R Indicator: C55:02	Aard controle n.v.t. Indicator: C55:03	Aard controle n.v.t. Indicator: C55:04	Aard controle R Indicator: C55:05	Aard controle n.v.t. Indicator: C55:06
221	€ 133.214	€ 133.214	14	€ 8.439	€ 8.439			

			Het aantal huishoudens dat ondersteuning –bijvoorbeeld via advies aan huis– heeft gekregen in de vorm van advies over vermindering van het energieverbruik voor zijn specifieke woningen waar de besoner direct zijn/haar energieverbruik mee heeft kunnen verminderen.	Besteding (jaar T) van de onder indicator 07 gemeede kosten	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) van de onder indicator 07 gemeede kosten				
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/07	Aard controle R Indicator: C55/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/09				
			234	€ 0	€ 0				
			Het aantal kleine gasbesparende maatregelen (w.o. radiatorfolie en lichtstrips)	Het aantal kleine elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. LED-lampen)	Het aantal grote(re) gasbesparende maatregelen (w.o. dakisolatie, vloerisolatie, spouwmuurisolatie etc.)	Het aantal grote(re) elektriciteitsbesparende maatregelen (w.o. veringen koelkasten, wasmachines etc.)	Het aantal gegeven adviezen met directe verlaging energieverbruik/energie rekening tot gevolg	Het aantal overige energieretening verlagende maatregelen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C55/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/11	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/12	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/14	Aard controle n.v.t. Indicator: C55/15	
			234	234	0	0	234	0	
BZK	C62	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagaffaire	Gedelfte opbrengsten (jaar T) die voortvloeien uit het kwijtschelden van gemeentelijke belastingen	Endverantwoording (Ja/Nee)					
			Aard controle R Indicator: C62/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C62/02					
			€ 6.153	Nee					
BZK	C92	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Besteding (jaar T)	Bedrag doorgeschoven naar t+1	Aantal informatiepunten dat de gemeente financiert	Aantal vragen dat in het afgelopen jaar bij de informatiepunten in de gemeente behandeld is	Aantal gebruikte leermiddelen		
			Aard controle R Indicator: C92/01	Aard controle R Indicator: C92/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/04	Aard controle n.v.t. Indicator: C92/05		
			€ 28.015	€ 0					
BZK	C94	Regeling houdende regels verstrekkende specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming [...] van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Beschikkingnummer	Besteding (jaar T)	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen zijn genomen [...]	Het aantal slecht geïsoleerde woningen [...], eventueel in samenhang [...] met een WOZ-waarde boven het gemeentelijk gemiddelde (peildatum 2022) of een WOZ-waarde van € 420.300 [...] en	Het aantal woningen waarbij een hogere bijdrage dan € 4.000 is toegekend, het aantal woningen dat daarvan niet voldoet aan de betreffende uitzonderingsgevallen	Het totaalbedrag van de overschrijding boven de € 4.000 van de laatstebedeelde woningen	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C94/01	Aard controle R Indicator: C94/02	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/03	Aard controle R Indicator: C94/04	Aard controle R Indicator: C94/05	Aard controle R Indicator: C94/06	
			L122-035/1559	€ 0	0	0	0	€ 0	
			Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan gerichte ondersteuning en/of het bedrag waarvoor dierden met de benodigde expertise zijn ingeschakeld als bedoeld in artikel 2, derde lid, onderdeel a, van de regeling	Bedrag dat vanuit de specifieke uitkering besteed is aan die energiebesparende isolatiemaatregelen, eventueel in samenhang met energiezuinige ventilatiemaatregelen.	Endverantwoording (Ja/Nee)				
			Aard controle R Indicator: C94/07	Aard controle R Indicator: C94/08	Aard controle R Indicator: C94/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C94/10			
			1	€ 0	€ 0	Nee			
BZK	C105	Regeling specifieke uitkering startbouwpunten	Projectnummer	Aantal woningen waarvan de bouw is gestart cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken datum van start bouw gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Aantal woningen dat is gerealiseerd cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken datum van oplevering gehaald? (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Besteding (jaar T)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/01	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/02	Aard controle D1 Indicator: C105/03	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/04	Aard controle D1 Indicator: C105/05	Aard controle R Indicator: C105/06	
			1	1	Ja	0	Nee	€ 0	
			Kopie projectnummer	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Prijscategorieën woningen komen overeen met projectaanvraag (Ja/Nee) - bij Nee is indicator 10 verplicht	Toelichting afwijking(en) van datum start bouw, datum van oplevering en/of prijscategorieën woningen	Aantal betaalbare woningen waarvan de bouw gestart is cumulatief (t/m jaar T)	Algesproken aandeel van betaalbare woningen gehaald? (Ja/Nee)	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/07	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/08	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/09	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/10	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/11	Aard controle D1 Indicator: C105/12	
			1	€ 0	Ja	0	92	Ja	
			Kopie projectnummer	Endverantwoording (Ja/Nee)	0	0	92	Ja	
			Aard controle n.v.t. Indicator: C105/13	Aard controle n.v.t. Indicator: C105/14					
			1	Nee					
OCW	D8	Onderwijsachterstandenbeleid 2023-2026 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitsnorm (conform artikel 159, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 158 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 160 WPO)	Correcte besteding (jaar T-1)	Opgelboude reserve ultimo (jaar T-1)		
		Gemeenten	Aard controle R Indicator: D8/01	Aard controle R Indicator: D8/02	Aard controle R Indicator: D8/03	Aard controle R Indicator: D8/04	Aard controle R Indicator: D8/05		
			€ 339.355	€ 67.182	€ 48.797	€ 0	€ 0		
			Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid		
			Aard controle n.v.t. Indicator: D8/06	Aard controle R Indicator: D8/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D8/08	Aard controle R Indicator: D8/09			
			1						
OCW	D14	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Besteding (jaar T) maatregelen artikel 3, lid 2, a t/m e samen opgeteld	Besteding (jaar T) voor tijdelijke extra huur van bestaande huisvesting indien deze extra huisvesting nodig is voor de uitvoering van maatregelen die scholen of gemeenten in het kader van het Nationaal Programma Onderwijs nemen	Besteding (jaar T) voor ambtelijke capaciteit van de gemeente of inkoop van expertise voor de uitvoering van het Nationaal Programma Onderwijs	Correcte besteding (jaar T-1)	Opgelboude reserve ultimo (jaar T-1)		
			Aard controle R Indicator: D14/01	Aard controle R Indicator: D14/02	Aard controle R Indicator: D14/03	Aard controle R Indicator: D14/04	Aard controle R Indicator: D14/05		
			€ 38.285	€ 0	€ 0	€ 0	€ 42.654		
			Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs	Hieronder per regel één gemeente(codes) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering gemeenten t.b.v. het Nationaal Programma Onderwijs			
			Aard controle n.v.t. Indicator: D14/06	Aard controle R Indicator: D14/07	Aard controle n.v.t. Indicator: D14/08	Aard controle R Indicator: D14/09			
			1						

tenW	E44B	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021-2027 (SiSa tussen medeoverheden)	Hieronder per regel één CBS(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen naast de verantwoordingsinformatie voor die medeoverheid invullen	Beschikingsnummer	Besteding (jaar T) ten laste van de verstrekker	Cumulative besteding (t/m jaar T) ten laste van de verstrekker	Besteding ten laste van cofinanciering (jaar T)	Besteding cofinanciering cumulatief (t/m jaar T)	
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-01	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-02	Aard controle R Indicator: E44B-03	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-04	Aard controle R Indicator: E44B-05	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-06
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Endverantwoording (Ja/Ne)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-07	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-08	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-09			
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	Nee				
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	Nee				
			Kopie CBS(code)	Kopie beschikingsnummer	Naamnummer maatregel	Maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Ne) - per maatregel			
				Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-10	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-11	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-12	Aard controle n.v.t. Indicator: E44B-13		
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	1. Oranjerijk en Doelkwartier-West - Toepassen van grasbetonnen in parkerstroken	Nee			
			000548 Gemeente Leiden	ENW/BSK-2021/213742	2. Oranjerijk en Doelkwartier-West - Toepassen van WADI in brede groenstroken	Nee			
tenW	E84	Regeling stimulerende verkeersveiligheidsmaatregelen 2022-2023 Provincies en Gemeenten	Besteding (jaar T)	Cumulative besteding (t/m jaar T)	Cumulative eigen bijdrage en externe financiering (t/m jaar T)	Project afgerond (alle maatregelen) in (jaar T) (Ja/Ne)			
			Aard controle R Indicator: E84-01	Aard controle n.v.t. Indicator: E84-02	Aard controle R Indicator: E84-03	Aard controle n.v.t. Indicator: E84-04			
			€ 0	€ 0	€ 0	Nee			
			Naamnummer per maatregel	Per maatregel, maatregel afgerond in (jaar T)? (Ja/Ne)	De hoeveelheid opgeleverde verkeersveiligheidsmaatregelen per type maatregel (stuk, meters)	Eventuele toelichting, mits noodzakelijk			
			Aard controle n.v.t. Indicator: E84-05	Aard controle n.v.t. Indicator: E84-06	Aard controle n.v.t. Indicator: E84-07	Aard controle n.v.t. Indicator: E84-08			
			1.337 Aanleg van een fietsstraat op een 30 km/h voertuuland in Meters	Nee	0				
EZK	F28	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Besteding apparaatkosten (jaar T): salarissen en sociale lasten voor ambtelijk personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T): kosten voor ingeleend personeel	Besteding apparaatkosten (jaar T): overige goederen en diensten	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) apparaatkosten	Besteding (jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatkosten	Cumulative bestedingen (t/m jaar T) overige kosten gerelateerd aan apparaatkosten	
			Aard controle R Indicator: F28-01	Aard controle R Indicator: F28-02	Aard controle R Indicator: F28-03	Aard controle n.v.t. Indicator: F28-04	Aard controle R Indicator: F28-05	Aard controle n.v.t. Indicator: F28-06	
			€ 545.791	€ 20.692	€ 6.028	€ 572.511	€ 0	€ 0	
			Endverantwoording (Ja/Ne)						
			Aard controle n.v.t. Indicator: F28-07						
			Nee						
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 60 Participatiewet, gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente 1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) 1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente 1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente 1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	
			Aard controle R Indicator: G2-01	Aard controle R Indicator: G2-02	Aard controle R Indicator: G2-03	Aard controle R Indicator: G2-04	Aard controle R Indicator: G2-05	Aard controle R Indicator: G2-06	
			€ 5.458.836	€ 68.659	€ 262.444	€ 0	€ 39.001	€ 0	
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (exclusief Rijk)	Gederfde baten de voortvloeiende uit kwijtschelden schulden gebundelde uitkering Participatiewet in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	
			Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2-07	Gemeente 1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud) (Bbz 2004) Aard controle R Indicator: G2-08	Gemeente 1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) Aard controle R Indicator: G2-09	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2-10	Gemeente 1.7 Participatiewet (PW) Aard controle R Indicator: G2-11	Aard controle R Indicator: G2-12	
			€ 26.168	€ 33.197	€ 0	€ 421.779	€ 0	€ 0	
			Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren als gevolg van wijzigingen schulden gebundelde uitkering Participatiewet (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)					
			Aard controle R Indicator: G2-13	Aard controle n.v.t. Indicator: G2-14					
			€ 0	Ja					
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverzekering), gemeentedeel 2023 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr.	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) vanwege vanaf 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Baten vanwege vóór 1 januari 2020 verstrekt kapitaal (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Bob	Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) onderzoekskosten artikel 52, eerste lid, onderdeel b, Bbz 2004 (Bob)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle R Indicator: G3-01	Aard controle R Indicator: G3-02	Aard controle R Indicator: G3-03	Aard controle R Indicator: G3-04	Aard controle R Indicator: G3-05	Aard controle R Indicator: G3-06	
			€ 0	€ 2.736	€ 4.648	€ 0	€ 0	€ 0	
			BBZ vóór 2020 - levensonderhoud (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - kapitaalverzekering (exclusief BOB)	BBZ vóór 2020 - levensonderhoud en kapitaalverzekering (BOB)	BBZ vanaf 2020 - kapitaalverzekering (Ja/Ne)	Volledig zelfstandige uitvoering		
			Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) (exclusief BOB) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud BBZ en achterstallige betalingen kapitaalverzekeringen BOB in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van kapitaalverzekeringen BBZ in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire Gemeente	Aard controle n.v.t. Indicator: G3-11		
			Aard controle R Indicator: G3-07	Aard controle R Indicator: G3-08	Aard controle R Indicator: G3-09	Aard controle R Indicator: G3-10	Aard controle R Indicator: G3-11		
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 57.944	€ 1.283	
SZW	G4	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo), gemeentedeel 2023 Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over Tozo (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wvgr	Vreemde regeling betreft het?	Besteding (jaar T) levensonderhoud	Besteding (jaar T) kapitaalverzekering	Baten (jaar T) levensonderhoud	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (aflossing)	Baten (jaar T) kapitaalverzekering (overig)	
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			Aard controle n.v.t. Indicator: G4-01	Aard controle R Indicator: G4-02	Aard controle R Indicator: G4-03	Aard controle R Indicator: G4-04	Aard controle R Indicator: G4-05	Aard controle R Indicator: G4-06	
			Tozo 1 (1 mei tot 1 juni 2020)	€ 1.009	€ 0	€ 0	€ 57.944	€ 1.283	
			Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 267	€ 0	€ 0	€ 4.866	€ 187	
			Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 671	€ 0	€ 0	€ 31.496	€ 958	
			Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 282	€ 0	€ 0	€ 4.213	€ 181	

			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	-€ 26	€ 0	€ 0	€ 0	€ 971	€ 70
			6 Totaal	-€ 2.255	€ 0	€ 0	€ 0	€ 90.490	€ 2.659
			Kopie regeling	Aantal besluiten levensonderhoud (jaar T)	Aantal besluiten kapitaalverstrekking (jaar T)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle n.v.l. Indicator: G4/07	Aard controle R Indicator: G4/08	Aard controle R Indicator: G4/09	Aard controle n.v.l. Indicator: G4/10			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	0	0	Ja			
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	0	0	Ja			
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	0	0	Ja			
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	0	0	Ja			
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	0	0	Ja			
			6 Totaal	0	0	N.v.l.			
			Kopie regeling	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), aflossing	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking Tozo buitenland (gemeente Maastricht), overig	Uitvoeringskosten (jaar T) uitvoering Tozo buitenland (gemeente Maastricht)		
				Aard controle n.v.l. Indicator: G4/11	Aard controle R Indicator: G4/12	Aard controle R Indicator: G4/13	Aard controle R Indicator: G4/14	Aard controle R Indicator: G4/15	
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)						
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)						
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)						
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)						
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)						
			6 Totaal	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			Kopie regeling	Levensonderhoud - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden levensonderhoud Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Levensonderhoud - Mutaties (dotaties en vrijval) voorziening dubieuze debiteuren (jaar T) als gevolg van kwijt te schelden schulden levensonderhoud Tozo i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Kapitaalverstrekkingen - Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden van achterstallige betalingen op kapitaalverstrekkingen Tozo in jaar T i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire			
				Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle n.v.l. Indicator: G4/16	Aard controle R Indicator: G4/17	Aard controle D2 Indicator: G4/18	Aard controle R Indicator: G4/19			
			1 Tozo 1 (1 mrt tot 1 juni 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			2 Tozo 2 (1 juni tot 1 oktober 2020)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			3 Tozo 3 (1 oktober 2020 tot 1 april 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			4 Tozo 4 (geldend van 1 april 2021 tot 1 juli 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			5 Tozo 5 (geldend van 1 juli tot 1 oktober 2021)	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0		
			6 Totaal	0	0	0	0		
SZW	G10	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			Aard controle R Indicator: G10/01	Aard controle R Indicator: G10/02	Aard controle n.v.l. Indicator: G10/03				
			€ 102.940	€ 0	Ja				
SZW	G12	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Bijzondere bijstand in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Gederfde baten die voortvloeien uit kwijtschelden schulden Wet inburgering van 13 september 2012 in (jaar T) i.v.m. de hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)				
			Gemeente	Gemeente	Gemeente				
			Aard controle R Indicator: G12/01	Aard controle R Indicator: G12/02	Aard controle n.v.l. Indicator: G12/03				
			€ 0	€ 0	Ja				
SZW	G13	Onderwijsroute_deel gemeente 2023	Bestedingen onderwijsroute (jaar T)	Baten onderwijsroute (jaar T) (exclusief Rijk)	Bestedingen overige voorzieningen (jaar T) Gemeente	Baten overige voorzieningen (jaar T) (exclusief Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering (Ja/Ne)		
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente			
			Aard controle R Indicator: G13/01	Aard controle R Indicator: G13/02	Aard controle R Indicator: G13/03	Aard controle R Indicator: G13/04	Aard controle n.v.l. Indicator: G13/05		
			€ 7.560	€ 0	€ 0	€ 0	Ja		
VWS	H4	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Totale werkelijke berekende subsidie	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Overroende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
			Gemeenten						
			Aard controle R Indicator: H4/01	Aard controle n.v.l. Indicator: H4/02	Aard controle R Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07
			€ 849.294	€ 81.602	€ 6.264	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Activiteiten	Totale werkelijke berekende subsidie per project (jaar T)	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) Overroende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) roerende zaken	Werkelijke besteding voor de activiteiten inclusief btw x 17,5% (jaar T) overige kosten	Toelichting - Verplicht als het een activiteit betreft welke NIET in de toekenning meegenomen is	
				Aard controle n.v.l. Indicator: H4/03	Aard controle R Indicator: H4/04	Aard controle R Indicator: H4/05	Aard controle R Indicator: H4/06	Aard controle R Indicator: H4/07	Aard controle n.v.l. Indicator: H4/08
			1 1.1 Overroende zaken Nieuwbouw	€ 6.264	€ 6.264	€ 0	€ 0	€ 0	
			2 1.2 Renovatie sportvelden Bloemerd	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			3 1.3 Overroende zaken - Onderhoud	€ 18.296	€ 18.296	€ 0	€ 0	€ 0	
			4 2.2 Roerende zaken Dienstverlening derden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			5 2.3 roerende zaken - Beheer en exploitatie	€ 13.458	€ 0	€ 13.458	€ 0	€ 0	
			6 3.1 Mengpercentage	€ 12.625	€ 0	€ 0	€ 12.625	€ 0	
			7 3.2 Verbonden lichamen	€ 30.959	€ 0	€ 0	€ 30.959	€ 0	
VWS	H8	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Beschikkingnummer	Totaal bedrag volgens beschikking	Bestelling aanstellen sportformateur (jaar T)	Bestelling uitvoering sportakkoord (jaar T)	Cumulatieve bestelling aanstellen sportformateur (t/m jaar T)	Cumulatieve bestelling uitvoering sportakkoord (t/m jaar T)	
					Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	Gerealiseerd	
			Aard controle n.v.l. Indicator: H8/01	Aard controle n.v.l. Indicator: H8/02	Aard controle R Indicator: H8/03	Aard controle R Indicator: H8/04	Aard controle n.v.l. Indicator: H8/05	Aard controle n.v.l. Indicator: H8/06	
			1 1042227-2005382	€ 37.717	€ 0	€ 37.717	€ 0	€ 37.717	
			Kopie beschikkingnummer	Endverantwoording (Ja/Ne)					
				Aard controle n.v.l. Indicator: H8/07	Aard controle n.v.l. Indicator: H8/08				
			1 1042227-2005382	Ja					
VWS	H25	Regeling Specifieke uitkering (jabanen en zwembaden (ronde 3))	Beschikkingnummer / kenmerk	Ontvangen Rijksbijdrage (Jaar T)	Totale definitieve exploitatiekosten	Totale cumulatieve besteding	Endverantwoording		
				Automatisch berekend	Automatisch berekend	Automatisch berekend			
				Aard controle n.v.l. Indicator: H25/01	Aard controle n.v.l. Indicator: H25/02	Aard controle n.v.l. Indicator: H25/03	Aard controle n.v.l. Indicator: H25/04	Aard controle n.v.l. Indicator: H25/05	
			1	€ 83.899	€ 0	€ 0	Ja		
			Naam locatie	Betreeft periode Nov + dec 2021 of Jan 2022?	Totale toezegging per locatie	Hoogte definitief exploitatiekosten per locatie	Besteding per locatie	Cumulatieve besteding per locatie (t/m jaar T)	

		Aard controle n.v.t. Indicator: H25/00 De Doos	Aard controle R Indicator: H25/01 Niv + dec 2021 jan-22	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/08	Aard controle R Indicator: H25/09	Aard controle R Indicator: H25/10	Aard controle n.v.t. Indicator: H25/11		
1	2	3	4	5	6	7	8		
VWS	H30	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Naam onderdeel	Totaalbedrag (jaar T) toegelend per onderdeel	Besteding (jaar T) per onderdeel	Welk bedrag per onderdeel neemt u mee van 2023 naar 2024?	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per onderdeel	Voldaan aan afspraken in akkoorden (Ja/ Nee n.v.t.)?	
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/01	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/02	Aard controle R Indicator: H30/03	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/04	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/05	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/06		
		1 Lokaal Sportakkoord	€ 16.584	€ 16.584	€ 0	€ 16.584	Ja		
		2 Brede regeling combinatiefuncties	€ 114.038	€ 91.229	€ 22.807	€ 91.229	Ja		
		3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	€ 25.483	€ 26.478	€ 0	€ 26.478	Ja		
		4 Kansrijke Start	€ 19.112	€ 22.360	€ 0	€ 22.360	Ja		
		5 Mentale Gezondheid	€ 8.919	€ 4.816	€ 1.784	€ 4.816	Ja		
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	€ 22.298	€ 23.858	€ 0	€ 23.858	Ja		
		7 Valpreventie	€ 65.610	€ 62.748	€ 0	€ 62.748	Ja		
		8 Leefomgeving	€ 12.741	€ 12.600	€ 0	€ 12.600	Ja		
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	€ 3.185	€ 0	€ 637	€ 0	Ja		
		10 Versterken sociale basis	€ 48.506	€ 38.064	€ 7.467	€ 38.064	Ja		
		11 Mantelzorg	€ 12.741	€ 11.283	€ 1.241	€ 11.283	Ja		
		12 Een tegen eenzaamheid	€ 12.741	€ 12.741	€ 0	€ 12.741	Ja		
		13 Welzijn op recept	€ 7.008	€ 7.008	€ 0	€ 7.008	Ja		
		14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGZ	€ 3.185	€ 3.185	€ 0	€ 3.185	Ja		
		15 Coördinatiekosten regionale aanpak	€ 11.340	€ 11.340	€ 0	€ 11.340	Ja		
		Kopie naam onderdeel	Meegewerkt aan de monitoring (Ja/Nee n.v.t.)?						
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/07	Aard controle n.v.t. Indicator: H30/08						
		1 Lokaal Sportakkoord	Ja						
		2 Brede regeling combinatiefuncties	Ja						
		3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden	Ja						
		4 Kansrijke Start	Ja						
		5 Mentale Gezondheid	Ja						
		6 Aanpak overgewicht en obesitas	Ja						
		7 Valpreventie	Ja						
		8 Leefomgeving	Ja						
		9 OKO & Vroegsignalering alcoholproblematiek	Ja						
		10 Versterken sociale basis	Ja						
		11 Mantelzorg	Ja						
		12 Een tegen eenzaamheid	Ja						
		13 Welzijn op recept	Ja						
		14 Versterking kennis- en adviesfunctie GGZ	Ja						
		15 Coördinatiekosten regionale aanpak	Ja						
		Endverantwoording (Ja/Nee)							
		Aard controle n.v.t. Indicator: H30/09							
		Nee							
VWS	H35B	Specifieke uitkering IZA-doelen 2023-2026 (S)Sa tussen medeoverheden)	Naam onderdeel	Besteding (jaar T)					
		Aard controle n.v.t. Indicator: H35B/01	Aard controle R Indicator: H35B/02						
		000546 Gemeente Leiden	€ 0						

4.6 Overzicht per taakveld

Om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen, wordt een uniforme indeling in taakvelden voorgeschreven, waaraan de bijbehorende baten en lasten worden toegerekend.

Verdelingsprincipe: Leiderdorp kent in de begroting en de realisatie een onderverdeling naar door de Raad vastgestelde programma's met onderliggende subprogramma's en een onderverdeling naar activiteiten. Deze gelaagdheid is in de begrotingsadministratie eveneens vastgelegd. In die administratie zijn op een gedetailleerder niveau ook alle begrotingsposten opgenomen:

- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één bepaalde productgroep en elke productgroep is gekoppeld aan één bepaald programma.
- Elke begrotingspost is gekoppeld aan één van de voorgeschreven taakvelden zoals die bij ministeriële regeling zijn vastgesteld.
- Overhead wordt gepresenteerd op taakveld 0.4. Dit taakveld wordt niet verdeeld over de programma's, maar behoort bij het overzicht overhead.

Overzicht per taakveld Leiderdorp (realisatie)			Baten	Lasten
Bestuur en ondersteuning	0.1	Bestuur	-95.328	1.765.897
	0.10	Mutaties reserves	-9.727.735	14.846.226
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	3.021.821
	0.2	Burgerzaken	-409.982	1.079.820
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-408.651	309.148
	0.4	Overhead	-226.083	10.728.668
	0.5	Treasury	-1.056.662	323.654
	0.61	OZB woningen	-5.989.480	318.515
	0.62	OZB niet-woningen	-2.755.774	52.500
	0.64	Belastingen overig	-168.303	65.780
	0.7	Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	-47.813.755	
	0.8	Overige baten en lasten	-300.672	126.262
	0.9	Vennootschapsbelasting (VpB)		253
		Totaal	-68.952.427	32.638.545
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en brandweer	-20.299	1.951.996
	1.2	Openbare orde en veiligheid	-295.859	712.855
		Totaal	-316.158	2.664.851
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	-402.378	4.665.341
	2.2	Parkeren	-26.703	240.456
	2.5	Openbaar vervoer		5.334
		Totaal	-429.081	4.911.131
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	-519	75.388
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-40	14.349

Overzicht per taakveld Leiderdorp (realisatie)			Baten	Lasten
	3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-16.390	164.001
	3.4	Economische promotie	-246.625	18
	Totaal		-263.574	253.756
Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	-6	6.182
	4.2	Onderwijshuisvesting	-470.926	2.286.881
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingzaken	-449.439	1.052.635
	Totaal		-920.372	3.345.699
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-66.909	-615.294
	5.2	Sportaccommodaties	-673.971	1.884.927
	5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-28.264	250.174
	5.5	Cultureel erfgoed	-12.570	59.091
	5.6	Media	-110.645	567.353
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-31.778	4.388.128
	Totaal		-924.137	6.534.379
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-4.585.516	2.158.206
	6.2	Wijkteams	-390.729	4.471.113
	6.3	Inkomensregelingen	-6.109.309	9.862.192
	6.4	Begeleide participatie	-13	489.390
	6.5	Arbeidsparticipatie	214.408	915.821
	6.6	Maatwerkvoorziening (WMO)	-217.215	1.696.805
	6.71a	Hulp bij het huishouden (WMO)	-3.051	2.994.599
	6.71b	Begeleiding (WMO)	-79.290	1.947.656
	6.71c	Dagbesteding (WMO)	-546	101.661
	6.71d	Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-546	101.661
	6.72a	Jeugdhulp begeleiding	-15	6.164.635
	6.72b	Jeugdhulp behandeling	-15	14.219
	6.72c	Jeugdhulp dagbesteding	-15	14.219
	6.72d	Jeugdhulp zonder verblijf overig	-15	337.719
	6.73b	Gezinsgericht	-15	14.219
	6.73c	Jeugdhulp met verblijf overig	-15	14.219
	6.74a	Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-15	14.219
	6.74b	Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-12	11.128
	6.74c	Gesloten plaatsing	-12	11.128
	6.81a	Beschermd wonen (WMO)	-835.384	748.811
	6.81b	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-510	67.041
	6.82a	Jeugdbescherming	-29	27.818

Overzicht per taakveld Leiderdorp (realisatie)			Baten	Lasten
	6.82b	Jeugdreclassering	-61.569	112.644
	Totaal		-12.069.428	32.291.121
Volksgezondheid en milieu	7.1	Volksgezondheid	-74.933	1.676.073
	7.2	Riolering	-2.094.698	1.683.343
	7.3	Afval	-5.132.254	4.088.055
	7.4	Milieubeheer	-749.597	1.040.311
	7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-407.511	377.764
	Totaal		-8.458.993	8.865.546
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	-180.970	464.629
	8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-4.082	39.934
	8.3	Wonen en bouwen	-429.753	939.384
	Totaal		-614.805	1.443.947
Totaal			-92.948.975	92.948.975

4.7 Gebeurtenissen na balansdatum

Geen bijzonderheden

4.8 Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid college van burgemeester en wethouders

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het college van burgemeester en wethouders toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door de raad op 8 april 2024 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht. Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door de raad bepaald en bedraagt 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € 2.700.000.

De grondslag voor deze verantwoording is de Kadernota Rechtmatigheid 2023 van de Commissie BBV van november 2023.

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met de raad aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

5. OVERIGE

5.1 Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van de gemeente Leiderdorp

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN JAARREKENING 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van de gemeente Leiderdorp gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 en van het vermogen van de gemeente Leiderdorp op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:

- Het overzicht van baten en lasten over 2023;
- De balans per 31 december 2023;
- De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het college van burgemeester en wethouders over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
- De SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
- De bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), de “Controleverordening gemeente Leiderdorp 2023-II” welke op 18 december 2023 door de raad is vastgesteld, het normenkader 2023, zoals op 8 april 2024 door de raad is vastgesteld en het Controleprotocol Wet normering topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie ‘Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening’.

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Leiderdorp, zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel

Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op € 899.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstolerantie bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan reserves, zoals voorgeschreven in artikel 2 lid 1 Bado.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn, zoals ook bedoeld in artikel 3 Bado.

Wij zijn met de raad overeengekomen dat wij aan de raad tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven de € 50.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SiSa- of WNT-redenen relevant zijn.

Controleaanpak frauderisico's

1. Geen materieel frauderisico ten aanzien van de opbrengstverantwoording

Conform onze beroepsstandaarden hebben wij aandacht besteed aan het frauderisico rondom het bestaan, de juistheid en de volledigheid van de opbrengstenverantwoording. In onze frauderisicoanalyse hebben wij geconcludeerd dat wij geen materieel frauderisico zien ten aanzien van de opbrengstverantwoording. Dit vloeit voort uit het feit dat een opbrengststroom vast kan zijn, waarop de gemeente Leiderdorp geen invloed heeft (zoals een rijksbijdrage of bijdrage van derden), dat een opbrengststroom geen materiële omvang heeft of dat een opbrengstenstroom bestaat uit een grote hoeveelheid kleine, routinematige, niet materiële transacties waardoor de kans op een materiële fraude laag is. De risico's zijn naar onze mening niet zodanig groot dat we hieraan significante aandacht hebben besteed.

2. Het risico dat het college maatregelen van interne beheersing doorbreekt

Geïdentificeerd frauderisico

Het college bevindt zich in een positie om fraude te kunnen plegen, omdat het in staat is de administratieve vastleggingen te manipuleren en frauduleuze financiële overzichten op te stellen door interne beheersingsmaatregelen te doorbreken, die anderszins effectief lijken te werken.

Wij besteden bij de controle aandacht aan het risico van het doorbreken van maatregelen van interne beheersing door het college bij:

- Journaalposten en andere aanpassingen die tijdens het opstellen van de jaarrekening zijn gemaakt;
- Schattingen en schattingsprocessen;
- Significante transacties buiten het kader van de normale bedrijfsuitoefening.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de opzet en het bestaan geëvalueerd van de maatregelen van interne beheersing in de processen voor het genereren en verwerken van journaalposten en het maken van schattingen, uitgaande van een risico op doorbreking van dat proces. We hebben het proces rondom de totstandkoming van financiële verslaggeving beoordeeld.

Het risico op het doorbreken van interne beheersingsmaatregelen door het management hebben wij ondervangen door het selecteren van journaalposten op basis van risicocriteria. Hierop hebben wij detailcontroles uitgevoerd.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het doorbreken van de interne beheersing door het management.

3. Het vermoeden van fraude in het inkoopproces gericht op het betalen van inkoopfacturen, waarbij de prestatielevering achterwege blijft

Geïdentificeerd frauderisico

Wij hebben materiële frauderisico's onderkend op het betalen van facturen zonder dat er een prestatielevering aan ten grondslag ligt, en op het uitvoeren van handmatige uitgaande betalingen die niet het reguliere factuurbetalingsproces hebben doorlopen.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben detailcontroles uitgevoerd op inkoopfacturen en daarbij vastgesteld dat de onderliggende prestatie is geleverd. Daarnaast hebben wij aanvullende analyses gedaan op crediteuren en de betaalregels uit de bankapplicaties waarbij wij ons hebben gericht op het voorkomen van betalingen naar dezelfde crediteur met verschillende bankrekeningnummers en het voorkomen van betalingen naar buitenlandse rekeningnummers.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude ten aanzien van het betalen van inkoopfacturen, waarbij de prestatielevering achterwege blijft.

4. Het risico dat een leverancier een opdracht gegund krijgt door belangenverstremgeling

Geïdentificeerd frauderisico

Wij hebben materiële frauderisico's onderkend ten aanzien van het doen van inkopen, waar gelet op de functie van collegeleden mogelijk sprake zou kunnen zijn van belangenverstremgeling.

Controlewerkzaamheden en waarnemingen

Wij hebben de nevenfuncties van collegeleden geanalyseerd en onderzocht of er inkooptransacties met organisaties zijn geweest, waar collegeleden een nevenfunctie hebben. Wanneer dat het geval was, zijn wij nagegaan of deze transacties passend zijn geweest binnen de reguliere bedrijfsvoering en op welke wijze deze zijn ingekocht.

Onze werkzaamheden hebben niet geleid tot specifieke aanwijzingen voor fraude of vermoedens van fraude als gevolg van belangenverstrengeling.

Controleaanpak veronderstellingen inzake financiële risico's in relatie tot de financiële positie

Het college van burgemeester en wethouders heeft de jaarrekening opgemaakt uitgaande van de continuïteit van het geheel van de werkzaamheden voor de periode tot en met eind 2027, ofwel de termijn waarvoor de laatst vastgestelde begroting is opgesteld. Onze werkzaamheden om de continuïteitsbeoordeling van college van burgemeester en wethouders te evalueren omvatten onder andere:

- Het overwegen of de continuïteitsbeoordeling van het college van burgemeester en wethouders alle relevante informatie bevat waarvan wij als gevolg van onze controle kennis van hebben kunnen nemen, door het college van burgemeester en wethouders te bevragen over de belangrijkste veronderstellingen en uitgangspunten bij het maken van haar beoordeling, het kennis nemen van de begroting 2024 – 2027 alsmede de financiële resultaten zoals deze blijken uit de financiële administratie tot het moment van afgifte van onze controleverklaring en het kennis nemen van de uitkomsten van het financieel toezicht regime door de Provincie Zuid-Holland op basis van haar beoordeling van de begroting 2023 – 2026;
- Het nagaan of het college van burgemeester en wethouders gebeurtenissen of omstandigheden heeft geïdentificeerd die gerede twijfel kunnen doen ontstaan over de mogelijkheid van de gemeente om haar continuïteit te handhaven (hierna: continuïteitsrisico's);
- Het inwinnen van inlichtingen bij het college van burgemeester en wethouders over haar kennis van continuïteitsrisico's met betrekking tot de periode van de door haar verrichte continuïteitsbeoordeling.

Onze controlewerkzaamheden hebben geen informatie opgeleverd die strijdig is met de veronderstellingen en aannames van het college van burgemeester en wethouders over de gehanteerde continuïteits-veronderstelling.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6 sub a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

VERKLARING OVER DE IN DE JAARSTUKKEN OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

De jaarstukken omvatten andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. De andere informatie bestaat uit:

- De inhoudsopgave;
- het voorwoord;
- de Leeswijzer;
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen; en
- de bijlagen Bestuur en organisatie, Kerngegevens Leiderdorp, Afkortingenlijst, Begrippenlijst en Voortgang aanbevelingen rekenkamer.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag in overeenstemming met het BBV.

VERKLARING BETREFFENDE OVERIGE DOOR WET- OF REGELGEVING GESTELDE VEREISTEN

Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Bado en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het college van burgemeester en wethouders en de raad voor de jaarrekening

Het college van burgemeester en wethouders is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het college van burgemeester en wethouders is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen zoals opgenomen in het door de raad op 8 april 2024 vastgestelde normenkader voor de financiële rechtmatigheid en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het college van burgemeester en wethouders tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het college van burgemeester en wethouders noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het college van burgemeester en wethouders de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Het college van burgemeester en wethouders moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de financiële risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

De raad is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de gemeente.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Bado, de "Controleverordening gemeente Leiderdorp 2023-II" welke op 18 december 2023 door de raad is vastgesteld, het normenkader 2023, zoals op 8 april 2024 door de raad is vastgesteld, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeente;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het college van burgemeester en wethouders en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het college van burgemeester en wethouders gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeente in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan omtrent de financiële positie. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring.

Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen echter van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van de gemeente;

- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening van de gemeente, rekening houdend met de invloed daarop van de aard en de significantie van de activiteiten van uitvoeringsorganisaties ten behoeve van de gemeente. Op basis hiervan hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden ten aanzien van deze uitvoeringsorganisaties.

Wij communiceren met de raad onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Alkmaar, 20 juni 2024

Publieke Sector Accountants B.V.

6. BIJLAGEN

6.2 Bijlage 1: Bestuur en organisatie

College van Burgemeester en wethouders

De samenstelling en portefeuillevverdeling per 31/12/2023 is:

Burgemeester T.C.M. Struik

Algemeen bestuurlijke zaken, Openbare orde en veiligheid, Integrale handhaving, Toerisme en recreatie.

Wethouder H. Romeijn (LPL) 1e locoburgemeester

Coördinatie regionale samenwerking, Economische zaken, Werk en Inkomen, Onderwijs en onderwijshuisvesting, Maatschappelijk vastgoed, Integratie en inburgering, Sport, Kunst en cultuur, Dierenwelzijn, Coördinatie subsidiebeleid.

Wethouder G. van Gaal (PvdA/GL) 2e locoburgemeester

Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en monumentenzorg, Projectportefeuille Baanderij & A4-zone (incl. Ikea-terrein), Verkeer, vervoer en bereikbaarheid, Duurzaamheid, warmte- en energietransitie, Integraal beheer openbare ruimte (inclusief begraafplaats), Milieu en afval, Integraal verkeer en vervoersplan, Coördinatie wijk- en buurtgericht werken; participatie, Coördinatie omgevingswet.

Wethouder D.C.W. Binnendijk(CDA) 3e locoburgemeester

Communicatie en media, Financiën en grondzaken, Bedrijfsvoering, Dienstverlening waaronder versterking klantcontact, Leidse Ring Noord, Jeugd, zorg en welzijn, Vergrijzing en ouderenzaken, Gezondheidszorg, Zorg en veiligheid, Polders en Groene Hart, Maatschappelijke opvang, Aanbestedings- en inkoopbeleid.

Gemeentesecretaris A.M. Roos

De gemeentesecretaris is eerste adviseur van het college en stuurt - als eindverantwoordelijke - de ambtelijke organisatie aan. Zij richt zich in het bijzonder op de faciliterende en stafafdelingen en is daarnaast bestuurder in de zin van de Wet op ondernemingsraden. Haar aandachtsvelden zijn politiek bestuur, externe contacten en regionale samenwerking.

Gemeenteraad

Zetelverdeling 2022-2026

- LPL: 6 zetels
- PvdA/GL: 5 zetels
- VVD: 4 zetels
- D66: 3 zetels
- CDA: 2 zetels
- ChristenUnie-SGP: 1 zetel

Lokale Partij Leiderdorp (LPL)

- Dhr. H.K. Langenberg (fractie voorzitter)
- Mw. K. Balak
- Dhr. E. Filemon
- Dhr. J.L.M. Bruggeman
- Dhr. H. Verheggen
- Dhr. R.S.L.M. van Beelen

Partij van de Arbeid / GroenLinks (PvdA/GL)

- Dhr. O.C. McDaniel (fractie voorzitter)
- Mw. M. D. van Beek
- Dhr. R. Schmidt
- Mw. S.M.A. van Roemburg
- Dhr. S. Overduin

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

- Dhr. F. van Noort (fractie voorzitter)
- Mw. M. Breedveld
- Dhr. T. Groentjes
- Dhr. N. Verwers

Democraten 66 (D66)

- Mw. P. van Brandenburg (fractie voorzitter)
- Mw. M. van Ulden
- Mw. H. Barendse

Christen Democratisch Appèl (CDA)

- Mw. M. Hempen (fractie voorzitter)
- Mw. M. van der Stelt

ChristenUnie-SGP

- Dhr. A. Janssen (fractie voorzitter)

Griffier

- Mw. H.K.B. Fobler

Maandag politieke avond - De Leiderdorpse gemeenteraad werkt volgens een vierwekelijkse vergadercyclus:

Week 1 Presidium 19.30 - 20.30, Informatieavond 20.30 – 22.30 uur (informatie en participatie).

Het presidium stelt bij de start van de cyclus o.a. de agenda voor het politiek forum en de raad vast. Doel van de informatieavond is om met burgers en/of organisaties over een actueel thema in gesprek te gaan en dit te doen op een moment dat dit voor de besluitvorming relevant is. Ook is de informatieavond het moment waarop presentaties worden verzorgd door het ambtelijk apparaat

Week 2 Fractiespreekuur 19.30 – 20.00 uur, Fracties 20.00 – 23.00 uur.

Burgers kunnen een half uur fractiespreekuur aanvragen over een onderwerp dat hen bezig houdt. Alle fracties vaardigen dan hun woordvoerder(s) af. Tijdens de fractievergaderingen vanaf 20.00 uur bereiden fracties van partijen hun standpunten voor politiek forum en raad voor.

Week 3 Politiek forum 20.00 – 23.00 uur (voorbereiden besluitvorming).

In het politiek forum vindt politiek inhoudelijke discussie plaats. Ook kunnen burgers tijdens het politiek forum inspreken en deelnemen aan de discussie. Het politiek forum is nadrukkelijk niet bedoeld voor technische vragen. Deze dienen tijdens de informatieavonden of schriftelijk te worden gesteld.

Week 4 Raad

19.30 uur - fracties – laatste voorbereiding fracties voor de aansluitende raad

20.30 uur -Raadsvergadering (besluitvorming).

Politieke discussie en besluitvorming over de voorstellen die in het politiek forum aan de orde zijn geweest, gelegenheid voor indienen amendementen en moties.

6.3 Bijlage 2: Kerngegevens Leiderdorp

Sociale structuur

Inwoners	1-1-2019*	1-1-2020*	1-1-2021*	1-1-2022*	1-1-2023*
0-19 jaar	5.924	5.912	5.916	5.839	5.863
20-64 jaar	14.898	15.123	15.142	15.257	15.336
65 jaar en ouder	6.226	6.327	6.319	6.361	6.562
Totaal aantal inwoners	27.048	27.362	27.377	27.457	27.761

* Deze cijfers zijn vastgesteld door het CBS

6.4 Bijlage 3: Afkortingenlijst

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
ASV	Algemene Subsidie Verordening Leiderdorp	OER	Opwek van Energie op Rijksvastgoed
AV	Audiovisueel	OLP	Onderwijsleerpakket
AVG	Algemene verordening gegevensbescherming	OTO	Open en Toegankelijke Overheidsinformatie
bbp	Bruto binnenlands product	OZB	Onroerendezaakbelasting
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	PGB	Persoonsgebonden budget
BBZ	Besluit bijstand voor Zelfstandigen	PMD	Plastic, Metaal en Drank afval
BCF	Btw-compensatiefonds	POC	Percentage of Completion
BDU	Brede Doeluitkering	POW	Perspectief op werk
BGT	Basisregistratie Grootchalige Topografie	PPS	Publiek Private Samenwerking
Bibob	Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur	PVT	Participatieverklaringstraject
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	PW	Participatiewet
BOO	Bossers Opleiding Ontwikkeling	RBL	Regionaal Bureau Leerplicht
BRP	Basis Registratie Personen	RCL	Racing Club Leiderdorp
BSGR	Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland	RES	Regionale Energie Strategie
Btw	Bruto toegevoegde waarde	RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	RDW	Rijksdienst voor Wegverkeer
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	RIF	Regionaal investeringsfonds
CMK	Cultuureducatie met Kwaliteit	RO-beleid	Ruimtelijke Ordening beleid
CNO	crisisnoodopvang	ROM	Regionale Ontwikkelings Maatschappij
COVID	Coronavirus disease	RRE	Regeling Reductie Energieverbruik
COVS	Centrale Organisatie van Voetbal Scheidsrechters	RREW	Regeling Reductie Energieverbruik Woningen
CPB	Centraal Planbureau	RWS	Rijkswaterstaat
CROW	Centrum voor regelgeving en onderzoek in de grond-, water- en wegenbouw en de verkeerstechniek	SISA	Single Information Single Audit
DIV	Documentatie en informatieverstrekking	SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
DNB	De Nederlandse Bank	SMP	Soortenmanagementplan
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	SOZ	Serviceorganisatie Zorg
DZB	De Zijlbedrijven	SP71	Servicepunt71
ECB	Europese Centrale Bank	SPUK	specifieke uitkering
EHBG	Eerste Hulp bij Geldzorgen	SUVIS	Specifieke Uitkering Ventilatie in Scholen
ELO	Erfgoed Leiden en Omstreken	SVB	Sociale Verzekeringsbank

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
EMU	Economische en Monetaire Unie	SVn	Stimuleringsfonds Volkshuisvesting
Fido	Wet Financiering decentrale overheden	SWS	Stichting Waarborgfonds voor de Sport
GALA	Gezond en Actief leven Akkoord	SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst	TOZO	Tijdelijke Overbruggingsregeling Zelfstandige Ondernemers
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen	TWO jeugdhulp	Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap Jeugdhulp
GIG	Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie	UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
GR	Gemeenschappelijke Regeling	vGRP	verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan
HBOL	Huurders Belangen Organisatie Leiderdorp	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
HHR	Hoogheemraadschap van Rijnland	VOG	Verklaring omtrent gedrag
HRM	Human Resource Management	Vpb	Vennootschapsbelasting
HSL	Hoge Snelheidslijn	VRA	Verkeersregelaarsautomaten
IB&P	Informatiebewerking en Privacy	VRHM	Veiligheidsregio Holland Midden
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	VRI	Verkeersregelinstallaties
IDA	Interne Dienstverlening en Advisering	VSV	Voortijdig schoolverlaters
IHP	Integraal Huisvestings Plan	VTH	Vergunning, Toezicht en Handhaving
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	VvE	Vereniging van Eigenaren
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	VVE	Voor- en vroegschoolse educatie
IVVP	Integraal Verkeers- en Vervoerplan	Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
IWkp	Integraal Waterketenplan	WAO	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	WEW	Waarborgfonds Eigen Woning
JPT	Jeugd Preventie Team	Wgs	Wet gemeentelijke schuldhulpverlening
JT	Jeugdteam	WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
KCC	klantcontactcentrum	WI	Wet Inburgering
LEA	Lokale Educatieve Agenda	WLR	Warmte Leidse Regio
LOV	Leiderdorpse ondernemers Vereniging	Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
LRN	Leidse Ring Noord	WNT	Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen (semi-)publieke sector
LSO	Leiderdorpse Signalering Ondernijning	WOB	Wet Openbaarheid van Bestuur
LTA	Landelijk Transitiearrangement	Woo	Wet open overheid
MEC	Milieu Educatief Centrum	WOZ	Wet Waardering Onroerende Zaken
NCW	Netto contante waarde	WPG	Wet Publieke Gezondheid
NDE	centrum voor Natuur- en DuurzaamheidsEducatie	Wsw	Wet sociale werkvoorziening
NHG	Nationale Hypotheek Garantie	WSW	Waarborgfonds sociale woningbouw
NIP	Nationaal Isolatieprogramma	WVG	Wet Goed Verhuur

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
NK	Nederlands Kampioenschap	WWB	Wet werk en bijstand
NPO	Nationaal Programma Onderwijs	ZIN	Zorg in Natura
NRF	Het Nationaal Restauratiefonds		
NVRD	Nederlandse Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement		

6.5 Bijlage 4: Begrippenlijst

Begrip	Omschrijving
Activa	Bezittingen die langer dan één jaar meegaan en die om die reden in meerdere jaren worden afgeschreven (bijv. gebouwen, rollend materieel). Activa staan op de balans.
Afschrijving	De uitgave aan activa worden over meer jaren verdeeld en niet in één keer in de exploitatie opgenomen. Dit noemt men afschrijven. Door afschrijving lopen de kosten in de loop van de jaren parallel met de baten voortvloeiend uit het gebruik en houdt tevens de boekwaarde gelijke tred met de werkelijke, steeds dalende waarde.
Algemene dekkingsmiddelen	Het overzicht algemene dekkingsmiddelen bevat ten minste de lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is, de algemene uitkeringen, dividend, het saldo van de financieringsfunctie en de overige algemene dekkingsmiddelen.
Balans	Onderdeel van de jaarrekening. De balans geeft een overzicht van de bezittingen, vreemd en eigen vermogen (activa en passiva) van de gemeente.
Baten en Lasten (stelsel van)	Een begrotingssysteem van baten en lasten houdt in dat alle ontvangsten en uitgaven worden toegerekend aan het begrotingsjaar waarop zij betrekking hebben.
Begroting	Een begroting geeft aan welke beleidsvoornemens de gemeente heeft, hoeveel middelen daarmee zijn gemoeid en uit welke bronnen die middelen afkomstig zijn. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) onderscheidt een beleidsbegroting en de financiële begroting.
Beleidsthema	Per thema worden de hoofdkenmerken, visie en het bestuurlijke kader toegelicht.
Besluit Begroting en Verantwoording	Het besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten geeft de spelregels voor de lokale overheden voor de inrichting van begroting en jaarrekening van de gemeente.
Boekwaarde	Betreft de administratieve (dus nog niet afgeschreven) restwaarde van vaste activa die eerder middels een investering zijn aangeschaft.
Brede school	Samenwerkingsverband tussen partijen die zich bezighouden met opgroeiende kinderen. Doel van het samenwerkingsverband is de ontwikkelingskansen van de kinderen te vergroten. Onderwijs en welzijn zijn in ieder geval participanten. Voorschoolse voorzieningen, peuterspeelzaal, sport, cultuur, bibliotheek en andere instellingen kunnen ook een onderdeel van de brede school zijn.
BTW compensatiefonds	Fonds waaruit de gemeente vanaf 2003 Btw kan declareren bij het Rijk op typische overheidstaken (uitgezonderd o.a. onderwijs-huisvesting).
Budgettair neutraal	Begrotingswijzigingen die per saldo de totale begroting niet beïnvloeden.

Begrip	Omschrijving
Dekking	De wijze waarop een kostenverhoging dan wel een opbrengstenverlaging wordt opgevangen in de vorm van 1) een nieuwe inkomstenbron, 2) een doorberekening van kosten aan derden, 3) een verhoging van de belastingen, 4) een verlaging van andere kosten.
Dividend	Periodieke uitkering van winst aan de aandeelhouders van een onderneming.
Doelmatigheid	Mate waarin de productie is geleverd in relatie tot de inzet van middelen, afgezet tegen een vooraf bepaalde norm (bijv. minuten per paspoort, kosten per strekkende kilometer).
Doeltreffendheid	Mate waarin de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd. Van belang is om vast te stellen in hoeverre het beoogde maatschappelijke effect de verdienste is van de organisatie (relatie gerealiseerde productie - gerealiseerd effect, afgezet tegen het beoogde maatschappelijke effect).
Doeluitkering	Uitkering door het Rijk aan een lagere overheid voor een nauw omschreven wettelijk vastgesteld doel of taak. De gelden zijn niet vrij besteedbaar. In veel gevallen is een specifieke verantwoording over de besteding één van de voorwaarden voor het verkrijgen van de uitkering.
Efficiency en effectiviteit	Efficiency is doelmatigheid (is de uitvoering goed, met gebruik van zo min mogelijk middelen). Effectiviteit is doeltreffendheid (doen we de goede dingen, bereiken we het gestelde doel).
Egalisatiereserve	Reserve met als doelstelling jaarlijks sterk fluctuerende lasten door de jaren heen te compenseren. Dit kan door de jaarlijks gelijk blijvende storting in de reserve ten laste van de exploitatie te nemen en de werkelijke uitgaven uit de reserve te betalen.
EMU saldo	Het EMU-saldo is het saldo van de inkomsten en uitgaven van de overheid voor de unie van landen die de euro als betaalmiddel hebben (Economische en Monetaire Unie).
Financieel beheer	De organisatie van de administratie en het beheer van de vermogenswaarden.
Financiële rechtmatigheid	Met financiële rechtmatigheid wordt bedoeld dat de financiële beheershandelingen in overeenstemming met de geldende wet- en regelgeving zijn uitgevoerd.
Financieringsmiddelen	Kort- of langlopende geldmiddelen die nodig zijn om de kosten van een investering te betalen. Behalve van financieringsmiddelen uit eigen kapitaal en reserves wordt ook van minder reguliere financieringsmiddelen gebruik gemaakt, zoals opgenomen geldleningen en het saldo van crediteuren en debiteuren.
Gemeentefonds (algemene uitkering)	Uitkering van het Rijk die de gemeenten in principe vrij mogen besteden. Dit ter onderscheid van doeluitkeringen met een gebonden besteding.
Incidentele baten en lasten	Opbrengsten en uitgaven die maar een enkele keer voorkomen.
Indirecte kosten	Betreft kosten waarbij de directe samenhang met de producten ontbreekt. Door middel van één of meer verdeelsleutels worden de indirecte kosten aan taakvelden resp. programma's toegerekend toegerekend.

Begrip	Omschrijving
Investering	Een investering is een uitgaaf van een object met een gebruiksduur van langer dan één jaar; investeringen worden geactiveerd op de balans. Uit investeringen vloeien kapitaallasten voort die op de gemeentelijke exploitatie drukken.
Investeringsplan	Een overzicht van de geplande investeringen over meerdere jaren.
Jaarrekening	De jaarrekening is de tegenhanger van de financiële begroting; de jaarrekening gaat in op de realisaties van het afgelopen begrotingsjaar. De jaarrekening is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de programmarekening met toelichting en de balans met toelichting.
Jaarstukken	De jaarstukken zijn onderverdeeld in het jaarverslag en de jaarrekening en is de tegenhanger van de begroting.
Jaarverslag	Het jaarverslag is de tegenhanger van de beleidsbegroting en gaat met name in op de uitkomsten van de programma's over het afgelopen begrotingsjaar. Het jaarverslag is een onderdeel van de jaarstukken en bestaat uit de programmaverantwoording en de paragrafen.
Kapitaallasten	Kapitaallasten bestaan uit de componenten afschrijving en rentekosten. Het zijn exploitatiekosten van activa. De rentekosten ontstaan omdat voor de aanschaf 'geld geleend' wordt. Door de dalende boekwaarde nemen de rentekosten in de loop van de jaren af. Voor de berekening van de rentekosten wordt het percentage van de omslagrente gehanteerd.
Lastendruk	Totaal van regelmatig terugkerende, vaste geldelijke verplichtingen
Leges	Betaling voor een gemeentelijk goed of een dienst op publiekrechtelijke grondslag (bijv. leges paspoort, leges rijbewijs). Leges zijn retributies maar worden wettelijk tot de belastingen gerekend. Leges mogen maximaal kostendekkend zijn.
Meerjarenraming	Een prognose van de voor meerdere jaren, na het begrotingsjaar, te verwachten lasten en baten op basis van vigerend (= bestaand) beleid; dan wel van uitgaven en inkomsten ter zake van investeringen waarvoor al kredieten zijn verstrekt.
Overhead	De kosten van werkzaamheden of faciliteiten die een indirecte relatie vertonen met de gemeentelijke producten en diensten, v.b. leidinggeven, afdelingsadministratie, de kantine of de huisvesting.
Overzicht van baten en lasten	Onderdeel van de financiële begroting dat een overzicht geeft van alle baten en lasten die in de programma's zijn opgenomen.
Paragrafen	Een paragraaf geeft volgens het BBV een dwarsdoorsnede van de begroting op financiële aspecten. Het gaat dan om de beleidslijnen van beheersmatige aspecten die belangrijk zijn, financieel, politiek of anderszins. De paragrafen zijn onderdeel van zowel de beleidsbegroting als het jaarverslag.

Begrip	Omschrijving
Planning- en controlcyclus	De jaarlijks terugkerende werkzaamheden die samenhangen met het opstellen, bespreken, bewaken en verifiëren van budgetten.
Precariobelasting	Belasting voor het gebruiken van openbare grond of water. De belasting kan worden geheven van degenen die voorwerpen onder, op of boven openbare gemeentegrond of water hebben of van degene voor wie dit gebeurt, v.b. haven- en liggelden, marktgelden en parkeergelden.
Prestatie	Het meetbare resultaat van activiteiten.
Prestatie-indicator	Kwantitatieve en kwalitatieve gegevens die inzicht geven in de resultaten van het gevoerde beleid van de gemeente
Programmabegroting	Het kenmerk van de begroting is dat de begroting is onderverdeeld in programma's, daarom wordt er naar de begroting volgens de nieuwe voorschriften ook wel verwezen als programmabegroting. De gemeente is vrij in de keuze van de programma's en in het aantal.
Programma	Een samenhangende verzameling van producten, activiteiten en geldmiddelen gericht op het bereiken van vooraf bepaalde maatschappelijke effecten, waaraan idealiter indicatoren gekoppeld kunnen worden.
Rechtmatigheid	Rechtmatigheid is de overeenstemming van beslissingen en handelingen met regels die voor betrokkenen toepasselijk zijn en die mede gelet op het specifieke geval waarvoor die regels gelden, van belang zijn.
Reserve (algemene)	Bedrag dat is gereserveerd voor toekomstige uitgaven, zonder dat de aard en de omvang van deze uitgaven al bekend zijn. De reserves staan op de balans.
Specifieke uitkering	Rechtstreekse uitkering aan een instelling of een lagere overheid te besteden aan een specifiek doel. Het is een verzamelbegrip voor subsidies, bijdragen van het rijk of provincie en doeluitkeringen.
Verbonden partij	Een verbonden partij is een derde rechtspersoon waarbij de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.
Voorziening	Bedrag gereserveerd voor toekomstige uitgaven waarvan de aard en in mindere mate de omvang bekend zijn of om fluctuaties in (exploitatie)kosten op te vangen. Voorzieningen staan op de balans.
Weerstandscapaciteit	De weerstandscapaciteit is het geheel van geldmiddelen (zoals de algemene reserves) waaruit tegenvallers eventueel bekostigd kunnen worden, zonder dat de begroting en het beleid (direct) aangepast behoeven te worden.
Weerstandsvermogen	Het weerstandsvermogen is de weerstandscapaciteit in relatie tot de risico's.

6.6 Bijlage 5: Voortgang aanbevelingen rekenkamer

Inleiding

Naar aanleiding van het advies van rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp rapporteren wij met ingang van 2020 jaarlijks over de lopende trajecten die een relatie hebben met aanbevelingen die voortkomen uit de rapporten van de rekenkamercommissie Leiden-Leiderdorp. In 2024 zal het college opnieuw bezien hoe het proces gericht op het informeren van de auditcommissie over de voortgang naar aanleiding van de trajecten in vervolg op de standpunten die zijn uitgebracht op de rekenkamerrapporten praktisch kan worden vormgegeven. De gemeenteraad zal in het najaar nader hierover worden geïnformeerd.

Stand van zaken aanbevelingen rekenkamer

In deze bijlage wordt kort de stand van zaken aangegeven naar aanleiding van de aanbevelingen aan het college die de rekenkamer heeft gedaan in de rapporten die zij tot en met 2023 heeft uitgebracht.

Korte stand van zaken naar aanleiding van financiële aanbevelingen eerdere rekenkamerrapporten:

1. Toegang tot jeugdzorg (2018)

Aanbeveling 1: Nader onderzoek aanbod jeugdhulp Het doen van nader onderzoek om te bepalen of het beschikbare aanbod jeugdhulp daadwerkelijk te smal is, tot welke problematiek de wachtlijsten leiden en om te analyseren welke zorgvormen worden gemist. In het bijzonder zou dan moeten worden gekeken naar hoe de verwijzers (JGT's, jeugdartsen, huisartsen, jeugdbeschermers enz.) de aansluiting op het huidige aanbod ervaren en wat missen. Op basis van dit nadere onderzoek kan gekeken worden wat effectieve maatregelen zouden kunnen zijn om deze knelpunten op te lossen of te beperken.

Status: Afgehandeld

Motivatie: In 2018 is door Tympaan onderzoek gedaan bij de gemeenten in de regio Holland Rijnland naar hoe het hoge gebruik in Holland Rijnland kan worden verklaard, om op basis van de antwoorden verdere invulling te geven aan het Sturingsplan Jeugdhulp Holland Rijnland 2018-2019. De gemeenten hebben het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) gevraagd om onderzoek te doen naar mogelijke verklaringen voor het hoge jeugdhulpgebruik en om aanbevelingen te doen. Dit is meegenomen in het project doorontwikkeling jeugdhulp Leidse regio. Ook zijn we in Leiderdorp in het najaar van 2020 gestart met de praktijkondersteuner jeugd bij de huisartsen.

Aanbeveling 1b: Maak de organisatie en de medewerkers ervan bewust dat het grootste risico voor de digitale veiligheid, het (eigen) gedrag is.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Het bewerkstelligen van veilig gedrag is een continue proces wat herhaling behoeft. De e-learning die wordt aangeboden door het team Informatiebeveiliging en Privacy wordt door medewerkers ook gevolgd. Alle medewerkers worden hiermee continu getraind, getoetst en bewustgemaakt over dit onderwerp. Hierbij kan bijvoorbeeld via IDA ook gebruik gemaakt van de expertise van de gemeente Leiden.

Aanbeveling 2: Zorg voor een gestructureerde informatiestroom

De informatiestroom te splitsen in twee sporen; een spoor gericht op besluitvorming en een spoor gericht op het onderling delen van informatie. Daarbij wordt bekeken of het besluitvormingstraject kan aansluiten bij de al bestaande jaarlijkse cyclus. Door losse (zelfstandig leesbare!) informatie aan te leveren voor de besluitvorming (financiën/doelen/proces) wordt een logisch moment gecreëerd om de informatie te duiden en na te denken over wat de raad nodig heeft om te kunnen sturen.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Inmiddels zijn er afspraken gemaakt over het informeren van de raad (niet alleen voor jeugd)

Aanbeveling 3a: Versterk netwerksamenwerking door het stellen van proceskaders De sturing op de toegang tot jeugdhulp te vergroten, door het creëren van randvoorwaarden voor netwerksamenwerking. Daarbij worden de inhoudelijke kaders niet aangescherpt op basis van de knelpunten, Jaarstukken 2020 -- gemeente Leiderdorp 227 bijvoorbeeld door te bepalen wie de regie heeft op 1gezin1plan maar dit over te laten aan het veld: door professionals met elkaar afspraken te laten maken. Dit kan door het (laten) organiseren van de dialoog tussen organisaties in de keten en budget ter beschikking te stellen om samenwerking met organisaties te verbeteren die geen directe financieringsrelatie hebben met de gemeente.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De uitkomsten uit het rekenkamerrapport hebben een plek gekregen in de opdracht aan de nieuwe toegang tot jeugdhulp. Deze opdracht is middels een aanbesteding in de markt gezet. Regie en kostenbewustheid zijn thema's uit de opdracht.

Aanbeveling 3b1: De samenwerking en afstemming met huisartsen en de rest van het veld te intensiveren en hier budget beschikbaar voor te stellen.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De samenwerking en afstemming is geïntensiveerd, vanuit de kadernota 2019 is hier budget voor beschikbaar gesteld. Ook in de nieuwe opdracht voor de praktijkondersteuner jeugd in 2020 is er budget beschikbaar gesteld.

Aanbeveling 3b: In het beleidsakkoord wordt gesteld dat de huisartsen meer kunnen samenwerken met JGT's en vaker praktijkondersteuners voor jeugd kunnen inzetten. Dit om verwijzing naar dure zorg te beperken. Uit het onderzoek blijkt dat huisartsen ook wel eens ingezet worden als 'administratieve verwijzer' door bijvoorbeeld scholen, een rol die wellicht weinig toegevoegde waarde heeft. Deze route geeft werkdruk voor de huisartsen, en kan wellicht anders opgelost worden. Aanbevolen wordt om dit in de samenwerking te organiseren.

Status: Afgehandeld

Motivatie: De Praktijkondersteuners bij de huisarts voor jeugd (POH jeugd) zijn in het najaar 2020 gestart.

Aanbeveling 4a: Zorg voor goede prognoses en structurele dekking van de begroting: Voor de nieuwe raadsperiode wordt de begroting gebaseerd op het toekomstige beroep op jeugdhulp, dus op basis van goede prognoses.

Status: In uitvoering

Motivatie: De prognose die wij van de SOZ (voorheen TWO) ontvangen sluiten zo goed als mogelijk aan bij de werkelijkheid. De nieuwe manier van inkopen is 1 januari 2022 gestart. Er is tevens een nieuw dashboard ontwikkeld, dit zal naar verwachting nog meer verbetering brengen in een realistische begroting. Tegelijkertijd blijft het lastig te voorspellen hoe de kosten jeugdhulp uitvallen. Een voorbeeld hiervan zijn de maatregelen zoals opgenomen in de Hervormingsagenda die in juni 2023 is vastgesteld door het Rijk en de VNG. De precieze financiële impact hiervan is nog niet helder voor gemeenten.

2. Haalbaar maar... Woningbouwopgave Leiden en Leiderdorp tot 2030 (2019)

Aanbeveling 3: hierbij waar zinvol te kiezen voor een gebiedsgerichte aanpak.

Status: Afgerond

Motivatie: Naar aanleiding hiervan is een tool ontwikkeld.

Aanbeveling 6A: Het college te verzoeken bij projectvoorbereiding (het moment van) de inbreng van de raad en de inbreng van belanghebbenden en betrokkenen passend vorm te geven en een degelijk participatieprocesontwerp deel uit te laten maken van de voorstellen aan uw raad.

Status: Afgerond, loopt

Motivatie: Betrokkenheid van de gemeenteraad vindt altijd plaats bij Nota van uitgangspunten bij nieuwbouwprojecten. In de nieuwe tool voor prioriteiten woonbeleid wordt de participatiegraad één van de knoppen waaraan, door de raad, kan worden gedraaid.

Aanbeveling 6B: Het college te verzoeken in afstemming met de raadsgriffie het gestelde onder A uit te werken in een procesvoorstel, waarin ook actieve betrokkenheid van de raad wordt geborgd.

Status: Afgerond

Motivatie: Afstemming met raadsgriffier m.b.t. offerte Havenland en proces heeft plaatsgevonden. De tool wordt momenteel ontwikkeld en medio 2023 met de raad besproken.

3. Klachtenbehandeling in Leiderdorp (2019)

Aanbeveling A1: Vraag het College om een concrete uitwerking over hoe signalen en de afhandeling daarvan voortaan worden vastgelegd. Geef het College daarbij de volgende opdracht mee:

Maak concrete werkafspraken over de wijze van administreren en afdoening van de signalen.

Verbeter de wijze van vastlegging en afhandeling van signalen en zorg daarbij dat ook de voortgang en doorlooptijd goed te volgen is.

Tref maatregelen om te voorkomen dat de gewenste afhandeling niet in gevaar komt door de wijze waarop het ambtelijk apparaat georganiseerd is en het succes te veel afhankelijk dreigt te worden van de inzet van individuele ambtenaren.

Zorg ervoor dat er ook gestuurd wordt op het proces om de daarbij gestelde normen te kunnen toetsen. Beleg deze taak op een logische plek binnen de organisatie.

Spreek medewerkers aan op het niet nakomen van de afspraken en bevorder daarmee een dienstverlenende houding van het ambtelijk apparaat.

Status: Afgerond

Motivatie: De volgende maatregelen worden genomen

We hebben servicenormen vastgesteld en gepubliceerd. Deze servicenormen zijn leidend voor de afhandeling van signalen. Hierdoor zijn de verwachtingen voor de inwoners helder.

De beleidsmedewerker dienstverlening bewaakt de uitvoering van de servicenormen en signaleert. Signaalfuncties op tijdige afhandeling zijn of worden belegd.

De invulling van de taken die bij de signaalfunctie horen worden vastgelegd.

Medewerkers met een signaalfunctie bewaken de termijnen. Indien uit de pas, wordt er opgeschaald naar het management.

De uitwerking van de maatregelen die worden benoemd, worden meegenomen in de doorontwikkeling van de organisatie: Leiderdoorpontwikkeling. Resultaat: betere monitoring en sturing op voortgang, doorlooptijd en afhandeling van signalen.

4. Duurzaam Leiderdorp: worstelen met de ambities (2020)

Aanbeveling 1: Het college te verzoeken periodiek te rapporteren over het bereiken van de doelstellingen uit de Duurzaamheidsagenda, over de effectiviteit van de ingezette instrumenten en de daarmee gemoeide kosten, en over de ontwikkelingen bij de subthema's waarvoor nog geen doelstellingen zijn vastgesteld;

a. daarbij inzichtelijk te maken wat de samenhang is tussen beleid en indicatoren;

b. inzichtelijk te maken op welke zaken de gemeente direct invloed heeft en op welke indirect en hierbij prioriteit te geven aan die zaken waar de gemeente zelf invloed op heeft;

c. daarbij in te gaan op de vraag welke extra maatregelen nodig zijn om een positieve impuls te geven aan de mogelijkheid van het bereiken van de reductiedoelstellingen voor CO₂ in 2025 en 2050;

d. tevens in te gaan op de vraag wat er moet worden gedaan om de opwekking van duurzame energie in Leiderdorp in de richting van het regionaal afgesproken niveau te brengen;

e. daarbij aan te sluiten bij de sturingsmomenten van de RES en de Omgevingsdienst, zodat er niet alleen over de voortgang, maar ook over een eventuele aanpassing van de regionale strategie kan worden gesproken;

f. inzicht te geven in de mogelijkheden om fiscale en financiële instrumenten in te zetten en in de mogelijke kosten en opbrengsten.

Status: Afgerond

Motivatie:

- a. en b.: Dit wordt in het uitvoeringsprogramma energietransitie opgenomen.
- c. d. e en f.. De maatregelen op de onderdelen energietransitie zijn helder. Hierover wordt gerapporteerd.

Aanbeveling 2: De raad spreekt het voornemen uit om:

- a. regelmatig met het college in gesprek te gaan over de uitvoeringsprogramma's.
- b. daarbij prioriteit te geven aan die zaken waar de gemeente zelf invloed op heeft;
- c. Het college te verzoeken jaarlijks in de jaarrekening, als deel van de planning en control-cyclus, te rapporteren over de ingezette instrumenten en de voortgang met betrekking tot de duurzaamheids- doelstellingen.
- d. Het college te verzoeken om standaard een duurzaamheids-paragraaf op te nemen in raadsvoorstellen die aan de Raad van Leiderdorp worden voorgelegd. Deze paragraaf beschrijft de impact van zo'n voorstel op de doelstellingen in de Duurzaamheidsagenda;
- e. Het college te verzoeken in de duurzaamheidsaanpak meer aandacht te besteden aan concrete acties die leiden tot energiebesparing, en de voortgang daarvan mee te nemen in de periodieke rapportage over de uitvoering van de duurzaamheidsagenda.

Status: Afgerond

Motivatie:

- a) Leiderdorp heeft een uitvoeringsprogramma voor de gemeente opgesteld. Hier is de energietransitie en duurzaamheid in opgenomen en de voortgang wordt met de portefeuillehouder en het college besproken.
 - b) Er wordt nog geen nieuwe duurzaamheidsagenda opgesteld omdat we uitgaan van de RES-doelstellingen maar er is wel een intern uitvoeringsprogramma waarin deze zaken zijn opgenomen
- Punten c, d en e waren reeds afgerond.
5. Bomen in Leiderdorp, papier en praktijk (2021)

Aanbeveling 5. Verzoek het college om jaarlijks verantwoording af te leggen over de kap en herplant in kwantitatieve en kwalitatieve zin door onder andere inzicht te geven in de mutaties in het Herplantfonds en de bomenbalans waarbij:

- a. Voor de ruimtelijke projecten aangegeven wordt in hoeverre de in de groentoets beschreven vervanging ook daadwerkelijk is gerealiseerd;
- b. In de bomenbalans nieuwe bomen pas mee te tellen op het moment dat de plant daadwerkelijk is gerealiseerd.

Status: In uitvoering

Motivatie: Inzicht in de mutaties in de bomenbalans zoals verzocht (a en b) zal voor het eerst in 2024 over de bomenbalans 2023 worden gegeven. Er hebben in 2023 geen mutaties in het herplantfonds plaatsgevonden.

6. De werking van samenwerking (2021)

Aanbevelingen:

- 1. Maak een actueel en beknopt gemeentelijk kader voor de samenwerking, bijvoorbeeld via een aanvulling of actualisering van het huidige Beleidskader Verbonden Partijen. Geef aandacht aan de vraag op welk moment en met welke informatie wordt de raad bij de samenwerking betrokken. Wat mogen raad, college, ambtelijke organisatie, griffie en samenwerkingsverbanden van elkaar op welk moment verwachten, zodat ieder zijn rol goed kan vervullen. Formuleer dit 'positief', vanuit de wensen en mogelijkheden.

2. Zie erop toe dat de voorstellen aan de raad helder en eenduidig verwijzen naar dit eigen kader. Gebruik in ieder geval ondubbelzinnige terminologie: het eigen gemeentelijk kader voor Leiderdorp is iets anders dan de beleidskaders of de kadernota van een verbonden partij zelf, of regionale afspraken over de financiering van verbonden partijen dan wel wettelijke kaders die voor een samenwerkingsverband gelden.

3. Zet de raadsvoorstellen met betrekking tot de financiële stukken van verbonden partijen strakker en eenduidiger op: de kadernota en een voorlopige jaarrekening zijn ter informatie, en bij de ontwerpbegroting kan een zienswijze worden gegeven. Beschikt de raad daarnaast nog over andere ‘positieve’ mogelijkheden, bijvoorbeeld op grond van een eigen gemeentelijk kader of regionale afspraken, vermeld dit dan eveneens in het voorstel en gebruik hiervoor een eenduidige taal.

Status: in uitvoering

Motivatie: In 2024 werkt de gemeente Leiderdorp aan het actualiseren van de nota verbonden partijen. De nota verbonden partijen beschrijft de uitgangspunten voor de gemeente Leiderdorp die belangrijk zijn voor het organiseren van regionale samenwerking. Hierbij zal ook worden afgestemd met onder meer de gemeente Leiden. Een beleidsnotitie met bijgaand de conceptnota zal voor bespreking aan de regiocommissie en vervolgens aan de raad worden voorgelegd. Daarnaast wordt door de ambtelijke organisatie in afstemming met de griffie gewerkt aan een overzicht van de stukken die worden voorgelegd aan de gemeenteraad in het kader van de verschillende gemeenschappelijke regelingen. Hierbij zullen de conclusies uit het rapport “De werking van samenwerking, onderzoek naar de informatiepositie van de raad bij verbonden partijen in de gemeenten Leiden en Leiderdorp” worden betrokken. Het streven is om bij de stukken die aan de raad worden voorgelegd waar mogelijk aan te geven wat de status hiervan is, of de stukken ter informatie zijn of dat een zienswijze wordt gevraagd.

7. Inzicht in de jeugdzorg? (2022)

Aanbeveling 1: Gebruik de uitkomsten van het voorliggend onderzoek bij het uitwerken van de vraag welke gegevens nodig zijn om het ingezette beleid en ontwikkelingen te kunnen monitoren en bij te stellen.

Status: In uitvoering

Motivatie: We kijken bij deze doorontwikkeling en evaluatie zorgvuldig naar de uitkomsten van voorliggend onderzoek en waar nodig nemen we dit mee in het monitoren en bijstellen van de al ingezette koers. In de reactie op onderstaande aanbevelingen wordt tevens aandacht geschonken aan de manier waarop het college inzet op de monitoring van het ingezette beleid en ontwikkelingen. Dit is een continu proces.

Aanbeveling 2: Beperk de administratieve lasten maar registreer wat nodig is vanuit het besef dat inzicht in de hulp nodig is om beter te kunnen sturen bij het verbeteren van het beleid. Heb hierbij aandacht voor: - het soort hulp (preventief, licht, middelzwaar, zwaar) dat geboden wordt; - de categorieën problemen waar deze hulp een oplossing voor biedt; - een registratie vanaf het eerste gesprek (in plaats van vanaf het derde gesprek); - de kwalitatieve aspecten van de hulp (N.B. Het gaat bij bovengenoemde registraties niet om het registreren van de persoonsgegevens van het kind). Leg deze aandachtspunten naast de lijst met indicatoren die is opgesteld in het addendum bij de overeenkomst tussen gemeente en de Stichting Jeugdteams Leidse Regio en bezie welke aanscherping daarin nodig is. Een voorbeeld hiervan: In het addendum is afgesproken dat per kwartaal het aantal cliënten per gemeente dient te worden geregistreerd. Leg dit naast de aanbeveling dat er direct vanaf het eerste gesprek geregistreerd wordt.

Status: Afgehandeld.

Motivatie: In navolging van het advies van de Rekenkamercommissie hebben we de in het rapport genoemde suggesties voor registratie naast de reeds bestaande lijst met indicatoren gelegd om de indicatoren aan te scherpen. Dit heeft onder andere geleid tot verdieping van de registratie bij eerste triagegesprekken. Een voorbeeld hiervan: van het totaal aantal digitale aanmeldingen wordt gelijk geregistreerd of deze zijn doorgezet naar het jeugdteam (in zorg genomen) of niet in zorg zijn genomen (afgehandeld bij triage, door verwijzing naar o.a. het voorveld).

Aanbeveling 3: Evalueer na een periode van twee jaar hoe de opbrengst van betere inzichten door registratie zich verhoudt tot de administratieve lasten van de hulpverleners als gevolg van het registreren.

Status: In uitvoering

Motivatie: Op basis van de kaders voor monitoring en sturing behorende bij de opdracht aan Stichting Jeugdteams Leidse Regio wordt er in 2024 over de gehele opdracht geëvalueerd. Deze onderzoek is tweeledig. Enerzijds een evaluatie van de uitvoering van de inhoudelijke opdracht met betrekking tot de toegang tot specialistische jeugdhulp. Dit resulteert in een beeld van de huidige stand van zaken van de toegang en het opdrachtgeverschap door de gemeenten. Anderzijds een Onderzoek met advies over een ontwikkelagenda voor een toekomstbestendige toegang. Aanvullend, los van de overall evaluatie 2024, worden er regelmatig afspraken doorontwikkeld en periodiek geëvalueerd. In het terugkerend accountgesprek tussen gemeente en de Jeugdteams Leidse Regio, waar zo ook de nut en noodzaak voor het toevoegen van additionele gegevens wordt besproken, is voortdurend aandacht voor hoe inzicht in bepaalde gegevens zich verhoudt tot de administratieve lasten die dit met zich meebrengt.

Aanbeveling 4: Analyseer de data van het CBS. Ze bevatten een schat aan informatie, ook op wijkniveau, die niet benut wordt.

Status: Afgehandeld

Motivatie: Leiderdorp is datagedreven gaan werken als onderdeel van een grotere organisatie en brede inzet om door middel van beschikbare data meer inzicht te krijgen in ontwikkelingen en processen en ons werk efficiënter en effectiever in te richten. Ook de cijfers van het CBS zijn hier standaard onderdeel van.

Aanbeveling 5: Analyseer de gevolgen van de nieuwe verordening voor de kinderen met een behoefte voor zwaardere hulp en neem adequate maatregelen indien deze kinderen tussen wal en schip dreigen te vallen.

Status: Afgehandeld.

Motivatie: Naast de start van het nieuwe jeugdteam en de nieuwe manier van inkopen van specialistische jeugdhulp is ook de wijze waarop specialistische jeugdhulp door gemeente wordt aangestuurd, veranderd. Gemeenten in onze regio hebben besloten om het accounthouderschap van specialistische jeugdhulp niet langer uit te besteden, maar zelf vorm te geven. Op deze manier zitten de gemeenten 'dichtbij het vuur' en kunnen we sneller en beter sturen waar nodig. Dat geldt niet alleen voor de sturing op de aanbieders van jeugdhulp, maar ook voor de sturing op de jeugdteams die een belangrijke rol in de toegang tot zorg en ondersteuning vervullen. Daarnaast is voor 2022 een nieuwe verordening jeugdhulp door de raad vastgesteld.

Aanbeveling 6: Onderzoek en analyseer het aandeel en de aard van preventie bij de activiteiten van de Jeugd- en Gezinsteams (JGT's)

Status: Afgehandeld.

Motivatie: Binnen de Jeugdteams Leidse Regio zijn twee sociaal makelaars aangesteld, om de verbinding tussen welzijn, preventie en de jeugdhulp te versterken. Er is veel aanbod op het gebied van jeugdhulp in de regio. Dat wordt door verschillende organisaties georganiseerd. Door te analyseren en in kaart te brengen wat er allemaal is in de Leidse regio helpen de sociaal makelaars kinderen en jongeren naar de juiste plek te verwijzen zodat zij de best passende hulp krijgen. Licht waar kan, zwaar waar nodig. Aanvullend, in 2023 heeft de Raad een raadsinformatiebrief ontvangen over de preventieve activiteiten.

8. Een goed rioolbeleid is op de toekomst voorbereid (2022)

Aanbeveling 1: Meer risicogestuurd beheer en onderhoud van de riolering. PM Erwin Schreve

De Rekenkamercommissie adviseert om de inspectiewerkwijze verder te verfijnen. Door een nadere analyse te doen naar de afname van de kwaliteit van de riolering, ontstaat een nauwkeuriger beeld van de ontwikkeling van de kwaliteit van de riolering in de tijd. Op basis daarvan kan een nauwkeurige prognose van de noodzakelijke vervangingsinvesteringen en kosten voor reparatie worden gemaakt. Zo kunnen beide gemeenten toewerken naar een meer risicogestuurd beheer en onderhoud van de riolering. Het streven is om de kennis en ervaring die nu wordt opgebouwd bij de gehanteerde vervangingsstrategie op termijn te gebruiken om het onderhoudsregime meer risicogestuurd in te richten.

Status: In uitvoering

Motivatie:

Het uitwerken van risicogestuurd beheer en onderhoud van de riolering is een van de activiteiten waar we binnen de samenwerking in de Leids regio de afgelopen planperiode aan gewerkt hebben. Ook de komende planperiode (2024-2028) wordt hier verder aan gewerkt. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar het verder verfijnen van de inspectiewerkwijze, maar ook naar het belang van de verschillende objecten binnen de riolering voor het uitvoeren van de functie. De meer kritische objecten kunnen dan eventueel een ander onderhoudsregime krijgen dan de minder kritische objecten. Denk bijvoorbeeld aan een grote verzamelleiding ten opzichte van een leiding met enkele aangesloten huishoudens. Wij onderschrijven dan ook uw streven om de kennis en ervaring die nu wordt opgebouwd bij de gehanteerde vervangingsstrategie op termijn te gebruiken om het onderhoudsregime meer risicogestuurd in te richten.

In de Leidse regio is in het afgelopen jaar een dashboard ontwikkeld voor het risico gestuurd beheren van rioolgemalen. We staan op het punt om de assets van Leiderdorp op te nemen in dit dashboard.

Binnen de samenwerking zijn we ook bezig met een analyse van de degeneratie van de vrijvervalstelsels op basis van schadebeelden uit visuele inspecties.

Beide tools gaan helpen bij het maken van een risico gestuurd (lange termijn) vervangingsplanning.

Aanbeveling 2: Stuur actiever op het tempo van rioolvervangingsplanning.

In zowel Leiden als Leiderdorp heeft de vervanging van de riolering vertraging opgelopen, o.a. door de integrale wijkvervangingsaanpak. Het is van belang dat de raad actief informatie vraagt en ontvangt van het college over de

planning en kosten en op die manier op de hoogte wordt gesteld van mogelijke vertraging of versnelling van de rioolvervangingsopgave en de financiële consequenties daarvan. De Rekenkamercommissie beveelt aan om actiever te sturen op het tempo van rioolvervangings.

Status: ongewijzigd in afwachting van uitvoering

Motivatie: Het college onderkent en onderschrijft dit. Zoals in het rekenkamerrapport wordt omschreven op pagina 29 heeft de gemeente Leiderdorp een Wijkvervangingsprogramma. We staan op het punt te starten met de Oranjewijk en de Kerkwijk is in voorbereiding. Met dit programma verwachten wij de komende jaren een inhaalslag te maken op de planning.

Aanbeveling 3: Werk toe naar een strategie voor de omgang met regenwater en grondwater.

De langdurige droogte in de afgelopen zomer heeft aangetoond dat we niet alleen moeten nadenken over het voorkomen en beperken van wateroverlast maar ook over het vasthouden van regenwater.

Een regenwaterstrategie in bestaand bebouwd gebied kan onderscheid maken tussen verwerken op eigen terrein (vasthouden en benutten), afvoer via hemelwaterriool naar het oppervlaktewater en afvoer en berging aan het maaiveld in de openbare ruimte. Onderdeel van de strategie voor regenwater in bestaande bebouwde omgeving is ook het sturingsvraagstuk. Met andere woorden: op welke wijze wil de gemeente sturen? Alleen via informeren en voorlichting, door te stimuleren met o.a. subsidie of ook door te verplichten via regelgeving? In dat kader kan worden overwogen om in de toekomstige omgevingsplannen de regels voor de afvoer van hemelwater niet alleen van toepassing te verklaren bij nieuwbouw of vernieuwbouw, maar ook in bepaalde gevallen bij bestaande bouw.

Gemeenten hebben niet alleen een wettelijke zorgplicht voor afvalwater en hemelwater, maar ook met betrekking tot grondwater. Bij dat laatste ging de aandacht tot voor kort vooral uit naar het beperken van overlast door te hoge grondwaterstanden. Steeds duidelijker wordt dat ook een tekort aan grondwater voor problemen kan zorgen.

De Rekenkamercommissie beveelt aan om het aankomende planproces van het integraal waterketenplan te benutten om in afstemming met het hoogheemraadschap een nadere strategie voor de omgang met regenwater en grondwater uit te werken. Het is belangrijk dat keuzes ten aanzien van de strategie voor de omgang met regenwater en grondwater aan de raad worden voorgelegd.

Status: Afgerond

Motivatie: Het IWKP 2024-2028 is inmiddels vastgesteld in lijn met de Omgevingswet.

Aanbeveling 4: Onderzoek in hoeverre een financiële prikkel via het tariefsysteem van de rioolheffing kan bijdragen aan het anders omgaan met regenwater door inwoners en bedrijven.

Aanpassingen in het tariefsysteem van de rioolheffing, bijvoorbeeld door de hoogte van de heffing mede afhankelijk te maken van het watergebruik of het verhard oppervlak, kunnen bijdragen aan een afname van de belasting van het gemeentelijk vuil- en hemelwaterriool en het beter vasthouden van regenwater op particulier terrein. Dit kan verder worden onderzocht, waarbij het goed is om ook te letten op initiatieven en ervaringen elders.

Status: Staat op de planning om tijdens deze planperiode op te pakken

Motivatie: Het college is bekend met deze mogelijkheid. Aan de introductie van tariefdifferentiatie kleven zowel voor- als nadelen. Ook is het college bekend met de initiatieven en ervaringen elders. Het college stelt voor in de planperiode

2024-2028 de voor- en nadelen van tariefdifferentiatie uit te werken in een notitie aan de raad. Op basis hiervan kan de raad dan besluiten nemen of zij tariefdifferentiatie wil gaan invoeren en op welke wijze.

Aanbeveling 5: Geef voldoende en tijdig aandacht aan de inhoud van het nieuwe IWkp.

Binnenkort moet een nieuw integraal waterketenplan voor deze regio worden opgesteld. Dat plan is een belangrijk sturingsinstrument voor het beleid in de komende periode, niet alleen voor de riolering, maar ook voor de daarmee samenhangende terreinen. Het is van belang dat daar niet alleen ambtelijk naar wordt gekeken. De inwoners en de gemeenteraden moeten ook tijdig in de gelegenheid worden gesteld om te participeren bij de keuzen die in het plan worden gemaakt.

Status: Afgerond.

Motivatie: Het IWKP is vastgesteld. De bewoners zijn betrokken bij het opstellen van het programma.

Specifieke aanbevelingen voor Leiderdorp:

Aanbeveling 7: Zorg voor heldere kaders voor klimaatadaptatie: stel een strategie en een uitvoeringsprogramma vast die doorwerken in de wijkaanpak.

Het is de ambitie van de gemeente Leiderdorp om een strategie en een uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie eind 2022 of begin 2023 vast te stellen. Op dit moment zijn die er nog niet. Voor een daadkrachtige en doelgerichte uitvoering zijn duidelijk vastgelegd beleid en heldere kaders van groot belang. De gemeente Leiden kan als voorbeeld dienen. Op dit moment wordt de klimaatadaptatieve inrichting van wijken min of meer ontwerpnd vormgegeven op basis van de kennis en ervaring van de betrokken medewerkers (leren door doen). Voor klimaatadaptatieve maatregelen is er echter behoefte aan een inhoudelijke uitwerking met concrete richtlijnen en normen, en het borgen hiervan bijvoorbeeld in een handboek openbare ruimte. Deze standaardisatie moet wel rekening houden met verschillende wijktypen (verschillen in bouwdichtheid, bodemopbouw en de verhouding particuliere en publieke ruimte).

Status: Afgerond

Motivatie: De klimaatadaptatiestrategie is vastgesteld, dit bevat een uitvoeringsplan met deelprocessen. Die worden volgens de strategie uitgevoerd.

Aanbeveling 8: Zorg voor heldere kaders voor klimaatadaptatie: stel een strategie en een uitvoeringsprogramma vast die doorwerken in de wijkaanpak. Leiderdorp heeft de kosten voor klimaatadaptatieve maatregelen nog onvoldoende in beeld en daarnaast is de kostendekking nog niet geborgd. Wanneer klimaatadaptatieve maatregelen in de toekomst worden toegerekend aan de gemeentelijke watertaken, dan kan dit leiden tot een nu nog niet voorziene verhoging van de rioolheffing. Als daar niet voor wordt gekozen, zou het kunnen zijn dat deze klimaatadaptatieve maatregelen niet kunnen worden uitgevoerd, omdat er geen budget voor beschikbaar is. Het is daarom van belang om expliciet vast te leggen welke klimaatadaptatieve maatregelen wel of niet aan de rioolheffing worden toegekend, en hoe ze eventueel anders worden gedekt.

Status: In uitvoering

Motivatie: Het college gaat nauwkeurig om met de keuze welke kosten aan de rioolheffing worden doorberekend, omdat dit een effect heeft voor de hoogte hiervan en daarmee de hoogte van de lokale lasten. Het IWKP 2024-2028

kent naast een Beleidsmodule ook een Maatregelmodule en een Financiële module. Het college werkt deze aanbeveling uit in de financiële module door hier een paragraaf in op te nemen over welke klimaatadaptieve maatregelen toegerekend kunnen worden aan de rioolheffing. Hiervoor worden de kaders gehanteerd die vastgelegd worden in de gebiedscatalogus.

9. Sturen op contact (2023)

Het onderzoeksrapport “Sturen op contact” van de Rekenkamer Leiden-Leiderdorp is 9 januari 2023 aangeboden aan de gemeenteraad.

Aanbevelingen:

1. Versterk het inzicht van de raad in de mogelijkheden en de wensen ten aanzien van participatie.
2. Bespreek als raad samen met college en organisatie de (conform aanbeveling 1 geformuleerde) wensen en mogelijkheden ten aanzien van participatie en veranker die in afspraken.
3. Maak momenten om samen aan de slag te gaan, ervaringen te bespreken en werkwijzen te verfijnen.

Status: Niet van toepassing.

Motivatie: Dit onderzoek van de Rekenkamer betrof de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraad bij het participatieproces. De aanbevelingen waren derhalve gericht aan de raad. Zoals in de inleiding hierboven aangegeven vallen de aanbevelingen hierdoor buiten de reikwijdte van deze rapportage.

10. Afhandeling verkeersmeldingen in Leiderdorp (in 2024)

Begin 2024 heeft de Rekenkamer Leiden-Leiderdorp zijn rapport Afhandeling Verkeersmeldingen in Leiderdorp gepresenteerd. Met zijn brief van 27 februari 2024 heeft het college zijn standpunt hierop aangegeven. In de rapportage volgend jaar zal worden aangegeven wat de stand van zaken is naar aanleiding van het vervolg op de aanbevelingen aan het college.

GEMEENTEHUIS
WILLEM-ALEXANDERLAAN 1
2351 DZ LEIDERDORP

POSTBUS 35
2350 AA LEIDERDORP

071 54 58 500
INFO@LEIDERDORP.NL
WWW.LEIDERDORP.NL

leiderdorp